បទានុក្រមធម្មបទ

ភាគទី១

អ-ឱ

ភាគទី១ បទានុក្រមធម្មបទ

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ព.ស. ២៥៣៨ គ.ស. ១៩៩៤

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បទានុក្រមធម្មបទ

ភាគទី ១

អ-ឱ

ព្រះគ្រូសិរីសោភ័ណ ភិម គួរ

ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រុងភ្នំពេញ

រៀបរៀង

បោះពុម្ពលើកទី ៣ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ព.ស. ២៥៣៨ គ. ស. ១៩៩៤

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ចំពោះការបោះពុម្ពឡើងវិញ

សៀវភៅ " បទានុក្រមធម្មបទ " នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ដោយមានការឧបត្ថម្ភពីអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC) និងមូលនិធិនៃតូយ៉ូតា (The Toyota Foundation) ។

គោលបំណងនៃការបោះពុម្ពឡើងវិញ ហើយចែកផ្សាយទូលាយទៅដល់មូលដ្ឋាន គឺសំដៅ :

- ផ្តល់អោយសិស្ស និងគ្រូ មានឧបករណ៍សំរាប់ស្រាវជ្រាវយ៉ាងល្អប្រសើរ ដើម្បីរៀន និងបង្រៀន ពោលគឺ មានមធ្យោបាយបកប្រែបាលីមកជាខ្មែរដោយខ្លួនឯងបានត្រឹមត្រូវ និងឆាប់រហ័ស ។

- រក្សាមរតិកវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រសាសនា អក្សរសាស្ត្រជាតិអោយគង់វង្សឡើងវិញ និងរីកចំរើន ។

- ពង្រីកចំណេះចេះដឹងទូទៅខាងភាសាបាលី ដែលជាចំណែកមួយជួយទ្រទ្រង់ភាសា អក្សរសាស្ត្រ និងការប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនា ក្នុងភាពបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវ ក្នុងចំណោមពុទ្ធមាមកជន ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅជនបទ ។

ការបោះពុម្ពក្នុងគ្រាទី ២ នេះ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រក្សាអត្ថន័យខ្លឹមសារ ព្រមទាំងអារម្ភកថារបស់អ្នករៀបរៀងទាំងស្រុង ហើយបោះពុម្ពផ្សាយតាមភាគនីមួយៗ ជាបន្តបន្ទាប់ ។

សូមឧទ្ទិសសៀវភៅ " បទានុក្រមធម្មបទ " នេះ ចំពោះការរីកចំរើនស្មារតីសិក្សា, ស្មារតីស្រឡាញ់ និង លើកស្ទួយអក្សរសាស្ត្រជាតិ ហើយជា

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ពិសេស ស្មារតីបង្រួបបង្រួមជាតិ ដើម្បីសុខសន្តិភាពដ៏ស្ថិតស្ថេរ នៅកម្ពុជា ។

សូមព្រះពុទ្ធសាសនា បានចំរើនរុងរឿងស្ថិតស្ថេរ ជាស្ថាពរ !

សូមជនានុជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ បានចំរើនលូតលាស់ដុះដាលដោយវិជ្ជា និងវិបុលសុខគ្រប់ប្រការ ហើយរួបរួមគ្នាកសាងប្រទេសជាតិ និងលើកស្ទួយព្រះពុទ្ធសាសនា អោយបានរីកចំរើនជាភិយ្យោភាព តរៀងទៅ !

ដោយអានុភាពនៃកុសលកម្មនេះ សូមអោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ របស់ព្រះគ្រូ សិរីសោភ័ណ កិម ត្រូវ បានសំរេចឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន និង អង្គការតូយ៉ូតាហ្វោនដេហ្សិន ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភយ៉ាងឧត្តុង្គឧត្តម ដល់ការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ព.ស ២៥៣៨ គ.ស ១៩៩៤

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អារម្ភកថា

មុនដែលរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំមានយោបល់យល់ឃើញ ថា «នៅកម្ពុជរដ្ឋរបស់យើង ប៉ែកខាងរៀនភាសាបាលី មិនសូវសម្បូរវិធីគីក្បួន ច្បាបវិសេសប្លែកៗ សម្រាប់រៀន សម្រាប់មើល ដើម្បីឱ្យអ្នកសិក្សាងាយយល់ ងាយចូលចិត្តក្នុងវិធីរៀនភាសាបាលី ឱ្យទាន់សម័យនឹងគេនៅឡើយ», បើទុក ជាមានខ្លះ ដូចជាសៀវភៅកច្ចាយនូបត្ថម្ភកជាដើម ក៏នៅតែមិនទាន់ចូនល្មមដល់ អ្នកសិក្សាដែលមានក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះដែរ ដូច្នេះហើយបានជាលោក អ្នកសិក្សាភាសាបាលីនៅប្រទេសយើង មានដំណើរឃើត ក្រចេះ ក្រយល់ ។ នៅប្រទេសឯទៀតមានប្រទេសថៃជាដើម ថ្វីក៏គេរៀនភាសាបាលី មិនឆាប់ចេះ គឺមកពីប្រទេសគេសម្បូរវិធីក្បួនច្បាប់សម្រាប់មើល ជាជំនួយក្នុងការរៀន ភាសាបាលីច្រើនបែប ច្រើនយ៉ាងណាស់ ហេតុនេះគួរឱ្យស្ងើចសរសើរដល់ ស្នាដៃ និងសេចក្ដីព្យាយាមរបស់អ្នកប្រាជ្ញប្រទេសគេ ជាទីបំផុត ។

ឧប្បត្តិហេតុដែលបានពណ៌នាមកខាងលើនេះ ទុកដូចជាអាវុធ១ចូល មកប្រហារចាក់ចុចដល់ដួងចិត្តរបស់ខ្ញុំ ទាំឱ្យខ្ញុំមានវិរិយភាពដ៏មាំក្នុងការ ធ្វើសៀវភៅនេះ១ គឺខ្ញុំយល់ឃើញថា «ប្រសិនជាបង្កើតឱ្យមានឡើង នឹងមាន ប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ដ៏ទូលំទូលាយដល់សិក្ខាកាមកុលបុត្រ ដែលត្រូវសិក្សា គម្ពីរធម្មបទជាទីបំផុត » ពិតមែនតែសៀវភៅនេះធ្វើចំពោះត្រឹមគម្ពីរធម្មបទ ទាំង ៨ ភាគ ក៏គង់មានឧបការៈជាច្រើនដល់គម្ពីរឯទៀតៗ ផងដែរ ។ ហេតុនោះ ការធ្វើសៀវភៅនេះ, ខ្ញុំបានរើសដកស្រង់ព្យញ្ជនៈពីក្នុងគម្ពីរធម្មបទ មករៀប រៀងទុកតាមលំដាប់អក្សរ ពួកស្រៈតាំងពី អ ដល់ ឱ, ពួកព្យញ្ជនៈតាំងពី ក ដល់ ឡ ; បានសន្មតឈ្មោះសៀវភៅនេះថា « *បទានុក្រមធម្មបទ* » ប្រែថា «បែបសម្រាប់មើលរកស័ព្ទផ្សេងៗ តាមលំដាប់បទ (អក្សរ ឬ ព្យញ្ជនៈ)

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ក្នុងគម្ពីរធម្មបទទាំង ៨ ភាគ » គឺជាបែបសម្រាប់អ្នកសិក្សាណា ដែលមានការងឿងឆ្ងល់មិនជាក់លាក់ចំពោះព្យញ្ជនៈណាមួយ មានលិង្គ, ធាតុ, បច្ច័យ, វិគ្គហៈ និងពាក្យប្រែជាដើម ។ អ្នកសិក្សានោះ អាចបើកសៀវភៅនេះមើល រកតាមលំដាប់អក្សរដែលខ្លួនសំដៅនោះ នឹងប្រទះឃើញភ្លាមៗ បានដោយងាយ ។ សៀវភៅនេះ, ខ្ញុំរំលែកជា ៣ ភាគគឺ ភាគទី ១ ពីអក្សរ អ ដល់ ឱ, ភាគទី ២ ពីអក្សរ ក ដល់ ន, ភាគទី ៣ ពីអក្សរ ប ដល់ ឡ ។ ការរំលែកជា ៣ ភាគ ដូច្នេះ ដើម្បីចៀសវាងកុំអោយសៀវភៅនេះ មានទំហំក្រាស់ពេកផង ឱ្យល្មមដល់កម្លាំងធនធាននៃអ្នកឧបត្ថម្ភក្នុងការបោះពុម្ពផង ទាំងធូរស្រាលដល់សិក្ខាកាមកុលបុត្រ អាចជាវយកមកទុកមើលជាសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនបានផង ។

បទានុក្រមធម្មបទដែលខ្ញុំរៀបរៀងនេះ គឺបាលីក្នុងគម្ពីរធម្មបទ វៀរលែងតែបទអាខ្យាតកិរិយា និង បទអព្យយស័ព្ទចេញ, ឯបទនាមនាមសុទ្ធតែប្រកបដោយវិភត្តិនាមទាំងអស់ ដូចអាចរិយស័ព្ទ ដែលប្រកបដោយវិភត្តិនាមទៅជា « អាចរិយោ, អាចរិយំ, អាចរិយេហិ » ជាដើម ខ្ញុំរៀបរៀងកាត់វិភត្តិចេញឱ្យនៅត្រឹមតែ « អាចរិយ » ប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រាប់លិង្គ, ធាតុ, បច្ច័យ, អាគម, ប្រែស័ព្ទ និងមានចងវិគ្គហៈពន្យល់ខ្លះ ដោយអន្លើៗ ។

ក្នុងឱកាសដែលកំពុងរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំបានយកអដ្ឋកថា និងយោជនាវិន័យ, យោជនាអភិធម្មត្ថវិភាវិនី, អភិធានប្បទីបិកា-សូចិ និងធាតុប្បទីបិកា ជាដើម មកជាជំនួយផងដែរ ។

វេលាដែលខ្ញុំរៀបរៀងចប់ហើយ បានយកសៀវភៅនេះទៅប្រគេនសម្តេចព្រះមហា សុ មេ ធា ធិ ប តី សង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ ជ. ណាត វត្តឧណ្ណាលោម សូមឱ្យជួយពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ឱ្យ, សម្តេចក៏មានព្រះទ័យសប្បុរសទទួលពិនិត្យបានខ្លះ តែមិនចប់សព្វគ្រប់ទេ ដោយខណៈនោះ សម្តេចកំពុងមានកិច្ចការរវល់ច្រើន ។ លុះដល់មកថ្ងៃដែលសម្តេចត្រូវនិមន្តទៅលង្កាទ្វីប ខ្ញុំបានចូលទៅទូលសុំយកសៀវភៅនេះត្រឡប់មកវិញ ហើយបាន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ប្រគេនទៅព្រះទេពសត្ថា សួរ - ហាយ, ព្រះមហាឧត្តមវិជ្ជា ប៉ាង - ខាត់ ព្រះគ្រូមុនីសោភ័ណ សេខ - នាង ស៊ុំឱ្យលោកជួយពិនិត្យ ។ លោកទាំង ៣ អង្គនេះ ក៏មានសេចក្ដីខ្នះខ្នែង ជួយពិនិត្យខ្លះដែរ ។ ខ្ញុំមានអំណរគុណដ៏ក្រៃលែងចំពោះព្រះថេរៈទាំង ៣ អង្គនេះ និងអរគុណព្រះមហា ម៉ី-សាយ ដែលជួយសរសេរចម្លងចេញពីសំណៅរបស់ខ្ញុំមកជាអក្សរផ្ចង់ ដរាបដល់ចប់ថែមទៀត ។

បទានុក្រមធម្មបទនេះ ទើបនឹងកើតមានឡើងជាដំបូងបំផុតក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ, ខ្ញុំមានសេចក្ដីសង្ឃឹមថា « ចំណេរកាលតទៅអនាគតខាងមុខ, ដោយកម្លាំងព្យាយាម និងការខ្នះខ្នែងរិះរកឫសស័ព្ទនីមួយៗ ក្នុងគម្ពីរធម្មបទរបស់ពួកវេយ្យាករណបណ្ឌិតជាន់ក្រោយ បទានុក្រមធម្មបទនេះ មុខជានឹងបានកើនចំរើនមេពាក្យបន្ថែមចូលមកទៀត ក្រែងនៅមានសល់ខ្លះដែលខ្ញុំដកស្រង់មករៀបរៀងមិនអស់ ព្រមទាំងជួយកែតម្រូវឱ្យមានរបៀប រៀបរយដ៏ត្រឹមត្រូវវិសេសវិសាលជាងនេះឡើងទៀតពុំខាន » ។

ទីបំផុតនៃអារម្ភកថានេះ, ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលដែលកើតអំពីកម្លាំងនៃការព្យាយាមរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ជូនចំពោះបុព្វការីទាំងឡាយមានមាតាបិតាជាដើម ដោយអានុភាពនៃកុសលនេះ សូមឱ្យអស់លោកជាបុព្វការីទាំងអម្បាលនោះ បានសំរេចឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាត ! សូមឱ្យប្រជាជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូល បានចំរើនល្អតលាស់ដុះដាលដោយវិជ្ជានិងវិបុលសុខគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លាតក្លាយទៅជាប្រការដទៃឡើយ !

បទានុក្រមធម្មបទនេះ ខ្ញុំបានប្រគល់ឱ្យឧបាសក ប៉ោ-ហ៊ាត់ ចាត់ការបោះពុម្ពផ្សាយលើកទី ១ ។

វត្តឧណ្ណាលោម, ថ្ងៃអង្គារ ១០ រោច ខែទុតិយាសាឍ ឆ្នាំខាល ទោស័ក
ព.ស ២៤៩៣ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៨ ខែសីហា គ.ស ១៩៥០

ព្រះគ្រូសិរីសោភ័ណ **ភិម - ភូរ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អក្សរសង្ខេប
ប្រើក្នុងវចនានុក្រមនេះ

វិ.ស.អ.	គឺ	វិសេសន - សព្វនាម - អនិយម
អ.ស.	-	អព្យយ - សព្វនាម
កិ.វិ.	-	កិរិយាវិសេសនៈ
ប.សំ.	-	បកតិសំខ្យា
បូ.សំ.	-	បូរណសំខ្យា
បុំ.	-	បុំលិង្គ
ឥ.	-	ឥត្ថីលិង្គ
នបុំ.	-	នបុំសកលិង្គ
គុ.	-	គុណ ឬ គុណនាម
កិ.	-	កិរិយា ឬ កិរិយាស័ព្ទ
អ.	-	អព្យយកិរិយា ឬ អព្យយស័ព្ទ
វិ.ស.និ.	-	វិសេសន -សព្វនាម-និយម
និ.	-	និបាត
កា.ស.	-	កាលសត្តមី
ឥ-អា.	-	ឥ - អាគម
ហ-អា.	-	ហ - អាគម
ស-អា.	-	ស - អាគម
អា-ឥ.	-	អា - ឥត្ថីលិង្គ
ក-ស.	-	ក - សកត្ត
អា.និ.	-	អាលបននិបាត

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សិ.វិ.	គឺ	សិ. វិភត្តិនាម
តិ.វ.	-	តិ.វត្តមានា
តុ.ប.	-	តុ.បញ្ចមី
ឯយ្យ.ស.	-	ឯយ្យ.សត្តមី
អ.បរោ	-	អ.បរោក្ខា
អា.ហិ.	-	អា.ហីយត្តនី
ព្យ.អជ្ជ.	-	ព្យ.អជ្ជត្តនី
ស្សតិ.ភ.	-	ស្សតិ.ភវិស្សន្តិ
ស្សា.កា.	-	ស្សា.កាលាតិបត្តិ
និ.អា.	-	និគ្គហិត.អាគម
វិ.	-	វិគ្គហៈ
សំ.ស.	-	សំខ្យាសព្វនាម
ឧ.ស	-	ឧបសគ្គ
យ.អភិ.	-	យោជនាអភិធម្មត្ថវិភាវិនី
អ.សុ.	-	អដ្ឋកថាសុត្តន្តបិដក
ដី.វិ.	-	ដីកាវិសុទ្ធិមគ្គ
ស.និ.	-	ស.និបាត
អ.និ.	-	អ.និបាត
អ.វិ.	-	អដ្ឋកថាវិន័យ
ណិក.ស.	-	ណិក.សកត្ត
អ.ត.	-	អព្យយតទ្ធិត
អស.ន.	-	អសាធារណនាម
ត្ត.ហី.	-	ត្ត.ហីយត្តនី
អភិ..សុ.	-	អភិធានប្បទីបិកា.សុចិ
យ.វិ.	-	**យោជនាវិន័យ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

គ្រឿងសម្គាល់

< នេះសម្គាល់ថា « *មកពី* » ឬ « *កើតមកពី* » ;

> នេះសម្គាល់ថា « *ទៅជា* » ឬ « *កើតទៅជា* » ;

\+ នេះសម្គាល់ថា « *និង* » ឬ «*ហើយ និង* » ; ដូចជា *រដ្ឋាភិបាល* <*រដ្ឋ* + *អភិបាល* (មើលថា *រដ្ឋាភិបាល* មកពី *រដ្ឋ* និង *អភិបាល*), *រដ្ឋ* + *អភិបាល* > *រដ្ឋាភិបាល* (មើលថា *រដ្ឋ* និង *អភិបាល ទៅជា រដ្ឋាភិបាល*) ជាដើម ។

វណ្ណយុត្តិក្រៅពីនេះ មិនបានលើកយកមកពន្យល់ទីនេះទេ ព្រោះធ្លាប់ប្រើថ្មីកមកហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អកណ្ហនេត្ត គុ. [អកណ្ហ+នេត្ត] អ្នកមាននេត្រមានពណ៌ខ្មៅមិនមាន, អ្នកមាននេត្រមិនខ្មៅ, ព្រះរាជាមាននេត្រមិនខ្មៅ ; វិ. **អកណ្ហំ នេត្តំ យស្ស សោ > អកណ្ហនេត្តោ** ។ នេត្ត < នី + ត = អវយវៈដែលនាំទៅ (ភ្នែក) ; វិ. **នេតីតិ > នេត្តំ** ។

អកតញ្ញូ គុ. [ន>អ+កត+ញា+រូ] អ្នកមិនដឹងនូវឧបការៈដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ; វិ. **ន កតំ ឧបការំ ជានាតីតិ > អកតញ្ញូ** ។ អកត + ញា + រូ = អ្នកដឹងនូវព្រះនិព្វាន ដែលបច្ច័យមិនធ្វើហើយ, វិ. **អកតំ និព្វានំ ជានាតីតិ>អកតញ្ញូ** ។

អកត គុ. [ន+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើហើយ, វិ. **ន ករិយិត្ថាតិ>អកតោ, - តា, - តំ** ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ..ជា ...គឺ...មិនធ្វើហើយ **-បញ្ញារ** បុំ. ពួកដែល...មិនធ្វើហើយ ។ - **បាបកម្ម** គុ. អ្នកមានបាបកម្មមិនធ្វើហើយ, អ្នកមានអំពើអាក្រក់មិនធ្វើហើយ, វិ. **បាបំ កម្មំ > បាបកម្មំ, អកតំ បាបកម្មំ យេន សោ > អកតបាបកម្មោ** ។ **-ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ... ជា... គឺ... មិនធ្វើហើយ ។ **-បុញ្ញ** នបុំ. បុណ្យគឺ...មិនធ្វើហើយ, គុ. មានបុណ្យមិនធ្វើហើយ - ល - ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អកត្តព្វ គុ. [ន+ករ+តព្វ] គឺ...មិនគប្បីធ្វើ; -មិនត្រូវធ្វើ, -មិនគួរធ្វើ ។ **-យុត្តក** គុ. ដែលគួរគឺ...មិនគប្បីធ្វើ ។ **-កម្ម** នបុំ. កម្មគឺ...មិនគប្បីធ្វើ ។ **-រូប** គុ. មានសភាពគឺ... មិនគប្បីធ្វើ ។ល។

អកត្វា អ. [ន+ករ+ត្វា] មិនធ្វើហើយ, កុំធ្វើឡើយ ។

អកត្ត កិ. [អ+ករ+អ+ ត្ត.អដ្ឋ.] បានធ្វើហើយ ។

អកថន នបុំ. [ន+កថ+យុ] កិ.មិនពោល, កិ.មិននិយាយ, វិ. **ន កថិយ-តេតិ > អកថនំ** ។

អកថំកថី បុំ. [ន+កថំ+កថំ+ណី] អ្នកមិនប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះថានេះដូចម្ដេចនេះដូចម្ដេច; វិ. **កថមិទំ កថមិទន្តិ ឯវំ នប្បវត្តតីតិ> អកថំកថី** ។ អ្នកមានសេចក្ដីសម្គាល់ថានេះ ដូចម្ដេចនេះដូចម្ដេចមិនមាន; វិ. **កថមិទំ កថមិទន្តិ សញ្ញា > កថំកថី, នត្ថិ កថំកថី ឯតស្សាតិ> អកថំកថី** ។ ន័យខ្លះទៀតថា : **អកថំកថី** < ន + កថំ+ កថ + ណី = អ្នកមិនមានវាចាជាហេតុពោលថានេះដូចម្ដេច ឬដោយប្រការដូចម្ដេច (មិនមានសេចក្ដីសង្ស័យ); វិ. **កថមិទន្តិ កថេតិ ឯតាយាតិ > កថំកថា, កថំកថា ឯតស្ស អត្ថីតិ > កថំកថី, ន កថំកថី > អកថំកថី** ។ អ.សុ. ។

អកថិត គុ. [ន+កថ+ឥ+ត] គឺ... មិនពោលហើយ, -មិនប្រាប់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អកថេតុំ អ. [ន+កថ+អ, អ >ឯ+តុំ] ដើម្បីមិនពោល, កិ.មិនពោល ។

អកថេត្វា អ. [ន+កថ+អ >ឯ+ត្វា] មិនពោលហើយ, មិនប្រាប់ហើយ ។

អកនិដ្ឋ គុ. [ន+ខុទ្ទក>កន+ឥដ្ឋ] មានភាវៈនៃភពតូចដោយវិសេសមិនមាន, មិនមានភាវៈនៃភពតូចដោយវិសេស, វិ. **អយញ្ច ខុទ្ទកោ អយញ្ច ខុទ្ទកោ អយមិមេសំ វិសេសេន ខុទ្ទកោតិ > កនិដ្ឋោ, កនិដ្ឋស្ស ភាវោ> កនិដ្ឋភាវោ, នត្ថិ ឯតេសំ កនិដ្ឋភាវោតិ > អកនិដ្ឋោ**។ (ភពឈ្មោះអកនិដ្ឋ, ឋានសុទ្ធាវាសជាន់ទី៥) ។ អ.សុ. ។ - **ព្រហ្មលោក** ចុំ. ព្រហ្មលោកជាន់អកនិដ្ឋ, -ឈ្មោះអកនិដ្ឋ ។ - **ភវន** នចុំ. ភពឈ្មោះអកនិដ្ឋ, ឋានជាទីកើតនៃព្រហ្មឈ្មោះអកនិដ្ឋ, (**ភវន** < **ភូ** + **យុ**) ។

អកប្បិយ គុ. [ន+កប្ប+ណ្យ+ឥ.អា.] របស់ដែលបុគ្គលមិនគប្បីសម្រេច, ដែលមិនគួរ, មិនសមគួរ, មិនសមរម្យ ។ - **ភណ្ឌ** នចុំ. ភណ្ឌៈ (ទ្រព្យ, របស់) -ដែលមិនគួរ ។ - **ភោជន** នចុំ. ភោជនមិនគួរ ។ - **ចីវរ** នចុំ. ចីវរមិនសមគួរ ។

អកម្ប គុ. [ន+កម្ប+អ] ដែលមិនញាប់ញ័រ, មិនកម្រើក ។

អកម្បិយ គុ. [ន+កម្ប+ណ្យ+ឥ.អា.] គឺ...មិនគប្បីឱ្យញាប់ញ័រ, -មិនគប្បីឱ្យកម្រើក ។ -**ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺ...មិនគប្បីឱ្យញាប់ញ័របាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អកម្ហ កិ. [អ+ករ+អ+ម្ហ_ហ៊ី.] បានធ្វើហើយ ។

អករណ នបុំ.[ន + ករ + យុ] កិ.មិនធ្វើ (មិនមែនជាអំពើ); វិ. **ន ករយតេតិ > អករណំ** ។ - **កម្ម** នបុំ. កម្មគឺកិ.មិនធ្វើ ។ **-ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីមិនធ្វើ, ទីមិនមែនជាទីធ្វើ ។ - **អត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនធ្វើ, ត្រូវការដល់កិ.មិនធ្វើ ។

អករម្ហា កិ. [អ+ករ+អ+ម្ហា_អជ្ជ.] បានធ្វើហើយ ។

អករិត្វា អ. [ន+ករ+ឥ_អា+ត្វា] មិនធ្វើហើយ ។

អករិត្ថ កិ. [អ+ករ+ឥ_អា.+ត្ថ_អជ្ជ.] បានធ្វើហើយ ។

អករិស្សុ កិ. [អ+ករ+ឥ_អា+ស្សា_កា > ស្សុ] នឹងបានធ្វើហើយ ។

អករោន្ត គុ. [ន+ករ+ឱ+អន្ត] កាលមិនធ្វើ ។

អកំសុ កិ. [អ+ករ+អ+ឧំ_អជ្ជ.> អំសុ] បានធ្វើហើយ ។

អកាតុំ អ. [ន+ករ+តុំ] ដើម្បីមិនធ្វើ, កិ.មិនធ្វើ ។

អកាមក បុំ. នបុំ.[ន+កម+ណ្វុ>អក] អ្នកមិនប្រាថ្នា, អ្នកមិនត្រូវការ, អ្នកមិនចង់បាន, វិ. **ន កាមេតីតិ > អកាមកោ** ។ គុ.មានសេចក្តីប្រាថ្នាមិនមាន, មិនមានសេចក្តីត្រូវការ, វិ **នត្ថិ កាមោ ឯតស្សាតិ > អកាមកោ** ។

អការក បុំ, នបុំ.[ន+ករ+ណ្វុ] អ្នកមិនធ្វើ, មិនមែនអ្នកធ្វើ; វិ. **ន ករោតីតិ > អការកោ** ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនធ្វើ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អការណា នបុំ. [ន+ករ+យុ] កិ.មិនធ្វើ ។ គុ. មិនមែនជាហេតុ, មិនមែនជាការណ៍, មិនមានហេតុ ។

អការិយ គុ. [ន+ករ+ណ្យ+ឥ_អា.] (អំពើ) ដែល... មិនគប្បីធ្វើ, វិ. **ន កាតព្វន្តិ > អការិយំ** ។

អការេត្វា អ. [ន+ករ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង... ឱ្យធ្វើហើយ ។

អកាល គុ. [ន + កាល] មិនមែនជាកាល, សម័យមិនមែនជាកាល, វិ. **ន កាលោ> អកាលោ** ។ បុំ. កាលមិនគួរ, វិ.**អយុត្តោ កាលោ> អកាលោ** ។ **-. រវិកុក្កុដជាតក** នបុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយមាន់រងាវក្នុងសម័យមិនមែនជាកាល ឬក្នុងកាលមិនគួរ ។

អកាសិ កិ. [អ+ករ+អ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] បានធ្វើហើយ ។

អកិច្ច គុ. [ន+ករ+រិច្ច] (អំពើ) ដែល...មិនគប្បីធ្វើ, (មិនមែនជាកិច្ច); វិ. **ន កត្តព្វន្តិ> អកិច្ចំ** ។ នបុំ. កិច្ចមិនគួរ, វិ. **អយុត្តំ កិច្ចំ >អ-កិច្ចំ** ។

អកិច្ឆ គុ. [ន+កិរ+ច្ឆ] ធម្មជាតិមិនបោះបង់នូវសុខ, (មិនលំបាក, មិនក្រ, មិនត្រដាបត្រដួស); វិ. **កិរតិ សុខន្តិ>កិច្ឆំ, ន កិច្ឆំ>អកិច្ឆំ** ។

អកិញ្ចន គុ. [ន+កិច្ច>កិញ្ច+យុ] មានកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់មិនមាន, មិនមានកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់; វិ. **កិញ្ចតិ ឯតេនាតិ >**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ភិញ្ជនំ, នត្ថិ ភិញ្ជនំ ឯតស្សាតិ> អភិញ្ជនោ ។ មាន សេចក្ដីកង្វល់មិនមាន, មិនមានសេចក្ដីកង្វល់; វិ. ភិញ្ជយតេតិ > ភិញ្ជនំ, នត្ថិ ភិញ្ជនំ ឯតស្សាតិ> អភិញ្ជនោ ។

អកិត្តិ ឥ. [ន+កិត្តិ] មិនមែនវាចាជាគ្រឿងសរសើរ ឬ មិនមានវាចាជាគ្រឿងសរសើរ (សេចក្ដីតិះដៀល, ដំនៀល); វិ. កិត្តេតិ ឯតាយាតិ> កិត្តិ, ន កិត្តិ> អកិត្តិ, នត្ថិ កិត្តិ ឯតស្សាតិ ថា > អកិត្តិ ។ កិត្តិ < កិត្ត+តិ ។

អកិរិយវាទ គុ. [ន+កិរិយ+វាទ] អ្នកមានវាទៈថាកម្មដែលបុគ្គលធ្វើហើយ មិនមែនឈ្មោះថាគឺបុគ្គលធ្វើ; វិ. ន កតំ កម្មំ ករិយតីតិ វាទោ អស្សាតិ > អកិរិយវាទោ ។

អកិលមន នបុំ . [ន+កិលម+យុ] កិ.មិនលំបាក, សេចក្ដីមិនលំបាក, ការមិននឿយហត់; វិ. ន កិលមយតេតិ >អកិលមនំ ។ . ភាវ នបុំ. ភាវៈនៃកិ.មិនលំបាក... ។

អកិលន្ត គុ. [ន+កិលម+ត>ន្ត] មិនលំបាកហើយ, មិននឿយហត់ហើយ ។

អកិលមេត្វា អ. [ន+កិលម+ណេ+ត្វា] មិនលំបាកហើយ, មិនញ៉ាំង...ឱ្យលំបាកហើយ ។

អកុដិល គុ. [ន+កុដិល] ដែលមិនវៀច, មិនកោង ។ . តា ឥ. ភាវៈនៃ... ជា...មិនវៀច ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អក្រុទ្ធ គុ. [ន+កុធ+ត>ទ្ធ] គឺ... មិនក្រោធហើយ, - មិនខឹងហើយ ។ **-មានស** គុ. មានចិត្តមិនក្រោធហើយ, មានឥន្ទ្រិយមានក្នុងចិត្ត មិនក្រោធហើយ, វិ. **អក្កុធំ មានសំ យេន សោ> អក្កុធមានសោ** ។

អកុប្បដ្ឋាន នចុំ. [អកុប្ប+ឋាន] ទីមិនកំរើក ។

អកុព្វតោ គុ. [ន+ករ+ឱ+អន្ត+ស_វិ.] កាលមិនធ្វើ ។

អកុសល ន. [ន+កុសល] អកុសល ។ គុ. មិនមែនជាកុសល, មិនប្រសប់, មិនឈ្លាស, មិនវាងវៃ ។ - **កម្ម** នចុំ. កម្ម ឬ អំពើជាអកុសល ។ **-កម្មបថ** ចុំ. គន្លង ឬផ្លូវនៃកម្មជាអកុសល ។ - **កម្មសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាកម្មជាអកុសល, គឺបណ្ឌិតពោលថាកម្មជា អកុសល, ពោលគឺកម្មជាអកុសល ។ - **កិរិយា** ឥ. កិ.ធ្វើនូវកម្មជា អកុសល ។ - **ចិត្តុប្បាទ** ចុំ. កិ.ញ៉ាំងចិត្តជាអកុសលឱ្យកើតឡើង, កិ.កើតឡើងនៃចិត្តជាអកុសល ។ - **ចេតនា** ឥ. ចេតនាជា អកុសល, ចេតនាប្រកបហើយដោយអកុសល, វិ. **អកុសលេន យុត្តា ចេតនា > អកុសលចេតនា** ។ - **ធម្ម** ចុំ. ធម៌ជាអកុសល, ធម៌ប្រកបហើយដោយកម្មជាអកុសល ។ - **មូល** នចុំ. មន្ទិលគឺអកុសល ។ - **លាភ** ចុំ. កិ.បាននូវកម្មជាអកុសល ។ **-វិតក្ក** ចុំ. សេចក្តីត្រិះរិះជាអកុសល ឬក្នុងកម្មជាអកុសល ។ - **វិធិ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឥ. វិធីនៃចិត្តជាអកុសល, ផ្លូវនៃចិត្តជាអកុសល ។ - មូល នថុំ. ឫសគល់នៃអកុសល -ឈ- ។

អកុសីត គុ. [ន+កុ+សទ>សីទ+អ, ផ្លាស់ទ>ត] អ្នកមិនលិចចុះដោយអាការតឹបណ្ឌិតគប្បីខ្ពើម (មិនខ្ជិលច្រអូស); វិ. **ន កុច្ឆិតេន អាការេន សីទតីតិ > អកុសីតោ** ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។

អកោធន គុ. [ន+កុធ+យុ] អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្រោធ; វិ. **កុជ្ឈិយតេតិ >កោធនំ , នត្ថិ កោធនំ ឯតស្សាតិ>អកោធនោ** ។ នថុំ. សេចក្ដីមិនក្រោធ ។

អកោធ ថុំ. [ន+កុធ+ណ] សេចក្ដីមិនក្រោធ, កិ.មិនខឹង; វិ. **អកោធនំ > អកោធោ** ។ អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្រោធ, វិ. **នត្ថិ កោធោ ឯតស្សាតិ > អកោធោ** ។ កិ.មិនមាននៃសេចក្ដីក្រោធ, វិ. **កោធស្ស អភាវោ > អកោធំ** ។

អកោបេត្វា អ. [ន+កុប+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឲ្យកំរើកហើយ ។

អកោបេន្ត គុ. [ន+កុប+ណេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឲ្យកំរើក ។

អកក្កស គុ. [ន+កក្កស] អ្នកមិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ (មិនអាក្រក់, មិនទ្រគោះបោះបោក); វិ. **ន កិច្ឆំ ករោតីតិ>អកក្កសោ** ។ **កក្កស < កិច្ឆ+ករ+អស** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អក្កន្ត គុ. [អា>អ+កម+ត>ន្ត] ជាន់ហើយ, ដែល...ជាន់ហើយ ។ -**អល្លចម្ម** នបុំ. ស្បែកស្រស់ដែល... ជាន់ហើយ ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃ...គឺ...ជាន់ហើយ ។ - **អក្កន្តកាល** បុំ. កាលនៃ...គឺ...ជាន់ហើយៗ ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...គឺ... ជាន់ហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែគឺ...ជាន់ហើយ ។ - **សាខា** ឥ. មែកគឺ...ជាន់ហើយ ។

អក្កមតិ កិ. [អា+កម+អ+តិ_វ.] ជាន់ ។

អក្កមន្តុ កិ. [អា+កម+អ+អន្តុ_ប.] ចូរជាន់ ។

អក្កមន្ត គុ. [អា+កម+អន្ត] កាលជាន់, កំពុងជាន់ ។

អក្កមិ កិ. [អា+កម+អ+ឦ_អជ្ជ.>ឥ] ជាន់ហើយ ។

អក្កមិត្វា អ. [អា+កម+ឥ_អា+ត្វា] ជាន់ហើយ ។

អក្កុជ្ឈិត្វា អ. [ន+កុធ+យ+ឥ_អា+ត្វា] មិនក្រោធហើយ, មិនខឹងហើយ ។

អក្កុដ្ឋ គុ. [អា+កុស+ត>ដ្ឋ] ជេរហើយ, ដែល...ជេរហើយ ។

អក្កោច្ឆិ កិ. [អ+កុធ+អ+ឦ_អជ្ជ.>ច្ឆិ] បានជេរហើយ ។

អក្កោសក បុំ. [អា+កុស+ណ្វុ] អ្នកជេរ; វិ. **អក្កោសតីតិ > អក្កោសកោ** ។ - **បរិភាសក** បុំ. អ្នកជេរនិងអ្នកប្រទេច ។ - **ភារទ្វាជ** អស.ន ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភារទ្វាជៈអ្នកជេរ, ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអក្កោសកភារទ្វាជៈ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អក្កោសន នបុំ. [អា+កុស+យុ] កិ.ជេរ; វិ. **អក្កោសយតេតិ > អក្កោសនំ** ។ . **បច្ចក្កោសនប្បហរណប្បដិប្បហរ-ណាទិ** គុ. មានកិ.ជេរនិងកិ.ជេរតប និងកិ.ប្រហារនិងកិ.ប្រហារតបជាដើម, មានកិ.ជេរតបនូវកិ.ជេរ និងកិ.ប្រហារតបនូវកិ.ប្រហារជាដើម ។ . **សទ្ទ** បុំ. សំឡេង ឬ សូរនៃកិ.ជេរ, សំឡេងជាគ្រឿងជេរ ។

អក្កោសន្តិ កិ. [អា+កុស+អ+អន្តិ_វ.] ជេរ ។

អក្កោសន្ត គុ. [អា+កុស+អន្ត] កាលជេរ, កំពុងជេរ ។

អក្កោស បុំ. [អា+កុស+ណ] កិ.ជេរ, ជាគ្រឿងជេរ ។ . **អាទិវត្ថុ** នបុំ. មានកិ.ជេរជាដើមជាវត្ថុ ។ . **វត្ថុ** នបុំ. វត្ថុជាគ្រឿងជេរ ។

អក្កោសិ កិ. [អា+កុស+អ+ឦ_អជ្ជ.] ជេរហើយ ។

អក្កោសិតព្វ គុ. [អា+កុស+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីជេរ ។

អក្កោសិតុំ អ. [អា+កុស+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីជេរ ។

អក្កោសិត្វា អ. [អា+កុស+ឥ_អា.+ត្វា] ជេរហើយ ។

អក្កោសឹសុ កិ. [អា+កុស+អ+ឧំ_អជ្ជ.>ឥំសុ] ជេរហើយ ។

អក្ខ បុំ. ភ្លៅ, ដងកាំបិត ។ . **អក្ខនេមិវដ្ដិ** ឥ. ចុងនៃភ្លៅនិងកណ្ដាប់ ឬ រង្វង់នៃកង់ ។ . **ភញ្ជនវណប្បដិច្ឆាទនបុត្តមំសូបមាវស** បុំ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អំណាចនៃសេចក្ដីប្រៀបដោយប្រេង(១) សំរាប់លាបនូវភ្លៅ និងសំពត់សំរាប់គ្របនូវដំបៅនិងសាច់នៃភ្លូន ។

អក្ខន្តិ ឥ. [ន+ខម+តិ] សេចក្ដីមិនអត់ធន់, មិនមានសេចក្ដីអត់ធន់; វិ. **អក្ខមនំ > អក្ខន្តិ, នត្ថិ ខន្តិ ឯតស្សាតិ > អក្ខន្តិ ។**

អក្ខរ ពុំ., នពុំ. [ន+ខិ+អរ] វណ្ណៈមិនដល់នូវកិ.អស់ទៅ ឬវណ្ណៈមិនរឹង (អក្សរ); វិ. **ន ខីយន្តិ ខយំ ន បាបុណន្តីតិ > អក្ខរា, ន ខរន្តីតិ វា > អក្ខរា ។ . បិណ្ឌ** ពុំ. កិ.ប្រមូលនៃអក្សរ, ពួកនៃអក្សរ ។ **. សមយ** ពុំ. លទ្ធិជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅព្រមនៃអក្សរ, លទ្ធិនៃអក្សរ ។

អក្ខាត គុ. [អា+ខា+ត] គឺ...ពោលហើយ, -ប្រាប់ហើយ ។

អក្ខាយតិ កិ. [អា+ខា+យ+តិ.វ.] គឺ...ពោល, ប្រាកដ ។

អក្ខាហិ កិ. [អា+ខា+អ+ហិ.ប.] ចូរប្រាប់, ចូរពោល ។

អក្ខិ នពុំ. [ឥក្ខ>អក្ខ+ឥ] ធម្មជាតសម្រាប់ឃើញនៃជន (ភ្នែក); វិ. **ឥក្ខតិ បស្សតិ ឯតេនាតិ > អក្ខិ ។ . កាណ** ពុំ. កិ.ខ្វាក់នៃភ្នែក ។ **. កោដិ** ឥ. ចុងនៃភ្នែក, ទីបំផុតនៃភ្នែក (កន្ទុយនៃភ្នែក) ។**. រោគ** ពុំ. រោគក្នុងភ្នែក, រោគដែលកើតក្នុងភ្នែក ។ **. វិនាស** ពុំ. សេចក្ដីវិនាសនៃភ្នែក, ការខូចនៃភ្នែក ។

---

(១) ខ្លាញ់ ក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អក្ខេម គុ. [ន+ខេម] ដែលមិនក្សេម, មិនមានសេចក្ដីក្សេម; វិ. **នត្ថិ ខេមំ ឯតស្សាតិ > អក្ខេមំ** ។

អខណ្ឌ គុ. [ន+ខណ្ឌ] មិនដាច់ ។ -**ផុល្ល** គុ. មិនដាច់និងមិនធ្លាយ, មិនដាច់និងមិនផុលរមាស់ ។

អខមាបេន្ត គុ. [ន+ខម+ណាបេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឱ្យអត់, -មិនឱ្យអត់ទោស ។

អខមាបេត្វា អ. [ន+ខម+ណាបេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យអត់ហើយ, មិនឱ្យអត់ទោសហើយ ។

អខីណាសវ គុ. [ន+ខីណាសវ] មានអាសវៈមិនទាន់អស់ហើយ; វិ. **អខីណា អាសវា យស្ស សោ > អខីណាសវោ** ។ មិនមែនជាព្រះខីណាស្រព; វិ. **ន ខីណាសវោ>អខីណាសវោ** ។

អខេបិត គុ. [ន+ខិប+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនញុំាងឱ្យអស់ហើយ, -មិនឱ្យបោះទៅហើយ ។ -**ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនឱ្យអស់ទៅហើយ ។

អគណេត្វា អ. [ន+គណ+អ>ឯ+ត្វា] មិនរាប់ហើយ, មិនអើពើហើយ ។

អគត គុ. [ន+គម+ត] មិនទៅហើយ, មិនដល់ហើយ ។ -**ការណ** នចុំ. ហេតុនៃ...មិនទៅហើយ ។ - **ទិសសង្ខាត** គុ. ដែលបណ្ឌិតពោលថាទិសគឺ...មិនដែលទៅហើយ។ -**បុព្វ** គុ.ដែលមិនធ្លាប់ទៅហើយ ។ - **បុព្វត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនធ្លាប់ទៅហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អគតិ ស. [ន+គម+តិ] កិ.មិនទៅ, កិ.មិនលុះ, កិ.មិនលំអៀង; វិ. **អគមនំ > អគតិ** ។ - **គមន** នបុំ. កិ.ដល់នូវអគតិ, កិ.លុះនូវគតិមិនគួរ ។

អគន្តុកាម គុ. [អគន្តុំ + កាម ឬ ន+គន្តុកាម] ចង់ដើម្បីមិនទៅ, មិនចង់ដើម្បីទៅ, មានប្រាថ្នាដើម្បីមិនទៅ (មិនត្រូវការទៅ) ។

អគន្ធក គុ. [ន+គន្ធ+ក] មានក្លិនមិនមាន, មិនមានក្លិន, ឥតក្លិន; វិ. **នត្ថិ គន្ធោ អស្សាតិ > អគន្ធកំ** ។

អគមន នបុំ. [ន+គម+យុ] កិ.មិនទៅ។-**ធម្ម** គុ. មានកិ.មិនទៅជាធម្មតា ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.មិនទៅ ។ -**សីល** គុ. មានកិ.មិនទៅជាប្រក្រតី; វិ. **អគមនំ សីលមស្សាតិ >អគមនសីលោ** ។

អគរុ នបុំ. [ន+គិរ+ឧ.ឥ>អ, គម+ឧ, ម>រ, គរ+ឧ] សេចក្តីមិនធ្ងន់, សេចក្តីមិនធ្ងន់ចិត្ត, (សេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់) សេចក្តីមិនគោរព ។

អគយ្ហុបគ គុ.[ន+គយ្ហ+ឧប+គម+ក្វិ ឬ អគយ្ហ+ឧប+គម+ក្វិ] ធម្មជាតគឺបុគ្គលមិនគប្បីចូលទៅជិតចាប់យកបាន; វិ. **ន គយ្ហំ ឧបគន្តុ-ញ្ញាតិ > អគយ្ហុបគា** ។ ធម្មជាតគឺបុគ្គលចូលទៅជិតដល់នូវកិ.ចាប់យកមិនបាន; វិ. **អគយ្ហំ ឧបគមិយតេតិ>អគយ្ហុបគា** ។ ធម្មជាតចូលទៅជិតដល់នូវកិ.ចាប់យកមិនបាន; វិ. **អគយ្ហំ ឧបគច្ឆតីតិ > អគយ្ហុបគា** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អគ្គហណ ពុំ. [ន+គហ+យុ] កិ.មិនកាន់, សេចក្តីមិនប្រកាន់ ។ គុ. មានធម៌ជាគ្រឿងមិនប្រកាន់, មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

អគារវ គុ. [ន+គារវ] មានភាវៈនៃសេចក្តីគោរពមិនមាន, មិនមានភាវៈនៃសេចក្តីគោរព; វិ. **គរុស្ស ភាវោ> គារវោ, នត្ថិ គារវោ អស្សាតិ > អគារវោ, ន វា គារវោ យស្ស សោ> អគារវោ** ។ . ភូតិ គុ. ដែលមិនមានភាវៈនៃសេចក្តីគោរពកើតហើយ ។

អគារ ពុំ., នពុំ. ផ្ទះ, រោង ។ . មជ្ឈ នពុំ. កណ្តាលនៃផ្ទះ ។

អគារិយ គុ. [អគារ+ឥយ] (កម្ម) ជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ; វិ. **អគារស្ស ហិតំ > អគារិយំ** ។ . ភូតិ គុ. ដែលមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះកើតហើយ ។

អគុណ ពុំ. [ន+គុណ] សភាវៈមិនមែនជាគុណ (ទោស); វិ. **ន គុណោ > អគុណោ** ។

អគោចរ ពុំ. [ន+គោចរ] ទីមិនមែនជាគោចរ, ទីមិនគួរត្រេចទៅដូចជាគោ, មិនមែនជាអារម្មណ៍ ។

អគ្គ គុ. [អជ>អគ+អ ចូគ] ធម្មជាតដល់នូវភាពដ៏ប្រសើរ, (ប្រសើរ, លើស, កំពូល, ថ្លាង, ខ្ពង់ខ្ពស់, ទីបំផុត, ជាទីបំផុត, ចុង, ជាដើម, ចំណែក, អារម្មណ៍); វិ. **អជតិ គច្ឆតិ សេដ្ឋភាវន្តិ>អគ្គំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- អគ្គ គុ. កំពូលជាទីបំផុត, ចុងនៃកំពូល ។ - ដ្ឋាន នចុំ. ទីដ៏លើស, ដំណែងដ៏លើស ។ - នង្គុដ្ឋ នចុំ. កន្ទុយជាទីបំផុត, ចុងនៃកន្ទុយ ។ - ទក្ខិណេយ្យភាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគួរនូវទក្ខិណាដ៏លើស, ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគួរនូវទានសម្បត្តិជាគ្រឿងចំរើនដ៏លើស, ភាវៈនៃ...ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលអ្នកប្រសើរ ។ - ទណ្ឌក នចុំ. ផងជាទីបំផុត, ចុងនៃផង ។ - ទាន នចុំ. ទានដ៏លើស ។ - ធម្ម ចុំ. ធម៌ដ៏លើស ។ - បណ្ឌិត ចុំ. បណ្ឌិតអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ។ - បាទ ចុំ. ទីបំផុតនៃជើង, ចុងនៃជើង ។ - បិណ្ឌ ចុំ. បិណ្ឌៈដ៏ថ្លោង, ដុំបាយដ៏ថ្លោង ។ - បុប្ផ នចុំ. ផ្កាដ៏លើស ។ - ភត្ត នចុំ. ភត្តដ៏ថ្លោង ។ - មហេសិដ្ឋាន នចុំ. ទីនៃមហេសីដ៏លើស ។ - យាគុ ឥ. បបរដ៏លើស ។ - រស ចុំ. រសដ៏លើស ។ - រាជ ចុំ. ព្រះពុទ្ធជាស្តេចប្រសើរ, ស្តេច*ប្រសើរ ។ - សស្សទាន នចុំ. កិ.ឱ្យនូវសំទូងដ៏លើស ។ - សាវក* ចុំ. សាវ័កអ្នកលើស ។ - សាវិកា ឥ. សាវិកាអ្នកលើស ។ - សេដ្ឋី ចុំ. សេដ្ឋីអ្នកលើស - ល - ។

អគ្គិ ចុំ. [អគ្គ+ឥ] សភាវៈដល់នូវកិ.ពោងកាច (ភ្លើង); វិ. អគ្គិ កុដិលំ គច្ឆតីតិ > អគ្គិ ។ - ឱភាស ចុំ. ពន្លឺនៃភ្លើង, រស្មីជាគ្រឿងភ្លឺនៃភ្លើង ។ - កុណ្ឌ ចុំ. គំនរនៃភ្លើង ។ - ជាលា ឥ. *អណ្តាតនៃភ្លើង ។ - ទឌ្ឍ គុ. ដែលភ្លើងឆេះហើយ* ។ - បរិចរណដ្ឋាន នចុំ. ទីជាទីចំរើននូវភ្លើង ។ - បរិចរិយា ឥ. កិ.ចំរើ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នូវភ្លើង ។ . វណ្ណ គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃភ្លើង, មានពណ៌ដូចជាភ្លើង ។ . សាលា ន. រោងនៃភ្លើង ។ . សិខូបម គុ. មានឧបមាដោយអណ្តាតនៃភ្លើង ។ . ហុត្ត គុ. ភ្លើងដែល...បូជា, កិ.បូជានូវភ្លើង (ហុត្ត<ហុ+ត>ត្ត) ។

អគ្ឃតិ កិ. [អគ្ឃ+អ+តិ.វ.] ថ្លៃ, ដល់ថ្លៃ, គួរថ្លៃ, ។

អគ្ឃ គុ. [អគ្ឃ+អ] ថ្លៃ, កាត់ថ្លៃ, ដំឡៃ ។ នបុំ. ការបូជា, កិ.បូជា; វិ. **អគ្ឃនំ បូជនំ** > **អគ្ឃំ** ។

អគ្ឃិយ នបុំ. [អគ្ឃ+ឥយ] កិ.បូជា, គ្រឿងបូជា; វិ. **អគ្ឃនំ បូជនំ** > **អគ្ឃិយំ** ។

អគ្ឃាបេសិ កិ. [អគ្ឃ+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.(១)+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យកាត់ថ្លៃហើយ ។

អឃាតយំ គុ.[ន+ហន(២)+ណយ+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់សិ.វិ. និង ន្ត ជាអំ] កាលមិនញុំាង... ឱ្យសម្លាប់ ឬឱ្យបៀតបៀន ។

អង្ក ពុំ. [អង្ក+អ] គ្រឿងដែលគេសម្រាប់កំណត់, .សម្រាប់សម្គាល់ (ចង្កេះ, ភ្លៅ, ថ្ពក់, ទំព័រ); វិ. **អង្កិយតេ លក្ខិយតេ អនេនាតិ** > **អង្កោ** ។

អង្កុរ ពុំ. [អង្ក+ឧរ] សភាវៈដែលគេកំណត់ ឬចំណាំ (ពន្លក, បណ្តូល); វិ. **អង្កិយតិ លក្ខិយតីតិ**>**អង្កុរោ** ។ . **ទេវបុត្តវត្ថុ** នបុំ. រឿង

---

(១) ឦ.អជ្ជ.>ឥ ។ (២) ហន>ឃាត ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នៃទេវបុត្រឈ្មោះអង្កុរៈ ។

អង្កុស ពុំ. [អង្គ>អង្កុ+ស] គ្រឿងសម្រាប់កំណត់ (កង្វេរ); វិ. **អង្កេតិ អនេនាតិ > អង្កុសោ** ។ - **គ្គាហ** ពុំ. អ្នកកាន់នូវកង្វេរ (នាយហត្ថាចារ្យ, ហ្មដំរី) ។

អង្គណាភាវ ពុំ. [អង្គណ+អភាវ] គឺ.មិនមាននៃកិលេសដូចជាធូល, គឺ.មិនមាននៃកិលេសជាគ្រឿងរលីបរល, គឺ.មិនមាននៃកិលេស ។

អង្គបច្ចង្គ នពុំ. [អង្គ+បច្ចង្គ] អវយវៈនិងអវយវៈអាស្រ័យ, អវយវៈតូចនិងអវយវៈធំ ។

អង្គរដ្ឋ នពុំ. [អង្គ+រដ្ឋ] ដែនឈ្មោះអង្គៈ ។

អង្គវេកល្ល នពុំ. [អង្គ+វេកល្ល] ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកវិកលដោយអវយវៈ, ភាវៈនៃបុគ្គលមានអវយវៈខ្វះខ្វាត, ភាវៈនៃសេចក្តីខ្វះខាតដោយអវយវៈ; វិ. **វិកលស្ស ភាវោ > វេកល្លំ, អង្គេន វេ-កល្លំ > អង្គវេកល្លំ** ។

អង្គារ ពុំ. [អង្គ+អារ] (សភាវៈ) ដល់នូវសេចក្តីសាបសូន្យ(រងើកភ្លើង, ធ្យូង); វិ. **អង្គតិ ហានឹ គច្ឆតីតិ>អង្គារោ** ។ - **អាវាដ** ពុំ. រណ្តៅដីពេញដោយរងើកភ្លើង; វិ. **អង្គារេហិ បូរិតោ អាវា-ដោ > អង្គារាវាដោ** ។ - **កបល្ល** នពុំ. អំបែងដីពេញដោយរងើកភ្លើង ។ - **កាសុ** ឥ. រណ្តៅដីពេញដោយរងើកភ្លើង ។ - **បច្ឆិ** ឥ. ច្រែងដីពេញដោយធ្យូង, ច្រែងដាក់នូវធ្យូង ។ - **បូវ** ពុ. ដីពេញ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ដោយរងើកភ្លើង ឬធ្យូង ។ . ភាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាធ្យូង ។ . មត្ថក នចុំ. ទីបំផុតនៃរងើកភ្លើង ។ . មសិមក្ខិត គុ. ដែលប្រឡាក់ដោយធ្យូងនិងម្រែងភ្លើង, គឺម្រែងនៃធ្យូងប្រឡាក់ហើយ ។ . រាសិ ចុំ. គំនរនៃធ្យូង ឬរងើកភ្លើង ។

អង្គីរស គុ. [អង្គ+រស+ត្យ.អា.] មានរស្មីផ្សាយចេញអំពីអវយវៈ, មានអវយវៈជាដែនផ្សាយចេញនៃរស្មី, មានរស្មីរុងរឿងឰដ៏អវយវៈ; វិ. **អង្គម្ហិ រសោ រំសិ និច្ឆរេ យស្សាតិ > អង្គីរសោ** ។ មានរស្មីឰដ៏អវយវៈ; វិ. **អង្គម្ហិ រសោ យស្ស សោ> អង្គីរសោ** ។

អង្គុត្តរាបថ អស.ន [អង្គ+ឧត្តរាបថ] ជនបទឈ្មោះអង្គៈ និងជនបទឈ្មោះឧត្តរាបថៈ ។

អង្គុលន្តរ នចុំ. [អង្គុលិ+អន្តរ] ចន្លោះនៃម្រាមដៃ, ចង្អៀកនៃម្រាមដៃ ។

អង្គុលិមុទ្ទិកា ឥ. [អង្គុលិ+មុទ្ទិកា] ចិញ្ចៀនសម្រាប់ពាក់ឰដ៏ម្រាមដៃ, ឬចិញ្ចៀនដែល...ប្រដាប់ឰដ៏ម្រាមដៃ; វិ. **អង្គុលិយំ បិលន្ធនំ បិលន្ធិកា ចា មុទ្ទិកា > អង្គុលិមុទ្ទិកា** ។

អង្គុលិសញ្ញា ឥ. [អង្គុលិ+សញ្ញា] សេចក្តីសម្គាល់ដោយម្រាមដៃ ។

អចក្ខុក គុ. [ន+ចក្ខុ+ក] មានចក្ខុមិនមាន, មិនមានចក្ខុ (ខ្វាក់); វិ. **នត្ថិ ចក្ខុ ឯតស្សាតិ > អចក្ខុកោ** ។

អចរិម គុ. [ន+ចរិម] មិនក្រោយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អចល គុ. [ន+ចល+អ] ដែលមិនកំរើក, មិនកម្រើក, មិនរញ្ជួយ ។ . **ភាព** ស. ភាវៈនៃ...ជា...មិនកំរើក ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនកំរើក។ . **ចេតិយដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីតាំងនៃអចលចេតិយ ។ . **សទ្ធា** ស. សទ្ធា (សេចក្ដីជឿ) មិនកំរើក ។ . **សទ្ធ** គុ. មានសទ្ធាមិនកំរើក; វិ. **អចលា សទ្ធា យស្ស សោ > អចលសទ្ធោ** ។

អចិត្តក គុ. [ន+ចិត្ត+ក] មានចិត្តមិនមាន, មិនមានចិត្ត, ឥតចិត្ត; វិ. **នត្ថិ ចិត្តំ ឯតស្សាតិ > អចិត្តកំ** ។

អចិន្តេយ្យ គុ. [ន+ចិន្ត+តេយ្យ] (ហេតុ)ដែល...មិនគប្បីគិត, .មិនគួរគិត; វិ. **ន ចិន្តេតព្វន្តិ > អចិន្តេយ្យំ** ។

អចិរ និ., គុ. [ន+ចិរ] មិនយូរ, កាលមិនយូរ ។ . **ប្បក្កន្ត** គុ. ដែលជៀសចេញទៅហើយមិនយូរ, ជៀសចេញទៅហើយអស់កាលមិនយូរ (បក្កន្ត < ប+កម+ត)។ . **ប្បព្វជិត** គុ. ដែលបួសហើយអស់កាលមិនយូរ, (ទើបនឹងបួសថ្មី) ។ . **វតីនទីតីរ** នចុំ. ត្រើយ ឬ ឆ្នេរនៃស្ទឹងឈ្មោះអចិរវតី ។

អចេតន គុ. [ន+ចេតនា] មានចេតនាមិនមាន, មិនមានចេតនា, ឥតចេតនា; វិ. **នត្ថិ ចេតនា ឯតស្សាតិ > អចេតនោ** ។

អចេលក គុ. [ន+ចេល+ក] អ្នកមានសំពត់មិនមាន, មិនមានសំពត់, ឥតសំពត់ (អចេលក៍, បព្វជិតអាក្រាត); វិ. **នត្ថិ ចេលំ ឯតស្សាតិ > អចេលកោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អច្ចគា កិ. [អតិ+អ+គម+អ+អា.ហី] បានដល់ហើយ, បានកន្លងទៅហើយ។

អច្ចន្ត គុ. [អតិ+អន្ត] ទីបំផុតក្រៃពេក, ចំណែកមួយ ។ - **ទុស្សីល** គុ. មានសីលគឺទោសប្រទូស្តហើយដោយចំណែកមួយ ។-**ទុស្សីល្យ** នបុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលដោយពិត; វិ. **ទុដ្ឋំ សីលំ យស្ស សោ > ទុស្សីលោ, ទុស្សីលស្ស ភាវោ > ទុស្សីល្យំ, អច្ចន្តំ ទុស្សីល្យំ > អច្ចន្តទុស្សីល្យំ** ។

អច្ចយ បុំ. [អតិ+ឥ+ណ] កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លង (អំណើះ, កាលជាអំណើះ); វិ. **អច្ចយតិ អតិក្កមតិ ឯត្ថាតិ > អច្ចយោ** ។ កិ.ប្រព្រឹត្តកន្លង (ទោស); វិ. **អតិក្កមិត្វា អយនំ>អច្ចយោ** ។

អច្ចាយិក គុ. [អតិ+ឥ+ណិក] ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រមាណ (ដំណើររហ័សរហួន, ប្រញាប់ប្រញាល់); វិ. **បមាណំ អច្ចេតីតិ > អច្ចាយិកំ** ។ ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅរួសរាន់ពេក; វិ. **អតិតុរិតំ អយតិ បវត្តតីតិ > អច្ចាយិកំ** ។

អច្ចារទ្ធវិបស្សក គុ. [អច្ចារទ្ធ+វិបស្សក] ដែលមានវិបស្សនាប្រារព្ធហើយក្រៃពេក, មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងឃើញច្បាស់ប្រារព្ធហើយក្រៃពេក ។

អច្ចាវទតិ កិ. [អតិ+អា+វទ+អ+តិ.វ.] ពោលល្បួង, និយាយចែចង់ ។

អច្ចុគ្គត គុ. [អតិ+ឧ+គម+ត] ដែលទៅហើយក្នុងខាងលើក្រៃពេក, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ ។

អច្ចុណ្ហ គុ. [អតិ+ឧណ្ហ] ដែលក្តៅពេក ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អច្ចុត គុ. [ន+ចុ+ត] មានកិ.ច្យុតមិនមាន (ដែលមិនច្យុតហើយ(១)); វិ. **ចវិយតេតិ > ចវនំ, ចវនំ > ចុតំ, នត្ថិ ចុតំ ឯត-ស្សាតិ > អច្ចុតំ** ។

អច្ចោទក នបុំ. [អតិ+ឧទក] ទឹកដ៏ក្រៃលែង (ទឹកច្រើន) ។

អច្ឆ [អស+ឆ] គុ. ថ្លា; បុំ. ខ្លាឃ្មុំ ។

អច្ឆតិ កិ. [អស+ឆ+តិ.វ.] នៅ; ថ្លា ។

អច្ឆផន្ទន បុំ. [អច្ឆ+ផន្ទន] ខ្លាឃ្មុំនិងដើមពង្រ ។

អច្ឆម្ភិត គុ. [ន+ឆភ+ឥ_រណ+ត] មិនតក់ស្លុត, មិនរន្ធត់; នបុំ. សេចក្តីមិនតក់ស្លុត, សេចក្តីមិនរន្ធត់ ។ - **អត្ត** បុំ. សេចក្តីគឺជាអ្នកមិនតក់ស្លុតហើយ, សេចក្តីថាមិនតក់ស្លុតហើយ ។

អច្ឆរ នបុំ. [អស+ឆរ] ម្រាមដៃ ។ - **គ្គហណមត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ.ចាប់ដោយម្រាមដៃ, គ្រាន់តែកិ.ចឹបដោយម្រាមដៃ ។ - **សទ្ទ** បុំ. សូរនៃម្រាមដៃ ។

អច្ឆរា ឥ. [អច្ឆ+រ] ស្ត្រីមានសម្បុរដ៏ថ្លា (ស្ត្រីអប្សរ); វិ. **អច្ឆោ ខណ្ឌោ ឯតិស្សា អត្ថីតិ>អច្ឆរា** ។ ស្ត្រីមានមុខដ៏ថ្លា; វិ.**អច្ឆំ បសន្នំ មុខំ យាយ សា>អច្ឆរា** ។ - **កោដិ** ឥ. កោដិនៃស្ត្រីអប្សរ ។ - **សហស្សបរិវារ** គុ. មានពាន់នៃស្ត្រីអប្សរជាបរិវារ ។

(១) ទៀង, ទៀងទាត់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

-សហស្សបរិវុត គុ. គឺពាន់នៃស្ត្រីអប្សរចោមរោមហើយ, -ហែហមហើយ ។ -សហស្សមជ្ឈ នពុំ. កណ្តាលនៃពាន់នៃស្ត្រីអប្សរ។ - សង្ឃ ពុំ. ពួកនៃស្ត្រីអប្សរ, ក្រុមនៃ... ។

អច្ឆរិយ គុ. [អា+ចរ+ណ្យ+ឥ.អា.] អំពើដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តដ៏ក្រៃលែង, (ដែលអស្ចារ្យ, គួរអស្ចារ្យ; នពុំ. សេចក្តីអស្ចារ្យ); វិ. **អា ភូសោ ចរិយន្តិ> អច្ឆរិយំ** ។ ហេតុដែលគួរដើម្បីប្រហារនូវម្រាមដៃ; វិ. **អច្ឆរំ បហរិតុំ យុត្តន្តិ> អច្ឆរិយំ** ។ - **គុណ** គុ. មានគុណជាអស្ចារ្យ, មានគុណគួរអស្ចារ្យ ។ - **អព្ភុតចិត្តជាត** គុ. មានចិត្តជាអស្ចារ្យដែលមិនធ្លាប់កើតកើតហើយ; វិ. **អច្ឆរិយ-ព្ភុតចិត្តំ ជាតំ ឯតេសន្តិ > អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតា** ។ -**អព្ភុតជាត** គុ. មានហេតុជាអស្ចារ្យមិនដែលកើតកើតហើយ; វិ. **អច្ឆរិយព្ភុតំ ជាតំ ឯតេសន្តិ > អច្ឆរិយព្ភុតជាតា** ។

អច្ឆាទនដ្ឋាន នពុំ. [អច្ឆាទន+ឋាន] ទីជាទីស្លៀកដណ្តប់, ទីជាទីបិទបាំង ។ អច្ឆាទន<អា+ឆទ+យុ=វត្ថុសម្រាប់បិទបាំង ឬសម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ (សំពត់); វិ. **អច្ឆាទេតិ ឯតេនាតិ > អច្ឆាទនំ** ។

អច្ឆាទេត្វា អ. [អា+ឆទ+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យស្លៀកដណ្តប់ហើយ, ដណ្តប់ហើយ, បិទបាំងហើយ ។

អច្ឆិ កិ. [អស+ឆ+ត្ស៊-អជ្ជ.(១)] នៅហើយ ។

(១) អ្ស-អជ្ជ.>ឥ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អ

អច្ឆិតុំ អ. [អស+ឆ+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីនៅ, កិ.នៅ ។

អច្ឆិទ្ទវុត្តិ ឥ. [អច្ឆិទ្ទ+វុត្តិ] កិ.ប្រព្រឹត្តមិនដាច់; គុ. មានកិ.ប្រព្រឹត្តមិនដាច់; វិ. **អច្ឆិទ្ទា វុត្តិ យស្ស សោ > អច្ឆិទ្ទវុត្តិ** ។

អច្ឆិន្ន គុ. [ន+ឆិទ+ណ] មិនដាច់, មិនធ្លុះ, (<អា+ឆិទ+ណ=ដាច់, ធ្លុះ, ដណ្តើម) ។

អច្ឆិន្ទិ កិ. [អា+ឆិទ+អ+ត្ថ_អជ្ជ., ចុះនិ_អា.] កាត់ហើយ, ដណ្តើមយកហើយ ។

អច្ឆិន្ទិត្វា អ. [អា+ឆិទ+ឥ_អា.+ត្វា, ចុះនិ_អា.] ដណ្តើមយកហើយ ។

អច្ឆិន្ន គុ. [ន+ឆិទ+ត, ត>ន្ន] មិនកាត់ហើយ, កាត់មិនបានហើយ; (<អា+ឆិទ+ត=ដាច់ហើយ, ដណ្តើមយកហើយ) ។ _ **លជ្ជិតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្មាសមិនកាត់ហើយ ឬកាត់មិនបានហើយ ។

អច្ឆឹសុ កិ. [អស+ឆ+ឥំ_អជ្ជ.(១)] នៅហើយ ។

អច្ឆេក គុ. [ន+ឆេក] មិនឈ្លាស, មិនវាងវៃ, មិនប្រសប់ ។

អច្ឆេជ្ជិ កិ. [អ+ឆិទ+យ+ត្ថ_អជ្ជ.] បានកាត់ហើយ ។

អច្ឆេយ្យ កិ. [អស+ឆ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីនៅ ។

អច្ឆុបិត្វា អ. [ន+ឆុប+ឥ_អា.+ត្វា] មិនពាល់ត្រូវហើយ, មិនប៉ះពាល់ហើយ ។

អជគរ ប. [អជ+គិល+អ, ឥនៃគិ>អ, ល>រ] សត្វតែងលេបនូវម្រឹគមាន

---

(១) ឥំ_អជ្ជ.>ឥំសុ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ពពែជាដើម(ពស់ថ្លាន់); វិ. **អជាណយោ តិលកីកិ>អជគរោ** ។

- **ប្រេត** ចុំ. ប្រេតដូចជាពស់ថ្លាន់, ប្រេតមានសរីរៈដូចជាសរីរៈនៃពស់ថ្លាន់, អជគរប្រេត ។

អជបាល ចុំ. [អជ+បាល+អ] អ្នករក្សានូវពពែ,អ្នកឃ្វាលនូវពពែ; វិ. **អជេ បាលេតីតិ > អជបាលោ** ។ - **និគ្រោធមូល** នចុំ. ប្រទេសជាទីតាំង (ទីជិត, គល់)នៃដើមជ្រៃជាទីនៅអាស្រ័យនៃជនអ្នករក្សានូវពពែ, គល់នៃអជបាលនិគ្រោធ ។

អជរាមរ គុ. [អជរ+អមរ] ទាំងមិនមានសេចក្ដីចាស់ទាំងមិនមានសេចក្ដីស្លាប់, ទាំងមិនចាស់ទាំងមិនស្លាប់ ។

អជលណ្ឌិក ចុំ. [អជ+លណ្ឌិក] អាចម៍នៃពពែ ។

អជាគរន្ត គុ. [ន+ជាគរ+អន្ត] កាលមិនភ្ញាក់រឭក ។

អជាត គុ. [ន+ជន(១)+ត] មិនកើតហើយ ។ - **ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ....ជាអ្នកមិនកើតហើយ ។ - **សត្តុកុមារ** ចុំ. កុមារឈ្មោះអជាតសត្តុ (អជាតសត្រូវ) ។

អជានក ចុំ.[ន+ញា+ណ្វុ(២)] អ្នកមិនដឹង, អ្នកមិនចេះ; វិ. **ន ជានាតីតិ > អជានកោ** ។

អជានន នចុំ. [ន+ញា+យុ(៣)] កិ.មិនដឹង, កិ.មិនចេះ, ជាទីមិនដឹង។ - **កាល** ចុំ. កាលជាទីមិនដឹង ។ - **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីមិនដឹង ។ - **តា** ឥ. ភាវៈ

---

(១) ជន>ជា ។ (២) ណ្វុ>អានក ។ (៣) យុ>អានន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នៃកិ.មិនដឹង ។ **សិប្ប** នពុំ. សិល្បៈជាគ្រឿងមិនដឹង ។

អជានាបេត្វា អ.[ន+ញា+នា+ណាបេ+ត្វា] មិនញុំាង....ឱ្យដឹងហើយ ។

អជានិតព្វ គុ.[ន+ញា+នា(១)+តព្វ] គឺ...មិនគប្បីដឹង ។

អជាបយំ គុ. [ន+ជិ+ណាបយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនញុំាង...ឱ្យឈ្នះ, កាលមិនឱ្យឈ្នះ ។

អជិកា ឥ. [អជ+ណ្ហុ+ឥ.អណ+អា.ឥ.] សត្វតែងដើរទៅ (មេពពែ); វិ. **អជតិ គច្ឆតីតិ > អជិកា** ។

អជិត គុ. [ន+ជិ+ត] គឺ...មិនឈ្នះហើយ ។

អជិនចម្ម នពុំ. [អជិន+ចម្ម] ស្បែកនៃខ្លា ។

អជិនសាដិ ឥ. [អជិន+សាដិ] សំពត់សាដកជាវិការៈនៃស្បែកនៃខ្លា; វិ. **អជិនស្ស ចម្មំ > អជិនចម្មំ, អជិនចម្មស្ស វិការោ សាដិ>អជិនសាដិ** ។ សំពត់សាដកដែលជនធ្វើហើយដោយស្បែកនៃខ្លា; វិ. **អជិនចម្មេន កតា សាដិ>អជិនសាដិ** ។

អជិនិ កិ. [អ+ជិ+នា+ឦ-អជ្ជ.] បានផ្ចាញ់ហើយ, បានឈ្នះហើយ ។

អជីរណោក គុ. [ន+ជរ, អនៃជ>ឦ+យុ+ក.ស.] ដែលមិនគ្រាំគ្រា, មិនចាស់, មិនទ្រុឌទ្រោម, មិនរេចរឹល ។

អជ្ជ [ឥម>អ+ជ្ជ] ក្នុងថ្ងៃនេះ, ក្នុងកាលនេះ ។

អជ្ជកាល ពុំ. [អជ្ជ+កាល] កាលក្នុងថ្ងៃនេះ ។

---

(១) អានៃនា>ឥ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អជ្ជតគ្គ គុ. [អជ្ជ+អគ្គ, ចុះត_អា.] (កាល) មានថ្ងៃនេះជាដើម; វិ. **អជ្ជ អគ្គោ យស្ស សោ > អជ្ជតគ្គោ** ។

អជ្ជតន គុ. [អជ្ជ+តន] (ភត្តកិច្ច)មានក្នុងថ្ងៃនេះ (បុញ្ញកោដ្ឋាសៈជាគ្រឿងតទៅក្នុងថ្ងៃនេះ); វិ. **អជ្ជ ភវំ (ភត្តកិច្ចំ) > អជ្ជតនំ** ។

អជ្ជុនរុក្ខ បុំ. [អជ្ជុន+រុក្ខ] ដើមឈ្លីក, ដើមអង្គ្រង, (អជ្ជុនព្រឹក្ស) ។

អជ្ឈគតា កិ. [អធិ>អជ្ឈ+អ+គម+អា_ហិ.] បានដល់ហើយ, បានត្រាស់ដឹងហើយ, បានលុះហើយ ។

អជ្ឈត្ត គុ. [អធិ+អត្ត] ធម្មជាតប្រព្រឹត្តអាស្រ័យនូវខ្លួន (ខាងក្នុង); វិ. **អត្តានំ អធិកិច្ច បវត្តតីតិ > អជ្ឈត្តំ** ។

អជ្ឈត្តិក គុ. [អជ្ឈត្ត+ណិក] មានក្នុងខាងក្នុង ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង; វិ. **អជ្ឈត្តំ យស្ស អត្ថីតិ > អជ្ឈត្តិកំ, អជ្ឈត្តេ ចរតីតិ វា > អជ្ឈត្តិកំ** ។ - **កម្មដ្ឋាន** នបុំ. កម្មដ្ឋានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង ។ - **បឋវី** ឥ. ផែនដីមានក្នុងខាងក្នុង ។ - **ពាហិរ** គុ. ទាំងមានក្នុងខាងក្នុងទាំងមានក្នុងខាងក្រៅ, ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។

អជ្ឈាវសេយ្យំ កិ. [អធិ+អា+វស+អ+ឯយ្យំ_ស.] គប្បីនៅគ្រប់គ្រង ។

អជ្ឈាសយ បុំ. [អធិ+អា+សី+អ.] ឆន្ទៈជាទីមកដេកនៃចិត្តដ៏ក្រៃលែង (អធ្យាស្រ័យ); វិ. **អាគន្ត្វា សេតិ ឯត្ថាតិ > អាសយោ, អធិកោ អាសយោ > អជ្ឈាសយោ** ។ សភាវៈប្រព្រឹត្ត

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍; វិ. **អារម្មណំ អធិកិច្ច សយតិ បចត្តិកំ > អជ្ឈាសយោ ។**

អជ្ឈិដ្ឋ គុ. [អធិ+ឥស+ត] គឺ...បង្គាប់ហើយ, -អញ្ជើញហើយ, -អារាធនាហើយ ។

អជ្ឈុប្បត្ត គុ.[អធិ+ឧ+បត+ត] ឆាបហើយ, ឆាបចុះហើយ, ឆ្វៀលឆ្វាត់ហើយ ។

អជ្ឈុបេក្ខន នបុំ.[អធិ+ឧប+ឥក្ខ+យុ] កិ.ចូលទៅសំឡឹងដីក្រៃលែង, កិ. ពិនិត្យពិច័យ; វិ. **ឧបេក្ខិយតេតិ > ឧបេក្ខនំ, អធិកំ ឧបេក្ខនំ> អជ្ឈុបេក្ខនំ ។**

អជ្ឈេសន នបុំ. [អធិ+ឥស+យុ] សេចក្តីអញ្ជើញ, ការអារាធនា, កិ.ស្វែងរកដីក្រៃលែង ។

អជ្ឈោកាស បុំ. [អធិ+ឱកាស] ទីឱកាសដ៏ក្រៃលែង, ទីវាលស្រឡះ ។

អជ្ឈោគាហេត្វា អ. [អធិ+អវ+គហ+ណេ+ត្វា] ឆាបចុះហើយ, ឆ្វៀលឆ្វាត់ហើយ ។

អជ្ឈោត្ថត គុ. [អធិ+អវ+ថរ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, -រួបរឹតហើយ, -សង្កត់ចុះហើយ ។

អជ្ឈោត្ថរតិ កិ. [អធិ+អវ+ថរ+អ+តិ.វ.] គ្របសង្កត់, រួបរឹត, សង្កត់ចុះ, របំសង្កត់ ។

អជ្ឈោសាន នបុំ. [អធិ+អវ+សា+យុ] ទីបំផុតក្រៃពេក, ទីចប់, សេចក្តីរាយមាយ, សេចក្តីរសាយចិត្ត ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អជ្ឈោហរណីយ គុ. [អធិ+អវ+ហរ+អនីយ] (អាហារ) ដែលគេគប្បីលេបចូលទៅ; វិ. **អជ្ឈោហរិតព្វោតិ>អជ្ឈោហរណីយោ** ។ -មត្ត គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែអាហារដែល...គប្បីលេបចូលទៅ ។

អឈាយន្ត គុ. [ន+ឈេ+អន្ត] កាលមិនញុំាងកិលេសឱ្យឆេះ, កាលមិនដុតនូវកិលេស, កាលមិនសំឡឹង, កាលមិនពិនិត្យ, កាលមិនពិចារណា ។

អឈាយី គុ. [ន+ឈាយី] មិនមែនអ្នកមានឈាន (មិនមែនអ្នកមានគុណជាតជាគ្រឿងញុំាងកិលេសឱ្យឆេះ, អ្នកមិនពិនិត្យ, អ្នកមិនពិចារណា); វិ. **ឈានំ យស្ស អត្ថីតិ > ឈាយី, ន ឈាយី > អឈាយី** ។

អញ្ជន នបុំ. [អញ្ជ+យុ] ថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ ឬថ្នាំសម្រាប់លាប (ថ្នាំបន្តក់ភ្នែក); វិ. **អញ្ជតិ សិញ្ចតិ ឯតេនាតិ > អញ្ជនំ, អញ្ជតិ មក្ខតិ ឯតេនាតិ វា > អញ្ជនំ** ។ -**បីសន្ត** បុំ. សេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.កិននូវថ្នាំសម្រាប់បន្តក់, ប្រយោជន៍ដល់កិ.កិនជាថ្នាំសម្រាប់លាប ។ -**វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃផ្កាអញ្ជន ។

អញ្ជលី បុំ. [អញ្ជ+អលិ] ជាគ្រឿងប្រកាស ឬសម្ដែងនូវភក្ដិ (សេចក្ដីរាប់អាន, សេចក្ដីគោរព) អញ្ជលី, ក្រពុំដៃដ៏រុងរឿងដោយក្រៃលែង, ក្រពុំដៃ ។ -**កម្ម** នបុំ. កិ.ធ្វើនូវអញ្ជលី, អញ្ជលិកម្ម ។ -**ករណមត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ.ធ្វើនូវអញ្ជលី ។

អញ្ជាបេសិ កិ. [អញ្ជ+ណាបេ+ឰ-អជ្ជ.+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យបន្តក់ហើយ, -ឱ្យលាបហើយ, -ឱ្យស្រឡាបហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អញ្ញតរ វិ.ស.អ. [អញ្ញ+តរ] ដទៃជាង, ណាមួយ, មួយរូប, មួយនាក់; (មាននាមនិងគោត្រមិនប្រាកដ) ។ . **វិបក្ខសេវកភិក្ខុវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកសេពគប់នូវបុគ្គលដែលមានពួកខុសគ្នា ឬផ្សេងគ្នាមួយរូប ។

អញ្ញត្រ អ.ស.[អញ្ញ+ត្រ] ក្នុង...ដទៃ; និ. វៀរលែង, លើកលែង ។

អញ្ញថត្ត នបុំ. [អញ្ញថា+ត្ត] ភាវៈនៃ...តាំងនៅដោយប្រការដទៃ, ភាវៈនៃប្រការៈដទៃ; វិ. **អញ្ញថា ភាវោ > អញ្ញថត្តំ** ។ **ត្ត**=បើចុះមកជាសកត្តត្រូវប្រែថា «ប្រការៈដទៃ» **អញ្ញថា ឯវ> អញ្ញថត្តំ** ។

អញ្ញថា អ. [អញ្ញ+ថា] ប្រការដទៃ, ដោយប្រការដទៃ ។ . **គហណភាវ** បុំ. ភាវៈគឺកិ.កាន់យកដោយប្រការដទៃ ។

អញ្ញទត្ថុ និ. ដោយពិត, ប្រាកដ,... ។

អញ្ញទា កា.ស. [អញ្ញ+ទា] ក្នុងកាលដទៃ, ក្នុងកាលឯទៀត ។

អញ្ញមញ្ញំ កិ.វិ. [អញ្ញំ+អញ្ញំ] នូវគ្នានឹងគ្នា, ដល់គ្នានឹងគ្នា, ទៅវិញទៅមក ។

អញ្ញ វិ.ស.អ. ដទៃ, ឯទៀត ។

អញ្ញ បុំ. [អា+ញា+អ] គុណវិសេសដែលបុគ្គលគប្បីដឹងទួទៅ (អរហត្តផល) ។

អញ្ញា អ. [អា+ញា+ត្វា, លុបត្វា] ព្រោះដឹងទូទៅ ឬដឹងសព្វហើយ ។

អញ្ញាណ នបុំ. [ន+ញា+យុ] ទោសជាតមិនមែនជាញាណ, សេចក្តីមិនដឹង (សេចក្តីល្ងង់); វិ. **ញាយតេតិ > ញាណំ, ន ញាណំ> អញ្ញាណំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អញ្ញាណាភិភូត គុ. [អញ្ញាណ+អភិភូត] គឺទោសជាតមិនមែនជាញាណគ្រប សង្កត់ហើយ, គឺសេចក្ដីល្ងង់គ្របសង្កត់ហើយ ។

អញ្ញាណី គុ. [ន+ញាណី] មិនមែនអ្នកមានញាណ; វិ. ញាណំ យស្ស អត្ថីតិ > ញាណី, ន ញាណី > អញ្ញាណី ។ អ្នកមានគំ. មិនដឹង ឬអ្នកមានគំ.មិនដឹងជាប្រក្រតី; វិ. អញ្ញាណំ យស្ស អត្ថីតិ > អញ្ញាណី, អញ្ញាណំ សីលមស្សាតិ វា > អញ្ញាណី ។

អញ្ញាតកវេស ចុំ. [អញ្ញាតក+វេស] ភេទនៃខ្លួនគឺបុគ្គលដទៃមិនដឹងហើយ, ភេទនៃខ្លួនគឺអ្នកណានីមួយមិនស្គាល់ហើយ, ភេទមិនប្រាកដ ។

អញ្ញាតក គុ. [ន+ញាតក] មិនមែនជាជនដែលគេគប្បីស្គាល់, មិនមែនជាញាតិ; វិ. ញាតព្វោតិ > ញាតោ, ញាតោ ឯវ > ញាតកោ, ន ញាតកោ > អញ្ញាតកោ ។

អញ្ញាត គុ. [ន+ញា+ត] ដែល...មិនដឹងហើយ; (<អា+ញា+ត=ដឹងទូទៅហើយ, ដឹងហើយ) ។

អញ្ញាយ អ. [អា+ញា+ត្វា, ត្វា>យ] ដឹងទូទៅហើយ, ដឹងសព្វហើយ, ដឹងហើយ ។

អញ្ញោវិហិតក គុ. [អញ្ញ+អវិហិតក] បញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ,មានចិត្តស្ទុងទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ ។ (បាលីខ្លះ អញ្ញោវិហិតក<អញ្ញ+វិហិត+ក)=មានចិត្តបញ្ជូនទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ, មានចិត្តរាយមាយ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ; វិ. អញ្ញស្មិំ អារម្មណេ ចិហិកំ ចិត្តំ យេន ថា យស្ស សោ > អញ្ញចិហិកោ ។

អជនី ឥ. [អជ+អនី] មេគ្រែ ។

អដវី ឥ. [អដ+អវ+ល្ប] ប្រទេសជាទីដើរទៅនៃជន (ព្រៃ, ដងព្រៃ); វិ. អដតិ គច្ឆតិ ឯត្ថាតិ > អដវី ។ . **ប្បទេស** បុំ. ប្រទេសនៃព្រៃ, ប្រទេសមានព្រៃ, ប្រទេសជិតព្រៃ ។ . **ទេវតា** ឥ. ទេវតានៅក្នុងព្រៃ ។.**មជ្ឈ** នបុំ. ទីពាក់កណ្តាលនៃព្រៃ, កណ្តាលនៃព្រៃ, ។ . **មុខ** នបុំ. មាត់នៃព្រៃ ។

អដ្តក បុំ. [អដ្ត+ក] ហាង, រាន, គ្រែ ។

អដ្ត បុំ. [អដ្ត+អ] ក្តី, សេចក្តី ។

អដ្តាលកបរិក្ខា ឥ. [អដ្តាលក+បរិក្ខា] ប៉មនឹងគូ, ប៉មនឹងស្នាមភ្លោះ ។

អដ្ដិយមាន គុ. [អដ្ដ+ឥ_អា+យ+មាន] កាលអៀនអន់, គឺ...កាលឱ្យនឿយណាយ ។

អដ្ឋ ប.សំ. ប្រាំបី ។ . **អនរិយវោហារ** បុំ. វោហារមិនប្រសើរ៨យ៉ាង, វោហារនៃបុគ្គលពាលមិនមែនជាព្រះអរិយៈមាន ៨ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា ឥ. [អត្ថ+កថ+អ+អា_ឥ.] វាចាជាគ្រឿងពោលនូវសេចក្តី; វិ. អត្ថំ កថេតិ ឯតាយាតិ > អដ្ឋកថា ។ ផ្លាស់ ត្ថ>ដ្ឋ ។.**វិនិច្ឆយ** បុំ. គឺ.វិនិច្ឆ័យក្នុងអដ្ឋកថា, គឺ.កាត់មិនសល់ដោយវិសេសក្នុងអដ្ឋកថា ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អដ្ឋកភត្ត នចុំ. [អដ្ឋក+ភត្ត] ភត្តដែលបុគ្គលគប្បីឱ្យដល់ភិក្ខុមានប្រមាណ៨; **វិ. អដ្ឋ បរិមាណានិ យេសន្តិ > អដ្ឋកា, អដ្ឋកានំ ទាតព្វំ ភត្តំ > អដ្ឋកភត្តំ** ។

អដ្ឋ ប.សំ. ប្រាំបី ។ - **ករីសមត្ត** គុ. មានករីស៨ ជាប្រមាណ, ត្រឹមតែករីស៨, ត្រឹមតែ៨ករីស (១ករីស ត្រូវជា ១៧៥ ហត្ថ) ។-**កហាបណទណ្ឌ** ចុំ. ពិន័យដោយកហាបណៈ ៨ ។ - **នវមាសច្ចយ** ចុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃខែ៨ និង ខែ៩, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅរស់ខែ៨ និងខែ៩ ។ - **បញ្ញាសហត្ថុព្វេធ** គុ. មានកំពស់នៃហត្ថ៥៨, មានកំពស់មានហត្ថ៥៨ជាប្រមាណ, មានហត្ថ៥៨ជាចំណែកខ្ពស់ ។ - **អដ្ឋកហាបណៈ** ចុំ. កហាបណៈ៨ៗ, ឬ ៨និង៨ ។ - **យោជនមត្ត** ចុំ. ផ្លូវមានយោជន៍៨ជាប្រមាណ (១យោជន៍ ត្រូវជា៤០០សិន) ។ - **វត្តិក** គុ. មានវត្ត៨; **វិ. អដ្ឋ ចតុក្កានិ យស្សា សា > អដ្ឋចតុក្កា** ។ - **វិធ** គុ. មានប្រការៈ៨; **វិ. អដ្ឋ វិធា យស្ស តំ > អដ្ឋវិធំ** ។ - **សដ្ឋីភិក្ខុសតសហស្ស** នចុំ. សែននៃភិក្ខុ៦៨ (៦៨សែន ឬ៦លាន៨សែន) ។ -**សដ្ឋីយោជនសតសហស្សដ្ឋាន** នចុំ. ទីមានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ ។ -**សដ្ឋីយោជនសតសហស្សុព្វេធ** គុ. មានកំពស់មានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ, មានកំ.ខ្ពស់ឡើងអស់ទីមានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ(៦៨សែនយោជន៍)។-**សដ្ឋីវស្សសហស្ស** នចុំ. ពាន់នៃឆ្នាំ៦៨ (៦៨ពាន់ឆ្នាំ ឬ៦ហ្មឺន៨ពាន់ឆ្នាំ) ។ -**សតសហ-**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ស្សវិភវ គុ. មានភោគៈគឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មានសែន៨ ជាប្រមាណ, មានសម្បត្តិមានសែន៨ជាប្រមាណ ។ . **សមាបត្តិក** គុ. អ្នកមានសមាបត្តិ៨, អ្នកប្រកបក្នុងសមាបត្តិ៨ ។ .**សមាបត្តិលាភ** ចុំ. កិ.បាននូវសមាបត្តិ៨ ។ . **សមាបត្តិសមាធិ** ចុំ. សមាធិដ៏សម្បយុត្តដោយសមាបត្តិ៨ ។ . **សមាបត្តិសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាសមាបត្តិ៨, ពោលគឺសមាបត្តិ៨ ។. **ហត្ថសាដក** ចុំ. សាដកមានហត្ថ៨ជាប្រមាណ, សាដក៨ហត្ថ ។

អដ្ឋម បូ.សំ. [អដ្ឋ+ម] ទី៨, គំរប់៨ ។

អដ្ឋមី បូ.សំ. [អដ្ឋ+ម+ឦ] ទី៨, គំរប់៨; មានតិថីទី៨, តិថីទី៨ ។. **ទិវស** នបុំ., ចុំ. ថ្ងៃទី៨, ថ្ងៃគឺតិថីទី៨ ។

អដ្ឋង្គសមន្នាគត គុ. [អដ្ឋង្គ+សមន្នាគត] មកតាមព្រមហើយដោយអង្គ៨, ប្រកបហើយដោយអង្គ៨, (សមន្នាគត<សំ+អនុ+អា+គម+ត) ។

អដ្ឋង្គសុសមាគត គុ. [អដ្ឋង្គ+សុសមាគត] មកព្រមល្អហើយដោយអង្គ៨, ប្រកបដោយអង្គ៨ (សុសមាគត<សុ+សំ+អា+គម+ត) ។

អដ្ឋង្គិក គុ. [អដ្ឋង្គ+ណិក] មានអង្គ៨, ប្រកបដោយអង្គ៨; វិ. **អដ្ឋ អង្គានិ > អដ្ឋង្គំ, អដ្ឋង្គំ ឯតស្ស អត្ថីតិ> អដ្ឋង្គិកោ, អដ្ឋង្គេន និយុត្តោ > អដ្ឋង្គិកោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អដ្ឋាន នបុំ. [ន+ឋាន] មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងនៃផល, មិនមែនជាឋានៈ; វិ. **កិច្ចកិ ផលមេក្តាកិ> ឋានំ, ន ឋានំ> អដ្ឋានំ** ។ ទីមិនគួរ; វិ. **អយុត្តំ ឋានំ > អដ្ឋានំ** ។

អដ្ឋារស ប.សំ. [អដ្ឋ>អដ្ឋា+ទស, ទស>រស] ១០ក្រែលែងដោយ៨(១៨); វិ. **អដ្ឋហិ អធិកា ទស> អដ្ឋារស** ។ - **កោដិធន** នបុំ. ទ្រព្យមានកោដិ១៨ជាប្រមាណ ។ - **កោដិសង្ខាត** គុ. គឺ...រាប់ព្រមហើយថាកោដិ១៨, ពោលគឺកោដិ១៨ ។ - **ព្រហ្មកោដិ** ឥ. កោដិនៃព្រហ្ម១៨ ។

អដ្ឋាសិ កិ. [អ+ឋា+អ+ឭ-អជ្ជ.+ស.អា.] បានឋិតនៅហើយ, បានតាំងនៅហើយ, បានឈរនៅហើយ ។

អដ្ឋិ នបុំ. [អស+ថិ, ថិ>ដ្ឋិ, លុបស] ធម្មជាតដែលគេតែងបោះចោល (ឆ្អឹង); វិ. **អសិយតិ ខិបិយតីតិ> អដ្ឋិ** ។ - **កល្យាណ** នបុំ. លំអនៃឆ្អឹង; គុ. មានឆ្អឹងជាលំអ ។ - **ចម្មាវសេស** គុ. មានឆ្អឹងនិងស្បែកដ៏សេសចុះ, សល់ត្រឹមតែឆ្អឹងនិងស្បែក, សេសចុះនៃឆ្អឹងនិងស្បែក ។ - **ភេទនិស្សន្ទ** បុំ. វិបាកជាគ្រឿងហូរចេញគឺកិ.បាក់នៃឆ្អឹង, វិបាកជាគ្រឿងហូរមិនដាច់គឺកិ.បែកធ្លាយនៃឆ្អឹង (**និស្សន្ទ** < និ+សន្ទ +អ) ។ - **មត្តាវសាន** គុ. មានត្រឹមតែឆ្អឹងជាទីបំផុត; នបុំ. ទីបំផុតត្រឹមតែឆ្អឹង។ - **មត្តាវសេស** គុ. មានអវយវៈត្រឹមតែឆ្អឹងដ៏សេសចុះ, ដ៏សេសសល់ត្រឹមតែឆ្អឹង។ - **មិញ្ជ** បុំ. ខួរក្នុងឆ្អឹង ។ - **សង្ខលិកប្បេតាទិ** គុ. មានប្រេតប្រកបដោយរាងនៃឆ្អឹង ជា

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ដើម, មានអដ្ឋិសង្ខលិកប្រែតជាដើម ។ - សង្ឃាត ពុំ. រាងនៃឆ្អឹង, (ការប្រជុំនៃឆ្អឹង) ។

អដ្ឋត្វា អ. [ន+ឋា+ត្វា] មិនតាំងនៅហើយ, មិនឈរនៅហើយ, មិនឈប់ហើយ, តាំងនៅមិនបានហើយ ។

អដ្ឋបេត្វា អ. [ន+ឋប+ឯ+ត្វា] មិនតាំងទុកហើយ, មិនដំកល់ទុកហើយ ។

អដ្ឋិត គុ. [ន+ឋា,អានៃឋា>ឥ+ត] មិនតាំងនៅហើយ, មិនឋិតនៅហើយ, មិនឈប់ហើយ ។ - **ការី** ពុំ. អ្នកមានកិ.ធ្វើនូវ...មិនឈប់ជាប្រក្រតី ។ (**អដ្ឋិត**<អា+ឋា, អានៃឋា>ឥ+ត=តាំងនៅស៊ប់ហើយ) ។

អឌ្ឍ, អឌ្ឍ គុ. [អឌ្ឍ<អស+ត, អឌ្ឍ<អស+ធ] កន្លះ, ពាក់កណ្តាល, មាំ, មាំមួន, រឹងប៉ឹង, ស្តុកស្តម្ភ ។ - **ករីសមត្ត** គុ. មានកន្លះនៃករីសជាប្រមាណ, ត្រឹមតែកន្លះនៃករីស ។ - **កុល** នពុំ. ត្រកូលស្តុកស្តម្ភ, ត្រកូលមាំមួន។ - **អក្ខិក** នពុំ. កន្លះនៃភ្នែក, ពាក់កណ្តាលនៃភ្នែក ។ - **អឌ្ឍនិក** គុ. គួរដល់ថ្លៃពាក់កណ្តាល, គួរដល់ថ្លៃមានកន្លះនៃបាទជាប្រមាណ ។ - **អង្គុល** គុ. មានកន្លះនៃធ្នាប់ជាប្រមាណ, កន្លះនៃធ្នាប់ ។ - **តេយ្យ** គុ. ទីពាដោយកន្លះ, គំរប់ពាដោយកន្លះ (២កន្លះ); វិ. **អឌ្ឍេន តតិយោ > អឌ្ឍតេយ្យោ** ។ - **តេយ្យសត** នពុំ. រយៈនៃ...ជាគំរប់ពាដោយកន្លះ (២៥០) ។ - **តេរសកោដ្ឋ-សត** នពុំ. រយនៃជង្រុក១៣ ដោយកន្លះ (១.២៥០ជង្រុក) ។ - **នា-ឡិមត្ត** គុ. មានកន្លះនៃនាឡិជាប្រមាណ, ត្រឹមតែកន្លះនៃនាឡិ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- ភុត្តភោជនបាតិ ឥ. ភាជន៍ដ៏ពេញដោយភោជនដែល...បរិភោគហើយពាក់កណ្ដាល ។ - មាសច្ឆយ ចុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅ កាលជាទីប្រព្រឹត្តទៅអស់កន្លះនៃខែ ។ - មាសមត្ត គុ. ត្រឹមតែកន្លះនៃខែ ។ - មាសាធិក គុ. ដ៏ក្រៃលែងដោយកន្លះនៃខែ, ដ៏លើសដោយកន្លះនៃខែ ។ - មាស ចុំ. កន្លះ នៃខែ, កាលជាកន្លះនៃខែ ។ - យោជនប្បមាណ គុ. មានកន្លះនៃយោជន៍ជាប្រមាណ, មានយោជន៍កន្លះជាប្រមាណ ។ - យោជន នចុំ. កន្លះនៃយោជន៍ ។ -យោជនិក គុ. មានកន្លះនៃយោជន៍ជាប្រមាណ; វិ. **យោជនស្ស អឌ្ឍោ > អឌ្ឍយោជនំ, អឌ្ឍយោជនំ អស្ស បរិមាណំ >អឌ្ឍយោជនិកោ** ។ ប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន៍; វិ. **អឌ្ឍ-យោជនេន និយុត្តោ> អឌ្ឍយោជនិកោ** ។ - យោជនិ-កាទិភេទ ចុំ. ផ្សេងដោយ អាសនៈមានអាសនៈប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន៍ជាដើម; គុ. មានមានអាសនៈប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន៍ជាដើមជាប្រភេទ ។ - ឧល្លិក្ខិត គុ. (<អឌ្ឍ+ឧ+លិខ, លិខ>លិក្ខ+ឥ+ត) ដែល...ស្អិតស្អាងហើយពាក់កណ្ដាល, ដែលគេទើបនឹងស្អិតស្អាងបានពាក់កណ្ដាល ។ - អាឡ្ហកមត្ត គុ. មានកន្លះនៃអាឡ្ហកជាប្រមាណ ។ - ឧឌ្ឍ គុ. ទី៤ដោយកន្លះ, តំរប់៤ដោយកន្លះ (៣កន្លះ); វិ. **អឌ្ឍេន ចតុត្ថោ > អឌ្ឍុឌ្ឍោ** ។

អណុថូល គុ. [អណុ+ថូល] តូចនិងធំ, ល្អិតនិងគ្រោស, តិចនិងច្រើន ។

អណុមត្ត គុ. [អណុ+មត្ត] មានប្រមាណដ៏តូច ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អណ្ឌ បុំ., នបុំ. [អម > អណ+ឌ] ធម្មជាតជាទីកើតនៃសត្វ (ពង); វិ. **អមន្តិ ឧប្បជ្ជន្តិ ឯត្ថាតិ > អណ្ឌំ** ។

អណ្ណវកុច្ឆិ ឥ. [អណ្ណវ+កុច្ឆិ] ផ្ទៃនៃសមុទ្រ, ផ្ទៃនៃទន្លេ, ផ្ទៃនៃទឹក ។

អតជ្ជិតា អ. [ន+តជ្ជ+ឥ+តា] មិនគំរាមហើយ, មិនគំទរហើយ, មិនគ្រហឹមហើយ ។

អតន្ទិត គុ. [ន+តន្ទ+ឥ+ត] មិនខ្ជិលហើយ, មិនកៀចក្រាញហើយ, មិនទម្រន់ទៀត ។

អតិ ឧ.ស. ក្រៃលែង, ក្រៃពេក, ច្រើន, កន្លង, លើស, ពេក, ណាស់ ។ **- ឱទក** នបុំ. ទឹកក្រៃលែង (ទឹកច្រើន) ។ **- ឱស្សូរ** គុ. (កាល) មានព្រះអាទិត្យក្នុងខាងលើក្រៃពេក (ថ្ងៃត្រង់); វិ. **អតិឧគ្គំ សូរោ យស្មិំ សោ > អតិឱស្សូរោ** ។ **- កិលមេយ្យ** កិ. គប្បីលំបាកក្រៃពេក, គប្បីនឿយហត់ក្រៃពេក ។ **- ក្កន្តកាល** បុំ. កាលនៃ... ឈានកន្លងហើយ, កាលដែលកន្លងទៅហើយ ។ **- ក្កន្តមត្ត** គុ. គ្រាន់តែឈានកន្លងហើយ ។ **- ក្កន្តមានុសិក** គុ. មានសោតធាតុជារបស់នៃមនុស្សឈានកន្លងហើយ (ដែលកន្លងហើយនូវសោតធាតុជារបស់នៃមនុស្ស); វិ. **មនុស្សស្ស សន្តកា > មានុសិកា** (សោតធាតុ), **អតិក្កន្តា មានុសិកា អស្សាតិ > អតិក្កន្តមានុសិកោ** ។ **- ក្កន្តវយ** គុ. ដែលមានវ័យកន្លងហើយ; វិ. **អតិក្កន្តោ វយោ អស្សាតិ> អតិក្កន្តវយោ** ។ **- ក្កន្ត** គុ. (<អតិ+កម+ត) ឈានកន្លងហើយ, កន្លងបង់ហើយ។ **- ក្កមន្ត**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

គុ. (<អតិ+កម+អន្ត) កាលឈានកន្លង។ - ក្កមន នបុំ. (<អតិ+កម+យុ) ការឈានកន្លង, កិ.ឈានកន្លង ។ - ក្កម បុំ. កិ.ឈានកន្លង; វិ. **អតិក្កមនំ > អតិក្កមោ** ។ - កក្ខល គុ.ដែលរឹងរូសក្រៃពេក, អាក្រក់ក្រៃពេក, កាចក្រៃពេក ។ - ខីណ គុ. (អតិ+ខិ+ត, ត>ណ) ដែលអស់ហើយក្រៃពេក ។ - គម្ភីរ គុ. ដែលជ្រៅពេក, ជ្រៅណាស់ ។ - គរុក គុ. ដែលធ្ងន់ក្រៃពេក ។ - ចណ្ឌ គុ. ដែលកាចក្រៃពេក, សាហាវក្រៃពេក ។ - ចរិត្វា អ. ប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ ។ -ចារិនី ឥ. (<អតិ+ចរ+ណី+ឥនី) អ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង (ស្ត្រីប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត); វិ. **អតិចរតីតិ > អតិចារិនី** ។ - ចារិនីភាវ បុំ. ភាវៈនៃស្ត្រីជាអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង ។ - ចារ បុំ. (<អតិ+ចរ+ណ) ការប្រព្រឹត្តកន្លង; វិ. **អតិចរណំ > អតិចារោ** ។ - ចិរាយន្ត គុ. (<អតិ+ចិរ+អាយ+អន្ត) កាលប្រព្រឹត្តយូរពេក ។ - ច្ច អ. (<អតិ+ឥ+ត្វា, ត្វា>រច្ច, លុប រ) កន្លងហើយ, ប្រព្រឹត្តកន្លង ។ - ច្ចថ កិ. (<អតិ+ឥស+យ+ថ.ប.) ចូរប្រាថ្នាកន្លង (ចូរប្រោសសត្វទៅខាងមុខ, សូមនិមន្តប្រោសសត្វទៅខាងមុខទៅ) ។ - តរុណ គុ. ក្មេងពេក, នៅក្មេងណាស់, នៅកំឡោះពេក, ខ្ចីក្រៃពេក ។ - ទហរ គុ. ក្មេងពេក, នៅកំឡោះត្រឡាំង។- ទឡ្ហ គុ. មាំណាស់, មាំក្រៃពេក, ខ្លាំងណាស់ ។ - ទីឃ គុ. វែងណាស់, វែងពេក ។ - ទុក្ករ នបុំ. អំពើដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រណាស់ ។ - ទុក្ខ គុ. ដែលលំបាកពេក ។ - ទុគ្គតភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តី

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

លំបាកក្រៃពេក, ភាវៈនៃ...ជាអ្នកទុតិតក្រៃពេក ។ - ទុល្លភប្បតិដ្ឋិ-តា ន. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានទីពឹងគឺ...គប្បីបានដោយកម្រក្រៃពេក ។ - ទូរ គុ. ដែលឆ្ងាយក្រៃពេក ។ - ធោនចារី បុំ. អ្នកមានកិ-ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រាជ្ញាឈ្មោះធោនៈជាប្រក្រតី (ធោន<ធុ+យុ= ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស)។ - នីចក គុ. ដែលទាបក្រៃពេក ។ - ប្បណីត គុ. ដ៏ប្រណីតក្រៃពេក, ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ក្រៃពេក, ដ៏ឧត្តមក្រៃពេក ។ - បណ្ឌិតតា ន. ភាវៈនៃ...ជាបណ្ឌិតក្រៃពេក, ជាបណ្ឌិតប្រសើរ ។ - បណ្ឌិតមានិតា ន. ភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកមានមានះថាអញជាបណ្ឌិតក្រៃពេក; វិ. អតិបណ្ឌិតោ អហំ ឥតិ មានោ > អតិបណ្ឌិតមានោ, អតិបណ្ឌិតមានោ យស្ស អត្ថិ ឥតិ > អតិបណ្ឌិតមានី, តស្ស ភាវោ > អតិ-បណ្ឌិតមានិតា ។ - បរិច្ចាគ បុំ. (<អតិ+បរិ+ចជ+ណ) ការបរិច្ចាគក្រៃពេក, ការលះស្រឡះក្រៃពេក ។ - បរិត្តក គុ. (<អតិ+បរិត្ត+ក) មានប្រមាណតិចក្រៃពេក; វិ. អតិបរិត្តំ បរិមាណំ អស្សាតិ > អតិបរិត្តកំ ។ - បិយ គុ. ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក; វិ. អតិប្បិយោតិ តន្តិ > អតិប្បិយោ ។ - ផរុស គុ. ដែលអាក្រក់ក្រៃពេក ។ - ពហលោឋ្ឋកបោល គុ. (<ពហល+ឱដ្ឋ+កបោល) មានពពីរនៃបបូរមាត់ដ៏ក្រាស់ក្រៃពេក, មានរឹមនៃបបូរមាត់ដ៏ក្រាស់ក្រៃពេក។ - ពហុភណ្ឌ គុ. មានភណ្ឌៈច្រើនក្រៃពេក។ - ព្រហ្ម បុំ. ព្រហ្មដ៏ក្រៃលែង, ព្រហ្មដ៏ខ្ពង់, ព្រហ្មដ៏ប្រសើរ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org, or WatKhmers.org

- ភារិយ គុ. (<ភារ+ឥយ)មានទម្ងន់ក្រៃពេក; វិ. **អតិភារោ យស្ស អត្ថីតិ>អតិភារិយំ** ; គួរនូវភារៈដ៏ក្រៃលែង; វិ. **អតិភារំ អរហតីតិ> អតិភារិយំ** ។ - មញ្ញេយ្យ កិ. គប្បីមើលងាយ ។ - មធុរ គុ. (<មធុ+រ) មានទឹកឃ្មុំដ៏ក្រៃលែង, មានរសឆ្ងាញ់ដ៏ក្រៃលែង, មានរសផ្អែមដ៏ក្រៃលែង; វិ. **អតិមធុ យស្ស អត្ថីតិ > អតិមធុរំ** ។ . មាបេតិ កិ. រមែងបំផ្លាញ, សម្លាប់ ។ - មុខរ គុ. (<មុខ+រ) មានមាត់ក្រៃពេក, មានមាត់រឹង (និយាយច្រើន); វិ.ដូច« **អតិមុខរ** » ។ - មុខរតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មានមាត់រឹងក្រៃពេក ។ - រិត្ត គុ. (<អតិ+រិច+ត) ដែលសូន្យ, ទទេ, ជារបស់សល់ ។ - រោចតិ កិ. (<រុច+អ+តិ.វ.) រុងរឿងក្រៃលែង, រុងរឿងកន្លង ។ - វត្តតិ កិ. (<វត>វត្ត+អ+តិ.វ.) ប្រព្រឹត្តកន្លង ។ - វស គុ. មានអំណាចក្រៃលែង ។ - វាក្យ នថុំ. (<វច+ណ្យ) ពាក្យដែលបុគ្គលគប្បីពោលកន្លង; វិ. **អតិវត្តព្វន្តិ > អតិវាក្យំ** ។ - វិជ្ឈតិ កិ. (<វិធ+យ+តិ.វ.) ចាក់ធ្លុះកន្លង, ត្រាស់ដឹង ។ - វិត្ថារ ថុំ. (<វិ+ថរ+ណ) សេចក្តីពិស្តារក្រៃពេក, ទូលាយណាស់ ។ - វេគ ថុំ. ការលឿនទៅក្រៃពេក, ការស្ទុះទៅក្រៃពេក, កម្លាំងជាគ្រឿងលឿនទៅក្រៃពេក, ការប្រញាប់ប្រញាល់ពេក ។ - វេលា ឥ. វេលាកន្លង, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវេលា, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវច្រាំង, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវដែន ។ - សណ្ហ គុ. ល្អិតក្រៃពេក, ឆ្មារក្រៃពេក ។ -សម្ផាធ គុ. ចង្អៀតក្រៃពេក, ណាន់ណាប់ក្រៃពេក ។ - សយត្ត ថុំ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សេចក្ដីល្អក្រៃពេក; គុ. ដែលមានប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ ។ - **សារ** ចុំ. រោគញាំងឈាមឱ្យស្ទុះទៅក្រៃពេក (រោគចុះឈាម, រោគមួល); វិ. **អតិសារេតិ លោហិតន្តិ> អតិសារោ** ។ - **សាហសិក** គុ. (<អតិសាហស+ណិក) កម្មដែលបុគ្គលធ្វើដោយរហ័សពេក (-ដោយរួសរាន់ពេក, -ប្រញាប់ប្រញាល់ពេក, -ក្លាហានពេក); វិ. **អតិសាហសេន កតំ> អតិសាហសិកំ** ។ - **សិនេហ** ចុំ. សេចក្ដីស្នេហាដ៏ក្រៃលែង, សេចក្ដីស្រឡាញ់ពេក (<អតិ+សិនិហ+ណ); វិ. **អតិសិនេហនំ > អតិសិនេហោ** ។ - **សុខុម** គុ. ល្អិតក្រៃពេក, សុខុមក្រៃពេក ។ - **សុខុមាល** គុ. ល្អិត ទន់ក្រៃពេក, ដែលចំរើនដោយសេចក្ដីសុខក្រៃពេក, ដែលចំរើនដោយសេចក្ដីសុខក្រៃពេក, ជាកុមារតែងសុខក្រៃពេក (ជាវេវចនៈនៃសុកុមារ) ។

អតិក្កន្ត គុ. [អតិ+កម+ត] ឈានកន្លងហើយ, កន្លងទៅហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែកន្លងហើយ ។

អតិត្ត គុ. [ន+តិស ឬតប+ត] មិនឆ្អែតហើយ, មិនស្កប់ស្កល់ហើយ ។

អតិត្ថ គុ. [ន+តិត្ថ] មិនមែនលទ្ធិដូចជាកំពង់ជាទីឆ្លង, មិនមែនជាកំពង់ (តិត្ថ<តរ+ថ); វិ. **តរន្តិ ឯត្ថាតិ> តិត្ថំ, ន តិត្ថំ > អតិត្ថំ** ។

អតិថិ ចុំ. [អត>អតិ+ថិ] អ្នកទើបមកដល់, អ្នកមកដល់កាន់ផ្ទះ(ភ្ញៀវ) ។

អតិន្តចិត្ត គុ. [អតិន្ត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនទទឹកហើយ, មានចិត្តមិនជ្រួតជ្រាបហើយ (អតិន្ត<ន+តិម+ត); វិ. **អតិន្តំ ចិត្តំ យស្ស សោ > អតិន្តចិត្តោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អតិរេក គុ. [អតិ+ឯក+វ.អា.] មួយដ៏ក្រៃលែង ឬដ៏ក្រៃលែងជាងមួយ (ក្រៃលែង, ច្រើន) ។ - **ឧដ្ឋានសម្បន្ន** គុ. ដល់ព្រមដល់បណ្ណាការសម្រាប់ឡើងដ៏ច្រើន, បរិបូណ៌ដោយសួយ (អាករ) ដ៏ច្រើន ។ - **តរ** គុ. ដ៏ច្រើនជាង, ដ៏ក្រៃលែងជាង, ដ៏ច្រើនដ៏វិសេស ។ - **មល** គុ. មានមន្ទិលដ៏ក្រៃលែង, ជាមន្ទិលដ៏ក្រៃលែង ។ - **លាភយសគ្គប្បត្ត** គុ. ដល់ហើយនូវលាភនិងយសដ៏ប្រសើរក្រៃលែង, មានលាភនិងយសដ៏ប្រសើរក្រៃលែងដល់ហើយ ។

អតីត គុ. [អតិ+ឥ+ត] ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ, កន្លងទៅហើយ ។ - **ទិវស** ពុំ. ឬ នពុំ. ថ្ងៃដែលកន្លងទៅហើយ ។ - **វត្ថុ** នពុំ. រឿងដែលកន្លងទៅហើយ ។

អតុច្ឆហត្ថ គុ. [អតុច្ឆ+ហត្ថ] មានដៃមិនទទេ; វិ. **អតុច្ឆា ហត្ថា យេសំ តេ > អតុច្ឆហត្ថា** ។

អតេកិច្ឆភាវ ពុំ. [អតេកិច្ឆ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមានកិ.រក្សាបាន (ភាវៈនៃ...ជា...គឺអ្នកណាមួយមិនគប្បីរក្សាបាន, -មិនគប្បីកែបាន); វិ. **នត្ថិ តេកិច្ឆំ អស្សាតិ > អតេកិច្ឆោ, តស្ស ភាវោ > អតេកិច្ឆភាវោ** ។

អត្ត ពុំ. [អទ+ត] (សភាវៈ) ស៊ី ឬរងនូវសុខនិងទុក្ខ (ខ្លួន, ចិត្ត); វិ. **អទតិ សុខទុក្ខំ អនុភវតីតិ > អត្តា** ។ - **គុត្ត** គុ. មានខ្លួនគ្រប់គ្រងហើយ, ដែលគ្រប់គ្រងនូវខ្លួន ។ - **ឃញ្ញ** នពុំ. (<ហន>ឃញ្ញ+

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ណ) កិ.សម្លាប់នូវខ្លួន ។ - ឃាត ចុំ. កិ.សម្លាប់នូវខ្លួន ។ - ទណ្ឌ គុ. មានអាជ្ញាក្នុងខ្លួន, មានអាជ្ញាកើតអំពីខ្លួន, មានអាជ្ញាអាស្រ័យនូវខ្លួន ។ - ទត្ថ ចុំ. (<អត្ត+ អត្ថ, ចុះទ.អា.) ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។ - ទន្ត គុ. (<ទម+ត) មានខ្លួនទូន្មានហើយ; ដែលទូន្មានហើយនូវខ្លួន ។ - ទមន នចុំ. (<ទម+ យុ) កិ.ទូន្មាននូវខ្លួន ។ - ទុតិយ គុ. មានខ្លួនជាទីពីរ ឬជាគំរប់ពីរ ។ - បច្ចក្ខ គុ. (<បតិ+ឥក្ខ+ណ ឬអ) ដែលជាក់ច្បាស់ចំពោះខ្លួន, ដែលឃើញចំពោះខ្លួន, ប្រចក្សចំពោះខ្លួន, ប្រាកដចំពោះខ្លួន ។ -បញ្ចទសម គុ. មានខ្លួនជាគំរប់ ១៥ ។ - ភរ ចុំ. (<ភរ+អ) អ្នកចិញ្ចឹមនូវខ្លួន ។ - មន គុ. មានចិត្តជារបស់នៃខ្លួន ។ - វត្តវណ្ណនា ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្ដីនៃអត្តវត្ត ។ - សម្ភវ គុ. មានខ្លួនជាដែនកើតព្រម (<សំ+ ភូ+អ); វិ. **សម្ភវតិ អនេនាតិ > សម្ភវោ, អត្តា សម្ភវោ យស្ស សោ > អត្តសម្ភវោ** ។ ជាដែនកើតព្រមអំពីខ្លួន ។ -ហេតុ ចុំ. ហេតុនៃខ្លួន; គុ. មានខ្លួនជាហេតុ ។ - អនុយោគ ចុំ. កិ.ប្រកបតាមនូវខ្លួន, ព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបតាមនូវខ្លួន ។

អត្តភាវ ចុំ. [អត្ត+ភាវ] ភាវៈនៃខ្លួន, ភាពនៃខ្លួន, អត្តភាព ។ - គេហ នចុំ. ផ្ទះគឺអត្តភាព ។ - នាវា ឥ. ទូកគឺអត្តភាព ។ - បដិពទ្ធ គុ. ដែលជាប់ចំពោះដោយអត្តភាព ។ - មណ្ឌន នចុំ. កិ.ប្រដាប់នូវអត្តភាព, កិ.តែងនូវអត្តភាព ។ - សង្ខាត គុ. ពោលគឺអត្តភាព ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អត្រជ ចុំ. [អត្ត>អត្រ+ជាត, ជាត>ជ] សត្វដែលកើតអំពីខ្លួន (កូន); វ. **អត្តនា ជាតោ > អត្រជោ** ។

អត្ថ ចុំ. [អរ>អត+ថ] អាការៈជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅ (ទ្រព្យ, សម្បត្តិ, សេចក្ដីចំរើន, ប្រយោជន៍); វ. **អរន្តិ បវត្តន្តិ ឯតេនាតិ > អត្ថោ** ។ (អត្ថ<អស>អត+ថ) សភាវៈកើតតាមសមគួរដល់ស័ព្ទ (សេចក្ដី, សេចក្ដីអធិប្បាយ); វ. **សទ្ធានុរូបំ អសតិ ភវតីតិ > អត្ថោ** ។ **-កាម** គុ. ដែលប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ។ **-កុសល** គុ. ដែលឈ្លាសក្នុងសេចក្ដី ។ **-ទស្សី** ចុំ. អ្នកឃើញនូវប្រយោជន៍ (នាមរបស់ព្រះពុទ្ធមួយអង្គហៅថាអត្ថទស្សី) ។ **-ធម្មានុសាសក** ចុំ. (<ធម្ម+អនុ+សាស+ណ្វុ) អ្នកប្រៀនប្រដៅនូវអត្ថនិងធម៌ ។ **-និស្សិត** គុ. (<និ+សិ+ត) ដែលអាស្រ័យនូវប្រយោជន៍ ។ **-បទ** នចុំ. បទជាគ្រឿងសំដែងនូវសេចក្ដី, បទនៃសេចក្ដី ។ **-បុរេក្ខារតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកធ្វើនូវប្រយោជន៍ក្នុងខាងមុខ (**បុរេក្ខារ**<បុរេ+ករ, ករ>ខារ+ណ) ។ **-ភញ្ជនក** គុ. (<ភញ្ជ+យុ+ក_ស.) ដែលបំបាក់នូវប្រយោជន៍ ។ **-ធម្មុបនិស្សិត** គុ. (<អត្ថធម្ម+ឧប+និ+សិ+ត) ចូលទៅអាស្រ័យហើយនូវអត្ថនិងធម៌, គឺអត្ថនិងធម៌ចូលទៅអាស្រ័យហើយ ។ **-វស** ចុំ. អំណាចនៃប្រយោជន៍, -នៃសេចក្ដី ។ **-វិញ្ញាបនី** ឥ. វាចាជាហេតុញុំាងបុគ្គលឱ្យដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដី ។ **-សាធក** ចុំ. អ្នកញុំាងប្រយោជន៍ឱ្យសម្រេច, អ្នកសម្រេចនូវប្រ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

យោជន៍ (<សាធ(១)+ណ្យ); វិ. អត្ថំ សាធេតីតិ > អត្ថសាធកោ ។

អត្ថានត្ថ បុំ. [អត្ថ+អនត្ថ] ប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍, សេចក្ដីចម្រើននិងសេចក្ដីវិនាស ។ -ជាននក បុំ. អ្នកដឹងនូវប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍ (ជាននក<ញា>ជា+យុ, យុ>អាននក) ។

អត្ថង្គមិត ត្រ. [អត្ថំ+គម+ឥ+ត] ដែលដល់ហើយនូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, អស្តង្គត; (អត្ថ<ន+ថា+អ) ។ -កាលេ បុំ. កាលនៃព្រះអាទិត្យដល់ហើយនូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, កាលនៃព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ។

អត្ថង្គមេតិ កិ. [អត្ថំ+គម+អ, អ>ឯ+តិ.វ.] រមែងដល់នូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, រមែងដល់នូវកិ.សាបសូន្យ ។

អត្ថត ត្រ. [អា+ថរ+ត] ដែល...ក្រាលហើយ, -លាហើយ, -ត្រដាងហើយ, -តម្រៀបហើយ ។ -ផលក នបុំ. ផែនក្ដារ ឬបន្ទះក្ដារដែល...ក្រាលហើយ; វិ. អត្ថរិយិត្ថាតិ > អត្ថតោ ។

អត្ថរណ នបុំ. [អា+ថរ+យុ] វត្ថុសម្រាប់ក្រាល (កម្រាល); វិ. អត្ថរតិ ឯតេនាតិ > អត្ថរណំ ។ ទីជាទីក្រាល; វិ. អត្ថរតិ ឯត្ថាតិ >អត្ថរណំ ។ កិ.ក្រាល; វិ. អត្ថរិយតេតិ > អត្ថរណំ ។ -ដ្ឋាន នបុំ. ទីជាទីក្រាល ។ -បាវុរណនិសីទន នបុំ. វត្ថុសម្រាប់ក្រាលនិងសម្រាប់ដណ្ដប់និងសម្រាប់អង្គុយ (កម្រាលនិងភួយនិងសំពត់និសីទនៈ) ។

---

(១) សធ+ណ ក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អត្ថរន្ទិ កិ. [អា+ថរ+អ+អន្ទិ_វ.] ក្រាល, លាត, លា, ត្រដាង ។

អត្ថរសិ កិ. [អា+ថរ+អ+សិ_វ.] ក្រាល, ... ។

អត្ថរាបេត្វា អ. [អា+ថរ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យក្រាលហើយ, ... ។

អត្ថរិត្វា អ. [អា+ថរ+ឥ_អា.+ត្វា] ក្រាលហើយ... ។

អត្ថរិតុកាម គុ. [អត្ថរិតុំ+កាម] អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីក្រាល, ចង់ដើម្បីក្រាល, មានប្រាថ្នាដើម្បីក្រាល ។

អត្ថវណ្ណនា ឥ. [អត្ថ+វណ្ណ+យុ+អា_ឥ.] កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្តី; វិ. **អត្ថំ វណ្ណេតិ ឯតាយាតិ > អត្ថវណ្ណនា** ។

អត្ថិក គុ. [អត្ថ+ណិក] មានប្រយោជន៍, មានសេចក្តីត្រូវការ; វិ. **អត្ថោ យស្ស អត្ថីតិ> អត្ថិកោ** ។ ប្រកបដោយប្រយោជន៍; វិ. **អត្ថេន និយុត្តោ > អត្ថិកោ** ។

អត្ថិ កិ. [អស+អ+តិ, តិ>ត្ថិ] រមែងមាន, រមែងជា... ។ - **តា** ឥ. **ភាវៈនៃ** ...ជា...មាននៅ ។ - **ភាវ** បុ. ភាវៈនៃ...ជា...មាន ។ - **ភាវកាល** បុ. កាលនៃភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ, កាលគឺភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ ។

អត្ថុប្បត្តិ ឥ. [អត្ថ+ឧប្បត្តិ] កិ.កើតឡើងនៃសេចក្តី, ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសេចក្តី (ឧប្បត្តិ<ឧ+បទ+តិ); វិ. **អត្ថស្ស ឧប្បត្តិ > អត្ថុប្បត្តិ** ។

អថ និ. (ប្រាប់កាល)=គ្រានោះ, លំដាប់នោះ, ក្នុងកាលនោះ ។ និ.(ប្រាប់សេចក្តីជញ្ជីង ឬស្មាន)=បើ, បើជា, ... ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អថាវរត្ថ ចុំ. [អថាវរ+អត្ថ] សេចក្ដីថាមិនមាំមួន, -មិនឋិតថេរ ។

អថោ និ. មួយទៀត, មួយវិញទៀត, មយ៉ាងទៀត... ។

អទណ្ឌ គុ. [ន+ទណ្ឌ] មានអាជ្ញាមិនមាន, មិនមានអាជ្ញា; វិ. **នត្ថិ ទណ្ឌោ អស្សាតិ > អទណ្ឌោ** ។

អទលិទ្ទ គុ. [ន+ទលិទ្ទ] មិនមែនអ្នកដល់នូវភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលទុគ៌ត, មិនមែនអ្នកកំសត់, មិនមែនអ្នកទាល់ក្រ (**ទលិទ្ទ**<ទល+ឥទ្ទ); វិ. **ទលតិ ទុគ្គតភាវំ គច្ឆតីតិ > ទលិទ្ទោ, ន ទលិទ្ទោ > អទលិទ្ទោ** ។

អទស្សន នចុំ. [ន+ទិស+យុ] ទីជាទីមិនឃើញ, កិ.មិនឃើញ, កិ.មិនសម្ដែង, កិ.មិនបង្ហាញ ។

អទហនកាល ចុំ. [អទហន+កាល] កាលនៃកិ.មិនឆេះ, កាលជាទីមិនឆេះ ។

អទាតុកាម គុ. [អទាតុំ+កាម ឬន+ទាតុកាម] ជាអ្នកចង់ដើម្បីមិនឱ្យ, មិនចង់ដើម្បីឱ្យ ។

អទានសីល គុ. [អទាន+សីល] មានកិ.មិនឱ្យជាប្រក្រតី; វិ. **អទានំ សីលមស្សាតិ > អទានសីលោ** ។

អទិដ្ឋ គុ. [ន+ទិស+ត] គឺ...មិនឃើញហើយ ។ - **ធម្ម** គុ. មានធម៌គឺ...មិនឃើញហើយ ។ - **បុព្វក** គុ. អ្នកគឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយ ។ - **បុព្វមរណ** គុ. មានសេចក្ដីស្លាប់គឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយ ។ -**បុព្វសហាយក** ចុំ. ជាសំឡាញ់គឺ... មិនឃើញហើយក្នុងកាល

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មុន, ជាសំឡាញ់គឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយក្នុងកាលមុន ។ - សច្ច គុ. មានសច្ចៈមិនទាន់ឃើញហើយ ។

អទិត្ត គុ. [ន+ទិប+ត] មិនក្តៅហើយ, មិនរុងរឿងហើយ ។

អទិន្នក គុ. [ន+ទា+ត, ត>ឥន្ន+ក.ស.] (វត្ថុ) ដែលគេមិនឱ្យហើយ ។

អទិន្ន គុ. [ន+ទា+ត] ដែល...មិនឱ្យហើយ ។ - ភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...ជា... គឺ...មិនឱ្យហើយ ។

អទិស្សមានរូប គុ. [អទិស្សមាន+រូប] មានរូបគឺបុគ្គលកាលមិនឃើញ, មានរូបកាលមិនប្រាកដ; វិ. **អទិស្សមានំ រូបំ យស្ស សោ> អទិស្សមានរូបោ** ។

អទុដ្ឋ គុ. [ន+ទុស+ត] គឺ...មិនប្រទូស្តហើយ, គឺទោសមិនប្រទូស្តហើយ ។

អទុស្សន្ត គុ. [ន+ទុស+អន្ត] កាលមិនប្រទូស្ត ។

អទេន្ត គុ. [ន+ទា+អន្ត] កាលមិនឱ្យ ។

អទេសេន្ត គុ. [ន+ទិស+ណេ+អន្ត] កាលមិនសំដែង ។

អទ្ទស កិ. [អ+ទិស+អ+អា.ហី.(១)] បានឃើញហើយ ។

អទ្ទសា កិ. [អ+ទិស+អ+អា.ហី.] បានឃើញហើយ ។

អទ្ទក្ខ កិ. [អ+ទិស, ទិស>ទក្ខ+អ+អា.ហី.(២)] បានឃើញហើយ ។

អទ្ទក្ខិ កិ. [អ+ទិស, ទិស>ទក្ខ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានឃើញហើយ ។

---

(១) (២) អា.ហី>អ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អទ្ទុពន្ធន នបុំ.[អទ្ទុ+ពន្ធន] វត្ថុជាគ្រឿងចងពីខ្មោះ, ចំណងពីខ្មោះ (អទ្ទុ< អទ+ទុ=វត្ថុសម្រាប់រងនូវទុក្ខនៃជន (ខ្មោះ); វិ. ទុក្ខំ អទតិ អនុភវតិ ឯតេនាតិ > អទ្ទុ; ពន្ធតិ ឯតេនាតិ > ពន្ធនំ, អទ្ទុ ឯវ ពន្ធនំ > អទ្ទុពន្ធនំ ។

អទ្ធគូ គុ. [អទ្ធ+គម+រូ] អ្នកដើរក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ ឬអ្នកទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ (អ្នកដំណើរ); វិ. អទ្ធនិ មគ្គេ គច្ឆតីតិ> អទ្ធគូ, អទ្ធានំ គច្ឆតីតិ វា > អទ្ធគូ ។ -ភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...អ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ (ផ្លូវវែង, កាលវែង) ។

អទ្ធា និ. ពិត, ដោយពិត, ដោយដាច់ខាត ។ ន., បុំ. ផ្លូវ ឬផ្លូវឆ្ងាយ ។

អទ្ធានគមន នបុំ.[អទ្ធាន+គម+យុ] កិ.ឬដំណើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ។

អទ្ធិក បុំ. [អទ្ធ ឬ អទ្ធាន+ណិក] អ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ (អ្នកដំណើរ); វិ. អទ្ធំ មគ្គំ គច្ឆតីតិ> អទ្ធិកោ ។ -មនុស្ស បុំ. មនុស្សអ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ, មនុស្សអ្នកដំណើរ ។

អធម្មតេជ បុំ.[អធម្ម+តេជ] តេជៈនៃបុគ្គលអ្នកមានធម៌មិនមាន, តេជៈនៃទោសមិនមែនជាធម៌ ។

អធម្មិក គុ. [ន+ធម្ម+ណិក] អ្នកមិនប្រព្រឹត្តតាមធម៌; វិ. ន ធម្មេន ចរតីតិ > អធម្មិកោ (១); អ្នកមិនតាំងនៅក្នុងធម៌; វិ. ន ធម្មេ តិដ្ឋតីតិ > អធម្មិកោ (១); អ្នកមិនប្រកបដោយធម៌; វិ. ន

(១) ចងវិគ្គហៈជាបទតទ្ធិតសិន ហើយសឹមចងជាបទសមាសមួយលើកទៀតគួរជាង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ធម្មេន និយុត្តោ>អធម្មិកោ (១) ។ -ភាវ ចុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នក... ។ -រាជ ចុំ. ស្ដេចមិនប្រកបដោយធម៌ ។

អធម្ម គុ. [ន+ធម្ម] មិនមែនជាធម៌, មិនមានធម៌ ។

អធិកតរ គុ. [អធិក+តរ] ដ៏លើសជាង, ដ៏ក្រៃលែងជាង ។

អធិករណ នចុំ. [អធិ+ករ+យុ] ទោសជាតជាគ្រឿងធ្វើក្រៃលែង ឬកិ. ធ្វើដ៏ក្រៃលែង (អធិករណ៍, ជំលោះ); វិ. **អធិករោតិ ឯតេនាតិ > អធិករណំ, អធិកំ វា ករណំ > អធិករណំ** ។ -**ប្បសុត** គុ. អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងអធិករណ៍ ។ -**វូបសមនាទិក** គុ. មានកិ.ចូលទៅរំងាប់នូវអធិករណ៍ជាដើម, មានកិ.ញ៉ាំងអធិករណ៍ឱ្យចូលទៅរំងាប់ជាដើម ។

អធិការ ចុំ. [អធិ+ករ+ណ] កិ.ធ្វើក្រៃលែង; វិ. **ករណំ>ការោ, អធិកោ ការោ>អធិការោ, អធិករណំ វា>អធិការោ** ។ គុណតីបុគ្គលគប្បីធ្វើក្រៃលែង; វិ. **អធិកាតព្វោតិ > អធិការោ** ។ គុណវិសេសជាគ្រឿងធ្វើក្រៃលែង; វិ. **អធិករោតិ ឯតេនាតិ> អធិការោ** (អធិការ, សេចក្ដីកសាង) ។

អធិគច្ឆតិ កិ. [អធិ+គម, ម>ច្ឆ+អ+តិ_វ.] រមែងបាន, លុះ, ត្រាស់ដឹង ។

អធិគត គុ. [អធិ+គម+ត] គឺ...បានហើយ, -លុះហើយ, -ត្រាស់ដឹងហើយ។ -**វិសេស** គុ. មានគុណវិសេសបានហើយ ។

(១) ចងវិគ្គហៈជាបទតទ្ធិតសិន ហើយសឹមចងជាបទសមាសមួយលើកទៀតគួរជាង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អធិគម ចុំ. [អធិ+គម+អ] កិ.ដល់ក្រៃលែង, បាន, លុះ, ត្រាស់ដឹង ។

-ឧបាយ ចុំ. ឧបាយជាគ្រឿងបាន... ។

អធិចិត្ត នចុំ. [អធិ+ចិត្ត] ចិត្តដ៏ក្រៃលែង, ធម៌អាស្រ័យនូវចិត្តហើយប្រព្រឹត្តទៅ, គុណជាតដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យនូវសមាធិ ។

អធិចេតស គុ. [អធិចេត+ស] មានចិត្តដ៏ក្រៃលែង; វិ. **អធិកំ ចេតំ > អធិចេតំ, អធិចេតំ ឯតស្ស អត្ថីតិ > អធិចេតសោ** ។

អធិដ្ឋាន នចុំ. [អធិ+ឋា+យុ] គុណជាតជាគ្រឿងតាំងទុកនូវចិត្តក្នុងអារម្មណ៍ (សេចក្ដីតាំងចិត្ត, អធិដ្ឋាន); វិ. **អធិដ្ឋាតិ** (១) **ឯតេន អារម្មណោ ចិត្តន្តិ > អធិដ្ឋានំ** ។

អធិដ្ឋាយ អ. [អធិ+ឋា+ត្វា, ត្វា>យ] អធិដ្ឋានហើយ, តាំងចិត្តហើយ ។

អធិដ្ឋិត គុ. [អធិ+ឋា, ឋា>ដ្ឋិ+ត] គឺ...អធិដ្ឋានហើយ ។

អធិប្បញ្ញា ឥ. [អធិ +បញ្ញា] បញ្ញាដ៏ក្រៃលែង, គុណជាតអាស្រ័យនូវបញ្ញាហើយប្រព្រឹត្តទៅ, គុណជាតដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យនូវបញ្ញា ។

អធិបតិវស ចុំ. [អធិបតិ+វស] អំណាចនៃ...ជាអធិបតី, -ជាធំក្រៃលែង ។

អធិបន្ន គុ. [អធិ+បទ+ត, ត>អន្ន] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ ។

អធិប្បេត គុ.[អធិ+ប+ឥ+ត] គឺ...អធិប្បាយហើយ, -ប្រាថ្នាហើយ, -សំដៅហើយ, -បំណងហើយ; វិ. **អធិប្បយិត្ថ ឥច្ឆិយិត្ថាតិ> អធិប្បេតោ** ។

---

(១) អធិដ្ឋហតិ ក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អធិមត្ត គុ. [អធិ+មត្ត] មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង, មាត្រាថាក្រៃលែង ។

-សិនេហ ចុំ. សេចក្ដីស្រឡាញ់មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។

អធិមានិក គុ. [អធិមាន+ណិក] អ្នកមានមានះដ៏ក្រៃលែង, អ្នកមានសេចក្ដីប្រកាន់ដ៏ក្រៃលែង; វិ. **អធិមានោ យស្ស អត្ថិ > អធិមានិកោ** ។

អធិមុច្ចិ កិ. [អធិ+មុច+យ+ឦ-អជ្ជ.] រួចស្រឡះហើយ, មុជចូលហើយ, ជ្រែកចូលហើយ ។

អធិមុញ្ចិត្វា អ. [អធិ+មុច+និ-អា+ឥ-អា+ត្វា] ផុតស្រឡះហើយ, ជ្រែកចូលហើយ ។

អធិមុត្ត គុ. [អធិ+មុច+ត] ផុតស្រឡះហើយ, ជឿស៊ប់ហើយ, បង្អោនចិត្តទៅហើយ ។

អធិយស្សុ កិ. [អធិ+ឥ, ឥ>យ+អ+ស្សុ-ប.] ចូររៀន, ចូរសិក្សា ។

អធិរាជ ចុំ. [អធិ+រាជ] ស្ដេចក្រៃលែង, ស្ដេចជាធំ; វិ. **អធិកោ រាជា > អធិរាជា** ។

អធិវចន នចុំ. [អធិ+វច+យុ] ពាក្យជាគ្រឿងពោលកំណត់ (ឈ្មោះ) ។ យ៉ាងទៀត សំឡេងជាគ្រឿងដែលជនធ្វើនូវការកំណត់ហើយពោល (ឈ្មោះ); វិ. **ការណំ អធិកាំ កត្វា វុច្ចតិ អនេន សទ្ទេនាតិ > អធិវចនំ** ។

អធិវុត្ថ គុ. [អធិ+វស+ត] ដែលនៅអាស្រ័យហើយ, នៅសង្កត់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អធិវាសន នបុំ. [អធិ+វស+ណេ+យុ] កិ.ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់, ការទទួលនិមន្ត, ការទទួលពាក្យ, សេចក្ដីអត់សង្កត់ ។

អធិវាសយិត្វា កិ. [អធិ+វស+ណយ+ត្វា អជ្ជ.] ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, ទទួលហើយ, ទទួលពាក្យហើយ, ទទួលនិមន្តហើយ ។

អធិវាសិត គុ. [អធិ+វស+ណេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, _អត់សង្កត់ហើយ, _ទទួលហើយ, ... ។

អធិវាសេត្វា អ. [អធិ+វស+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, អត់សង្កត់ហើយ, ទទួលហើយ, ... ។

អធិវុត្ថ គុ. [អធិ+វស+ត, អនៃវ>ឧ] ដែលនៅអាស្រ័យហើយ, ទទួលហើយ ។

អធិសេស្សតិ កិ. [អធិ+សី+អ+ស្សតិ_ភ.] នឹងដេកសង្កត់, នឹងដេកផ្ដល់ ។

អធុនាគត គុ. [អធុនា+អាគត] ដែលមកហើយក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ដែលមកហើយមិនយូរ, ដែលទើបនឹងមកក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

អធុវ គុ. [ន+ធុវ] មិនទៀង, មិនមែនជាប្ដី ។ _ **សីល** គុ. មានសីលមិនទៀងទាត់ ។

អធោភាគ គុ. [អធោ+ភាគ] មានចំណែកក្នុងខាងក្រោម; ពុំ. ប្រទេសជាចំណែកក្នុងខាងក្រោម ។

អធោមុខ គុ. [អធោ+មុខ] មានមុខក្នុងខាងក្រោម, មានមុខចុះក្រោម, ខាងក្រោមនៃមុខ; វិ. **មុខស្ស អធោ > អធោមុខំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អធោសាខ គុ. [អធោ+សាខា] មានមែកក្នុងខាងក្រោម, ខាងក្រោមនៃមែក ។

អធោសិរ គុ.[អធោ+សិរ] មានក្បាលក្នុងខាងក្រោម, មានក្បាលចុះក្រោម ។

អនក្កមន នបុំ. [ន>អន+អា, អា>អ+កម+យុ] កិ.មិនជាន់។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.មិនជាន់ ។

អនក្កមិត្វា អ. [ន+អា+កម+ឥ.អា.+ត្វា] មិនជាន់ហើយ ។

អនក្កោសន នបុំ. [ន+អា+កុស+យុ] កិ.មិនជេរ ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ. មិនជេរ ។

អនក្កោសិក គុ. [ន+អា+កុស+ណិក] អ្នកមិនជេរ, អ្នកមានកិ.មិនជេរជាប្រក្រតី ។

អនក្ខាត គុ. [ន+អា+ខា+ត] ដែល...មិនប្រាប់ហើយ, ដែលអ្នកណាមួយមិនពោលហើយ ។

អនគរ នបុំ. [ន+នគរ] ទីមិនមែនជានគរ, មិនមែនជាក្រុង ។

អនគារិយ គុ.[ន+អគារិយ] មានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះមិនមាន(សាសនា)។

អនគ្ឃ គុ. [ន+អគ្ឃ] មានដំឡៃមិនមាន, មិនមានដំឡៃ, មិនគួរដល់ថ្លៃ, មិនដល់ថ្លៃ, កាត់ថ្លៃមិនបាន ។ - **កាសាយ** នបុំ. សំពត់ដែលជនជ្រលក់ហើយដោយទឹកចត់មានដំឡៃមិនមាន, -កាត់ដំឡៃមិនបាន ។

អនង្គណ គុ. [ន+អង្គណ] មានកិលេសដូចជាទួលមិនមាន, មានទួលគឺ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

កិលេសមិនមាន, មានកិលេសជាគ្រឿងរលីបរលមិនមាន; (មិនមាន
កិលេស) ។

អនញ្ញាត គុ. [ន>អន+អា, អា>អ+ញា, ញា>ញ>ញ្ញ+ត] គឺ...មិនដឹងហើយ ។

អនញ្ញមន គុ. [អនញ្ញ+មន] មានចិត្តមិនដទៃ, មានចិត្តមិនតាំងនៅក្នុងទីដទៃ, មានចិត្តមិនរីករាយ; (**អនញ្ញ**<ន+អា+ញា+អ=មិនត្រេកអរ, មិនរីករាយ) ។

អនញ្ញបោសី ចុំ. [ន+អញ្ញបោសី] អ្នកមិនចិញ្ចឹមនូវបុគ្គលដទៃដោយប្រក្រតី; វិ. **អញ្ញំ បោសេតិ សីលេនាតិ>អញ្ញបោសី, ន អញ្ញបោសី > អនញ្ញបោសី** ។

អនច្ឆរិយ នចុំ. [ន+អច្ឆរិយ] មិនគួរអស្ចារ្យ, មិនជាអស្ចារ្យ, មិនគួរដើម្បីប្រហារនូវម្រាមដៃ ។

អនតិក្កមិត្វា អ. [ន+អតិ+កម+ឥ_អា.+ត្វា] មិនឈានកន្លងហើយ, មិនប្រ-ព្រឹត្តកន្លងហើយ ។

អនតិមានី គុ. [ន+អតិមានី] មិនមែនអ្នកមានមានះដ៏ក្រៃលែង, អ្នកមិនមានសេចក្ដីមើលងាយ; វិ. **អតិមានោ យស្ស អត្ថីតិ > អតិមានី, ន អតិមានី > អនតិមានី** ។

អនត្ត គុ. [ន+អត្ត] មិនមែនជាខ្លួន, សភាពមិនមែនជាខ្លួន ។ - **មនតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានចិត្តមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន ។ - **មនធាតុក** គុ. មានធាតុនៃបុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន, អ្នកមានចិត្តមិនមែនជារបស់នៃខ្លួនជាធាតុ ។ - **មន** គុ. អ្នកមានចិត្តមិនជារបស់

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នៃខ្លួន, (មានចិត្តអាក្រក់) ។ - លក្ខណ ន‌ថុំ. អនត្តលក្ខណ, ធម្មជាត ជាគ្រឿងកំណត់ថារីធមិទាំងឡាយមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន, ធម្មជាត ជាគ្រឿងកំណត់ថាមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន ។

អនត្ថ គុ. [ន+អត្ថ] មិនមែនជាប្រយោជន៍, មិនមែនជាសេចក្ដីចម្រើន, កម្មមានប្រយោជន៍មិនមាន ។ - **កាម** គុ. (<កម+ណ)អ្នកប្រាថ្នានូវ កម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; វិ. **អនត្ថំ ការមេតីតិ > អនត្ថ- ការមោ** ។ - **ការក** ថុំ., នថុំ. (<ករ+ណ្វុ) អ្នកធ្វើនូវកម្មមិនមែនជា ប្រយោជន៍; វិ. **អនត្ថំ ករោតីតិ >អនត្ថការកោ** ។

អនត្ថង្គត គុ. [ន+អត្ថង្គត] មិនទាន់អស្តង្គតហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយនូវកិ. តាំងនៅមិនបាន; (ន+អត្ថំ>អនត្ថំ+គម+ត) ។

អនត្ថង្គមិត គុ. [ន+អត្ថង្គមិត] ប្រែដូច «អនត្ថង្គត» ។

អនត្ថនិស្សិត គុ. [អនត្ថ+និស្សិត] អាស្រ័យហើយនូវកម្មមិនមែនជា ប្រយោជន៍, គឺកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍អាស្រ័យហើយ ។

អនត្ថបទសញ្ហិត គុ. [អនត្ថបទ+សញ្ហិត] ប្រកបហើយដោយបទមិនមែនជា ប្រយោជន៍ ឬមិនមានប្រយោជន៍, ប្រកបហើយដោយបទមិនមែន ជាគ្រឿងសំដែងនូវកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; (**សញ្ហិត** <សំ+ ហិ+ត) ។

អនត្ថិក គុ. [ន+អត្ថិក] អ្នកមិនមានសេចក្ដីត្រូវការ; វិ. **អត្ថោ យស្ស អត្ថីតិ> អត្ថិកោ, ន អត្ថិកោ> អនត្ថិកោ** ។ - **ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីត្រូវការ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនទ្ធនិយ គុ. [ន+អទ្ធនិយ] មិនគួរដល់កាលដ៏យូរអង្វែង, មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងនៃកាលដ៏យូរអង្វែង, មិនគួរដល់សេចក្ដីមាំមួន ។ - ឝា ៩. ភារៈនៃកាយជារបស់មិនគួរដល់កាលដ៏យូរអង្វែង, ភារៈនៃកាយជារបស់មិនគួរដល់សេចក្ដីមាំមួន ។

អននុច្ឆវិក គុ. [ន+អនុច្ឆវិក] មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសម្បុរថ្ងៃ; មិនសមគួរ, មិនត្រូវបែប ។

អននុញ្ញាត គុ. [ន+អនុ+ញា+ត] គឺ...មិនអនុញ្ញាតហើយ, -មិនយល់តាមហើយ ។ - **កាលេ** ចុំ. កាលនៃ...គឺ...មិនអនុញ្ញាតហើយ ឬមិនទាន់អនុញ្ញាតហើយ ។

អននុរូប គុ. [ន+អនុ>អននុ+រូប] មានសភាពមិនសមគួរ (មិនត្រូវបែប, មិនត្រូវទំនង); វិ. **ន អនុ** > **អននុ**, **អននុ រូបំ យស្ស តំ** > **អននុរូបំ** ។

អននុវជ្ជ គុ. [ន+អនុវជ្ជ] មិនមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរតាម, មិនមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀររឿយៗ; វិ. **អនុវជ្ជេតព្វោតិ** > **អនុវជ្ជោ, នត្ថិ អនុវជ្ជោ ឯតស្សាតិ** > **អននុវជ្ជោ** ។

អននុស្សរិត្វា អ. [ន+អនុ+សរ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនរឭកតាមហើយ, មិនរឭករឿយៗហើយ, នឹកមិនឃើញហើយ ។

អនន្វាហតចេតស គុ. [អនន្វាហត+ចេតស] មានចិត្តគឺទោសមិនតាមកំចាត់បង់ហើយ, មានចិត្តគឺទោសមិនតាមបៀតបៀនហើយ, មានចិត្តគឺទោសមិនខ្ទាំងខ្ទប់រឿយៗហើយ, មានចិត្តគឺទោសបៀតបៀន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ទូទៅរៀយៗមិនមាន (អនន្វាហត<ន+អនុ+អា+ហន+ត) ។

អនន្តគោចរ គុ. [អនន្ត+គោចរ] មាននិព្វានមិនមានទីបំផុតជាអារម្មណ៍ ឬគោចរ (គោចរ=អារម្មណ៍ជាទីចរទៅ ឬជាទីត្រេចទៅនៃឥន្ទ្រិយ៍); វិ.
អនន្តំ និព្វានំ គោចរំ យស្ស កំ > អនន្តគោចរំ ។

អនន្តរ គុ. [ន+អន្តរ] មានចន្លោះមិនមាន (ជាលំដាប់បន្ទាប់) ។ - **ឥត្ថ** ចុំ. បន្ទប់ ឬល្បែងជាលំដាប់ ។ - **គាថា** ឥ. គាថាជាលំដាប់ ។ - **គេហវាសី** ចុំ. អ្នកនៅក្នុងផ្ទះជាលំដាប់ ។ - **អត្តភាវ** ចុំ. អត្តភាពជាលំដាប់ ។ - **អាសន** នចុំ. អាសនៈមានចន្លោះមិនមាន, អាសនៈជាលំដាប់ ។

អនន្ធ គុ. [ន+អន្ធ] មិនមែនជាបុគ្គលងងឹត, មិនមែនជាបុគ្គលខ្វាក់ (អន្ធ<អន្ធ+អ); វិ. **អន្ធតីតិ> អន្ធោ, ន អន្ធោ>អនន្ធោ** ។

អនបគន្តា អ. [ន+អប+គម+ត្វា] មិនទៅប្រាសហើយ, មិនគេចចេញហើយ។

អនបនីតតា ឥ. [អនបនីត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិននាំប្រាសហើយ ឬមិននាំចេញហើយ (<ន+អប+នី+ត); វិ. **ន អបនីយិត្ថាតិ>**
អនបនីតោ តស្ស ភាវោ > អនបនីតតា ។

អនបលោកិត គុ. [ន+អប+លោក ឬលុក+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនលាហើយ, -មិនប្រាប់ហើយ ។

អនបេក្ខ គុ. [ន+អបេក្ខ] អ្នកមិនមានសេចក្តីសម្លឹង, អ្នកមិនមានសេចក្តី

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ព្រងើយកន្តើយ, អ្នកមិនមានសេចក្ដីអាឡោះអាល័យ, អ្នកមិនមានសេចក្ដីពិនិត្យ ។ (អបេក្ខ<អប+ឥក្ខ+ណ); វិ. **អបេក្ខនំ > អបេក្ខា, នត្ថិ អបេក្ខា ឯតស្សាតិ> អនបេក្ខោ** ។

អនប្បក គុ. [ន+អប្ប+ក] មិនមានប្រមាណតិច, មិនតិច(ច្រើន); វិ. **អប្បំ បរិមាណំ អស្សាតិ> អប្បកំ, ន អប្បកំ> អនប្បកំ** ។

អនភិជ្ឈនកសត្ត ចុំ. [អនភិជ្ឈនក+សត្ត] សត្វអ្នកមិនសម្លឹងចំពោះ ឬមិនសម្លឹងរំពៃ (អនភិជ្ឈនក<ន+អភិ+ឈេ+ណ្វុ, ណ្វុ>អនក) ។

អនភិជ្ឈា ឥ. [ន+អភិ+ឈេ+អ+អា_ឥ.] កិ.មិនសម្លឹងចំពោះ ឬមិនសម្លឹងរំពៃ ។ ធម្មជាតមិនសម្លឹងរំពៃនូវសម្បត្តិនៃជនដទៃ; វិ. **បរសម្បត្តឹ អភិជ្ឈាយតីតិ > អភិជ្ឈា, ន អភិជ្ឈា > អនភិជ្ឈា** ។

អនភិនន្ទិតា អ. [ន+អភិ+នន្ទ+ឥ_អា.+តា] មិនត្រេកអរចំពោះហើយ ។

អនភិភូត គុ. [ន+អភិ+ភូ+ត] គឺ...មិនគ្របសង្កត់ហើយ, មិនជិះជាន់ហើយ ។

អនភិរត គុ. [ន+អភិ+រម+ត] មិនត្រេកអរចំពោះហើយ, (អផ្សុកហើយ); វិ. **ន អភិរមីតិ > អនភិរតោ** ។ -**កាល** ចុំ. កាលនៃ...មិនត្រេកអរចំពោះហើយ ។ -**ភិក្ខុ** ចុំ. ភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរចំពោះហើយ (ភិក្ខុអ្នកអផ្សុកហើយ) ។

អនមតគ្គ គុ. [ន+អញ្ញាត>អនមត+អគ្គ] មានទីបំផុតគឺបុគ្គលដឹងហើយមិនមាន, មានទីបំផុតគឺបុគ្គលមិនដឹងហើយ, មានទីបំផុតខាងដើមគឺបុគ្គលមិនដឹងហើយ; វិ. **នត្ថិ អញ្ញាតោ អគ្គោ ឯតស្សាតិ** >

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនមតគ្គោ (សំសារោ) ។ **- ធម្មទេសនា** ៩. ធម្មទេសនាដែលមកហើយក្នុងអនមតគ្គសូត្រ ។ **- បរិយាយ** ចុ. សេចក្ដីបរិយាយនៃអនមតគ្គសូត្រ (**បរិយាយ**<បរិ+អយ, អយ>អាយ+ណ+យ.អា.); វិ. **បរិយាយនំ > បរិយាយោ** ។

អនមស្សនភាវ ចុំ. [អនមស្សន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.មិនបង្អោនទៅ, ភាវៈនៃកិ. មិនធ្វើនមស្សការ, ភាវៈគឺកិ.មិនថ្វាយបង្គំ ។

អនម្ពិល ៣. [ន+អម្ពិល] មានរសជូរមិនមាន, មិនមានរសជូរ (**អម្ពិល**< អម្ព+ឥល) វត្ថុជាគ្រឿងជូរគឺថាជាគ្រឿងធ្វើនូវសំឡេងនៃជន (ជូរ, រសជូរ); វិ. **អម្ពន្តិ សទ្ទំ ករោន្តិ ឯតេនាតិ > អម្ពិលំ, នត្ថិ អម្ពិលំ ឯតស្សាតិ > អនម្ពិលំ** ។

អនម្ពកាល ចុំ. [អនម្ព+កាល] កាលជាទីយំ, កាលជាទីយំរៀបរាប់ (**អនម្ព-កាល** ក៏មាន) ។

អនយព្យសន នចុំ. [អនយ+ព្យសន] សេចក្ដីមិនចំរើននិងសេចក្ដីវិនាស, សេចក្ដីវិនាសមិនមែនជាសេចក្ដីចំរើន, មុក្ខជាគ្រឿងញុំាងសុខឱ្យវិនាសមិនមែនជាសេចក្ដីចំរើន (**អនយ**<ន+អយ=មិនមែនជាសេចក្ដីចំរើន, សេចក្ដីមិនចំរើន; វិ. **អយនំ ចឡនំ> អយោ, ន អយោ> អនយោ; ព្យសន**<វិ+អស+យុ=ទុក្ខជាគ្រឿងញុំាងសុខឱ្យវិនាស, សេចក្ដីវិនាស; វិ. **សុខំ ព្យសេតិ ខិ-នាសេតិ អនេនាតិ > ព្យសនំ**) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនរិយ គុ. [ន+អរិយ] មិនប្រសើរ, មិនមែនជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, មិនមែនជាព្រះអរិយៈ ។

អនលង្ករិត្វា អ. [ន+អលំ+ករ+ឥ.អា+ត្វា] មិនធ្វើឱ្យល្អមហើយ, មិនធ្វើប្រដាប់ហើយ, មិនប្រដាប់ហើយ ។

អនវដ្ឋិតចិត្ត គុ. [អនវដ្ឋិត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនតាំងស៊ប់ហើយ ឬមិនដិតល់ចុះហើយ, មានចិត្តមិនតាំងមាំហើយ (**អនវដ្ឋិត**<ន+អវ+ឋា, អានៃ ឋា>ឥ+ត) ។ - **កាល** ឋុំ. កាលនៃ...មានចិត្តមិនតាំងមាំហើយ។

អនវជ្ជ គុ. [ន+អវជ្ជ] មានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរមិនមាន, មិនមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរ (មិនមានទោស); វិ. **វជ្ជគព្ភោតិ>** **វជ្ជោ,** **វជ្ជោ ឯវ** > **អវជ្ជោ** (អ ឥតិ និបាតោ) វិ. **នត្ថិ** **អវជ្ជោ** **ឯតស្សាតិ** > **អនវជ្ជោ** ។ - **អត្ថ** ឋុំ. អត្ថថា ឬសេចក្ដីថាមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរមិនមាន ។

អនវសេសបរិយាទានវចន នឋុំ.[អនវសេស+បរិយាទាន+វចន] ពាក្យជាគ្រឿងកាន់យកជុំវិញនូវ...មិនមានសេសសល់, ពាក្យជាគ្រឿងកំណត់ដោយមិនមានសេសសល់ (**បរិយាទាន**<បរិ+អា+ទា+យុ, ចុះយុ.អា.) ។

អនវសេសេត្វា អ. [ន+អវ+សិស+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យសេសចុះហើយ, មិនឱ្យសេសសល់ហើយ ។

អនវស្សុតចិត្ត គុ. [អនវស្សុត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនទទឹកហើយដោយរាគៈ, មានចិត្តគឺរាគៈមិនទទឹកហើយ, មានចិត្តមិនទទឹកហើយ (**អន-**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

វស្សុត < ន+អវ+សុ+ត); វិ. **អនវស្សុតំ ចិត្តំ យស្ស សោ > អនវស្សុតចិត្តោ** ។

អនស្សវ ចុំ. [ន+អ+សុ+ណ] កិ.មិនស្តាប់, មិនស្តាប់បង្គាប់; វិ. **សុយ្យ-តេតិ>សវនំ, សវនំ ឯវ>អស្សវនំ** (អ.និបាត); **អស្សវនំ > អស្សវោ, ន អស្សវោ > អនស្សវោ** ។

អនស្សាសិត្វា អ. [ន+អា+សស+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដកដង្ហើមចេញហើយ, មិនល្ហងលោមហើយ, មិនត្រេកអរហើយ ។

អនាកុលតា ឥ. [អនាកុល+តា] ភាវៈនៃ...ជារបស់មិនវឹកវរ ។

អនាគតំសញ្ញាណ នចុំ. [អនាគត+អំស+ញាណ] ញាណជាចំណែកក្នុងកាលជាអនាគត, ញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃកាលជាអនាគត ។

អនាគត តុ. [ន+អា+គម+ត] មិនមកហើយ, មិនទាន់មកដល់ហើយ; វិ. **ន អាគមិស្សតិ > អនាគតោ** ។

អនាគន្ត្វា អ. [ន+អា+គម+ត្វា] មិនមកហើយ, មិនទាន់មកហើយ ។

អនាគមន នចុំ. [ន+អា+គម+យុ] កិ.មិនមក, កិ.មិនទាន់មក ។

អនាគាមី តុ. [ន+អា+គម+ណី] ព្រះអនាគាមី, អ្នកនឹងមិនមកដោយប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.មិនមកជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.មកកាន់កាមធាតុដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិមិនមាន ។ **. អរិយសាវក** ចុំ. អរិយសាវកជាអនាគាមី ។ **. ឧបាសិកា** ឥ. ឧបាសិកាជាអនាគាមី ។ **. ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈជាអនាគាមី ។ **. ផលុបនិស្សយ** ចុំ. ធម៌ជាឧបនិស្ស័យនៃ

អនាគាមិផល ។ . **ផល** នបុំ. ផលនៃអនាគាមី ។ . **មគ្គវស** បុំ. អំណាចនៃអនាគាមិមគ្គ ។ . **សុខមត្តក** គុ. ហេតុត្រឹមតែសុខនៃបុគ្គលជាអនាគាមី ។

អនាគារិក គុ. [ន+អាគារិក] បព្វជិតមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះមិនមាន, មិនមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ (អ្នកមិនគ្រប់គ្រងផ្ទះ, អ្នកបួស); វិ. **អគារស្ស ហិតំ** > **អាគារិកំ** (កម្មំ), **នត្ថិ អាគារិកំ អស្សាតិ** > **អនាគារិកោ** ។

អនាគារិយ គុ. ដូច «អនាគារិក» ខុសគ្នាតែបច្ច័យតែប៉ុណ្ណោះ ។ . **មុនិ** បុំ. អ្នកប្រាជ្ញមិនមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ, អ្នកប្រាជ្ញមិនគ្រប់គ្រងផ្ទះ, អ្នកប្រាជ្ញជាបព្វជិត ។ . **សីល** នបុំ. សីលនៃ...។

អនាគារ គុ. [ន+អគារ] អ្នកមានផ្ទះមិនមាន; វិ. **នត្ថិ អគារំ ឯតស្សាតិ** > **អនាគារោ** ។

អនាចរិយកុល នបុំ. [អនាចរិយ+កុល] ត្រកូលនៃបុគ្គលមិនមែនជាអាចារ្យ; វិ. **ន អាចរិយោ** > **អនាចរិយោ តស្ស កុលំ** > **អនាចរិយកុលំ** ។

អនាចារកិរិយា ឥ. [អនាចារ+កិរិយា] កិ.ធ្វើនូវអនាចារ, កិ.ធ្វើនូវការប្រព្រឹត្តមិនគួរ, កិ.ធ្វើដោយអំណាចនៃកិ.ប្រព្រឹត្តមិនគួរ ។

អនាចារ បុំ. [ន+អាចារ] កិ.ប្រព្រឹត្តិខុសទៅមិនគួរ, មារយាទមិនគួរ (ឥតមារយាទ); វិ. **អយុត្តោ អាចារោ** > **អនាចារោ** ។ មានអាចារមិន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មាន, មានអាចារមិនមាន; វិ. នត្ថិ អាចារោ ឯតស្សាតិ > អនាចារោ ។

អនាចិក្ខន្តី គុ.[ន+អា+ចិក្ខ+អន្ត+ឦ] កាលមិនប្រាប់, កាលមិនពោល ។

អនាណត្ត គុ. [ន+អាណា+ត, ត>ត្ត] គឺ...មិនបង្គាប់ហើយ, គឺស្ដេចមិនទ្រង់បង្គាប់ហើយ ។

អនាតុរ គុ. [ន+អាតុរ] អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ, អ្នកមិនមានសេចក្ដីរសាប់រសល់; វិ. នត្ថិ អាតុរោ ឯតស្សាតិ > អនាតុរោ ។

អនាថ គុ. [ន+នាថ] មានទីពឹងមិនមាន (ឥតទីពឹង); វិ. នត្ថិ នាថោ ឯតស្សាតិ > អនាថោ ។ - **សរីរ** នបុំ. សរីរៈនៃបុគ្គលមានទីពឹងមិនមាន ។

អនាថបិណ្ឌិក បុំ. [អនាថបិណ្ឌ+ណិក] អ្នកឱ្យនូវដុំបាយដល់ជនអ្នកមិនមានទីពឹង; វិ. អនាថានំ បិណ្ឌំ ទទាតីតិ>អនាថបិណ្ឌិកោ (សេដ្ឋីឈ្មោះអនាថបិណ្ឌិក) ។ - **ប្បមុខ** គុ. មានសេដ្ឋីឈ្មោះអនាថ-បិណ្ឌិកជាប្រមុខ ឬជាប្រធាន ។ - **វត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីឈ្មោះអនា-ថបិណ្ឌិក ។

អនាទយិត្វា អ. [ន+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+យ.អា.+ត្វា] មិនកាន់យកហើយ, មិនអើពើហើយ ។

អនាទាន នបុំ. [ន+អា+ទា+យុ] កិ.មិនកាន់យក; គុ. អ្នកមានកិ.កាន់យកមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ ។

អនាបជ្ជិត្វា អ. [ន+អា+បទ+យ, ទ និង យ>ជ្ជ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដល់ហើយ,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មិនត្រូវហើយ ។

អនាបត្តិ ឥ. [ន+អាបត្តិ] កិ.មិនមាននៃអាបត្តិ (មិនមែនជាអាបត្តិ) វិ. **អាបត្តិយា អភាវោ > អនាបត្តិ** ។ - ទិដ្ឋិ ឥ. សេចក្តីឃើញថាកិ.មិនមាននៃអាបត្តិ; គុ. មានសេចក្តីឃើញថាកិ.មិនមាននៃអាបត្តិ ។

អនាបុច្ឆា អ. [ន+អាបុច្ឆា>អនាបុច្ឆា] មិនលាហើយ, មិនប្រាប់ហើយ ។

អនាមត នបុំ. [ន+អមត] ទីមិនមានសេចក្តីស្លាប់; វិ. **មរណំ > មតំ, មតំ ឯវ > អមតំ** (អ.និបាត); **នត្ថិ អមតំ ឯត្ថាតិ>អនាមតំ** ។

អនាមន្តេត្វា អ. [ន+អា+មន្ត+ណេ+ត្វា] មិនហៅហើយ, មិនហៅមកហើយ ។

អនាមសិត្វា អ. [ន+អា+មស+ឥ_អា.+ត្វា] មិនពាល់ហើយ, មិនស្ទាបអង្អែលហើយ, មិនចាប់កាន់ហើយ ។

អនារោចិតភាវ បុំ. [អនារោចិត+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនប្រាប់ហើយ ។

អនារោចេត្វា អ. [ន+អា+រុច+ណេ+ត្វា] មិនប្រាប់ហើយ ។

អនាលយ គុ.[ន+អាលយ] មានអាល័យមិនមាន (មិនមានអាល័យ, កិ.មិនមាននៃទីជាទីនៅ); វិ. **នត្ថិ អាលយោ ឯតស្សាតិ > អនាលយោ** ។ - ចារី បុំ. អ្នកមានអាល័យមិនមានត្រេចទៅ, អ្នកមានកិ.ត្រេចទៅដោយមិនមានអាល័យ ។

អនាវដ្ដន គុ. [ន+អា+វត្ត, វត្ត>វដ្ដ+អន] កាលមិនទឹក, កាលមិនវិល, កាល

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មិនពិចារណា ។

អនាវាស គុ. [ន+អាវាស] មានអាវាសមិនមាន, មានប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យមិនមាន; វិ. **អាវសន្តិ ឯត្ថាតិ>អាវាសោ, នត្ថិ អាវាសោ ឯតស្សាតិ > អនាវាសោ** ។

អនាវិល គុ. [ន+អាវិល] មានល្អក់មិនមាន, មិនល្អក់ ។

អនាសកា ឥ. [ន+អស+ណុ+អា.ឥ.] កិ.មិនស៊ី (នូវភោជន); វិ. (**ភោជន-ស្ស) អនសនំ អភុញ្ជនំ > អនាសកា** ។

អនាសវ គុ. [ន+អាសវ] មានអាសវៈមិនមាន, មានកិលេសជាគ្រឿងត្រាំមិនមាន; វិ. **នត្ថិ អាសវោ ឯតស្សាតិ >អនាសវោ** ។

អនាហរណីយ គុ. [ន+អា+ហរ+អនីយ, អនីយ>អណីយ] គឺ...មិនគប្បីនាំមក ។

អនាហរិយមាន គុ. [ន+អា+ហរ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលមិននាំមក ។

អនិកាមយ គុ. [ន+និ+កម+ណយ] មិនមែនអ្នកប្រាថ្នាដោយមិនសល់, អ្នកមិនប្រាថ្នា, មិនត្រេកអរ ។

អនិកេតចារី ចុំ. [អនិកេត+ចារី] អ្នកមានទីជាទីនៅមិនមានត្រេចទៅ, អ្នកមានកិ.ត្រេចទៅដោយមិនមានទីជាទីនៅ; វិ. **និកេតិ ចសតិ ឯត្ថាតិ > និកេតំ, នត្ថិ និកេតំ ឯតស្សាតិ>អនិកេតោ, នត្ថិ និកេតំ ឯតស្មិន្តិ ឋា>អនិកេតំ; អនិកេតោ ចរតី-តិ>អនិកេតចារី; អនិកេតេន ចរណំ> អនិកេតចារោ,**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនិកេតចារោ ឯកស្ស អត្ថិ > អនិកេតចារី ។

អនិកេតសារី ពុំ. (ដូចអនិកេតចារី) **សារី**<សរ+ណី, «ត្រេចទៅ»ដូចគ្នា ។

អនិក្កសាវ គុ. [អនិក្ខន្ត+កសាវ] មានទឹកចត់មិនទាន់ចេញហើយ, មានទឹកចត់គឺរាគាទិក្កិលេសមិនទាន់ចេញហើយ; វិ. **អនិក្ខន្តោ កសាវោ យស្ស សោ> អនិក្កសាវោ** ។

អនិក្ខមនក ពុំ. [ន+និ+កម, កម>ខម+ណ្វុ] អ្នកមិនឈានចេញ, អ្នកមិនចេញទៅ; វិ. **និក្ខមតីតិ > និក្ខមនកោ, ន និក្ខមនកោ > អនិក្ខមនកោ** ។ ណ្វុ>អនក ។

អនិក្ខមនត្ថ ពុំ. [អនិក្ខមន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនចេញទៅ, ត្រូវការដល់កិ.មិនចេញទៅ ។

អនិក្ខិបិត្វា អ. [ន+និ+ខិប+ឥ_អា.+ត្វា] មិនដាក់ចុះហើយ, មិនទុកហើយ ។

អនិគ្គណ្ហន្ត គុ. [ន+និ+គហ+ណ្ហា+អន្ត, លុបហទីបំផុតនៃធាតុ] កាលមិនផ្ចាញ់ផ្ចាល់, កាលមិនសង្កត់សង្កិន ។

អនិច្ច គុ. [ន+និច្ច] ដែលមិនទៀង; នពុំ. សេចក្តីមិនទៀង ។ **- លក្ខណ** នពុំ. លក្ខណៈមិនទៀង, លក្ខណៈគឺសេចក្តីមិនទៀង, លក្ខណៈនៃសេចក្តីមិនទៀង, ធម្មជាតជាគ្រឿងកំណត់ថាសង្ខារជារបស់មិនទៀង ។ **- សញ្ញា** ឥ. សេចក្តីសំគាល់ថាមិនទៀង ។

អនិច្ឆន្ត គុ. [ន+ឥស+យ+អន្ត] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនចង់ ។

អនិច្ឆា ឥ. [ន+ឥច្ឆា] សេចក្តីមិនប្រាថ្នា គុ. មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនិច្ឆិត្វា អ. [ន+ឥស+យ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនប្រាថ្នាហើយ, មិនចង់ហើយ ។

អនិដ្ឋិត គុ. [ន+និ+ឋា, អាទេឋា>ឥ+ត] មិនសំរេចហើយ, មិនទាន់សំរេចហើយ, មិនចប់ហើយ, មិនទាន់ចប់ហើយ ។

អនិដ្ឋារម្មណ នចុំ. [អនិដ្ឋ+អារម្មណ] អារម្មណ៍គឺបុគ្គលមិនប្រាថ្នាហើយ, អារម្មណ៍មិនជាទីប្រាថ្នា ។

អនិត្ថិគន្ធកុមារ ចុំ. [អនិត្ថិគន្ធ+កុមារ] កុមារមានក្លិននៃស្ត្រីមិនមាន; កុមារឈ្មោះអនិត្ថិគន្ធៈ ។

អនិទ្ទាយន្ត គុ. [ន+និទ្ទ+អាយ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តលក់, កាលមិនប្រ-ព្រឹត្តដេកលក់ ។

អនិន្ទិត គុ. [ន+និន្ទ+ឥ_អា.+ត] គឺ...មិនតិះដៀលហើយ ។

អនិបជ្ជិត្វា អ. [ន+និបជ្ជិត្វា] មិនដេកហើយ, មិនក្រាបចុះហើយ ។

អនិប្ផល គុ. [ន+និប្ផល] មិនមែនអ្នកមានផលមិនមាន, (អ្នកមិនឥតផល); វិ. នត្ថិ ផលំ ឯតស្សាតិ > និប្ផលោ, ន និប្ផលោ > អនិប្ផលោ ។

អនិព្វត្តិ ឥ. [ន+និព្វត្តិ] កិ.មិនកើត ។

អនិព្វានទីបក គុ. [អនិព្វាន+ទីប+ណ្វុ] ដែលសំដែងនូវធម្មជាតមិនមែនជានិព្វាន ។

អនិព្វិសំ គុ. [ន+និ+វិស+អន្ត+សិ_វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ_វិ>អំ] កាលមិនបាន, កាលមិនជួប, កាលមិនប្រទះ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនិព្វុត គុ. [ន+និ+វុ+ត, វ>ព>ព្វ, អានៃវុ>ឧ] មិនរលត់ហើយ, មិនទាន់រលត់ហើយ (មានទុក្ខមិនទាន់រលត់ហើយ) ។

អនិព្វេមតិកភាវ ចុំ.[អនិព្វេមតិក+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមែនអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យមិនមាន, .មិនមែនអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យចេញហើយ; វិ. **នត្ថិ វិមតិ អស្សាតិ> និព្វេមតិកោ ; ន និព្វេ-មតិកោ > អនិព្វេមតិកោ តស្ស ភាវោ > អនិព្វេ-មតិកភាវោ** ។

អនិមិត្ត គុ. [ន+និមិត្ត] មាននិមិត្តមិនមាន, មានហេតុជាគ្រឿងកំណត់មិនមាន, (វិមោក្ខឈ្មោះអនិមិត្ត); វិ. **និម្មិនាតិ ឯតេនាតិ> និមិត្តំ, នត្ថិ និមិត្តំ ឯតស្សាតិ > អនិមិត្តំ** ។

អនិយតគតិក គុ.[អនិយត+គតិ+ក] អ្នកមានគតិមិនទៀង; វិ. **អនិយតា គតិ យស្ស សោ > អនិយតគតិកោ** ។

អនិយម គុ. [ន+និយម] មិនកំណត់, មានសេចក្តីនិយមមិនមាន, មិនទៀង ។

អនិវត្តគមន នចុំ. [អនិវត្ត+គមន] កិ.ទៅមិនត្រឡប់វិញ, ដំណើរមិនវិលវិញ ។

អនិវត្តនភាវ ចុំ. [អនិវត្តន+ភាវ] ភាវៈនៃ ឬ គឺកិ.មិនត្រឡប់វិញ ។

អនិវត្តន្ត គុ. [ន+និ+វត, វត>វត្ត+អន្ត] កាលមិនត្រឡប់វិញ, កាលមិនវិលវិញ ។

អនិវត្ត គុ. [ន+និ+វត+ត] មិនត្រឡប់វិញហើយ, មិនវិលវិញហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនិវេសន គុ. [ន+និវេសន] មានទីជាទីនៅអាស្រ័យមិនមាន (មានផ្ទះមិនមាន); វិ. **និវិសន្តិ និវសន្តិ ឯត្ថាតិ> និវេសនំ, នត្ថិ និវេសនំ ឯតស្សាតិ > អនិវេសនោ** ។

អនិវេសេត្វា អ. [ន+និ+វិស+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, មិនដឹកល់ហើយ ។

អនិសាមេត្វា អ. [ន+និ+សម+ណេ+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនពិចារណាហើយ, មិនទុកដាក់ហើយ ។

អនិស្សរ គុ. [ន+ឥស្សរ] មានបុគ្គលជាធំមិនមាន, មិនមានបុគ្គលជាធំ, មិនមែនជាធំ, មិនមែនជាឥស្សរៈ ។

អនិស្សាយ អ. [ន+និ+សី+ត្វា, ត្វា>យ] មិនអាស្រ័យហើយ ។

អនិស្សិត គុ. [ន+និ+សី+ត] មិនអាស្រ័យហើយ, គឺ...មិនអាស្រ័យហើយ ។

អនិសីទិត្វា អ. [ន+និ+សទ, សទ>សីទ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនអង្គុយហើយ ។

អនីឃ គុ. [ន+នីឃ] អ្នកមានទុក្ខមិនមាន, មានសេចក្តីលំបាកមិនមាន (ឥតទុក្ខ) ។

អនុកន្តតិ កិ. [អនុ+កន្ត+អ+តិ.វ.] រមែងតាមមុត, ..កាត់, ..លះ ។

អនុកម្ប ធុំ. [អនុ+កម្ប+អ] កិ.ញាប់ញ័រតាម (សេចក្តីអនុគ្រោះ, សេចក្តីអាណិត); វិ. **អនុកម្បនំ> អនុកម្បា** ។

អនុក្កម ធុំ. [អនុ+កម+អ] កិ.ឈានទៅតាម (លំដាប់, លំដាប់ហូរហែ) ។

អនុករោតិ ធុំ. [អនុ+ករ+ឱ+តិ.វ.] ធ្វើតាម, ធ្វើត្រាប់, យកត្រាប់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុកិរិយា ឥ. [អនុ+ករ+រិយ+អា.ឥ.] កិ.ធ្វើតាម, កិ.ធ្វើត្រាប់ ។

អនុការ គុ. [អនុ+ករ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលធ្វើតាម, កាលធ្វើត្រាប់, កាលយកតម្រាប់ ។

អនុកូល នថុំ. [អនុ+កូល] សេចក្ដីអនុកូល, សេចក្ដីទំនុកបំរុង, កិ.បណ្ដោយតាម, សេចក្ដីអនុគ្រោះ ។ . **ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកអនុកូល, ...។

អនុគច្ឆតិ កិ. [អនុ+គម+អ+តិ.វ.] រមែងទៅតាម, តាមទៅ, ជូនទៅ ។

អនុគន្ត្វា អ. [អនុ+គម+ត្វា] ទៅតាមហើយ, តាមទៅហើយ, ជូនទៅហើយ ។

អនុគ្គហណ នថុំ.[អនុ+គហ+យុ] កិ.កាន់យកតាម, សេចក្ដីអនុគ្រោះ ។

អនុគ្គហ ថុំ. [អនុ+គហ+អ] កិ.កាន់យកតាម, សេចក្ដីអនុគ្រោះ, វិ. **អនុគ្គហណំ > អនុគ្គហោ** ។

អនុចរ ថុំ. [អនុ+ចរ+អ] អ្នកត្រេចទៅតាម, កិ.ត្រេចទៅតាម ។

អនុចារី ថុំ. [អនុ+ចរ+ណី] អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅតាមជាប្រក្រតី, អ្នកត្រេចទៅតាមជាប្រក្រតី, អ្នកត្រេចទៅដោយលំដាប់ ។

អនុច្ឆមាស ថុំ. [អនុ+ឆមាស] ខែ៦ជាលំដាប់, ៦ខែជាលំដាប់; វិ. **ឆមាសា > ឆម្មាសំ , អនុ ឆម្មាសំ > អនុច្ឆម្មាសំ** ។

អនុច្ឆវិក គុ. [អនុ+ឆវិ+ក] ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមសម្បុរថ្ងៃ (ដ៏សមគួរ, ត្រូវបែប); **ឆវិយា អនុរូបំ > អនុច្ឆវិកំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុច្ឆិដ្ឋ គុ. [ន+ឧច្ឆិដ្ឋ] មិនមែនជាដែល, មិនមែនជារបស់ដែល, មិនមែនជារបស់សំណល់ ។

អនុជាតបុត្ត បុំ. [អនុជាត+បុត្ត] កូនដែលកើតតាម, កូនដែលកើតតាមលំអាន, អនុជាតបុត្រ ។

អនុជានាបេត្វា អ. [អនុ+ញា+នា+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង... ឱ្យដឹងតាមហើយ, ឱ្យយល់តាមហើយ, ឱ្យអនុញ្ញាតតាមហើយ ។

អនុជានាថ កិ. [អនុ+ញា+នា+ថ.ប.] ចូរដឹងតាម, ចូរអនុញ្ញាត ។

អនុញ្ញាតសេនាសន គុ. [អនុញ្ញាត+សេនាសន] មានសេនាសនៈដែល... អនុញ្ញាតហើយ ។

អនុដ្ឋហន្ត គុ. [ន+ឧ+ឋា+ហ_អា.+អន្ត] កាលមិនក្រោកឡើង, កាលមិនតាំងឡើង ។

អនុដ្ឋហាន គុ. [ន+ឧ+ឋា+ហ_អា.+យុ] អ្នកមិនក្រោកឡើង, អ្នកមិនតាំងឡើង, អ្នកមិនក្រវើនក្រតើន ។

អនុដ្ឋានមល គុ. [អនុដ្ឋាន+មល] មានកិ.មិនតាំងឡើងជាមន្ទិល, មានកិ.មិនក្រោកឡើងជាមន្ទិល, មានកិ.មិនថែទាំជាមន្ទិល, មានកិ.មិនជួសជុលជាមន្ទិល ។

អនុដ្ឋាបេន្ត គុ. [ន+ឧ+ឋា+ណាបេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឱ្យតាំងឡើង, ឱ្យក្រោកឡើង ។

អនុដ្ឋិត គុ. [ន+ឧ+ឋា, អាទែឋា>ឥ+ត] មិនតាំងឡើងហើយ, មិនក្រោកឡើងហើយ, មិនទាន់ក្រោកឡើងហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុឌហិតុំ អ.[អនុ+ទហ, ទហ>ឌហ+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីឆេះតាម, ដើម្បីរលាកតាម, ឬតាមរលាក, ដើម្បីរោលរាលតាម ។

អនុតប្បតិ កិ. [អនុ+តប+អ+តិ-វ.] រមែងក្ដៅតាម, ក្ដៅរឿយៗ ។

អនុតីរចារី បុ.[អនុតីរ+ចរ+ណី] អ្នកត្រេចទៅទៀបឆ្នេរជាលំដាប់, អ្នកមានកិ.ត្រេចទៅតាមឆ្នេរ (ច្រាំង, ត្រើយ) ជាប្រក្រតី ។

អនុត្តរធម្មរាជតា ន. [អនុត្តរធម្មរាជ+តា] ភាវៈនៃ... ជាព្រះរាជាព្រោះធម៌មានគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាងមិនមាន, -ជាស្ដេចព្រះធម៌ដ៏ប្រសើរ -ជាស្ដេចប្រកបដោយធម៌ដ៏ប្រសើរ; វិ. **នត្ថិ ឧត្តរំ ឯតស្មាតិ > អនុត្តរោ, អនុត្តរោ ធម្មោ > អនុត្តរធម្មោ, អនុត្តរធម្មោ រាជា យុត្តោ ខា > អនុត្តរធម្មរាជា តស្ស ភាវោ > អនុត្តរធម្មរាជតា** ។

អនុត្តម គុ. [ន+ឧត្តម] មិនឧត្ដម, មិនខ្ពង់ខ្ពស់, មិនប្រសើរ ។

អនុត្តរ គុ. [ន+ឧត្តរ] មានបុគ្គលដទៃក្រៃលែងជាងមិនមាន, មិនមានបុគ្គលក្រៃលែងជាង, មិនមានគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាង (ប្រសើរ) ។

អនត្ថុនន្ត អ. [អន+ថុ+នា, នា>ន+អន្ត] កាលដកដង្ហើមចេញ, កាលថ្ងូររឿយៗ, កាលត្អូញត្អែររឿយៗ, កាលនឹកស្ដាយ ។

អនុថូល គុ. [អនុ+ថូល] តូចនិងធំ, តិចនិងច្រើន, ។ ប្រើជាអណុថូលក៏មាន ។

អនុត្ថេរ បុ. [អនុ+ថេរ] ព្រះថេរៈតូច, ព្រះថេរៈបន្ទាប់, ព្រះថេរៈជាលំដាប់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុទានភាវ ពុំ. [អនុទាន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.មិនបន្លឺឡើង (អនុទាន<ន+ឧទ+យុ) ។

អនុទិសា ឥ. [អនុ+ទិស] ទិសតូច, ទិសបន្ទាប់, ទិសជាលំដាប់ ។

អនុទូត ពុំ. [អនុ+ទូត] អ្នកជាអនុទូត, ទូតតូច, ទូតបន្ទាប់, អ្នកបំរើតូច ។

អនុទ្ទយា ឥ. [អនុ+ទយ+អ+អា.ឥ.] ធម្មជាតិបៀតបៀននូវទុក្ខរបស់បុគ្គលដទៃផងនូវសុខរបស់ខ្លួនផង (សេចក្តីអាណិត); វិ. **អនុទ្ទយតិ បរទុក្ខំ អត្តសុខញ្ច ហឹសតីតិ > អនុទ្ទយា** ។

អនុទ្ធត គុ. [ន+ឧទ្ធត] អ្នកមានចិត្តទៅក្នុងខាងលើមិនមាន, អ្នកមានចិត្តមិនអណ្តែតអណ្តូង, អ្នកមានចិត្តមិនរាយមាយ, អ្នកមានចិត្តមិនរសាប់រសល់; វិ. **ឧទ្ធំ ហានតិ គច្ឆតីតិ> ឧទ្ធតំ, នត្ថិ ឧទ្ធតំ ឯតស្សាតិ > អនុទ្ធតោ** ។ (ឧទ្ធតិ<ឧ+ហន+ត, ផ្លាស់ហន> ធ, តម្រូត ទ) ។ ន័យខ្លះទៀត (ឧទ្ធតិ<ឧ+ធុ+ត) ចិត្តតែងញាប់ញ័រក្នុងខាងលើ (ចិត្តអណ្តែតអណ្តូង, ចិត្តរាយមាយ); វិ. **ឧទ្ធំ ធុនាតិ កម្បតីតិ > ឧទ្ធតំ (ចិត្តំ)** ។

អនុធម្មចារី ពុំ. [អនុធម្ម+ចរ+ណី] អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ជាប្រក្រតី; វិ. **អនុធម្មំ ចរិតុំ សីលមស្សាតិ > អនុធម្មចារី**, ឥ. **.ចារិនី**, នពុំ. **.ចារិ** ។

អនុធាវតិ កិ. [អនុ+ធាវ+អ+តិ.វ.] ស្ទុះទៅតាម, លឿនទៅតាម, ស្ទុះទៅរឿយៗ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុនយវស បុំ. [អនុនយ+វស] អំណាចនៃកិ.នាំទៅតាម, អំណាចនៃកិ. ដឹកនាំរឿយៗ (**អនុនយ**<អនុ+នី+អ) ។

អនុបគន្ត្វា អ. [ន+ឧប+គម+ត្វា] មិនចូលទៅជិតហើយ ។

អនុបគមន នបុំ. [ន+ឧប+គម+យុ] កិ.មិនចូលទៅជិត ។ . **ការណ** នបុំ. ហេតុនៃកិ.មិនចូលទៅជិត, ហេតុគឺកិ... ។

អនុបឃាតាបន នបុំ. [ន+ឧប+ហន, ហន>ឃាត+ណាបេ+យុ] កិ.មិន ញ៉ាំង... ឱ្យចូលទៅបៀតបៀន, .ឱ្យចូលទៅសម្លាប់ ។

អនុបឃាត បុំ. [ន+ឧប+ហន, ហន>ឃាត+អ] កិ.មិនចូលទៅបៀតបៀន, កិ.មិនចូលទៅសម្លាប់ ។

អនុបចិត គុ. [ន+ឧប+ចិ+ត] គឺ...មិនចូលទៅសន្សំហើយ, .មិនចូលទៅ កព្ទូនហើយ ។

អនុបដ្ឋហានភាវ បុំ. [អនុបដ្ឋហាន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.មិនចូលទៅតាំងទុក, .នៃកិ.មិនបំរើ (**អនុបដ្ឋហាន**<ន+ឧប+ឋា+ហ.អា.+យុ) ។

អនុបដ្ឋាបិត គុ. [ន+ឧប+ឋា+ណាបេ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនញ៉ាំង...ឱ្យ ចូលទៅតាំងទុកហើយ, .មិនចូលទៅដឹកល់ទុកហើយ, គឺ...មិនឱ្យ បំរើហើយ ។

អនុបដ្ឋិតស្សតិ គុ. [អនុបដ្ឋិត+សតិ] មានស្មារតីមិនចូលទៅតាំងទុក ហើយ, មានស្មារតីមិនតាំងមាំហើយ; វិ. **អនុបដ្ឋិតា សតិ យេន សោ** > **អនុបដ្ឋិតស្សតិ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុបដ្ឋិត គុ. [ន+ឧប+ឋា, អានៃឋា>ឥ+ត] គឺ...មិនចូលទៅតាំងទុកហើយ, _មិនតាំងមាំហើយ, _មិនដំកល់មាំហើយ ។

អនុបតន្តិ កិ. [អនុ+បត+អ+អន្តិ_វ.] រមែងធ្លាក់តាម, ធ្លាក់ចុះតាម ។

អនុបតិត គុ. [អនុ+បត+ឥ_អា.+ត] គឺ... ធ្លាក់ចុះតាមហើយ ។

អនុបតិត្វា អ. [អនុ+បត+ឥ_អា.+ត្វា] ធ្លាក់តាមហើយ, ឆាបចុះហើយ, បន្ទាបចុះហើយ ។

អនុបទ នថុំ. [អនុ+បទ] ទីប្រព្រឹត្តទៅតាមស្នាមជើង, លំដាប់នៃស្នាមជើង, ដាននៃជើង, លំអាននៃជើង ។

អនុបទ្ទវ គុ. [ន+ឧបទ្ទវ] មានឧបទ្ទវៈ (ឧបទ្រព) មិនមាន, មានអន្តរាយចូលទៅបៀតបៀនមិនមាន, មិនមានចង្រៃ (ឧបទ្ទវ>ឧប+ទុ+អ); វិ. ឧបគន្ត្វា ឧទតិ បីឡេតីតិ> ឧបទ្ទវោ, នត្ថិ ឧបទ្ទវោ ឯតស្សាតិ> អនុបទ្ទវោ ។

អនុបធារេត្វា អ. [ន+ឧប+ធរ+ណេ+ត្វា] មិនចូលទៅទ្រទ្រង់ហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អនុបនយ្ហន នថុំ. [ន+ឧប+នហ+យ+យុ] កិ.មិនចូលទៅចងទុក, កិ.មិនចងមាំ ។

អនុបនយ្ហន្ត គុ. [ន+ឧប+នហ+យ+អន្ត] កាលមិនចូលទៅចងទុក, ... ។

អនុបបរិក្ខិត្វា អ. [ន+ឧប+បរិ+ឥក្ខ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនចូលទៅឃើញជុំវិញហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុប្បព្វជិតោ កិ. [អនុ+ប+វជ+អ+ត_អជ្ជ.] បួសតាមហើយ ។

អនុប្បព្វជ្ជា ឥ. [អនុ+ប+វជ+អ+អា_ឥ.] កិ.បួសតាម (បួសតាម) ។

អនុបរិយាយតិ កិ. [អនុ+បរិ+ឥ ឬអយ+អ+តិ_វ., ចុះយ_អា. ឬអនុ+បរិ+យា+យ+តិ_វ.] ប្រព្រឹត្តទៅតាមជុំវិញ, វិលទៅតាម, ដើរក្រឡឹង, ដើរវិលវង់ ។

អនុបរិវារេត្វា អ. [អនុ+បរិ+វរ+ណេ+ត្វា] តាមចោមរោមហើយ, តាមហែហើយ, ហែតាមហើយ ។

អនុបលិត្ត គុ. [ន+ឧប+លិប+ត] គឺ...មិនចូលទៅជាប់ហើយ, -មិនចូលទៅលោបហើយ, -មិនប្រឡាក់ហើយ, -មិនជិតដាមហើយ ។

អនុបវជ្ជ គុ.[ន+ឧប+វទ, វទ>វជ្ជ+អ] អ្នកគឺអ្នកណាមួយមិនគប្បីតិះដៀលបាន; វិ. **ន ឧបវទិតព្វោតិ > អនុបវជ្ជោ** ។

អនុបវត្តេន្ត គុ. [អនុ+ប+វត្ត+ណេ+អន្ត] កាលញ៉ាំង...ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម, ... ។

អនុបវាទន នបុំ. [ន+ឧប+វទ+យុ] កិ.មិនតិះដៀលឯង, -ខ្លួនឯង ។

អនុបវាទាបន នបុំ. [ន+ឧប+វទ+ណាបេ+យុ] កិ.មិនញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឱ្យតិះដៀល ។

អនុបវាទ បុំ. [ន+ឧប+វទ+ណ] កិ.មិនតិះដៀល; វិ. **អនុបវទនំ > អនុបវាទោ** ។

អនុប្បវិដ្ឋ គុ. [អនុ+ប+វិស+ត] ចូលទៅតាមហើយ, ចូលទៅដោយលំដាប់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុប្បវិសិត្វា អ. [អនុ+ប+វិស+ឥ_អា.+ត្វា] ចូលទៅតាមហើយ, ចូលទៅតាមលំដាប់ហើយ ។

អនុបសង្កមន្ត គុ. [ន+ឧប+សំ+កម+អន្ត] កាលមិនចូលទៅជិត, កាលមិនចូលទៅរក, កាលមិនចូលទៅគាល់ ។

អនុបស្សន្ត គុ. [អនុ+ទិស, ទិស>បស្ស+អន្ត] កាលឃើញតាម, កាលឃើញរឿយៗ, កាលពិចារណា ។

អនុបហច្ច អ. [ន+ឧប+ហន+ត្វា, ត្វា>រច្ច, លុបរនិងន] មិនចូលទៅបៀតបៀនហើយ, មិនចូលទៅខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ, មិនទើសហើយ, មិនទង្គិចហើយ ។

អនុបហតជិវ្ហាបសាទ គុ.[អនុបហត+ជិវ្ហាបសាទ] មានជិវ្ហាបសាទគឺរោគមិនចូលទៅបៀតបៀនហើយ, មានប្រសាទនៃអណ្តាតគឺទោសមិនចូលទៅកំចាត់បង់ហើយ (**អនុបហត**<ន+ឧប+ហន+ត) ។

អនុបហនន នបុំ. [ន+ឧប+ហន+យុ] កិ.មិនចូលទៅបៀតបៀន, កិ.មិនចូលទៅសម្លាប់ ។

អនុបាទាបរិនិព្វាន នបុំ. [អនុបាទា+បរិនិព្វាន] កិ.រលត់នៃសង្ខារគឺឧបាទានមិនចូលទៅកាន់យក, បរិនិព្វានគឺវិបាកក្ខន្ធ និងកម្មក្កិលេសមិនចូលទៅកាន់យក (អនុបាទាបរិនិព្វាន) ។

អនុបាទាន គុ. [ន+ឧប+អា+ទា+យុ] មានសេចក្តីប្រកាន់មាំមិនមាន, មានកិលេសជាគ្រឿងចូលទៅកាន់យកមិនមាន (មានកំញ្ញមមិនមាន) ។

អនុបាទាយ អ. [ន+ឧប+អា+ទា+ត្វា, ត្វា>យ] ព្រោះមិនចូលទៅកាន់យក,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ (ម្យ៉ាងទៀតៈ «អនុបាទាយ» នេះ បើនាមសព្ទត្រូវប្រកបដោយវិភត្តិនាមក៏បាន) ។

អនុបាទិន្នក គុ. [ន+ឧប+អា+ទា+ត, ត>ឥន្ន+ក.ស.] (សង្ខារ) គឺវិញ្ញាណមិនចូលទៅកាន់យកហើយ (សង្ខារមិនមានចិត្តគ្រប់គ្រង បានដល់ដើមឈើនិងភ្នំជាដើម) ។

អនុបាទិយន្ត គុ. [ន+ឧប+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+យ.អា.+អន្ត] កាលមិនចូលទៅកាន់យក, កាលមិនប្រកាន់មាំ ។

អនុបាទិយាន គុ.[ន+ឧប+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+យ.អា.+យុ] អ្នកមិនចូលទៅកាន់យក, -មិនប្រកាន់មាំ ។

អនុបាទិយិត្វា អ. [ន+ឧប+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+ឥ.អា.+យ.អា.+ត្វា] មិនចូលទៅកាន់យកហើយ, មិនប្រកាន់មាំហើយ ។

អនុបាទិសេស គុ. [ន+ឧបាទិសេស] មានកម្មជរូប និងវិបាកក្ខន្ធដ៏សេសគឺកម្មក្កិសេសចូលទៅកាន់យកមិនមាន (អនុបាទិសេសនិព្វាន); វិ. **ឧបាធិយតេ កម្មក្កិលេសេហីតិ >ឧបាធិ, ឧបាធិ-សេសោ>ឧបាធិសេសោ, នត្ថិ ឧបាធិសេសោ ឯតស្សាតិ > អនុបាធិសេសោ** ។

អនុបាយិនី ឥ. [អនុ+ប+ឥ ឬអយ+ណី+ឥនី] ទៅតាម, ប្រព្រឹត្តទៅតាម, មានគំ.ទៅតាមជាប្រក្រតី, មានគំ.អន្ទោលទៅតាមជាប្រក្រតី; វិ. **អនុបាយិតុំ សីលមស្សាតិ > អនុបាយិនី** ។

អនុប្បិយ គុ.[អនុ+បិយ] ជាទីស្រឡាញ់រឿយៗ; និគមឈ្មោះអនុប្បិយៈ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុប្បិយម្ពវន នបុំ. [អនុប្បិយ+អម្ពវន] ព្រៃនៃស្វាយ ឬព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមស្វាយឈ្មោះអនុប្បិយៈ (**អម្ពវន**<អម្ព+វន; វិ. **អម្ពោ-ហិ សញ្ញូនំ វនំ> អម្ពវនំ**); វត្តឈ្មោះអនុប្បិយម្ពវន ។

អនុបុព្វីកថា ឥ. [អនុបុព្វ+កថា, ចុះព្យ.អា.] វាចាជាហេតុពោលតាមលំដាប់, វាចាជាហេតុពោលប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់; (ព្យ.អាគមនេះចុះមកដើម្បីឱ្យស្រួលដល់ការអាន ដូច«ធម្មីកថា»ជាដើម) ។

អនុបុព្វ គុ. [អនុ+បុព្វ] លំដាប់, លំដាប់តមក, លំដាប់ហូរហែ ។

អនុប្បជ្ជន្ត គុ. [ន+ឧ+បទ+យ+អន្ត] កាលមិនកើតឡើង, កាលមិនទាន់កើតឡើង ។

អនុប្បជ្ជនកក្កិលេស បុំ.[អនុប្បជ្ជនក+កិលេស] កិលេសដែលមិនកើតឡើង, កិលេសដែលមិនទាន់កើតឡើង; វិ. **ន ឧប្បជ្ជតិ> អនុប្បជ្ជនកោ, អនុប្បជ្ជនកោ កិលេសោ> អនុ-ប្បជ្ជនកក្កិលេសោ** ។

អនុប្បត្ត គុ. [អនុ+បទ(១)+ត] ដល់តាមហើយ, ដល់ដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុប្បន្ន គុ. [ន+ឧ+បទ+ត] មិនកើតឡើងហើយ, មិនទាន់កើតឡើងហើយ ។

អនុប្បាទន នបុំ. [ន+ឧ+បទ+ណេ+យុ] កិ.មិនញុំាង...ឱ្យកើតឡើង ។

អនុប្បាទេន្ត គុ. [ន+ឧ+បទ+ណេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឱ្យកើតឡើង ។

---

(១) ន័យខ្លះថា បត_ធាតុ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុប្បាទេត្វា អ. [ន+ឧ+បទ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

អនុផរិ កិ. [អនុ+ផរ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ផ្សាយទៅតាមហើយ, ផ្សាយទៅរឿយៗហើយ, ផ្សាយទៅដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុពន្ធតិ កិ. [អនុ+ពន្ធ+អ+តិ_វ.] រមែងចងតាម, រមែងជាប់តាម, ដេញតាម ។

អនុពន្ធន្ត គុ. [អនុ+ពន្ធ+អ+អន្ត] កាលជាប់តាម, កាលដេញតាម ។

អនុពទ្ធភាវ បុំ. [អនុពទ្ធ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ជាប់តាមហើយ, ដេញតាមហើយ (**អនុពទ្ធ**<អនុ+ពធ+ត, ផ្លាស់ធ+ត>ទ្ធ) ។

អនុពុទ្ធ បុំ. [អនុ+ពុធ+ត] អ្នកត្រាស់ដឹងតាម (អនុពុទ្ធ); វិ. **អនុពុជ្ឈតីតិ** > **អនុពុទ្ធោ** ។

អនុព្យញ្ជនគ្គាហ បុំ.[អនុព្យញ្ជន+គាហ] កិ.កាន់យកដោយអនុព្យញ្ជនៈ, កិ.កាន់យកនូវនិមិត្តដោយអនុព្យញ្ជនៈ, កិ.កាន់យកនូវអវយវៈតាមចំណែក (**គាហ**<គហ+ណ) ។

អនុព្យញ្ជនសមុជ្ជល គុ. [អនុព្យញ្ជន+សមុជ្ជល] ដែលរុងរឿងព្រមដោយអនុព្យញ្ជនៈ ។ (**សមុជ្ជល**<សំ+ឧ+ជល+អ) ។

អនុព្រូហយេ កិ.[អនុ+ព្រូហ+ណយ+ឯយ្យ_ស., លុបយ្យ ទុកតែឯ] គប្បីចំរើនរឿយៗ, គប្បីចំរើនតាម ។

អនុភវន្ត គុ. [អនុ+ភូ+អ+អន្ត] កាលសោយ, កាលរង ។

អនុភវមាន គុ. [អនុ+ភូ+អ+មាន] កាលសោយ, កាលរង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុភវិត្វា អ. [អនុ+ភូ+ឥ_អា.+ត្វា] សោយហើយ, រងហើយ ។

អនុភាវិត គុ. [អនុ+ភូ+ណេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យចំរើនរឿយៗហើយ, ..ឱ្យកើតតាមហើយ, អប់រំរឿយៗហើយ ។

អនុភូត គុ. [អនុ+ភូ+ត] គឺ...កើតតាមហើយ, ..សោយហើយ, ..រងហើយ។

អនុភោតិ កិ. [អនុ+ភូ+អ+តិ_វ.] រមែងសោយ, រង ។

អនុមោទន នថុំ. [អនុ+មុទ+យុ] សេចក្ដីរីករាយតាម; វិ. **អនុមោទយតេតិ> អនុមោទនំ**; ពាក្យជាគ្រឿងរីករាយតាម; វិ. **អនុមោទន្តិ ឯតេនាតិ > អនុមោទនំ** ។ - **ករណត្ថ** ថុំ. ប្រយោជន៍ ឬសេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.ធ្វើនូវពាក្យជាគ្រឿងរីករាយតាម (.. នូវអនុមោទនា) ។ - **កថា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលដោយសេចក្ដីរីករាយ, វាចាជាគ្រឿងពោលនូវអនុមោទនា ។ - **កាល** ថុំ. កាលជាទីធ្វើនូវសេចក្ដីរីករាយ, កាលជាទីធ្វើនូវអនុមោទនា ។ - **គាថាវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវគាថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ - **អត្ថ** ថុំ. ប្រយោជន៍ ឬ សេចក្ដីត្រូវការដល់ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ - **ធម្មកថា** ឥ. ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ - **អាវសាន** នថុំ. កាលជាទីបំផុតនៃធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម, កាលជាទីបំផុតនៃអនុមោទនា, កាលជាទីចប់នៃ...។

អនុមោទនា ឥ. [អនុ+មុទ+យុ+អា_ឥ.] វាចាជាគ្រឿងរីករាយតាម; វិ. **អនុមោទន្តិ ឯតាយាតិ> អនុមោទនា** ។

អនុមោទិត្វា អ. [អនុ+មុទ+ឥ_អា.+ត្វា] រីករាយតាមហើយ, ត្រេកអរតាម

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ ។

អនុយុញ្ជតិ កិ. [អនុ+យុជ+អ+តិ_វ., ចុះនិ_អា.] រមែងប្រកបតាម, ប្រកបរឿយៗ ។

អនុយុញ្ជន្ត គុ. [អនុ+យុជ+អ+អន្ត] កាលប្រកបតាម, កាលប្រកបរឿយៗ ។

អនុយុញ្ជិត្វា អ. [អនុ+យុជ+ឥ_អា.+ត្វា] ប្រកបតាមហើយ, ប្រកបរឿយៗហើយ (សាកសួរហើយ) ។

អនុយុត្ត គុ. [អនុ+យុជ+ត] ប្រកបតាមហើយ, ប្រកបរឿយៗហើយ ។ _ **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រកបតាមហើយ ។ _ **ភាវ៌** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រកបតាមហើយ, _ជាអ្នកប្រកបដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុយោគី បុំ. [អនុយោគ+ឦ] អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ; វិ. អនុយុញ្ជតិ ឯតេនាតិ > អនុយោគោ, អនុយោគោ យស្ស អត្ថីតិ > អនុយោគី ។ ឥ. អនុយោគិនី ។ នបុំ. អនុយោគិ ។

អនុយោជេត្វា អ. [អ+ន+យុជ+ណេ + ត្វា] មិនបញ្ជូនទៅហើយ, មិនប្រើទៅហើយ ។

អនុរក្ខណត្ថ បុំ. [អនុរក្ខណ+អត្ថ] ប្រយោជន៍ ឬសេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.រក្សាតាម, _ដល់កិ.រក្សារឿយៗ (អនុរក្ខណ<អនុ+រក្ខ+យុ) ។

អនុរក្ខន្ត គុ. [អនុ+រក្ខ+អ+អន្ត] កាលរក្សាតាម, កាលតាមរក្សា, កាលរក្សារឿយៗ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុរក្ខិតុំ អ. [អនុ+រក្ខ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីរក្សាតាម, ដើម្បីតាមរក្សា, ដើម្បីរក្សារឿយៗ ។

អនុរាធបុរ នថុំ. [អនុរាធ+បុរ] បុរី (ក្រុង) ឈ្មោះអនុរាធៈ ។ . មត្ត គុ. មានបុរីឈ្មោះអនុរាធៈជាប្រមាណ ។

អនុរុជ្ឈតិ កិ. [អនុ+រុធ+យ+តិ.វ., ផ្លាស់ធ+យ>ជ្ឈ] រមែងត្រេកអរ, រមែងរីករាយ ។

អនុរុជ្ឈន នថុំ. [អនុ+រុធ+យ+យុ] សេចក្តីត្រេកអរ, សេចក្តីរីករាយ ។

អនុរុទ្ធសក្ក ថុំ. [អនុរុទ្ធ+សក្ក] សក្យៈឈ្មោះអនុរុទ្ធ ។

អនុរូប គុ. [អនុ+រូប] មានសភាពដ៏សមគួរ, (សមគួរ, ត្រូវបែប, ត្រូវទំនង); វិ. អនុរូបំ សភាវោ យស្ស សោ> អនុរូបោ ។ . វស ថុំ. អំណាចនៃ...ដ៏សមគួរ ។

អនុរោធ ថុំ. [អនុ+រុធ+ណ] សេចក្តីត្រេកអរ, សេចក្តីរីករាយ; វិ. អនុរជ្ឈនំ> អនុរោធោ; អនុរោធនំ វា> អនុរោធោ ។

អនុលិត្តគត្ត គុ. [អនុលិត្ត+គត្ត] មានខ្លួនគឺ...លាបរឿយៗហើយ, មានខ្លួនប្រឡាក់ហើយ (អនុលិត្ត<អនុ+លិប+ត = លាប, ប្ញក, ជាប់) ។

អនុលោមខន្តិ ឥ. [អនុលោម+ខន្តិ] ខន្តិប្រព្រឹត្តទៅដោយកិ.បណ្តោយតាម, ខន្តិប្រកបដោយអនុលោមញាណ, ខន្តិជាអនុលោម, អនុលោម-ខន្តិ, ខន្តិប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវរោម (សេចក្តីអត់ធន់មិនខុស) ។

អនុលោមញាណ នថុំ. [អនុលោម+ញាណ] ញាណប្រព្រឹត្តទៅដោយកិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បណ្ដោយតាម, ញាណជាអនុលោម, អនុលោមញ្ញាណ (សេចក្ដីដឹងមិនខុស) ។

អនុលោមប្បដិលោមវស បុំ. [អនុលោមប្បដិលោម+វស] អំណាចនៃញាណប្រព្រឹត្តបណ្ដោយតាម និងញាណប្រព្រឹត្តច្រាស, អំណាចនៃញាណជាអនុលោម និងបដិលោម (បណ្ដោយទៅនិងត្រឡប់មកវិញ) ។

អនុលោមិក គុ. [អនុលោម+ណិក] ប្រកបដោយអនុលោមញ្ញាណ, ដែលប្រព្រឹត្តក្នុងកិ.អនុលោម ។

អនុវត្តាមិ កិ. [អនុ+វត, វត>វត្ត+អ, អ>អា+មិ_វ.] រមែងប្រព្រឹត្តតាម, ប្រ-ព្រឹត្តរឿយៗ (បណ្ដោយតាម) ។

អនុវាត នបុំ. [អនុ+វាត] ទីបណ្ដោយនៃខ្យល់; វិ. **វាតស្ស អនុ> អនុ-វាតំ** ។

អនុវាតប្បដិវាត នបុំ. [អនុវាត+បដិវាត] ទីបណ្ដោយនៃខ្យល់និងទីច្រាស់នៃខ្យល់; វិ. **វាតស្ស បដិ>បដិវាតំ; អនុវាតញ្ច បដិវាតញ្ច > អនុវាតប្បដិវាតំ** ។

អនុវិច្ច អ. [អនុ+វិច+ត្វា, ត្វា>រច្ច, លុបទីបំផុតធាតុនិងរ] ពិចារណារឿយៗហើយ, ត្រួតត្រាហើយ ។

អនុវិចរន្ត គុ. [អនុ+វិ+ចរ+អ+អន្ត] កាលត្រេចទៅតាម, កាលត្រេចទៅរឿយៗ, កាលត្រេចទៅតាមលំដាប់ ។

អនុវិចរិត្វា អ. [អនុ+វិ+ចរ+ឥ_អា.+ត្វា] ត្រេចទៅតាមហើយ, ដើរតាម

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ, ត្រេចទៅរឿយៗហើយ ។

អនុវិចិន្តយំ គុ. [អនុ+វិ+ចិន្ត+ណយ+អន្ត+សិ.វិ., យក ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលតាមគិតផ្សេងៗ, កាលត្រិះរិះតាម, កាលគិតរឿយ ៗ ។

អនុវិជ្ឈិត្វា អ. [អនុ+វិធ+យ+ឥ.អា.+ត្វា, ផ្លាស់ធ+យ>ជ្ឈ] ចាក់ធ្លុះតាមហើយ, តាមចាក់ហើយ, ចាក់រឿយៗហើយ ។

អនុវិលោកេត្វា អ. [អនុ+វិ+លុក+ណេ+ត្វា] តាមក្រឡេកមើលហើយ, តាមងាកមើលហើយ, ក្រឡេកមើលរឿយៗហើយ ។

អនុសន្ធិ ឥ. [អនុ+សន្ធិ] កិ.តភ្ជាប់ជាលំដាប់, កិ.តតាមលំដាប់, វាចាជាគ្រឿងតតាមលំដាប់ ។

អនុសយ បុំ. [អនុ+សី+ណ ឬអ] កិលេសជាគ្រឿងដេកនៅរឿយៗ; វិ. **អនុសេតិ ឯតេនាតិ> អនុសយោ** ។ កិលេសតែងដេកនៅរឿយៗក្នុងសន្តាន; វិ. **សន្តានេ អនុសេតីតិ > អនុសយោ** ។

អនុសយានុក្កមសហិត គុ. [អនុសយ+អនុក្កម+សហិត] ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយធម៌ដែលឈានទៅតាមនៃកិលេសជាទីដេកនៅរឿយៗ, ប្រកបដោយធម៌ជាលំដាប់នៃអនុសយក្កិលេស (**សហិត**< សហ+ឥ+ត) ។

អនុសំវច្ឆរ បុំ., នបុំ. [អនុ+សំវច្ឆរ] ឆ្នាំជាលំដាប់, កាលជាលំដាប់នៃឆ្នាំ (រាល់ៗឆ្នាំ) ។

អនុសាយិក គុ. [អនុ+សី+ណី+ក.ស.] រោគតែងដេកនៅរឿយៗ, ដែល

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ដេកនៅរឿយៗ (រោគរឹងរៃ); វិ. អនុ សេតីតិ> អនុសាយី, អនុសាយី ឯវ> អនុសាយិកោ ។

អនុសាសក ពុំ. [អនុ+សាស+ណ្វុ] អ្នកប្រៀនប្រដៅតាម, អ្នកតាមប្រៀនប្រដៅ, អ្នកប្រដៅរឿយៗ; វិ. អនុសាសតីតិ > អនុសាសកោ ។

អនុសាសន្ត គុ. [អនុ+សាស+អ+អន្ត] កាលប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសតិ កិ.[អនុ+សាស+អ+តិ_វ.] រមែងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសនីសវនតា ឥ. [អនុសាសនីសវន+តា] ភាវៈនៃកិ.ស្តាប់នូវវាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ; វិ. អនុសាសតិ ឯតាយាតិ > អនុសាសនី , អនុសាសនិយា សវនំ> អនុសាសនីសវនំ , អនុសាសនីសវនស្ស ភាវោ> អនុសាសនីសវនតា ។

អនុសាសមាន គុ.[អនុ+សាស+អ+មាន] កាលប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសិតព្វ គុ. [អនុ+សាស+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសិត្វា អ. [អនុ+សាស+ឥ_អា.+ត្វា] ប្រៀនប្រដៅរឿយៗហើយ, ផ្ដែផ្ដាំហើយ ។

អនុសាសិតុកាម គុ. [អនុសាសិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ, មានប្រាថ្នាដើម្បីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុសាសិយមាន គុ. [អនុ+សាស+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលប្រៀនប្រដៅរឿយៗ, កាលប្រៀនប្រដៅតាម ឬតាមប្រៀនប្រដៅ ។

អនុសិក្ខន្ត គុ. [អនុ+សិក្ខ+អ+អន្ត] កាលសិក្សាតាម, កាលតាមសិក្សា, កាលរៀនរឿយៗ, កាលហាត់រឿយៗ ។

អនុសិដ្ឋិ ឥ. [អនុ+សាស+តិ, តិ>ដ្ឋិ, លុបទីបំផុតធាតុ, ផ្លាស់អានៃសាជាឥ] សេចក្ដីប្រៀនប្រដៅតាម, សេចក្ដីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ឬវាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ; វិ. **អនុសាសនំ> អនុសិដ្ឋិ, អនុសាសតិ ឯតាយាតិ ចា> អនុសិដ្ឋិ** ។

អនុសោចតិ កិ. [អនុ+សុច+អ+តិ_វ.] រមែងសោកតាម, រមែងសោករឿយៗ, រមែងសោកស្ដាយ ។

អនុសោចន្ត គុ. [អនុ+សុច+អ+អន្ត] កាលសោកស្ដាយ, ... ។

អនុស្សរិត គុ. [អនុ+សរ+ឥ_អា.+ត] គឺ...រឭករឿយៗហើយ ។

អនុស្សុទ គុ. [ន+ឧស្សុទ] មិនខ្ពស់ឡើង, មិនប៉ោងឡើង, មិនមែនហើមឡើង, មិនដុះឡើង, មិនក្រាស់ ។

អនុស្សរណ នបុំ. [អនុ+សរ+យុ] សេចក្ដីរឭករឿយៗ, កិ.នឹករឿយៗ ។

. **កាលេ** បុំ. កាលជាទីរឭករឿយៗ, កាលជាទីនឹកឃើញ ។

អនុស្សរតិ កិ. [អនុ+សរ+អ+តិ_វ.] រមែងរលឹករឿយៗ, រមែងនឹករឿយៗ, នឹកឃើញ ។

អនុស្សរន្តី គុ. [អនុ+សរ+អ+អន្ត+ឦ] កាលរឭករឿយៗ, កាលតាមនឹក, កាលនឹកឃើញ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនុស្សវន្ត គុ. [អនុ+សរ+អ+អន្ត] កាលរឭករឿយៗ, កាលតាមនឹក ។

អនុស្សរិត្វា អ. [អនុ+សរ+ឥ_អា.+ត្វា] រឭករឿយៗហើយ, រឭកតាមហើយ, នឹកឃើញហើយ ។

អនុស្សរិតានុស្សរិតកាល ចុំ. [អនុស្សរិតានុស្សរិត+កាល] កាលនៃ... គឺ ... រឭករឿយៗហើយ រឭករឿយៗហើយ, ... ។

អនុស្សវាទិ គ. [អនុស្សវ+អាទិ] (កិច្ច) មានកិ.ស្តាប់តមកជាដើម, មានកិ.ឮតាមលំដាប់មកជាដើម (អនុស្សវ<អនុ+សុ+ណ, ឧនៃសុ>ឱ>អវ); វិ. **អនុស្សវចនំ> អនុស្សវោ, អនុស្សវោ អាទិ យស្ស តំ> អនុស្សវាទិ** ។

អនុស្សាវេសិ កិ. [អនុ+សុ+ណេ+ស_អា.+ត្យ-អជ្ជ.] ញ៉ាំង...ឱ្យស្តាប់តាមហើយ, ញ៉ាំងឱ្យឮរឿយៗហើយ ។

អនុស្សុក្ក គុ. [ន+ឧស្សុក្ក] អ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ; វិ. **នត្ថិ ឧស្សុក្កំ ឯតស្សាតិ> អនុស្សុក្កោ** ។

អនូបឃាត ចុំ. [ន+ឧប+ហន, ហន>ឃាត+អ] កិ.មិនចូលទៅបៀតបៀន ។

អនូបវាទ ចុំ. [ន+ឧប+វទ+ណ] កិ.មិនតិះដៀល ។

អនូហត គុ. [ន+ឧ+ហន+ត] គឺបុគ្គលដកឡើងមិនបានហើយ, គឺ...មិនដកឡើងហើយ, គឺ...មិនទាន់កំចាត់បង់ហើយ ។

អនេក គុ. [ន+ឯក>អនេក] មិនមែនមួយ, មិនមែនតែមួយ (ច្រើន) ។

-កោដិសំខ្យា ឥ. គឺបុគ្គលរាប់ដោយកោដិមិនមែនមួយ ។ **-ជាតិ-**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សតសហស្សសំខ្យា ន. គឺ...រាប់ដោយសែននៃជាតិមិនតែមួយ ។ - **ជាតិសង្សារ** ចុំ. សង្សារមានជាតិមិនតែមួយ ។ - **បរិយាយ** ចុំ. សេចក្ដីបរិយាយមិនតែមួយ ។ - **ប្បការ** ចុំ. ប្រការមិនតែមួយ; គុ. មានប្រការមិនតែមួយ ។ - **ប្បភេទ** គុ. មានប្រភេទមិនតែមួយ ។ - **ផល** គុ. មានផលមិនតែមួយ ។ - **ព្យញ្ជន** គុ. មានព្យញ្ជនៈមិនតែមួយ ។ - **ព្រាហ្មណមហាសាល** ចុំ. ព្រាហ្មណ៍មហាសាល ឬ ព្រាហ្មណ៍ជាមហាសាលមិនតែមួយ ។ - **វណ្ណទេវបុត្ត** ចុំ. ទេវបុត្តឈ្មោះអនេកវណ្ណ, ទេវបុត្តមានវណ្ណៈ (សម្បុរ) មិនតែមួយ ។ - **វស្សកោដិសន្និចិត** គុ. គឺ...សន្សំព្រមហើយអស់កោដិនៃឆ្នាំ មិនតែមួយ (សន្និចិត <សំ+និ+ចិ+ត) ។ - **វិហិត** គុ. មានប្រការៈ (មានបែប) មិនតែមួយ ។ - **វិធ** គុ. មានប្រការៈមិនតែមួយ ។ - **សតសហស្ស** គុ. មានសែនមិនតែមួយ ។ - **សតក្ខត្តុំ** និ. ឬ គិ.វិ. វារៈនៃរយមិនតែមួយ, វារៈមានរយមិនតែមួយ ។ - **សហស្សវដ្តក** ចុំ. ចាបមានពាន់ដ៏ច្រើន ។ - **សូប-ព្យញ្ជនវិកតិ** គុ. មានសម្លទឹកនិងសម្លគោកដ៏ប្លែកច្រើនមុខ, មានស្លបះនិងព្យញ្ជនៈគឺបុគ្គលធ្វើឱ្យវិសេសដ៏ច្រើនមុខ; ន. កិ.ធ្វើប្លែកនៃស្លបះនិងព្យញ្ជនៈមិនតែមួយមុខ (**សូប** នចុំ. សម្ល ឬសម្លទឹក, ម្ហូបទឹក; **ព្យញ្ជន** នចុំ. សម្លគោក, ម្ហូបគោក, ម្ហូបក្រៀម) ។

អនេជ គុ. [ន+ឯជ+ណ] ដែលមិនញាប់ញ័រ ។

អនេញ គុ. [ន+ឯញ] អកមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រមិនមាន, អកមិន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ; វិ. ឥញ្ជតិ ឯតេនាតិ> ឥញ្ជោ, នត្ថិ ឥញ្ជោ អស្សាតិ> អនេញ្ជោ (ឥញ្ជ<៨ជ ឬ ឥញ្ជ+ណ) ។ . វិហារសមាបត្តិធម្មបរិភោគ ចុំ. កិ.បរិភោគនូវសមាបត្តិធមិ (នូវធមិដែលប្រកបដោយសមាបត្តិ) ជាទីនៅនៃបុគ្គលអ្នកមិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ។

អនេសន,-នា នចុំ., ឥ. [ន+ឥស+យុ] កិ.ស្វែងរកមិនគួរ, សេចក្ដីប្រាថ្នាមិនគួរ, កិ.ចង់បានមិនគួរ; វិ. អយុត្តំ ឯសនំ> អនេសនំ, អយុត្តា ខា ឯសនា> អនេសនា ។

អនោក នចុំ. [ន+ឱក] កិ.មិនមាននៃទីជាទីនៅ; វិ. ឱកស្ស អភាវោ > អនោកំ ; តុ. (និព្វាន) មានអាល័យមិនមាន; វិ. នត្ថិ ឱកំ ឯតស្សាតិ> អនោកំ ។

អនោកាសទិវស ចុំ., នចុំ. [អនោកាស+ទិវស] ថ្ងៃនៃ...មានឱកាសមិនមាន, ថ្ងៃមានឱកាសមិនមាន, ថ្ងៃមិនមានទំនេរ; វិ. នត្ថិ ឱកាសោ ឯតស្សាតិ > អនោកាសោ ។

អនោកាស ចុំ., តុ. [ន+ឱកាស] មិនមែនជាឱកាស, មិនមានឱកាស (មិនទំនេរ) ។

អនោកចារី ចុំ. [អនោក+ចរ+ណី] អ្នកមានអាល័យមិនមានត្រេចទៅ, អ្នកត្រេចទៅដោយមិនមានអាល័យ ឬដោយកិ.មិនមាននៃទីជាទីនៅ ។ ចូរមើល «អនិកេតចារី» ។

អនោក្កមន តុ. [ន+អវ+កម+អ+អន] កាលមិនឈានចុះ, កាលមិនចុះស៊ប់។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អនោជ បុំ. ននោង ។ - **បុប្ផចង្កោដក** បុំ. ប្រអប់ សម្រាប់ដាក់នូវផ្កាននោង, ប្រអប់ដ៏ពេញដោយផ្កាននោង ។ - **បុប្ផវណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាផ្កានៃននោង ។

អនោជាទេវី ឥ. ទេវីឈ្មោះអនោជា ។

អនោតត្ត បុំ. [ន+អវ+តប+ត] ស្រះជាទីមិនក្តៅព្រោះមិនមាននៃកំដៅតែរស្មីនៃព្រះអាទិត្យពាល់ត្រូវហើយ (ស្រះឈ្មោះអនោតត្ត; វិ. **សុរិយ-រស្មិសម្ផស្សាភាវេន ន អវតប្បតិ ឧទកមេត្ថាតិ> អនោតត្តោ** ។ - **ទហបិដ្ឋ** នបុំ. ខ្នងនៃស្រះឈ្មោះអនោតត្ត ។ - **ទហ** បុំ. ស្រះឈ្មោះអនោតត្ត ។

អនោតរន្ត គុ. [ន+អវ+តរ+អ+អន្ត] កាលមិនឆ្លងចុះ, កាលមិនចុះឆ្លង, កាលមិនស្លុងទៅ ។

អនោទក គុ. [ន+ឧទក] មានទឹកមិនមាន, នបុំ. កិ.មិនមាននៃទឹក (ឥតទឹក) ។

អនោនត គុ. [ន+អវ+នម+ត] គឺ...មិនឱនចុះហើយ, មិនបន្ទន់ចុះហើយ, មិនទ្រោមចុះហើយ ។

អនោបម គុ. [ន+ឧបមា] មានឧបមាមិនមាន, មិនមានសេចក្តីប្រៀប; វិ. **នត្ថិ ឧបមា ឯតស្សាតិ> អនោបមា** ។

អនោម គុ. [ន+ឱម] មិនថោកទាប, មិនថយថោក ។ - **គុណត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានគុណមិនថោកទាប ។ - **គុណី** គុ. អ្នកមានគុណ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មិនថោកទាប ។ - ត្ថេរ ពុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះអនោម ។ - ទស្សី ពុំ. ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមអនោមទស្សី ។ - បញ្ញ គុ. អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប, អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនតិច ។

អនោមានទីតីរ នពុំ. [អនោមានទី+តីរ] ឆ្នេរ (ត្រើយ) នៃស្ទឹងឈ្មោះអនោមា ។

អនោរមិត្វា អ.[ន+អវ+រម+ឥ_អា.+ត្វា] មិនវៀរហើយ, មិនបន្ធូរបន្ថយហើយ ។

អនោលោកេត្វា អ. [ន+អវ+លោក+អ, អ>ឯ+ត្វា] មិនក្រឡេកមើលហើយ, មិនរមិលមើលហើយ ។

អនោវស្សកដ្ឋាន នពុំ.[អនោវស្សក+ឋាន] ទីមានភ្លៀងធ្លាក់ចុះមិនមាន, ទីមិនមានភ្លៀងបង្អុរចុះ (ទីនៃសម្បាបផ្ទះ) ។

អនោសក្កិត្វា អ. [ន+អវ+សក+យ, យ>ក+ឥ_អា.+ត្វា] មិនរោយរៀវហើយ, មិនថយហើយ ។

អនោសជ្ជិត្វា អ.[ន+អវ+សជ+យ, យ>ជ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ, មិនបណ្ដោយហើយ ។

អនោសាទេត្វា អ. [ន+អវ+សទ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរហើយ, -ឱ្យត្រេកអរសប់ហើយ, -ឱ្យចូលចិត្តហើយ ។

អនោសីទិត្វា អ. [ន+អវ+សទ, សទ>សីទ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនលិចចុះហើយ ។

អន្ន នពុំ. [អស ឬអទ+ត] វត្ថុតីបុគ្គលគប្បីស៊ី (បាយ, ចំណី); វិ. អសិតព្វន្តិ > អន្នំ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អន្វឌ្ឍមាស បុំ. [អនុ+អឌ្ឍមាស] កន្លះនៃខែជាលំដាប់, កាលដ៏កន្លះនៃខែជាលំដាប់; វិ. **មាសស្ស អឌ្ឍោ> អឌ្ឍមាសោ , អនុ អឌ្ឍមាសោ> អន្វឌ្ឍមាសោ** ។

អន្វាគន្ត្វាន អ. [អនុ+អា+គម+ត្វាន] មកតាមហើយ, តាមមកហើយ ។

អន្វាយ អ. [អនុ+ឥ, ឥ>ឯ អយ+ត្វា, លុបត្វា] ប្រព្រឹត្តទៅតាមហើយ, អាស្រ័យហើយ ។

អន្វាសត្តតា ឥ. [អន្វាសត្ត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...ជាប់តាមហើយ (អន្វាសត្ត <អនុ+អា+សជ+ត) ។

អន្វេតិ កិ. [អនុ+ឥ+អ+តិ.វ.] រមែងទៅតាម, រមែងតាមទៅ, អន្ទោលតាម ។

អន្វេសំ គុ. [អនុ+ឥស+អន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលតាមស្វែងរក, កាលស្វែងរករឿយៗ, កាលស្វែងរកដោយលំដាប់ ។

អន្តកិរិយា ឥ. [អន្ត+ករ+រិយ+អា.ឥ.] កិ.ធ្វើនូវទីបំផុត, កិ.ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។

អន្តក បុំ. [អន្ត+ករ+វ.] សភាវៈធ្វើនូវទីបំផុត ឬសភាវៈធ្វើនូវទីបំផុត គឺសេចក្តីវិនាស (មច្ចុ); វិ. **អន្តំ ករោតីតិ> អន្តកោ , អន្តំ វិនាសំ ករោតីតិ វា> អន្តកោ** ។

អន្តមសោ និ. [អន្តម+នា.វិ.] ដោយកំណត់មានក្នុងទីបំផុត, ដោយហោចទៅ; វិ. **អន្តេ ភវោ បរិច្ឆេទោ> អន្តមោ** ។

អន្តរឃរ នបុំ. [អន្តរ+ឃរ] ចន្លោះនៃផ្ទះ, រវាងនៃផ្ទះ, លំដាប់នៃផ្ទះ; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឃរស្ស អន្តំ > អន្តរឃរំ ។

អន្តរទ្វារ នបុំ. [អន្តរ+ទ្វារ] ចន្លោះនៃទ្វារ...; វិ. **ទ្វារស្ស អន្តំ> អន្តរ-ទ្វារំ** ។

អន្តរទីបក នបុំ.[អន្តរ+ទីបក] ចន្លោះនៃកោះតូច, រវាងនៃកោះតូច, កោះតូចមានក្នុងចន្លោះ, កោះតូចជម្ងៃ ។

អន្តរធាន នបុំ. [អន្តរ+ធា+យុ] សេចក្ដីអន្តរធាន, កិ.បាត់ទៅ, កិ.សូន្យទៅ, មន្តជាគ្រឿងសូន្យទៅ ។

អន្តរធាបេយ្យាម កិ. [អន្តរ+ធា+ណាបេ+ឯយ្យាម.ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យបាត់ទៅ, ឱ្យសូន្យទៅ, ឱ្យអន្តរធានទៅ ។

អន្តរធាយមាន គុ.[អន្តរ+ធា+ណយ+មាន] កាលបាត់ទៅ, កាលសូន្យទៅ, កាលអន្តរធានទៅ ។

អន្តរន្តរ នបុំ. [អន្តរ+អន្តរ] ចន្លោះនិងចន្លោះ, រវាងនិងរវាង, ទីជម្ងៃនិងជម្ងៃ ។

អន្តរពាហិរ គុ. [អន្តរ+ពាហិរ] ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ, ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ, អវយវៈជាខាងក្នុងនិងអវយវៈជាខាងក្រៅ ។

អន្តរវស្ស នបុំ. [អន្តរ+វស្ស] ចន្លោះនៃកាលភ្លៀង, ខាងក្នុងនៃកាលភ្លៀង, កាលភ្លៀងមានក្នុងចន្លោះ ។

អន្តរវីថិ ឥ. [អន្តរ+វីថិ] ចន្លោះនៃថ្នល់; វិ. **វីថិយា អន្តំ>អន្តរវីថិ** ។

អន្តរសត្ថិ ឥ. [អន្តរ+សត្ថិ] ចន្លោះនៃភ្លៅ, ខាងក្នុងនៃដើមភ្លៅ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អន្តលិក្ខ នបុំ. [អន្តរ+ឥក្ខ+អ, រ>ល] (ទីឬប្រទេស) សម្រាប់ឃើញនូវភាវៈនៃវត្ថុផ្សេងៗក្នុងចន្លោះនៃលោក (អាកាស); វិ. **ចក្ខុនមន្តរេ នានត្តំ ឥក្ខតេ លោកោ ឯតេនាតិ> អន្តលិក្ខំ** ។

អន្តរហិត គុ. [អន្តរ+ធា+ត, ផ្លាស់ធនៃធា>ហ, អា>ឥ] តាំងនៅក្នុងទីដទៃហើយ, បាត់ទៅហើយ, អន្តរធានហើយ, សូន្យទៅហើយ ។

អន្តរាបណ នបុំ. [អន្តរ+អាបណ] ចន្លោះនៃផ្សារ, ចន្លោះនៃរានផ្សារ ។

អន្តរាភត្ត នបុំ. [អន្តរា+ភត្ត] ចន្លោះនៃភត្ត, រវាងនៃភត្ត ។

អន្តរាមគ្គ នបុំ. [អន្តរា+មគ្គ] ចន្លោះនៃផ្លូវ, រវាងនៃផ្លូវ, កណ្ដាលនៃផ្លូវ ។

អន្តរាវាស បុំ. [អន្តរ+អាវាស] កិ.នៅអាស្រ័យក្នុងចន្លោះ, ប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យក្នុងចន្លោះ, ចន្លោះនៃអាវាស ។

អន្ត បុំ. [អម ឬអស+ត] ទីបំផុត, ចំណែក, ជាយ, ចុង, ព្រំដែន, នបុំ. ពោះវៀនធំ, គុ. លាមក, ថោកទាប ។

អន្តិម គុ. [អន្ត+ឥម] មានក្នុងទីបំផុត, កើតក្នុងទីបំផុត, ប្រកបក្នុងទីបំផុត; (បើចង់វិគ្គហៈត្រូវប្រកបដោយស័ព្ទគឺ «ភវ, ជាត, និយុត្ត» ចូលមកផង) ។ **-សរីរ** គុ. អ្នកមានសរីរៈមានក្នុងទីបំផុត; វិ. **អន្តិមំ សរីរំ យស្ស សោ> អន្តិមសរីរោ** ។

អន្តេបុរ នបុំ. [អន្តេ+បុរ] ខាងក្នុងនៃបុរី (ខាងក្នុងនៃព្រះរាជវាំង) ។ **-បាលក** បុំ. អ្នករក្សានូវខាងក្នុងនៃបុរី, អ្នករក្សានូវបុរីក្នុងខាងក្នុង; វិ. **អន្តេបុរំ បាលេតីតិ> អន្តេបុរបាលកោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អន្តេវាសិក ចុំ.[អន្តេ+វស+ណី+ណិក.ស.] អ្នកមានកិ.នៅក្នុងទីជិតនៃអាចារ្យជាប្រក្រតី (សិស្ស); រឹ. **អាចរិយស្ស អន្តេ សមីបេ វសិតុំ សីលមស្សាតិ> អន្តេវាសី , អន្តេវាសី ឯវ> អន្តេវាសិកោ** ។ **-ត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈជាអន្តេវាសិក ។ **-បរិសា** ឥ. បរិស័ទគឺអន្តេវាសិក, អន្តេវាសិកជាបរិស័ទ, បរិស័ទនៃអន្តេ-វាសិក ។ **-វាស** ចុំ. កិ.នៅជាអន្តេវាសិក, កិ.នៅដោយអំណាចនៃ... ជាអន្តេវាសិក ។

អន្តោ និ. ខាងក្នុង ។ **-អគ្គិ** ចុំ. ភ្លើងខាងក្នុង ។ **-អរុណោ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃអរុណ ។ **-អាវដ្ដន** ចុំ. ខាងក្នុងនៃ ទីជាទីវិលមក, ខាងក្នុងនៃវង់មូល ។ **-កុច្ឆិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃផ្ទៃ ។ **-គន្ធកុដិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃគន្ធកុដិ។ **-គាម** នចុំ. ខាងក្នុងនៃស្រុក ។ **-គេហច្ឆទន** នចុំ. ដំបូលនៃផ្ទះឰដ៏ខាងក្នុង, ខាងក្នុងនៃដំបូលនៃ ផ្ទះ ។ **-គេហប្បវេសន** នចុំ. កិ.ចូលទៅកាន់ខាងក្នុងនៃផ្ទះ, កិ.ចូលទៅកាន់ផ្ទះឰដ៏ខាងក្នុង ។ **-គេហាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ **-គេហ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ **-ឃរ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ **-ចីវរភោគ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃផ្នត់នៃចីវរ ។ **-ឆទន** នចុំ. ខាងក្នុងនៃដំបូល, ខាងក្នុងនៃទីជាទីប្រក់ ។ **-ជាល** នចុំ. ខាងក្នុងនៃបណ្ដាញ (-មង, -សំណាញ់, អួន, លប់, បង្កាត់, បន្ទឹង) ។ **-ដ្ឋិតមនុស្ស** ចុំ. មនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងខាងក្នុង ។ **-ទេវតា** ឥ. ទេវតាក្នុងខាងក្នុង ។ **-ធាតុនិធាន** នចុំ. ខាងក្នុងនៃចេតិយ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុ, ចេតិយជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុដ៏ខាងក្នុង ។ -**នគរាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ខាងក្នុងនៃនគរ ។ -**នគរ** ឧកុំ. ខាងក្នុងនៃនគរ, -នៃក្រុង ។ -**នទី** ឥ. ខាងក្នុងនៃស្ទឹង, -នៃទន្លេ ។ -**និវេសន** ឧកុំ. ខាងក្នុងនៃនិវេសន៍, ខាងក្នុងនៃទីជាទីនៅអាស្រ័យ, ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ -**បោក្ខរណី** ឥ. ខាងក្នុងនៃស្រះបោក្ខរណី, ខាងក្នុងនៃស្រះមានឈូក ។ -**មហាសមុទ្ទ** ឧកុំ. ខាងក្នុងនៃសមុទ្រធំ ។ -**វស្សភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកាលជាខាងក្នុងនៃរដូវភ្លៀង, ភាវៈនៃកាលជាខាងក្នុងនៃវស្សា ។ -**វស្ស** ឧកុំ. ខាងក្នុងនៃវស្សា ។ -**វិហារាភិមុខី** ឥ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ខាងក្នុងនៃវិហារ (វត្ត, កុដិ) ។ -**វិហារ** ឧកុំ. ខាងក្នុងនៃវិហារ ។ -**វីណា** ឥ. ខាងក្នុងនៃពិណ ។ -**សមាបត្តិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃសមាបត្តិ ។ -**សាណិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃរាំងនន, ខាងក្នុងនៃរនាំង ។

អន្ធ គុ. [អន្ធ+អ] ងងឹត, ខ្វាក់; វិ. **អន្ធតីតិ** > **អន្ធោ** ។ -**ពាល** គុ. ល្ងង់ដូចជាមនុស្សខ្វាក់; វិ. **អន្ធោ ឥវ ពាលោ**> **អន្ធពាលោ** ។ -**ភូត** គុ. មានងងឹតកើតហើយ ។

អបកឌ្ឍន្ត គុ. [អប+កឌ្ឍ+អ+អន្ត] កាលទាញទៅប្រាស, កាលកន្ត្រាក់ចេញ, កាលទាញចេញ ។

អបកឌ្ឍិត្វា អ. [អប+កឌ្ឍ+ឥ_អា.+ត្វា] ទាញទៅប្រាសហើយ, កន្ត្រាក់ចេញហើយ, ទាញចេញហើយ ។

អបកឌ្ឍ [illegible] [អប+កឌ្ឍ] [illegible] ប្រាសហើយ, វិ. [illegible]

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ភគញ្ញូ យស្មា សោ> អបភគញ្ញូ ។ អ្នកដឹងនូវឧបការដែលអ្នកដទៃធ្វើទៅប្រាសហើយ; វិ. អបគតោ ភគញ្ញូ> អបភគញ្ញូ ។ អ្នកមិនដឹងនូវធម្មវិន័យដែលព្រះមានព្រះភាគធ្វើទូទៅហើយ; វិ. ឆបកំ (ធម្មវិនយំ) ជានាតីតិ> អបភគញ្ញូ ។

អបក្កម្ម អ. [អប+កម+ត្វា] ឈានទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ, ចៀសចេញទៅហើយ ។

អបក្កមិ កិ. [អប+កម+អ+ឦ-អជ្ជ., ឦ-អជ្ជ>ឥ.] ឈានទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ, ចៀសចេញទៅហើយ ។

អបគច្ឆិ កិ. [អប+គម+អ+ឦ-អជ្ជ.] ទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ ។

អបគញ្ឆិ កិ. [អប+គម+អ+ឦ-អជ្ជ., ចុះនិ-អា.] ទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ ។

អបគត គុ. [អប+គម+ត] ទៅប្រាសហើយ, ទៅបាត់ហើយ, គេចចេញហើយ, វាំងហើយ ។ - **ឱទ្យារិកក្កិលេស** គុ. មានកិលេសគ្រោតគ្រាតទៅប្រាសហើយ ។ - **កទ្ទម** គុ. មានភក់ទៅប្រាសហើយ ។ - **ក្កិលេសតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិលេសទៅប្រាសហើយ ។ - **វិញ្ញាណ** គុ. មានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ ។

អបគន្ត្វា អ. [អប+គម+ត្វា] ទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ, ទៅបាត់ហើយ ។

អបគមនកាល ចុំ. [អបគមន+កាល] កាលជាទីទៅប្រាស, កាលជាទីចេញទៅ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បច្ចក្កោសន នចុំ. [ន+បតិ+អា+កុស+យុ] កិ.មិនជេរតប, កិ.មិនជេរត។

អប្បច្ចវេក្ខិត្វា អ. [ន+បតិ+អវ+ឥក្ខ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនឃើញចុះចំពោះហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អបចាយមាន គុ. [អប+ចិ+មាន] កាលបូជា, កាលគោរព, កាលកោតក្រែង, កាលប្រព្រឹត្តកោតក្រែង, កាលឱនលំទោន ។

អប្បច្ចាវត្តន នចុំ. [ន+បតិ+អា+វត្ត+យុ] កិ.មិនត្រឡប់មក, កិ.មិនត្រឡប់មកវិញ ។

អប្បច្ចាសីសន្ត គុ. [ន+បតិ+អា+សិស+អន្ត, ចុះនិ.អា] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនប៉ុនប៉ង, កាលមិនចំណង ។

អបជិត គុ. [អប+ជិ+ត] ឈ្នះទៅប្រាសហើយ, មានកិ.ឈ្នះទៅប្រាសហើយ, ចាញ់ហើយ ។

អប្បញ្ញត្ត គុ. [ន+ប+ញប+ត] គឺ...មិនតែងតាំងហើយ, មិនបញ្ញត្តហើយ ។

អប្បញ្ញ គុ. [ន+បញ្ញា] មានប្រាជ្ញាមិនមាន, មិនមានប្រាជ្ញា; វិ. **នត្ថិ បញ្ញា ឯតស្សាតិ> អប្បញ្ញោ** ។

អប្បញ្ញាយមាន គុ. [ន+ប+ញា+យ+មាន] គឺ...កាលមិនដឹងទូទៅ, កាលមិនប្រាកដ ។

អប្បដិកុជ្ជិត្វា អ. [ន+បដិ+កុជ-+ឥ_អា.+ត្វា] មិនឃាត់ហើយ, មិនប្រកែកហើយ ។

អប្បដិច្ឆន្ន គុ. [ន+បដិ+ឆទ+ត] មិនកំបាំងហើយ, មិនបិទបាំងហើយ, គឺ...មិនបិទបាំងហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បដិច្ឆាទន នបុំ. [ន+បដិ+ឆទ+យុ] កិ.មិនបិទបាំង, -មិនទទួល ។

អប្បដិច្ឆាទេត្វា អ. [ន+បដិ+ឆទ+ណេ+ត្វា] មិនបិទបាំងហើយ, មិនញ៉ាំង...ឱ្យបិទបាំងហើយ, មិនទទួលហើយ, មិនគ្របហើយ ។

អប្បដិបន្ន តុ. [ន+បដិ+បទ+ត] មិនប្រតិបត្តិហើយ, មិនដើរទៅហើយ ។

អបណ្ឌិត តុ. [ន+បណ្ឌិត] មិនមែនជាបណ្ឌិត; វិ. **ន បណ្ឌិតោ> អបណ្ឌិតោ** ។

អប្បណ្ណត្តិកភាវ បុំ. [អបណ្ណត្តិក+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជារបស់ដែលបុគ្គលដឹងទូទៅមិនមាន, -ជារបស់មានបញ្ញត្តិមិនមាន (ភាវៈនៃ...ជារបស់សាបសូន្យ); វិ. **បញ្ញាបិយតិ ញាយតីតិ> បញ្ញត្តិ, បញ្ញត្តិ ឯវ> បណ្ណត្តិ** ; (ផ្លាស់ញ្ញ >ណ្ណ), **នត្ថិ បណ្ណត្តិ ឯតស្សាតិ> អប្បណ្ណត្តិកោ, អប្បណ្ណត្តិកស្ស ភាវោ>អប្បណ្ណត្តិកភាវោ** ។

អបត្តិក តុ. [ន+បត្តិក] អ្នកមានធម្មជាតជាគ្រឿងដល់មិនមាន, អ្នកមានចំណែកជាគ្រឿងដល់មិនមាន, អ្នកមានចំណែកបុណ្យមិនមាន (មិនមែនអ្នកមានចំណែកបុណ្យ); វិ. **នត្ថិ បត្តិ ឯតស្សាតិ> អបត្តិកោ** ។

អបតិត្វា អ. [ន+បត+ឥ_អា.+ត្វា] មិនធ្លាក់ចុះហើយ, មិនដួលហើយ, មិនរលំហើយ ។

អបត្ថិយ តុ. [ន+បត្ថ+ណ្យ+ឥ_អា.] គឺ...មិនគប្បីប្រាថ្នា; វិ. **ន បត្ថិតព្វន្តិ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

> **អបក្កិយំ** ។ ជាវេវចនៈនៃ **អបជ្ជិយំ** ។

អបត្ថេត្វា អ. [ន+បត្ថ+ឯ+ត្វា] មិនប្រាថ្នាហើយ, មិនចង់បានហើយ ។

អបត្ថេន្ត គុ. [ន+បត្ថ+ឯ+អន្ត] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនចង់បាន ។

អបទ គុ. [ន+បទ] មានស្នាមជើងមិនមាន, មិនមានស្នាមជើង ។

អបទិសតិ កិ. [អប+ទិស+អ+តិ_វ.] សំដែងអាង, អាង, អះអាង ។

អបទិសន្ត គុ. [អប+ទិស+អ+អន្ត] កាលអាង, ... ។

អបទិស បុំ. [អប+ទិស+អ] សេចក្ដីអាង, កិ.អាង ។

អបទិសិត្វា អ. [អប+ទិស+ឥ_អា.+ត្វា] អាងហើយ, ... ។

អបទេស បុំ. [អប+ទិស+ណ] កិ.សម្ដែងអាង, សេចក្ដីអាង, សេចក្ដីអះអាង ។

អបនីត គុ. [អប+នី+ត] ត៏...នាំប្រាសហើយ, _នាំចេញហើយ, _ផ្លាស់ចេញហើយ ។

អបនុទិត្វា អ. [ន+ប ឬអប+នុទ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនបន្ទោបង់ហើយ; មិនច្រានចេញហើយ ។

អបនេត្វា អ. [អប+នី+ត្វា] នាំប្រាសហើយ, ផ្លាស់ចេញហើយ, នាំចេញហើយ ។

អបនេន្តិ កិ. [អប+នី+អ+អន្តិ_វ.] រមែងនាំប្រាស, ផ្លាស់ចេញ, នាំចេញ ។

អប្បព្វជន្ត គុ. [ន+ប+វជ+អ+អន្ត] កាលមិនបួស (កាលមិនវៀរ) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អបព្វជិត គុ. [ន+បព្វជិត] មិនមែនជាបព្វជិត, មិនបួសហើយ ។ -**សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលមិនបួសហើយ (ប្រហែលនឹងគ្រហស្ថ) ។

អបព្យាម គុ. [អប+ព្យាម] មានព្យាមទៅប្រាសហើយ, ដែលវៀរចាកទីមានព្យាមមួយជាប្រមាណ ។

អបពោធេតិ កិ. [អប+ពុធ+ណេ+តិ.វ.] កំចាត់បង់ (នាំចេញនូវកិ.ទ្រមក់) ។

អបយិរុបាសន្ត គុ. [ន+បរិ+ឧប+អាស+អន្ត, ចុះយ.អា.] កាលមិនអង្គុយជិត, កាលមិនចូលទៅអង្គុយជិត ។

អបរក្ខរ នចុំ ឬចុំ. [អបរ+អក្ខរ] អក្សរខាងចុង ។

អបរជ្ឈតិ កិ. [អប+រធ+យ+តិ.វិ.] ប្រទូស្ត, បៀតបៀន (ត្រេកអរប្រាស) ។

អបរជ្ឈន្ត គុ. [អប+រធ+យ+អ+អន្ត] កាលប្រទូស្ត, កាលបៀតបៀន ។

អបរជ្ឈនវស ចុំ. [អបរជ្ឈន+វស] អំណាចនៃកិ.ប្រទូស្ត ។

អបរទ្ធភាវ ចុំ. [អបរទ្ធ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រទូស្តហើយ, ជា...គឺ...ប្រទូស្តហើយ (**អបរទ្ធ**<អប+រធ+ត) ។

អបរ វិស.អ. ដទៃ, ដទៃទៀត, ផ្សេងទៀត; គុ. ខាងចុង, ខាងមុខ, ខាងនាយ ។ -**ភាគ** ចុំ. ចំណែកដទៃទៀត, កាលជាចំណែកដទៃទៀត, កាលជាចំណែកនៅខាងមុខ, កាលជាចំណែកនៅខាងនាយ ។

អបរាជិត គុ. [ន+បរាជិត] គឺ...មិនចាញ់ហើយ, ទារកឈ្មោះអបរាជិតៈ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- គ្គហបតិ ពុំ. គហបតីឈ្មោះអបរាជិតៈ ។

អបរាធ ពុំ. [អប+រធ+ណ ឬអប+រាធ] សេចក្ដីខុស, កំហុស, ទោសៈ គុ. មានសេចក្ដីត្រេកអរទៅប្រាសហើយ; វិ. **អបគតោ រាគោ យស្មា សោ> អបរាគោ** ។ - **ការក** ពុំ. អ្នកធ្វើនូវកំហុស ។

អបរាធានុរូប គុ. [អបរាធ+អនុរូប] មានសភាពដ៏សមគួរដល់កំហុស ឬដល់ទោស ។

អបរាបរំ កិ.វិ. [អបរ+អបរ] ដទៃទៀតៗ, ដទៃទៀតនិងដទៃទៀត, ទៅៗ, មកៗ, ទៅមកៗ ។

អបរាបរុប្បត្តិក គុ. [អបរាបរ+ឧប្បត្តិក] មានកិ.កើតឡើងក្នុងកាលដទៃទៀតៗ, មានកិ.កើតឡើងតៗគ្នា ។

អបរិច្ឆិន្ន គុ. [ន+បរិ+ឆិទ+ត] គឺ...កំណត់មិនបានហើយ, .មិនកំណត់ហើយ ។

អបរិច្ចជិត្វា អ.[ន+បរិ+ចជ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ, មិនលះស្រ-ឡះហើយ ។

អបរិចិត គុ. [ន+បរិ+ចិ+ត] មិនសន្សំជុំវិញហើយ, មិនស្និទ្ធស្នាលហើយ ។

- **មនុស្ស** ពុំ. មនុស្សអ្នកមិនស្និទ្ធស្នាល, មនុស្សអ្នកមិនជិតដិត ។

អបរិញ្ញាតធម្ម គុ. [អបរិញ្ញាត+ធម្ម] មានធម៌មិនកំណត់ដឹងហើយ ឬមិនទាន់កំណត់ដឹងហើយ (**អបរិញ្ញាត**<ន+បរិ+ញា+ត) ។

អបរិបុណ្ណជ្ឈាសយ គុ. [អបរិបុណ្ណ+អជ្ឈាសយ] មានអធ្យាស្រ័យមិន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បរិបូណ៌ហើយ ឬមិនគ្រប់គ្រាន់ហើយ (អបរិបុណ្ណ<ន+បរិ+បុរ+ត) ។

អបរិបូរយមាន គុ. [ន+បរិ+បុរ+ណយ+មាន] កាលមិនឱ្យពេញជុំវិញ, កាលមិនបំពេញ, កាលមិនញ៉ាំង...ឱ្យពេញគ្រប់គ្រាន់ ឬឱ្យពេញលេញ ។

អបរិភាសន នថុំ. [ន+បរិ+ភាស+យុ] កិ.មិនផ្ដាសា, កិ.មិនប្រទេច ឬមិនជេរ ។

អបរិភុញ្ជិត្វា អ. [ន+បរិ+ភុជ ឬភុញ្ជ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនបរិភោគហើយ, មិនប្រើប្រាស់ហើយ ។

អបរិភោគ ថុំ. [ន+បរិ+ភុជ+ណ] កិ.មិនបរិភោគ, គុ.ជារបស់ដែលបុគ្គលប្រើប្រាស់មិនបាន, ឱ្យជារបស់ដែលបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មិនកើត ។

អបរិមាណ គុ. [ន+បរិមាណ] មានប្រមាណមិនមាន, មិនមានប្រមាណ, មានប្រមាណមិនបាន; វិ. **នត្ថិ បរិមាណំ ឯតស្សាតិ** > **អបរិមាណោ** ។ . **សីលក្ខន្ធគោបនធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិបូរណាវស** ថុំ. អំណាចនៃកិ.គ្រប់គ្រងនូវសីលក្ខន្ធ (កងនៃសីល) មានប្រមាណមិនមាន និងកិ.បំពេញនូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិនូវធម៌តាមធម៌ ឬដ៏សមគួរដល់ធម៌ ។ . **សីលក្ខន្ធគោបនាទិក** គុ. មានកិ.គ្រប់គ្រងនូវកងនៃសីលមានប្រមាណមិនមានជាដើម ។

អបរិមុត្តត នថុំ. [អបរិមុត្ត+ត្ត] ភាវៈនៃ...គឺ...មិនរួចស្រឡះហើយ ឬមិនផុតស្រឡះហើយ (អបរិមុត្ត<ន+បរិ+មុច+ត); វិ. **បរិមុច្ច-**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

យិត្ថាតិ> បរិមុត្តោ , ន បរិមុត្តោ>អបរិមុត្តោ , តស្ស ភាវោ> អបរិមុត្តត្តំ ។

អបរិយន្ត គុ. [ន+បរិយន្ត] មានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន, មិនមានទីបំផុតជុំវិញ; វិ. **នត្ថិ បរិយន្តោ ឯតស្សាតិ> អបរិយន្តំ** ។ **-គោចរ** គុ. មានគោចរមានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន, មានអារម្មណ៍ជាទីត្រាច់ទៅនៃឥន្ទ្រិយមិនមានទីបំផុតជុំវិញ ។ **-តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន ។ **-ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនមានទីបំផុតជុំវិញ ។

អបរិយន្តីករ គុ. [អបរិយន្ត+ឦ.អា+ករ+អ] ដែលធ្វើនូវកិលេសឱ្យជារបស់មានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន, ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់មិនមានទីបំផុតជុំវិញ (ឦ.អាគមនេះចុះមកដើម្បីឱ្យងាយស្រួលដល់ការអានប៉ុណ្ណោះ) ។

អបរិសុទ្ធ គុ. [ន+បរិ+សុធ+ត] ដែលមិនបរិសុទ្ធ, មិនម៉ត់ចត់, មិនស្អាត ។

អបលាយន្ត គុ. [ន+ប+ឥ ឬអយ, ចុះល.អា.+អន្ត] កាលមិនរត់ទៅ, កាលមិនហើរទៅ, កាលមិនបោលទៅ ។

អបលាយនត្ថ បុំ. [អបលាយន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនរត់ទៅ, ... ។

អបលាយិត្វា អ. [ន+ប+ឥ ឬអយ, ចុះល.អា.+ឥ.អា.+ត្វា] មិនរត់ទៅហើយ ។

អបលិពុទ្ធ គុ. [ន+បរិ+ពុធ+ត, រនៃបរិ>ល] មិនបៀតបៀនហើយ, មិនព័ទ្ធ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ព័ទ្ធហើយ ។

អបលោកិត គុ. [អប+លោក+ឥ_អា.+ត] គឺ...លាហើយ, . ប្រកាសហើយ, . ប្រាប់ហើយ ។

អបលោកេតព្វ គុ. [អប+លោក+អ, អ>ឯ+តព្វ] គឺ...គប្បីលា ឬគប្បីប្រាប់ ។

អបលោកេត្វា អ. [អប+លោក+អ, អ>ឯ+ត្វា] លាហើយ, ប្រាប់ហើយ ។

អបវិទ្ធ គុ. [អប+វិធ+ត] គឺ...បោះចោលហើយ, . ប្រមៀលហើយ ។

អបវិសិត្វា អ. [ន+ប+វិស+ឥ_អា.+ត្វា] មិនចូលទៅហើយ, កុំចូលទៅឡើយ ។

អបសក្កិត្វា អ. [អប+សក្ក+ឥ_អា.+ត្វា] ថយទៅហើយ, គេចចេញហើយ ។

អប្បសាទិត គុ. [ន+ប+សទ+ឥ_អា.+ត] គឺ...មិនជ្រះថ្លាហើយ ឬមិនឱ្យជ្រះថ្លាហើយ ។

អប្បសាទេត្វា អ. [ន+ប+សទ+ណេ+ត្វា] មិនឱ្យជ្រះថ្លាហើយ ។

អបស្សន្ត គុ. [ន+ទិស, ទិស>បស្ស+អន្ត] កាលមិនឃើញ ។

អបស្សនភាវ ចុំ. [អបស្សន+ភាវ] ភាវៈនៃ (ឬគឺ) កិ.មិនឃើញ (អបស្សន<ន+ទិស, ទិស>បស្ស+យុ) ។

អបស្សយ ចុំ. [អប+សី+អ] ភ្នាក់ដៃ, គ្រឿងផ្អែក, បង្អែក ។

អបស្សំ គុ. [ន+ទិស, ទិស>បស្ស+អន្ត+សិ_វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ វិ.>អំ] កាលមិនឃើញ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បហាជភាវ ថុំ. [អបហាជ+ភាវ] ភាវៈនៃ...គឺ...មិនប្រហារហើយ (អបហាជ<ន+ប+ហរ+ត) ។

អបហារតិ កិ. [អប+ហរ+អ+តិ.វ.] រមែងនាំប្រាស, នាំចេញ, គេចចេញ ។

អបហារន្ត គុ. [អប+ហរ+ ឬន+ប+ហរ+អ+អន្ត] កាលនាំប្រាស, កាលមិនប្រហារ ។

អបហារិត គុ. [អប+ហរិត] មានវត្ថុខៀវទៅប្រាសហើយ, មានវត្ថុមានពណ៌ខៀវទៅប្រាសហើយ; វិ. អបគតំ ហរិតំ យស្មា តំ> អប. ហរិតំ ។

អប្បហិណន្ត គុ. [ន+ប+ហិ+ណា+អន្ត] កាលមិនបញ្ជូនទៅ, ... ។

អបាកដ គុ. [ន+បាកដ] មិនប្រាកដ, មិនល្បី (បាកដ<ប+កដ+អ; វិ. ធស្សនំ កដតិ គច្ឆតីតិ> បាកដោ =សភាវៈដល់នូវកិ. ឃើញ) ។

អបាកតិក គុ. [ន+បាកតិក] មិនតាំងនៅដោយប្រក្រតី; វិ. បកតិយា តិដ្ឋតីតិ> បាកតិកំ , ន បាកតិកំ> អបាកតិកំ ។

អបានុទិ កិ. [អ+ប+អា+នុទ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានបន្ទោបង់ហើយ ។

អបាបុណិត្វា អ. [ន+ប+អាប+ឧណា+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដល់ហើយ, មិនទាន់ហើយ ។

អបារ នថុំ. [ន+បារ] មិនមែនត្រើយ, ទីមិនមែនជាត្រើយ ។

អបាយ ថុំ. [អប+អាយ] ភពមានសេចក្តីចំរើនទៅប្រាសហើយ (អបាយ);

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

វិ. អបគតោ អយោ យស្មា សោ> អបាយោ ។ - លោក ចុំ. លោកគឺអបាយ ។ - **គាមី** ចុំ. អ្នកទៅកាន់អបាយ; វិ. **អបាយំ គច្ឆតីតិ** > **អបាយគាមី** ។ - **ទុក្ខ** នចុំ. ទុក្ខក្នុងអបាយ ។ - **ទ្វារ** នចុំ. ទ្វារនៃអបាយ ។ - **បរាយន** គុ. មានអបាយជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ (**បរាយន**<បរ+អយ ឬឥ+យុ) ។ - **សមុទ្ទ** ចុំ. សមុទ្រគឺអបាយ ។ - **សំវត្តនិកកម្ម** នចុំ. កម្មប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីអបាយ ។ - **សំវត្តនិក** គុ. ដែលប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីអបាយ ។ - **ឧបគ** គុ. ដែលចូលទៅដល់នូវអបាយ, កើតក្នុងអបាយ (**ឧបគ**<ឧប+គម+ក្វិ); វិ. **អបាយំ ឧបគច្ឆតីតិ** > **អបាយុបគោ** ។ - **ឧប្បត្តិ** ឥ. កិ.កើតក្នុងអបាយ ។

អបិលន្ធិត្វា អ. [ន+បិលធ+ឥ_អា.+ត្វា ចុះនិ_អា.] មិនប្រដាប់ហើយ, មិនតាក់តែងហើយ, មិនពាក់ហើយ ។

អបិសុណវាចា ឥ.[អបិសុណ+វាចា] វាចាមិនស៊ិកសៀត, វាចាមិនញុះញង់; គុ. មានវាចាមិនញុះញង់ (**អបិសុណ**<ន+បិសុ+ឧន, ឧន>ឧណ)។

អបិវនត្ថ ចុំ. [អបិវន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ ឬត្រូវការដល់កិ.មិនផឹក (**អបិវន**<ន+បា>អបិវ+យុ) ។

អបុច្ឆិត្វា អ. [ន+បុច្ឆ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនសួរហើយ ។

អបុញ្ញតេជ ចុំ.[អបុញ្ញ+តេជ] តេជះនៃបុគ្គលមិនមានបុណ្យ, តេជះនៃកម្ម

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មិនមែនជាបុណ្យ ។

អបុញ្ញលាភ ពុំ. [អបុញ្ញ+លាភ] កិ.បាននូវកម្មមិនមែនជាបុណ្យ ។

អបុញ្ញ គុ. [ន+បុញ្ញ] មានបុណ្យមិនមាន, ឥតបុណ្យ; វិ. **នត្ថិ បុញ្ញំ ឯតស្សាតិ> អបុញ្ញោ;** កម្មមិនមែនជាបុណ្យ; វិ. **ន បុញ្ញំ> អបុញ្ញំ** ; កិ.មិនមាននៃបុណ្យ; វិ. **បុញ្ញស្ស អភាវោ> អ. បុញ្ញំ** ។

អបុដ្ឋការណេ នពុំ. [អបុដ្ឋ+ការណេ] ហេតុនៃ...គឺ...មិនសួរហើយ (**អបុដ្ឋ** <ន+បុច្ឆ+ត) ។

អបុត្តក គុ. [ន+បុត្ត+ក] មានកូនមិនមាន, មិនមានកូន, ឥតកូន; វិ. **នត្ថិ បុត្តោ ឯតស្សាតិ > អបុត្តកោ** ។ - **សេដ្ឋី** ពុំ. សេដ្ឋីមានកូនមិនមាន ។ - **សេដ្ឋីវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីអ្នកមិនមានកូន ។ ឥ. **អបុត្តិកា** ។

អបុថុជ្ជនសេវិត គុ. [អបុថុជ្ជន+សេវិត] គឺព្រះអរិយៈមិនមែនជាបុថុជ្ជនសេពហើយ (**អបុថុជ្ជន**<ន+បុថុ+ជន+អ=មិនមែនអ្នកញ៉ាំងកិលេសក្រាស់ឱ្យកើត ឬមិនមែនអ្នកញ៉ាំងកិលេសឱ្យកើតក្រាស់; វិ. **បុថុ កិលេសេ ជនេតីតិ>បុថុជ្ជនោ , ន បុថុជ្ជនោ> អបុថុជ្ជនោ** ; (**សេវិត**>សេវ+ឥ.អា.+ត) ។

អបុព្វ គុ. [ន+បុព្វ] មិនមុន, មិនមែនជាខាងដើម ។

អបូរេត្វា អ. [ន+បូរ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង... ឱ្យពេញហើយ, មិនបំពេញ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ ។

អបេក្ខា ឥ. [អប+ឥក្ខ+ណ+អា_ឥ.] កិ.សម្លឹងប្រាស, កិ.ពិនិត្យ, សេចក្តីអា- ឡោះអាល័យ; វិ. **អបេក្ខនំ> អបេក្ខា** ។

អបេត គុ. [អប+ឥ+ត] ទៅប្រាសហើយ, ប្រាសទៅហើយ, វៀរហើយ ។

_កទ្ទម គុ. មានភក់ទៅប្រាសហើយ, ដែលប្រាសចាកភក់ ។

_វិញ្ញាណ គុ. មានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ, ដែលប្រាសចាកវិញ្ញាណ

អបេតិ កិ. [អប+ឥ+អ+តិ_វ.] រមែងទៅប្រាស, ប្រាសទៅ, ចៀសចេញ ទៅ, វៀរ ។

អបេថ កិ. [អប+ឥ+អ+ថ_ប.] ចូរទៅប្រាស, ចូរចៀសចេញ, ចូរវៀរ ។

អប្បគ្ឃ គុ. [អប្ប+អគ្ឃ] មានថ្លៃតិច, មានតម្លៃតិច (ថោក, ថ្លៃថោក) ។

អប្បញ្ញត្ត គុ. [ន+ប+ញប+ត] គឺ...មិនតាក់តែងហើយ, _ មិនតែងតាំង ហើយ, _ មិនក្រាលហើយ, _ មិនបញ្ញត្តហើយ ។

អប្បញ្ញាយន នបុំ. [ន+ប+ញា, ផ្លាស់អាទៃញា>អាយ+យុ] កិ.មិនដឹងទូ ទៅ, កិ.មិនប្រាកដ, កិ.មិនជាក់លាក់ ។

អប្បប្បញ្ញ គុ. [អប្ប+បញ្ញា] អ្នកមានប្រាជ្ញាតិច ។

អប្បដិក្កុត្ត គុ. [ន+បដិ+កុឋ+ត] គឺ...មិនហាមហើយ, _ មិនប្រកែកហើយ, _ មិនឃាត់ហើយ ។

អប្បដិគ្គហណ នបុំ. [ន+បដិ+គហ+យុ] កិ.មិនកាន់យកចំពោះ, កិ.មិន ទទួល ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បដិច្ឆន្ន គុ. [ន+បដិ+ឆទ+ត] គឺបុគ្គលមិនបិទបាំងចំពោះហើយ, . មិនលាក់ទុកហើយ, មិនកំបាំងហើយ ។

អប្បដិជគ្គិតាសន នបុំ. [អប្បដិជគ្គិត+អាសន] អាសនៈដែល...មិនសំអាតហើយ, អាសនៈដែល...មិនជម្រះហើយ, . មិនថែទាំហើយ (អប្បដិជគ្គិត<ន+បដិ+ជគ្គ+ឥ.អា.+ត) ។

អប្បដិជគ្គិយ គុ. [ន+បដិជគ្គិយ] មិនមែនអ្នកគួរនូវកិ.ជម្រះ, មិនមែនអ្នកគួរនូវកិ.ថែទាំ, មិនគួរដល់នូវកិ.ថែទាំ; វិ. **បដិជគ្គនំ អរហតីតិ> បដិជគ្គិយោ , បដិជគ្គនស្ស អរហតីតិ វា> បដិជគ្គិយោ , ន បដិជគ្គិយោ> អប្បដិជគ្គិយោ** ; (ន+បដិ+ជគ្គ+ណ្យ+ឥ.អា.=គឺ...មិនគប្បីថែទាំ, .មិនគប្បីជម្រះ); វិ. **បដិជគ្គិតព្វន្តិ> បដិជគ្គិយំ , ន បដិជគ្គិយំ> អប្បដិជគ្គិយំ** ។

អប្បដិនិស្សជ្ជ អ. [ន+បដិ+និ+សជ+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ (មិនសំដែងទោសហើយ, មិនឱ្យអត់ទោសហើយ, មិនសូមទោសហើយ) ។

អប្បដិបុគ្គល គុ. [ន+បដិបុគ្គល] មានបុគ្គលប្រៀបមិនមាន, មិនមានបុគ្គលប្រៀប; វិ. **នត្ថិ បដិបុគ្គលោ ឯតស្សាតិ> អប្បដិបុគ្គលោ** ។

អប្បដិពទ្ធចិត្ត គុ. [អប្បដិពទ្ធ+ចិត្ត] មានចិត្តមិនជាប់ចំពោះហើយ, មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បដិពាហិយភាវ ចុំ. [អប្បដិពាហិយ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនគប្បី ឃាត់បាន, . មិនគប្បីហាមបាន, . មិនគប្បីការពារបាន ។

អប្បដិភាគ គុ. [ន+បដិភាគ] មានចំណែកប្រៀបមិនមាន, មិនមានចំណែកប្រៀប; វិ. នត្ថិ **បដិភាគោ អស្សាតិ> អប្បដិភាគោ** ។

អប្បដិរូបសហាយ ចុំ. [អប្បដិរូប+សហាយ] សំឡាញ់មានរូបប្រៀបមិនមាន, សំឡាញ់មិនសមគួរ (**អប្បដិរូប**<ន+បដិរូប; វិ. **នត្ថិ បដិរូបំ ឯកស្សាតិ> អប្បដិរូបោ**) ។

អប្បដិវិជ្ឈនកមោហ ចុំ.[អប្បដិវិជ្ឈនក+មោហ] មោហៈដែលញ៉ាំង...មិនឱ្យចាក់ធ្លុះចំពោះ, មោហៈជាហេតុមិនឱ្យចាក់ធ្លុះចំពោះ, មោហៈជាហេតុមិនឱ្យត្រាស់ដឹង ។

អប្បដិវិជ្ឈន្ត គុ. [ន+បដិ+វិធ+យ+អន្ត, ផ្លាស់ធ+យ>ជ្ឈ] កាលមិនចាក់ធ្លុះចំពោះ, កាលមិនត្រាស់ដឹង ។

អប្បដិវិជ្ឈិត្វា អ. [ន+បដិ+វិធ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនចាក់ធ្លុះចំពោះហើយ, មិនត្រាស់ដឹងហើយ ។

អប្បដិវេក្ខិយ អ. [ន+បដិ+អវ+ឥក្ខ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនឃើញចុះចំពោះហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អប្បដិសម គុ. [ន+បដិសម] មានបុគ្គលស្មើប្រៀបមិនមាន, មិនមានបុគ្គលប្រៀបស្មើ; វិ. នត្ថិ **បដិសមោ ឯកស្សាតិ> អប្បដិ-សមោ** ។

អប្បដិហតចិត្ត គុ.[អប្បដិហត+ចិត្ត] មានចិត្តគឺទោសមិនបៀតបៀនចំពោះ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ, - មិនខ្លាំងខ្ជប់ហើយ (**អប្បដិហត**<ន+បដិ+ហន+ត); វិ. **អប្បដិហតំ ចិត្តំ យស្ស សោ> អប្បដិហតចិត្តោ** ។

អប្បដិហតញ្ញាណប្បវេទិត គុ. [អប្បដិហតញ្ញាណ+បវេទិត] ទាំងមានញាណគឺមោសជាតមិនខ្លាំងខ្ជប់ហើយ ទាំងដឹងច្បាស់ហើយ ឬដឹងទូទៅហើយ (**បវេទិត**<ប+វិទ+ឥ_អា.+ត) ។

អប្បដិហតពុទ្ធិ គុ.[អប្បដិហត+ពុទ្ធិ] មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺ...មិនបៀតបៀនចំពោះហើយ, មានប្រាជ្ញាគឺ...មិនខ្លាំងខ្ជប់ហើយ ។

អប្បដិប្បហារណ បុំ. [ន+បដិ+ប+ហរ+យុ] កិ.មិនប្រហារតប, កិ.មិនវាយតប ។

អប្បណិហិត គុ. [ន+ប+និ, និ>ណ+ធា+ត, ផ្លាស់ធនៃធា>ហ, អា>ឥ] មិនមានធម្មជាតជាគ្រឿងដំកល់, មិនមានទីជាទីដំកល់; វិមោក្ខឈ្មោះអប្បណិហិតៈ ។

អប្បតរមូល គុ. [អប្បតរ+មូល] មានមូលតិចជាង, មានតម្លៃតិចជាង ។

អប្បតិដ្ឋិត គុ. [ន+បតិ+ឋា, អានៃឋា>ឥ+ត] មិនតាំងនៅចំពោះហើយ, មិនដំកល់ស៊ប់ហើយ ។

អប្បត្ត គុ. [ន+បទ+ត] មិនដល់ហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយ ។ **- មានស** គុ. មានសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តមិនទាន់ដល់ហើយ, មានចិត្តមិនទាន់ដល់ហើយ, មានព្រះអរហត្តជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវមានះមិនទាន់ដល់ហើយ ។ **- វិសេស** គុ. មានគុណវិសេសមិនទាន់ដល់ហើយ ។

អប្បត្វា អ. [ន+បទ+ត្វា] មិនដល់ហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បត្ត គុ. [ន+បត្ត+អ] គឺបុគ្គលមិនប្រាថ្នាហើយ, គឺ...ចោលហើយ ។

អប្បទុដ្ឋ គុ. [ន+ប+ទុស+ត] គឺ...មិនប្រទូស្តហើយ, គឺទោសមិនប្រទូស្តហើយ, មិនប្រទូស្តហើយ ។

អប្បនាសមាធិ បុំ. [អប្បនា+សមាធិ] សមាធិជាគ្រឿងចូលទៅអែបនែបក្នុងអារម្មណ៍; វិ. **អារម្មណេ អប្បេតិ បវិសតិ ឯកាយាតិ>អប្បនា** ។ សមាធិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអប្បនា; វិ. **អប្បនាយំ បវត្តោ សមាធិ > អប្បនាសមាធិ**; (អប្បនា <អប+យុ+អា_ឥ.) ។

អប្បពុទ្ធិក គុ. [អប្ប+ពុទ្ធិ+ក] មានប្រាជ្ញាតិច; វិ. **អប្បា ពុទ្ធិ យស្ស សោ> អប្បពុទ្ធិកោ** ។

អប្បភិក្ខុកត្ត នបុំ. [អប្បភិក្ខុក+ត្ត] ភាវៈនៃ...ជា...មានភិក្ខុតិច; វិ. **អប្បា ភិក្ខូ យស្មិន្តិ> អប្បភិក្ខុកោ តស្ស ភាវោ> អប្ប-ភិក្ខុកត្តំ** ។

អប្បមជ្ជតោ គុ. [ន+ប+មទ+យ+អន្ត+ស_វិ., ផ្លាស់ន្ត+ស_វិ.>តោ] កាលមិនប្រមាទ, កាលមិនធ្វេសប្រហែស ។

អប្បមញ្ញាភាវនា ឥ. [អប្បមញ្ញា+ភាវនា] ភាវនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រហ្មវិហារឈ្មោះអប្បមញ្ញា, ភាវនាមានភាវៈនៃសត្វមិនមានប្រមាណជាអា-រម្មណ៍ ។

អប្បមត្តក គុ. [អប្ប+មត្ត+ក] មានប្រមាណតិច, មានចំនួនតិច; វិ. **អប្បំ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មត្តំ យសស្ស កំ> អប្បមត្តកំ ។ - **ដ្ឋានត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់ទីមានប្រមាណតិច, សេចក្ដីត្រូវការដល់ដំណែងដ៏តូច ។ - **បរិច្ចាគា-នុភាវ** ចុំ. អានុភាពនៃកិ.បរិច្ចាគមានប្រមាណតិច ។ - **សេយ្យ** គុ. ជាគុណប្រសើរជាងមានប្រមាណតិច ។

អប្បមត្ត គុ. [អប្ប+មត្ត ឬន+ប+មទ+ត] មានប្រមាណតិច; អ្នកមិនប្រមាទ, អ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ។ - **វិហារិតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.នៅដោយភាពជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែសជាប្រក្រតី, -នៅជាមួយនឹងបុគ្គលមិនប្រមាទជាប្រក្រតី ។

អប្បមំសលោហិត គុ. [អប្ប+មំសលោហិត] មានសាច់និងឈាមតិច ។

អប្បមាណ គុ.[ន+បមាណ] មិនជាប្រមាណ, មានប្រមាណមិនមាន, មិនមានប្រមាណ, កុំយកជាប្រមាណ (**បមាណ**<ប+មា+យុ) ។

អប្បមាទ ចុំ. [ន+បមាទ] កិ.មិនស្រវឹងទូទៅ, សេចក្ដីមិនប្រមាទ, សេចក្ដីមិនធ្វេសប្រហែស; វិ. **អប្បមជ្ជនំ>អប្បមាទោ** (**បមាទ**<ប+មទ+ណ) ។ - **ប្បដិបទា** ឥ. ការប្រតិបត្តិដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទ, សេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយអំណាចនៃសេចក្ដីមិនប្រមាទ ។ - **មូលក** គុ. មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាមូល ឬជាឫស, មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាហេតុជាទីតាំង ។ - **រត** គុ. ត្រេកអរហើយក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ ។ - **លក្ខណ** នចុំ. លក្ខណៈនៃសេចក្ដីមិនប្រមាទ; គុ. មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាលក្ខណៈ ។ - **វគ្គវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវអប្បមាទវគ្គ ។ - **វិហារិនី** ឥ. មានកិ.នៅដោយ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សេចក្តីមិនប្រមាទជាប្រក្រតី ។ - **វេគ** ពុំ. កំឡាំងនៃសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ - **សមោសរណ** គុ. ជាទីប្រជុំក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ, មានសេចក្តីមិនប្រមាទជាទីប្រជុំចុះ ។ - **សម្បន្ន** គុ. ដល់ព្រមហើយដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ, មានសេចក្តីមិនប្រមាទដល់ព្រមហើយ ។ - **អាធិគត** គុ. ដែលដល់ហើយ ឬដល់ក្រៃលែងហើយដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ (អធិគត<អធិ+គម+ត=លុះ, ត្រាស់ដឹង, បាន) ។

អប្បរស គុ. [អប្ប+រស] មានរសតិច, មានទឹកតិច ។

អប្បលាភ គុ. [អប្ប+លាភ] មានលាភតិច ។

អប្បវត្តនភាវ ពុំ. [អប្បវត្តន+ភាវ] ភាវៈនៃ (គឺ) កិ.មិនប្រព្រឹត្តទៅ ។

អប្បវត្តន្ត គុ. [ន+ប+វត, វត>វត្ត+អ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តទៅ ។

អប្បវត្ត គុ. [ន+ប+វត+ត] មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។

អប្បវេស ពុំ. [ន+ប+វិស+ណ] កិ.មិនចូលទៅ ។

អប្បវិដ្ឋ គុ. [ន+ប+វិស+ត] មិនចូលទៅហើយ, មិនចូលមកហើយ ។

អប្បសត្ថ គុ. [អប្ប+សត្ថ] មានពួកតិច, មានគ្នាតិច ។

អប្បសន្ន គុ. [ន+ប+សទ+ត] មិនជ្រះថ្លាហើយ, មិនថ្លា ។

អប្បស្សាទ គុ. [អប្ប+អស្សាទ] មានសេចក្តីត្រេកអរតិច, (អស្សាទ <អា>អ+សទ+ណ) ។

អប្បស្សុតតា ឥ. [អប្បស្សុត+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.ស្តាប់តិច, - ជា

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អ្នកមានពុទ្ធវចនៈតិចស្តាប់ហើយ; វិ. **អប្បំ សុតំ យស្ស ខោ យេន សោ> អប្បស្សុតោ, អប្បស្សុតស្ស ភាវោ> អប្បស្សុតតា ។**

អប្បស្សុតបុរិស ពុំ. [អប្បស្សុត+បុរិស] បុរសមានពុទ្ធវចនៈតិចស្តាប់ហើយ, បុរសមានកិ.ស្តាប់តិច ។

អប្បហាយ អ. [ន+ប+ហា+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ ។

អប្បហោន្ត គុ. [ន+ប+ហុ+អន្ត] កាលមិនល្មម, កាលមិនគ្រប់គ្រាន់ ។

អប្បាយុកសំវត្តនិក គុ. [អប្បាយុកសំវត្តន+ណិក] ដែលប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីជាអ្នកមានអាយុតិច, ប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីជនដែលមានអាយុតិច ។

អប្បាយុក គុ. [អប្ប+អាយុ+ក] មានអាយុតិច; វិ. **អប្បំ អាយុ យេ-សំ តេ> អប្បាយុកា ។**

អប្បាហារតា ឥ. [អប្បាហារ+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានអាហារតិច ។

អប្បិច្ឆតា ឥ. [អប្បិច្ឆ+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច; វិ. **អប្បា ឥច្ឆា យស្ស សោ> អប្បិច្ឆោ កស្ស ភាវោ> អប្បិច្ឆតា ។**

អប្បិច្ឆតាទិ គុ.[អប្បិច្ឆតា+អាទិ] មានភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចជាដើម; វិ. **អប្បិច្ឆតា អាទិ យស្ស សោ> អប្បិច្ឆ-តាទិ ។ . គុណាយុត្ត** គុ. ដែលប្រកបដោយគុណមានភាវៈនៃ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចជាដើម ។ - **ប្បុឌិសំយុត្ត** គុ. ដែលប្រកបព្រមចំពោះដោយគុណមានភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចជាដើម ។

អប្បិច្ឆសន្តុដ្ឋភាវគុណ ចុំ. [អប្បិច្ឆសន្តុដ្ឋភាវ+គុណ] គុណគឺភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច និងអ្នកត្រេកអរដោយវត្ថុជារបស់នៃខ្លួន (**សន្តុដ្ឋ** <សំ+តុស+ត=ត្រេកអរព្រម, សន្តោស) ។

អប្បិយ គុ. [ន+បិយ] មិនជាទីស្រឡាញ់ (មិនមែនជាអ្នកគឺបុគ្គលគប្បីស្រឡាញ់); វិ. **បិយោតិ គន្តិ**> **បិយោ** , **ន បិយោ**> **អប្បិយោ** ។

អប្បេកទា កា.ស. ក្នុងកាលខ្លះ, ក្នុងគ្រាខ្លះ, ក្នុងកាលម្តង១, ...។

អប្បេវនាម និ. ធ្វើម្តេចហ្ន, គិតដូចម្តេចហ្ន, ធ្វើម្តេចអេះ, ធ្វើយ៉ាងណាអេះ, ... ។

អប្បេសក្ខ គុ. [អប្ប+សក្ខ] មានស័ក្តិតិច, មានស័ក្តិតូច ។

អប្ផោឋិតមត្ត គុ. [អប្ផោឋិត+មត្ត] ត្រឹមតែទះដៃ, អាការគ្រាន់តែទះដៃ (**អប្ផោដិតមត្ត** ក៏មាន) ។

អប្ផោឋេត្វា អ. [អា>អ+ផុឋ+ណេ+ត្វា] ទះហើយ, ទះដៃហើយ (**អប្ផោដេត្វា** ក៏មាន) ។

អប្ផោឋេសិ កិ. [អា+ផុឋ+ណេ+ឤ.អជ្ជ.+ស.អា.] ទះហើយ, ទះដៃហើយ (**អប្ផោដេសិ** ក៏មាន) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អប្បោទក គុ. [អប្ប+ឧទក] មានទឹកតិច ។ - **មធុបាយាស** ចុំ. បាយាសគឺបុគ្គលចំអិនហើយដោយទឹកឃ្មុំមានទឹកតិច, បាយាសដ៏លាយដោយទឹកឃ្មុំមានទឹកតិច, មធុបាយាសមានទឹកតិច ។

អប្បោស្សុក្ក គុ. [អប្ប+ឧស្សុក្ក] មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច ។ - **តា** ឥ., - **ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច ។

អផរុសវាចា ឥ. [អផរុស+វាចា] វាចាមិនអាក្រក់, វាចាមិនទ្រគោះ ។

អផល គុ. [ន+ផល] មានផលមិនមាន, មិនមានផល, ឥតផល ។

អផាសុក នចុំ., គុ. [ន+ផាសុក] សេចក្ដីមិនសប្បាយ, សេចក្ដីអផ្សុក ។ - **កាល** ចុំ. ភាវៈនៃ.....មិនសប្បាយ, -មិនមានសេចក្ដីសប្បាយ ។

អផុសិត គុ. [ន+ផុស+ឥ_អា.+ត] គឺ....មិនពាល់ត្រូវហើយ ។

អពធិរ គុ. [ន+ពធិរ] មិនមែនថ្លង់, មិនថ្លង់ ។

អពលទុព្វលអនទ្ធនិយតាវកាលិកត្ត ចុំ. [អពល_+អត្ត] សេចក្ដីថាកាយជារបស់មិនមានកំឡាំងនិងជារបស់បានកំឡាំងថយនិងជារបស់មិនតាំងនៅអស់កាលដ៏វែងនិងជារបស់ប្រកបក្នុងកាលបុំណ្ណោះ; **អ-ពល**<ន+ពល=មានកំឡាំងមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ពលំ អស្សាតិ**> **អពលោ**; **ទុព្វល**<ទុ+ពល=មានកំឡាំងគឺទោសប្រទូស្តហើយ (មានកំឡាំងខ្សោយ); វិ. **ទុដ្ឋំ ពលំ យស្ស សោ**> **ទុព្វលោ**; **អនទ្ធនិយ**<ន+អទ្ធនិយ=មិនតាំងនៅអស់កាលដ៏វែង ឬមិនគួរដល់សេចក្ដីមាំមួន; វិ. **អទ្ធានំ ខមតីតិ**> **អទ្ធនិយោ** , **អទ្ធស្ស**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អរហតិ ចា> អទ្ធនិយោ, ន អទ្ធយោ> អនទ្ធនិយោ; តាវកាលិក<តាវកាល+ណិក=ប្រកបក្នុងកាលប៉ុណ្ណោះ (ដូចជារបស់ខ្ចីគេ); វិ. តាវកាលេ និយុត្តោ > តាវកាលិកោ ។

អពលស្ស បុំ. [អពល+អស្ស] សេះមានកំឡាំងមិនមាន, សេះមិនមានកំឡាំង ។

អពាធយិត្វា អ. [ន+ពាធ+ណយ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនបៀតបៀនហើយ ។

អពុជ្ឈនក បុំ. [ន+ពុធ+យ+ណុ, ណុ>អនក] អ្នកមិនត្រាស់ដឹង, អ្នកមិនភ្ញាក់; វិ. ពុជ្ឈតីតិ>ពុជ្ឈនកោ , ន ពុជ្ឈនកោ> អពុជ្ឈនកោ ។

អព្យត្ត គុ. [ន+ព្យត្ត] មិនឈ្លាស, មិនប្រសប់, មិនវាងវៃ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនឈ្លាស, ... (ព្យត្ត<វិ>ព្យ+អជ+ត) ។

អព្វណ គុ. [ន+វណ] មានដំបៅមិនមាន, មិនមានដំបៅ ។

អព្វត គុ. [ន+វត] មានវត្តមិនមាន, មិនមានវត្ត ។

អព្វហន នបុំ. [អា>អ+វហ+យុ] កិ.ទាញចេញ, -ដកចេញ; ជាគ្រឿងទាញចេញ, - ដកចេញ ។

អព្វុឡ្ហ គុ. [អា>អ+វហ, អនៃវ>ឧ+ត] គឺ...ដកឡើងហើយ ។ - **សល្ល** គុ. មានសរដកឡើងហើយ ។

អព្វុឡ្ហិ កិ. [អា+វហ, អនៃវ>ឧ+យ+ត្យ-អផ្ទ.] ដកឡើងហើយ (ប្រើជា «អព្វុហិ» ក៏មាន) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អព្ភោកិណ្ណ គុ. [ន+វិ+អវ+កិរ+ត] មិនរោយរាយចុះហើយ, មិនច្រឡូកច្រឡំហើយ ។

អព្យាកត គុ. [ន+វិ+អា+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ, -មិនព្យាករហើយ, -មិនទាញហើយ (អព្យាក្រឹត) ។

អព្យាបាទ ចុំ. [ន+ព្យាបាទ] (ចេតសិកធម៌) មិនញុំាំងប្រយោជន៍និងសេចក្ដីសុខឱ្យវិនាស (គុ.មានព្យាបាទមិនមាន); វិ. **ហិតសុខំ ព្យាបាទយតីតិ> ព្យាបាទោ, ន ព្យាបាទោ> អព្យាបាទោ** ។ កិ.មិនមាននៃព្យាបាទ; វិ. **ព្យាបាទស្ស អភាវោ> អព្យាបាទោ** ។

អព្រវិ កិ. [អ+ព្រូ, ឩនៃព្រូ>ឱ>អវ+អ+ឦ-អជ្ជ.] បានពោលហើយ ។

អព្ភក្ខាន នចុំ. [អភិ>អព្ភ+អា, អា>អ+ខា+យុ] កិ.ពោលបង្កាច់ ។

អព្ភញ្ញិត្វា អ. [អា>អ+ភជ ឬភញ្ជ+ឥ-អា.+ត្វា] លាបហើយ, ស្រឡាបហើយ ។

អព្ភន្តរ គុ. [អភិ+អន្តរ] ខាងក្នុង ។

អព្ភ នចុំ. [អវ+ភ] ពពក, មេឃ, អាកាស ។

អព្ភាកុដិក គុ. [ន+ភាកុដិក] មិនមានក្រញូវមុខ, មិនមានខ្មួរមុខ; វិ. **នត្ថិ ភាកុដិកោ អស្សាតិ > អព្ភាកុដិកោ** ។

អព្ភាចិក្ខនកភិក្ខុ ចុំ. [អព្ភាចិក្ខនក+ភិក្ខុ] ភិក្ខុអ្នកពោលបង្កាច់, -និយាយបង្កាច់; វិ. **អព្ភាចិក្ខតីតិ> អព្ភាចិក្ខនកោ, អព្ភាចិក្ខនកោ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ភិក្ខុ > អព្ភាចិក្ខនកភិក្ខុ ។

អព្ភាចិក្ខន្តិ កិ. [អភិ+អា+ចិក្ខ+អ+អន្តិ_វ.] ពោលបង្កាច់, ប្រាប់បង្កាច់ ។

អព្ភាចិក្ខិត គុ. [អភិ+អា+ចិក្ខ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ពោលបង្កាច់ហើយ, _ប្រាប់បង្កាច់ហើយ ។

អព្ភាទិមលវិរហិត គុ. [អព្ភាទិមល+វិរហិត] ដែលប្រាសហើយ (ដែលវៀរហើយ) ចាកមន្ទិលមានពពកជាដើម ។

អព្ភានុមោទន្ត គុ. [អភិ+អនុ+មុទ+អ+អន្ត] កាលរីករាយតាមចំពោះ, កាលរីករាយតាមក្រៃលែង ។

អព្ភុគ្គន្ទា អ. [អភិ+ឧ+គម+ត្វា] ទៅក្នុងខាងលើហើយក្រៃពេក, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ, លឿនឈយទៅហើយ ។

អព្ភុណ្ហ គុ. [អភិ+ឧណ្ហ] ក្តៅក្រៃលែង, ក្តៅណាស់, ក្តៅពេក ។

អព្ភូត គុ. [ន+ភូត] មិនធ្លាប់កើតហើយ, មិនធ្លាប់មានហើយ, មិនពិត ។

អព្ភោកាស បុំ. [អភិ+ឱកាស] ឱកាសដ៏ក្រៃលែង, ទីវាលស្រឡះ ។

អភណិ កិ. [អ+ភណ+អ+ឦ_អជ្ជ.] បានពោលហើយ ។

អភទ្ទក គុ. [ន+ភទ្ទក] មានសេចក្តីចំរើនមិនមាន, មិនមានសេចក្តីចំរើន; វិ. នត្ថិ ភទ្ទោ ឯតស្សាតិ> អភទ្ទកោ ។

អភព្វុប្បត្តិក គុ. [អភព្វ+ឧប្បត្តិ+ក] មានកិ.កើតឡើងមិនគួរ, មានហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងមិនគួរ; វិ. អភព្វា ឧប្បត្តិ យស្ស សោ> អភព្វុប្បត្តិកោ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភព្វ គុ. [ន+ភព្វ] មិនគួរ, អភ័ព្វ ។

អភយ គុ. [ន+ភយ] កិ.មិនមាននៃភ័យ; វិ. **ភយស្ស អភាវោ> អភយំ** ; មានសេចក្តីខ្លាចមិនមាន, មានភ័យមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ភយំ ឯតស្សាតិ> អភយោ**; ហេតុគឺបុគ្គលមិនគប្បីខ្លាច; វិ. **ភយិតព្វន្តិ> ភយំ, ន ភយំ> អភយំ** ។ - **ទស្សី** ចុំ. អ្នកមានកិ.ឃើញនូវហេតុគឺបុគ្គលមិនគួរខ្លាចជាប្រក្រតី ។ - **ភីរុតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកខ្លាចអំពីវត្ថុដែលមិនគួរខ្លាច ។ - **រាជកុមារ** ចុំ. ព្រះរាជកុមារឈ្មោះអភ័យ ។

អភវិស្ស កិ. [អ+ភូ+អ+ឥ.អា.+ស្សា.កា.[1]] នឹងបានមានហើយ, នឹងបាន កើតហើយ ។

អភស្សិថ កិ. [អ+ភស, ភស>ភស្ស+អ+ស្សថ.កា., លុបស្សនៅតែថ] បានភ្លាត់ធ្លាក់ហើយ, បានរបូតចុះហើយ ។

អភាជេត្វា អ. [ន+ភជ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យចែកហើយ, កុំអាលចែកឡើយ ។

អភាយន្ត គុ. [ន+ភិ+អ+អន្ត] កាលមិនខ្លាច ។

អភាវ ចុំ. [ន+ភូ+ណ] កិ.មិនមាន, កិ.មិនកើត; វិ. **ភវនំ> ភាវោ, ន ភាវោ> អភាវោ** ។ - **អត្ថ** ចុំ. សេចក្តីថាកិ.មិនមាន, កិ.មិនកើត ។

---

(១) ស្សា.កា.> ស្ស ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភាវិត គុ. [ន+ភូ+ឥ+អា.+ត] គឺ...មិនចំរើនហើយ, .មិនអប់រំហើយ ។

អភាវេត្វា អ. [ន+ភូ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឲ្យចំរើនហើយ, .ឲ្យមានហើយ, មិនចំរើនហើយ ។

អភាសន្ត គុ. [ន+ភាស+អ+អន្ត] កាលមិនពោល ។

អភាសិ កិ. [អ+ភាស+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានពោលហើយ ។

អភិកីរតិ កិ. [អភិ+កិរ+អ+តិ.វ.] រមែងរាយមាយ, បាចសាច, ជន់លិច ។

អភិក្កន្ត គុ. [អភិ+កម+ត] ឈានទៅមុខហើយ, ប្រាថ្នាហើយ, ត្រេកអរហើយ, ល្អ,រុងរឿង, ពិរោះ, អស់ហើយ ។

អភិក្កម កិ. [អភិ+កម+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរឈានចំពោះ, ចូរឈានទៅមុខ, ចូរដើរទៅមុខ ។

អភិក្កមិតុំ គុ. [អភិ+កម+ឥ.អា.+តុំ] គឺ...ដើម្បីឈានចំពោះ, .គប្បីឈានទៅមុខ, .គប្បីដើរទៅមុខ ។

អភិក្ខមថ កិ. [អភិ+ខម+អ+ថ.ប.] ចូរអត់ចំពោះ, ចូរអត់សង្កត់ ។

អភិគមិស្សសិ កិ. [អភិ+គម+អ+ឥ.អា.+ស្សសិ.ភ.] នឹងដល់ចំពោះ, នឹងបាន ។

អភិជានាតិ កិ. [អភិ+ញា, ញា>ជា+នា+តិ.វ.] រមែងដឹងចំពោះ, ដឹងច្បាស់ ។

អភិជានិត្វា អ. [អភិ+ញា+នា, អានៃនា>ឥ+ត្វា] ដឹងចំពោះហើយ, ដឹងច្បាស់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិជ្ជិតា អ. [ន+ភិទ+យ+ឥ_អា.+តា] មិនបែកហើយ, មិនទំលាយហើយ ។

អភិជ្ឈាកាយគន្ថ បុំ. [អភិជ្ឈា+កាយគន្ថ] កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រងក្នុងកាយគឺអភិជ្ឈា, កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយគឺអភិជ្ឈា, កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រងនូវនាមកាយនិងរូបកាយគឺអភិជ្ឈា ។

អភិជ្ឈាទិ គុ. [អភិជ្ឈា+អាទិ] (មនោទុច្ចរិត) មានអភិជ្ឈាជាដើម ។

អភិញ្ញា ឥ. [អភិ+ញា+អ+អា_ឥ.] ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងចំពោះ, គុណជាតិគឺបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ ។ . **បរិញ្ញាបហានភាវនាសច្ឆិ-កិរិយាបារគូវស** បុំ. អំណាចនៃបុគ្គលអ្នកដល់នូវត្រើយគឺគុណជាតិនៃបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ និងគុណជាតិជាគ្រឿងកំណត់ដឹង និងគុណជាតិជាគ្រឿងលះបង់នូវទុក្ខ និងគុណជាតិជាគ្រឿងញ៉ាំងមគ្គឱ្យចំរើន និងគុណជាតិជាគ្រឿងធ្វើនូវនិព្វានឱ្យជាក់ច្បាស់; (**បរិញ្ញា**<បរិ+ញា+អ+អា_ឥ.; **បហាន**<ប+ហា+យុ; **ភាវនា**<ភូ, ឱ,នៃភូ>ឱ>អវ+យុ+អា_ឥ.; **សច្ឆិកិរិយា**<សច្ឆិ+ករ+រិយ+អា_ឥ.; **បារគូ**<បារ+គម+រូ) ។ . **បាទក** គុ. ជាជើងនៃអភិញ្ញា, ជាទីតាំងនៃអភិញ្ញា (ខ្លះថា មានអភិញ្ញាជាជើង, មានអភិញ្ញាជាទីតាំងប្រព្រឹត្តទៅ) ។ . **បារគាទិវស** បុំ. អំណាចនៃគុណជាតិមានគុណជាតិជាគ្រឿងដល់នូវត្រើយគឺអភិញ្ញាជាដើម ។

អភិញ្ញាយ អ. [អភិ+ញា+ត្វា] ដឹងចំពោះហើយ, ដឹងច្បាស់ហើយ ។

អភិញ្ញេយ្យ គុ. [អភិ+ញា+តេយ្យ] គឺបុគ្គលគប្បីដឹងចំពោះ, ធម្មជាតិគឺបុគ្គល

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

គប្បីដឹងដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ។

អភិញ្ញេយ្យាទិភេទ គុ. [អភិញ្ញេយ្យាទិ+ភេទ] មានធម៌គឺបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ជាដើមជាប្រភេទ, ផ្សេងដោយធម៌មានធម៌គឺបុគ្គលគប្បីដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងជាដើម; វិ. **អភិជានិតព្វោតិ> អភិញ្ញេយ្យោ , អភិញ្ញេយ្យា អាទិ យស្ស សោ> អភិញ្ញេយ្យាទិ , អភិញ្ញេយ្យាទិ ភេទោ យស្ស សោ> អភិញ្ញេយ្យាទិភេទោ** ។

អភិណ្ហំ កិ.វិ. រឿយៗ, ញយ ៗ ។

អភិត្ថរេថ កិ. [អភិ+ថរ+អ+ឯថ_ស.] គប្បីប្រញាប់ធ្វើ, គប្បីរួសរាន់ធ្វើ, គប្បីធ្វើរួសរាន់ ។

អភិត្ថវន្ត គុ. [អភិ+ថុ, ឧនៃថុ>អវ+អន្ត(១)] កាលសរសើរ, កាលស្ងើច ។

អភិត្ថវមាន គុ. [អភិ+ថុ+មាន(២)] កាលសរសើរ, កាលស្ងើច ។

អភិត្ថវិ កិ. [អភិ+ថុ+អ+ឦ_អជ្ជ.] សរសើរហើយ, ស្ងើចហើយ ។

អភិត្ថវិត្វា អ. [អភិ+ថុ+ឥ_អា.+ត្វា] សរសើរហើយ, ស្ងើចហើយ ។

អភិត្ថុតគុណ គុ. [អភិត្ថុត+គុណ] មានគុណគឺ...សរសើរហើយ ឬស្ងើចហើយ ។

អភិទា កិ. [អ+ភិទ+អ+អា_ហី.] បានបំបែកហើយ, បានទំលាយហើយ ។

អភិធម្មកថា ឥ. [អភិធម្ម+កថ+អ+អា_ឥ.] វាចាជាគ្រឿងសម្តែងនូវ

---

(១) (២) ចុះអ_បច្ច័យសម្រាប់ពួកធាតុអាខ្យាតមកផងក៏បាន ទេក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិធម្ម, វាចាជាគ្រឿងសម្ដែង (ប្រារព្ធ)នូវអភិធម្ម; វិ. អភិធម្មំ កថេតិ ឯតាយាតិ> អភិធម្មកថា ។

អភិធម្មទេសនា ឥ. [អភិធម្ម+ទិស+យុ+អា_ឥ.] វាចាជាគ្រឿងសម្ដែងនូវអភិធម្ម ។

អភិធម្មបិដក នថុំ. [អភិធម្ម+បិដក] អភិធម្មបិដក, បិដកគឺអភិធម្ម ។

អភិធាវថ ក. [អភិ+ធាវ+អ+ថ.ប.] ចូរលឿនទៅមុខ, ចូរស្ទុះទៅមុខ ។

អភិនន្ទន្ត គុ. [អភិ+នន្ទ(១)+អន្ត] កាលត្រេកអរចំពោះ, កាលត្រេកអរក្រៃលែង ។

អភិនន្ទតិ ក. [អភិ+នន្ទ+អ+អន្តិ_វ.] រមែងត្រេកអរចំពោះ, ត្រេកអរក្រៃលែង ។

អភិនន្ទិត្វា អ. [អភិ+នន្ទ+ឥ_អា.+ត្វា] ត្រេកអរចំពោះហើយ, ត្រេកអរក្រៃលែងហើយ ។

អភិនវ គុ. [អភិ+នវ] ថ្មីពេក, ថ្មីណាស់, ថ្មីស្រឡាង ។

អភិនិក្ខមន នថុំ. [អភិ+និ+កម, កម>ខម+យុ] កិ.ចេញទៅចំពោះ, កិ.ចេញទៅដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែង (កិ.ចេញបួស, អភិនិស្ក្រមន៍) ។

អភិនិក្ខមន្ត គុ.[អភិ+និ+កម(២)+អន្ត] កាលចេញទៅដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែង, (កាលចេញបួស) ។

អភិនិព្វត្តិ ឥ. [អភិ+និ+បទ, ផ្លាស់ប>ព>ព្វ, ទ>ត+តិ] កិ.កើតចំពោះ ។

---

(១) (២) ធ្មេះ បច្ច័យ សម្រាប់ពួកធាតុអាចឡុតឧកផងក៏បាន ទេក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិនិម្មិនិត្វា អ. [អភិ+និ+មា+នា+ត្វា; អានៃមា>ឥ, អានៃនា>ឥ] និម្មិតចំពោះហើយ, តំណែងហើយ ។

អភិនីហារ ពុំ. [អភិ+និ+ហរ+ណ] អភិនីហារ, ធម៌ជាគ្រឿងនាំចេញដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែង (សេចក្ដីកសាង) ។ - **សម្បន្ន** គុ. អ្នកដល់ព្រមហើយដោយអភិនីហារ, អ្នកមានអភិនីហារដល់ព្រមហើយ ។

អភិបត្ថយំ គុ. [អភិ+បត្ថ+ណយ+អន្ត+សិ.វិ.ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>អំ] កាលប្រាថ្នាចំពោះ ។

អភិបត្ថិត គុ. [អភិ+បត្ថ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ប្រាថ្នាចំពោះហើយ ។

អភិភវតិ កិ. [អភិ+ភូ+អ+តិ.វ.] រមែងញាំញី, .គ្របសង្កត់ ។

អភិភវនាទិក គុ. [អភិភវន+អាទិ+ក] មានកិ.គ្របសង្កត់ជាដើម; វិ. អភិភវនំ អាទិ យស្ស តំ> អភិភវនាទិកំ ។

អភិភវន្ត គុ. [អភិ+ភូ+អន្ត] កាលញាំញី, កាលគ្របសង្កត់ ។

អភិភវិ កិ. [អភិ+ភូ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ញាំញីហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភវិត គុ. [អភិ+ភូ+ឥ.អា.+ត] ញាំញីហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភវិត្វា អ. [អភិ+ភូ+ឥ.អា.+ត្វា] ញាំញីហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភុយ្យ អ. [អភិ+ភូ+ត្វា] គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភុយ្យមាន គុ. [អភិ+ភូ+យ+មាន] គឺ...កាលគ្របសង្កត់ ។

អភិភូត គុ. [អភិ+ភូ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, .រួបរឹតហើយ, .ជិះជាន់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិមង្គលសម្មត គុ. [អភិមង្គល+សម្មត] គឺ...ដឹងដោយល្អហើយថាជាមង្គលក្រៃពេក, . សន្មតហើយថាជាមង្គលដ៏ក្រៃលែង (សម្មត <សំ+មន+ត) ។

អភិមត្ថតិ កិ. [អភិ+មថ+អ+តិ.វ.] រមែងញាំញី ។

អភិមុខ គុ. [អភិ+មុខ] ទីចំពោះមុខ, ទីចំមុខ, ទីមានមុខចំពោះ, ឆ្ពោះមុខទៅ, បែរមុខទៅ, មានមុខតម្រង់ទៅ, មានមុខសំដៅទៅ ។

អភិយាចិត គុ. [អភិ+យាច+ឥ.អា.+ត] គឺ...អារាធនាហើយ, .សូមហើយ, .អង្វរហើយ, .អញ្ជើញហើយ ។

អភិយុញ្ជិតុកាម គុ. [អភិយុញ្ជិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីច្បាំងចំពោះ; វិ. អភិយុញ្ជិតុំ កាមេតីតិ> អភិយុញ្ជិតុកាមោ ។

អភិរត គុ. [អភិ+រម+ត] ត្រេកអរចំពោះហើយ, ត្រេកអរស៊ប់ហើយ ។

អភិរតិ ឥ. [អភិ+រម+តិ] សេចក្ដីត្រេកអរចំពោះ, សេចក្ដីត្រេកអរក្រៃ-លែង ។

អភិរម កិ. [អភិ+រម+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរមតិ កិ. [អភិ+រម+អ+តិ.វ.] រមែងត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរមិតុំ អ. [អភិ+រម+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរមិត្វា អ. [អភិ+រម+ឥ.អា.+ត្វា] ត្រេកអរចំពោះហើយ ។

អភិរាធយេ កិ. [អភិ+រធ+ណយ+ឯយ្យ.ស. លុប យ្យ ទុក ឯ] គប្បីញុាំង...ឱ្យត្រេកអរចំពោះ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិរុចិត គុ. [អភិ+រុច+ឥ_អា.+ត] ដែល...គាប់ចិត្តចំពោះហើយ ។

អភិរុយ្ហ អ. [អភិ+រុហ+ត្វា] ឡើងហើយ, ជិះហើយ ។

អភិរុឡ្ហ គុ. [អភិ+រុហ+ត] ឡើងហើយ, ចំរើនឡើងហើយ, ដុះឡើងហើយ ។

អភិរូបតរ គុ. [អភិរូប+តរ] មានរូបល្អជាង (មានរូបខ្ពង់ជាង) ។

អភិរូបតា ឥ. [អភិរូប+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានរូបល្អ; វិ. **អភិរូបស្ស ភាវោ> អភិរូបតា** ។

អភិរុហតិ កិ. [អភិ+រុហ+អ+តិ_វ.] ឡើង, ចំរើនឡើង, ដុះឡើង, ជិះ ។

អភិរុហតោ គុ. [អភិ+រុហ+អន្ត+ស_វិ., ផ្លាស់ន្ត+ស_វិ>តោ] កាលឡើង, កាលដុះឡើង ។

អភិរុហណ នបុំ. [អភិ+រុហ+យុ] កិ.ឡើង, កិ.ដុះឡើង ។ - **អត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ (ត្រូវការ) ដល់កិ.ឡើង, -ដុះឡើង ។ - **មគ្គ** បុំ. ផ្លូវជាទីឡើង ។

អភិរុហន្តី គុ. [អភិ+រុហ+អន្ត+ឦ] កាលឡើង, កាលដុះឡើង, កាលជិះ ។

អភិរុហិ កិ. [អភិ+រុហ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ឡើងហើយ, ដុះឡើងហើយ, ជិះហើយ ។

អភិរុហិតុំ អ. [អភិ+រុហ+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីឡើង, ដុះឡើង, ដើម្បីជិះ ។

អភិរុហិត្វា អ. [អភិ+រុហ+ឥ_អា.+ត្វា] ឡើងហើយ, ដុះឡើងហើយ, ជិះហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិវឌ្ឍតិ កិ. [អភិ+វឌ្ឍ+អ+តិ.វ.] រមែងចំរើនក្រៃលែង ។

អភិវឌ្ឍន នបុំ. [អភិវឌ្ឍ+យុ] កិ.ចំរើនក្រៃលែង ។

អភិវាទនសីលតា ឥ. [អភិវាទនសីល+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមានកិ.អភិវាទន៍ជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.ថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី; វិ. **អភិវាទនំ សីលំ យស្ស សោ> អភិវាទនសីលោ , អភិវាទនសីលស្ស ភាវោ> អភិវាទនសីលតា** ។

អភិវាទនសីលី បុំ. [អភិវាទនសីល+ឦ] អ្នកមានកិ.ថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី; វិ. **អភិវាទនសីលំ យស្ស អត្ថិ> អភិវាទនសីលី** ។

អភិវាទន នបុំ. [អភិ+វន្ទ ឬវាទ+យុ, លុបន, ទីឃៈអនៃវ>អា] កិ.ថ្វាយបង្គំ, កិ.សំពះ, កិ.អភិវាទន៍; វិ. **អភិវាទិយតេតិ> អភិវាទនំ** ។

អភិវាទនាទិសក្ការករណដ្ឋាន នបុំ. [អភិ...ករណ+ឋាន] ទីជាទីធ្វើនូវសក្ការៈមានកិ.ថ្វាយបង្គំជាដើម ។

អភិវាទេត្វា អ. [អភិ+វន្ទ ឬវាទ+ណេ+ត្វា] អភិវាទហើយ, ថ្វាយបង្គំហើយ, សំពះហើយ ។

អភិវាទេន្តិ កិ. [អភិ+វន្ទ ឬវាទ+ណេ+អន្តិ.វ.] រមែងអភិវាទ, ថ្វាយបង្គំ, សំពះ ។

អភិវុដ្ឋ គុ. [អភិ+វស្ស+ត, ផ្លាស់អនៃវ>ឧ] គឺភ្លៀងធ្លាក់ចុះហើយក្រៃពេក, គឺភ្លៀងបង្អុរចុះខ្លាំង ។

អភិសក្ការ បុំ. [អភិ+សក្ការ] សក្ការៈដ៏ក្រៃលែង, គ្រឿងសក្ការៈដ៏ល្អ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភិសជ្ជេ កិ. [អភិ+សជ+យ+ឯយ្យ.ស., លុប យ្យ ទុក ឯ] គប្បីជាប់នៅចំពោះ, គប្បីចាត់ចែង ។

អភិសបិ កិ. [អភិ+សប+អ+ញ្ញ.អជ្ជ.] ស្បថចំពោះហើយ, ដាក់សម្បថហើយ, ផ្តាសាហើយ ។

អភិសបិត គុ. [អភិ+សប+ឥ.អា+ត] ពី...ស្បថចំពោះហើយ, . ដាក់សម្បថហើយ, . ផ្តាសាហើយ ។

អភិសបិត្វា អ. [អភិ+សប+ឥ.អា.+ត្វា] ស្បថចំពោះហើយ, ដាក់សម្បថហើយ, ផ្តាសាហើយ ។

អភិសបិត្ថ កិ. [អភិ+សប+អ+ឥ.អា.+ញ្ញ.អជ្ជ., ញ្ញ.អជ្ជ>ត្ថ] ស្បថចំពោះហើយ, ដាក់សម្បថហើយ, ផ្តាសាហើយ ។

អភិសមយ ពុំ. [អភិ+សំ+ឥ, ឥ>ឯ>អយ+ណ] កិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមចំពោះ, កិ.ដល់ព្រមហើយ, កិ.លុះ, កិ.បាន, កិ.ត្រាស់ដឹង ។

អភិសមាចារិក ពុំ. [អភិសមាចារ+ណិក] អ្នកប្រកបដោយអភិសមាចារៈ ឬអ្នកមានមារយាទល្អក្រៃលែង; វិ. **អភិសមាចារេន និយុត្តោ> អភិសមាចារិកោ , អភិសមាចារោ យស្ស អត្ថីតិ វា> អភិសមាចារិកោ;** (**អភិសមាចារ**>អភិ+សំ+អា+ចរ+ណ) ។

អភិសមេច្ច អ. [អភិ+សំ+ឥ, ឥ>ឯ+ត្វា, ត្វា>រច្ច លុបរ] ត្រាស់ដឹងហើយ, ពិចារណាហើយ (ដល់ព្រមចំពោះហើយ) ។

អភិសម្បរាយ ពុំ. [អភិ+សំ+បរ+ឥ, ឥ>ឯ>អយ+ណ] ភពគឺសត្វគប្បី

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ដល់ព្រមចំពោះក្នុងខាងក្នុង, បរលោក ។

អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អ. [អភិ+សំ+ពុធ+យ+ឥ_អា.+ត្វា] ត្រាស់ដឹងព្រមចំពោះហើយ ។

អភិសម្ពុធាន គុ. [អភិ+សំ+ពុធ+យុ] អ្នកត្រាស់ដឹងព្រមចំពោះ ។

អភិសង្ខត គុ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ត, លុបរ] គឺ...តាក់តែងហើយ, -ប្រុងហើយ, -ផ្ដួសផ្ដុលហើយ ។

អភិសង្ខរិត្វា អ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ឥ_អា.+ត្វា] តាក់តែងហើយ, ប្រុងហើយ, ផ្ដួសផ្ដុលហើយ ។

អភិសង្ខរោតិ កិ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ឱ+តិ_វ.] តាក់តែង, ចាត់ចែង, ប្រុង, ផ្ដួសផ្ដុល ។

អភិសង្ខរោន្ត គុ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ឱ+អន្ត] កាលតាក់តែង, កាលប្រុង, កាលផ្ដួសផ្ដុល ។

អភិសិញ្ចិត្វា អ. [អភិ+សិច+ឥ_អា.+ត្វា, ចុះនិ_អា.] ស្រោចចំពោះហើយ, អភិសេកហើយ ។

អភិសិញ្ចឹសុ កិ. [អភិ+សិច+អ+ឧំ_អជ្ជ., ចុះនិ_អា.] ស្រោចចំពោះហើយ, អភិសេកហើយ ។

អភិសិត្ត គុ. [អភិ+សិច+ត] គឺ...ស្រោចចំពោះហើយ, អភិសេកហើយ ។

អភិសេក គុ. [អភិ+សិច+ណ, ច>ក, លុបណ] ជាទីស្រោចចំពោះ, ជាទីអភិសេក (ការស្រោចទឹក) ។ - **គ្រឹហប្បវេសនវិវាហមង្គល**

ឧទុំ. មង្គលជាទីអភិសេកនិងជាទីចូលទៅកាន់ផ្ទះនិងវិវាហៈ, អភិ-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សេកមង្គលនិងគេហប្បវេសនមង្គលនិងវិវាហមង្គល ។ - មង្គល-

បោក្ខរណី ឥ. ស្រះបោក្ខរណី (ស្រះមានឈ្នូក) ជាមង្គលជាទី អភិសេក ។

អភិហដ គុ. [អភិ+ហរ+ត, ត>ដ, លុបរ] គឺ...នាំទៅចំពោះហើយ, - នាំមក ចំពោះហើយ ។ - **បណ្ណាការ** ចុំ. គ្រឿងបណ្ណាការ (ជំនូន, តង្វាយ) ដែលបុគ្គលនាំទៅចំពោះហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែគឺ... នាំទៅចំពោះហើយ ។ - **សក្ការសម្មាន** គុ. មានគ្រឿងសក្ការៈនិង សេចក្ដីរាប់អាន (គឺ...) នាំទៅចំពោះហើយ, មានសក្ការៈនិងវត្ថុជា គ្រឿងរាប់អាននាំទៅចំពោះហើយ ។

អភិហនិត្វា អ. [អភិ+ហន+ឥ.អា.+ត្វា] បៀតបៀនចំពោះហើយ, ដល់ ហើយ, ទង្គិចហើយ, ប៉ះហើយ ។

អភិហរន្តិ កិ. [អភិ+ហរ+អ+អន្តិ.វ.] នាំទៅចំពោះ, នាំមកចំពោះ ។

អភិហរាបេត្វា អ. [អភិ+ហរ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យនាំទៅចំពោះ ហើយ, - ឱ្យនាំទៅហើយ ។

អភិហរិត្វា អ. [អភិ+ហរ+ឥ.អា.+ត្វា] នាំទៅចំពោះហើយ, នាំទៅហើយ, នាំមកហើយ ។

អភុញ្ជន្ត គុ. [ន+ភុជ+អន្ត, ចុះនិ.អា.] កាលមិនបរិភោគ, កាលមិនប្រើ ប្រាស់ ។

អភុញ្ជិត្វា អ. [ន+ភុជ>អភុញ្ជ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនបរិភោគហើយ, មិនប្រើ ប្រាស់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អភូតបុព្វ គុ. [ន+ភូតបុព្វ] មិនធ្លាប់កើតហើយ, មិនធ្លាប់មានហើយ ។

អភូត គុ. [ន+ភូត] មិនដែលកើតហើយ; មិនមានហើយ; មិនពិត, ពាក្យមិនពិត ។ **អភូតក្ខានទោស** ចុំ. ទោសគឺកិ.ពោលបង្កាច់ដោយពាក្យមិនពិត ។ **-វាទី** ចុំ. អ្នកពោលនូវពាក្យមិនពិត, អ្នកមានកិ.ពោលនូវពាក្យមិនពិតជាប្រក្រតី; វិ. **អភូតំ វទតីតិ> អភូតវាទី** , **អភូតំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ> អភូតវាទី** ។

អមគ្គ គុ. [ន+មគ្គ] មិនមែនជាមគ្គ, មិនមែនជាផ្លូវ ។

អមច្ច ចុំ. [អមា+ច្ច] អ្នកកើតជាមួយ, អ្នកកើតរួមជាមួយនឹងស្តេច ឬមន្ត្រីក្នុងកិច្ចទាំងពួង (អមាត្យ); វិ. **សព្វកិច្ចេសុ រញ្ញា សទ្ធឹ អមា សហ ភវតីតិ> អមច្ចោ** ។ **-កុល** នចុំ. ត្រកូលនៃអមាត្យ ។ **-បុត្ត** ចុំ. កូននៃអមាត្យ ។ **-សហាសស្បបរិវុត** គុ. គឺពាន់នៃអមាត្យចោមរោមហើយ, -ហែហមហើយ ។ **-បុត្តភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាបុត្រនៃអមាត្យ ។

អមជ្ជប ចុំ. [ន+មជ្ជ+បា+ណ] អ្នកមិនផឹកនូវទឹកស្រវឹង; វិ. **មជ្ជំ បិវតីតិ> មជ្ជបោ , ន មជ្ជបោ> អមជ្ជបោ** ។

អមញ្ញិសុ កិ. [អ+មន+យ+ឥំ.អជ្ជ.] បានដឹងហើយ, បានសំគាល់ហើយ, បានស្មានហើយ ។

អមត គុ. [ន+មត] មិនស្លាប់, មិនស្លាប់ហើយ, និព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ ទីមិនមានសេចក្តីស្លាប់; វិ. **នត្ថិ ឯត្ថ មតំ មរណន្តិ> អមតំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- ដ្ឋាន នបុំ. ទីមិនមានសេចក្ដីស្លាប់, ទីនៃបុគ្គលមិនស្លាប់ហើយ ឬមិនដែលស្លាប់ហើយ ។ - និព្វាន នបុំ. និព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ - បរិយោសាន គុ. មាននិព្វានឈ្មោះអមតៈជាទីបំផុត ។ - បទ នបុំ. ធម្មជាតជាគ្រឿងដល់នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ; រ៉ៃ. **អមតំ បទុំ ភុម៉ិនាតិ> អមតបធំ** ; ជាផ្លូវនៃនិព្វានឈ្មោះអមតៈ, ឬទីជាហេតុដល់នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ; រ៉ៃ. **អមតស្ស បធំ> អមតំបធំ** ។ - បាន នបុំ. ទឹកដីបុគ្គលគប្បីផឹកឈ្មោះអមតៈ, ទឹកអម្រឹត ។ - បុព្វ គុ. ដែល...មិនធ្លាប់ស្លាប់ហើយ ។ - ផល គុ. មានផលឈ្មោះអមតៈ។ - ភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនស្លាប់ហើយ ។ - មគ្គទេសក បុំ. អ្នកសំដែងនូវផ្លូវនៃនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ - មហានិព្វាន-សម្បត្តិ ឥ. សម្បត្តិគឺមហានិព្វានឈ្មោះអមតៈ, កិ.ដល់ព្រមនូវមហានិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ - មហានិព្វានសម្បាបកត្ត នបុំ. ភាវៈនៃ... ជា... ញ៉ាំងសត្វឱ្យដល់ព្រមនូវមហានិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ - វស្ស នបុំ. ភ្លៀងគឺធម៌ឈ្មោះអមតៈ, ភ្លៀងគឺនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។

អមតាធិគត គុ. [អមត+អធិ+គម+ត] ដែលដល់នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ, ដែលបាន (លុះ) នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។

អមតោគធ គុ. [អមត+អវ++គាធ+អ] ដែលចុះស៊ប់ក្នុងនិព្វានឈ្មោះអមតៈ, (ដែលតាំងស៊ប់ក្នុងធម៌ឈ្មោះអមតៈ, ដែលឈានចុះកាន់

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

និព្វានឈ្មោះអមតៈ); វិ. **អមតេ និព្វានេ ឱគាធតិ> អមតោគធំ** ។

អមត្តញ្ញូ គុ. [ន+មត្ត+ញា+រូ] អ្នកមិនស្គាល់នូវប្រមាណ, អ្នកមិនដឹងនូវប្រមាណ; វិ. **មត្តំ ជានាតីតិ> មត្តញ្ញូ , ន មត្តញ្ញូ> អមត្តញ្ញូ** ។

អមត្តញ្ញុតាបដិក្ខេប ពុំ. [អមត្តញ្ញុតា+បដិក្ខេប] កិ..ហាមឃាត់ដោយភារៈនៃបុគ្គលអ្នកមិនដឹងនូវប្រមាណ, អាការឃាត់នូវភារៈនៃបុគ្គលអ្នកមិនដឹងនូវប្រមាណ (**បដិក្ខេប**<បដិ+ខិប+ណ) ។

អមនសិកត្វា អ. [ន+មនសិ+ករ+ត្វា] មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ, មិនចាប់ភ្លឹកហើយ ។

អមនសិការ ពុំ. [ន+មនសិ+ករ+ណ] កិ.មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត; វិ. **មនសិ ករណំ> មនសិការោ , ន មនសិការោ> អមនសិការោ** ។

អមនាប គុ. [ន+មនាប] ដែលមិនជាទីគាប់ចិត្ត, ដែលមិនជាទីពេញចិត្ត, មិនមានសេចក្ដីគាប់ចិត្ត ។

អមនុស្ស គុ. [ន+មនុស្ស] មិនមែនជាមនុស្ស (មានភូតនិងបិសាចជាដើម) ។ **-គ្គហិត** គុ. គឺអមនុស្សចាប់ហើយ ។ **-បរិគ្គហិត** គុ. គឺអមនុស្សហួងហែងហើយ, គឺអមនុស្សកំណត់ហើយ ។ **-ពហុល** គុ. មានអមនុស្សច្រើន, ច្រើនដោយអមនុស្ស ។ **-ភយ** នពុំ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ភ័យអំពីអមនុស្ស, ភ័យកើតអំពីអមនុស្ស ។ . សទ្ទ ថ្នុំ. សំឡេង ឬសូរនៃអមនុស្ស ។

អមនុស្សុបទ្ទវ ថ្នុំ. [អមនុស្ស+ឧបទ្ទវ] អន្តរាយអំពីអមនុស្ស, ឬឧបទ្រព ដែលកើតអំពីអមនុស្ស; វិ. **អមនុស្សេហិ ជាតោ ខា ឧបទ្ទវោ> អមនុស្សុបទ្ទវោ** ។

អមនុស្សុបទ្ទុត គុ. [អមនុស្ស+ឧបទ្ទុត] គឺអមនុស្សចូលទៅបៀតបៀន ហើយ, គឺអមនុស្សប្រទូស្តហើយ; វិ. **អមនុស្សេហិ ឧបទ្ទុ-តោ> អមនុស្សុបទ្ទុតោ** ។

អមរណកសត្ត ថ្នុំ. [អមរណក+សត្ត] សត្វអ្នកមិនស្លាប់, សត្វដែលមិន ស្លាប់ ។

អមរវតីនគរ នថ្នុំ. [អមរវតី+នគរ] ក្រុងឈ្មោះអមរវតី ។

អមហប្ផលភាវ ថ្នុំ. [អមហប្ផល+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមានផលធំ; វិ. **មហន្តំ ផលំ> មហប្ផលំ , នត្ថិ មហប្ផលំ ឯកស្សាតិ> អមហប្ផលំ តស្ស ភាវោ> អមហប្ផលភាវោ** ។

អមាតរ គុ. [ន+មាតុ] ស្ត្រីមិនមែនជាមាតា ។

អមាតាបិតុសំវឌ្ឍ គុ. [អមាតាបិតុ+សំវឌ្ឍ] ដែលចំរើនព្រមហើយក្នុង បុគ្គលមិនមែនជាមាតានិងបិតា, ចំរើនល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃ បុគ្គលមិនមែនជាមាតានិងបិតា ។

អមានុសី គុ. [ន+មានុសី] មិនមែនជារបស់នៃមនុស្ស; វិ. **មនុស្សស្ស**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សន្តកោ> មានុសំ , ន មានុសំ> អមានុសំ ។

អមាមក គុ. [ន+មម+ណ្ក] អ្នកមិនរាប់អាន, មិនរាប់រក, មិនស្រឡាញ់ ។

អមាយាវី គុ. [ន+មាយាវី] មិនមែនអ្នកមានមាយា, អ្នកមិនមានពុតត្បុត (មិនមែនអ្នកលាក់ពុត); វិ. **មាយា យស្ស អត្ថិតិ> មាយាវី , ន មាយាវី> អមាយាវី ។**

អមាយ គុ. [ន+មាយា] អ្នកមានមាយាមិនមាន, អ្នកមិនមានមាយា; វិ. **នត្ថិ តស្ស មាយាតិ> អមាយោ ។**

អមារិតត្ត នបុំ. [អមារិត+ត្ត] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺ...មិនឱ្យស្លាប់ហើយ, -មិនសម្លាប់ហើយ ។

អមារេត្វា អ. [ន+មរ+ណេ+ត្វា] មិនឱ្យស្លាប់ហើយ, មិនញុំាង...ឱ្យស្លាប់ហើយ, មិនសម្លាប់ហើយ ។

អមិតភោគ គុ. [អមិត+ភោគ] មានភោគៈរាប់មិនបានហើយ, មានភោគៈគឺបុគ្គលរាប់មិនបានហើយ; វិ. **អមិតា ភោគា យេន ខាយស្ស សោ> អមិតភោគោ;** (អមិត<ន+មា, អានៃមា> ឥ+ត) ។

អមិត្ត គុ. [ន+មិត្ត] មិនមែនជាមិត្រ (សត្រូវ); វិ. **ន មិត្តោ> អមិត្តោ ។ - ភូត** គុ. ដែលមិនមែនជាមិត្រ, មិនមែនជាមិត្រកើតហើយ (ភូត-ស័ព្ទដែលចុះខាងចុងស័ព្ទដ៏ទៃឲ្យជាដើមប្រែក៏បាន ទេក៏បាន) ។ **- មទ្ទន** នបុំ. កិ.ញាំញីនូវបុគ្គលមិនមែនជាមិត្រ, កិ.កាច់កិននូវសត្រូវ ។ **- វស** បុំ. អំណាចនៃសត្រូវ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អមិលាត គុ. [ន+មិលា+ត] មិនស្វិតហើយ, មិនស្រពោនហើយ, មិនរលួយហើយ ។

អមុច្ចមាន គុ. [ន+មុច+យ+មាន] គឺ...កាលមិនរួច, . កាលមិនលែង ។

អមុញ្ចិត្វា អ. [ន+មុច+ឥ_អា.+ត្វា, ចុរនិ_អា.] មិនរួចហើយ, មិនលែងហើយ ។

អមុត្ត គុ. [ន+មុច+ត] មិនរួចហើយ, មិនផុតហើយ ។

អមុសាវាទ ចុំ. [ន+មុសា+វទ+ណ] កិ.មិនពោលនូវពាក្យកុហក; គុ. អ្នកមិនមានមុសាវាទ ។

អមូត គុ. [ន+មូត] មិនមែនគរ, មិនគរ ។

អមោឃ គុ. [ន+មោឃ] មិនទទេ, មិនសូន្យ, មិនឥតអំពើ ។

អមោរភាវ ចុំ. [អមោរ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមែនក្ងោក ។

អម្ហ កិ. [អស+អ+ម_វ., ម_វ.>ម្ហ] មាន, ជា... ។

អម្ហមយ គុ. [អម្ហ+មយ] ជាវិការៈនៃថ្ម, ដែលកើតអំពីថ្ម ។

អម្ហយ គុ. [អម្ហ+មយ] ជាវិការៈនៃថ្ម, ដែលកើតអំពីថ្ម ។

អម្ហាទិស គុ. [អម្ហ+ទិស+ក្វិ] ប្រាកដដូចជាយើង, ដូចជាយើង; វិ. អហំ ឧបមា ទិស្សតីតិ> អម្ហាទិសោ ។

អម្ពដ្ឋិ នចុំ. [អម្ព+អដ្ឋិ] គ្រាប់ (ឆ្អឹង) នៃស្វាយ ។

អម្ពណក នចុំ. [អម្ព+អណក] ស្នូក (ភាជនៈដែលគេធ្វើអំពីស្វាយ) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អម្ពបក្ក គុ. [អម្ព+បក្ក] ស្វាយទុំ, ផ្លែនៃស្វាយទុំហើយ ។

អម្ពបានក នថុំ. [អម្ព+បានក] ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកដែលបុគ្គលធ្វើដោយផ្លែនៃស្វាយ, ទឹកបានដែលបុគ្គលធ្វើដោយផ្លែនៃស្វាយ; ឧ. **អម្ពេហិ កតំ បានកំ> អម្ពបានកំ** ។

អម្ពបោតក ថុំ. [អម្ព+បោតក] កូននៃស្វាយ ។

អម្ពរុក្ខមូល នថុំ. [អម្ពរុក្ខ+មូល] ប្រទេសជាទីតាំងនៃដើមស្វាយ, គល់នៃដើមស្វាយ, ទីជិតនៃដើមស្វាយ ។

អម្ពវន នថុំ. [អម្ព+វន] ព្រៃនៃស្វាយ, ព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមស្វាយ, វិហារឈ្មោះអម្ពវន; ឧ. **អម្ពានំ វនំ> អម្ពវនំ , អម្ពេហិ សញ្ឆន្នំ វនំ> អម្ពវនំ** ។

អម្ពាដកវន នថុំ. [អម្ពាដក+វន] ព្រៃនៃដើមម្កាក់, ព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមម្កាក់ (**អម្ពាដក**<អម្ព+អដ+ណក) ។

អម្ពិល នថុំ. [អម្ព+ឥល] វត្ថុជាគ្រឿងធ្វើនូវសំឡេងនៃជន (ជូរ, រសជូរ, មានរសជូរ); ឧ. **អម្ពតិ សទ្ទំ ករោតិ ឯតេនាតិ> អម្ពិលំ** ។ - **ភាជន** នថុំ. ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុជូរ ។

អម្ភោ អា.និ. នៃអ្នកដ៏ចំរើនទេ., ខ្ញុំ (ប្រើបានទាំងពីរវចនៈចំពោះតែខាងបុរស) ។

អម្ម អា.និ. បពិត្រម៉ែ, ម្នាលនាង - ល - ។ (សម្រាប់ប្រើបានចំពោះតែខាង

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ស្រ្តី) ។

អម្មតាតា អា.និ. បពិត្រម៉ែនិងឪពុកទ., ម្នាលនាងនិងអ្នកទ. ‑ ល ‑ ។

អយ ចុំ. [អយ+អ] (សភាវៈ) ដល់នូវកិ.ប្រកបក្នុងកិច្ចរបស់ជាងផ្សេងៗ (ដែក); វិ. **អយតិ នានាកម្មារកិច្ចេសុ យោគំ គច្ឆតីតិ> អយោ** ។ ‑ **កូដសហស្ស** ចុំ. ពាន់នៃញញួរជាវិការៈនៃដែក ។ ‑ **នង្គល** នចុំ. នង្គ័លជាវិការៈនៃដែក ។ ‑ **ប្បវរី** ឥ. ផែនដីជាវិការៈនៃដែក ។ ‑ **កបល្ល** នចុំ. អំបែងជាវិការៈនៃដែក, គ្រឿងជាវិការៈនៃដែក ។ ‑ **សលាកា** ឥ. ស្នូលជាវិការៈនៃដែក, បន្ទះនៃដែក ។ ‑ **សំខលិកសង្ឃាត** គុ. គឺបណ្តិតរាប់គ្រឹមហើយថាច្រវាក់ជាវិការៈនៃដែក, ពោលគឺច្រវាក់ជាវិការៈនៃដែក ។ ‑ **សីឃាដក** នចុំ. ក្រចាប់ជាវិការៈនៃដែក, កង្វាមានសណ្ឋានដូចជាច្រវាក់ជាវិការៈនៃដែក ។ ‑ **សូល** នចុំ. ឈើអណ្តោតជាវិការៈនៃដែក, គ្រឿងសំរួចជាវិការៈនៃដែក ។

អយស គុ. [អយ+ស] ដែលកើតអំពីដែក; វិ. **អយតោ ជាតំ> អយសំ** ។

អយស គុ. [ន+យស] មិនមែនជាយស (ទោស) ។

អយោសា ចុំ. [អយ+នា_វិ.>អា ចុះស_អា.] អំពីដែក ។

អយាចិត្វា អ. [ន+យាច+ឥ_អា.+ត្វា] មិនសូមហើយ... ។

អយុញ្ជិតព្វ គុ. [ន+យុជ>អយុញ្ជ+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ...មិនគប្បីប្រកប ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អយុត្ត គុ. [ន+យុជ+ត] មិនគួរ, មិនគួរហើយ ។ - **ដ្ឋាន** នពុំ. ទីដែលមិនគួរ, ទីដែលមិនត្រូវ ។

អយោគ ពុំ. [ន+យុជ+ណ] កិ.មិនប្រកប, មិនមានព្យាយមជាគ្រឿងប្រកប ។

អយោគុឡ ពុំ. [អយ+គុឡ] ដុំនៃដែក ។

អយោជយំ គុ. [ន+យុជ+ណយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនប្រកប ។

អយោជេន្ត គុ. [ន+យុជ+ណេ+អន្ត] កាលមិនប្រកប ។

អយោនិសោ អ. [ន+យោនិសោ] ដោយមិនមែនជាឧបាយ, ដោយមិនមែនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា, ដោយឧបាយមិនមែនជាប្រាជ្ញា ។ - **មនសិការ** ពុំ. ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា, ... ។

អយ្យក ពុំ. [អរហ+ណ្យ, រហ>យ>យ្យ, ណ្យ>អក] អ្នកដែលគេគប្បីបូជា (តា ឬជីតា); វិ. **អរហិតព្វោ បូជេតព្វោតិ> អយ្យកោ**; (អយ+ណ្យ ក៏មាន) ។ - **កុល** នពុំ. ត្រកូលនៃជីតា ។ - **សេដ្ឋី** ពុំ. សេដ្ឋីជាជីតា ។ ឥ. អយ្យិកា=យាយ ឬជីដូន ។

អយ្យ គុ. [អយ+ណ្យ] អ្នកដែលគេគប្បីចូលទៅជិត (ម្ចាស់, លោកម្ចាស់, ចៅហ្វាយនាយ); វិ. **អយិតព្វោ ឧបគន្តព្វោតិ> អយ្យោ** ។ - **បុត្ត** ពុំ. បុត្រនៃម្ចាស់ (ព្រះអង្គម្ចាស់) ។

អរក្ខិតព្វដ្ឋាន នពុំ. [អរក្ខិតព្វ+ឋាន] ទីនៃ...គឺ...មិនគប្បីរក្សា ។

អរជេន្ត គុ. [ន+រជ+អន្ត] កាលមិនត្រេកអរ, កាលមិនរីករាយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អរញ្ញកវិហារ បុំ. [អរញ្ញក+វិហារ] វិហារ (វត្ត) ដ៏តាំងនៅក្នុងព្រៃ, វិហារមាននៅក្នុងព្រៃ ។

អរញ្ញកាទិគុណយុត្ត គុ. [អរញ្ញកាទិគុណ+យុត្ត] ដែលប្រកបហើយដោយគុណមានអរញ្ញកធុតង្គ ឬអរញ្ញកគុណជាដើម ។

អរញ្ញកធុតង្គសមាទានវស បុំ. [អរញ្ញកធុតង្គសមាទាន+វស] អំណាចនៃកិ.កាន់យកព្រមទទួលនូវអរញ្ញកធុតង្គ, អំណាចនៃការសមាទាននូវ...; (ធុតង្គ នបុំ. <ធុត+អង្គ=អង្គនៃធមិជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស; វិ. **កិលេសេ ធុនាតិ ឯតេនាតិ**> **ធុតោ , ធុតស្ស អង្គំ**> **ធុតង្គំ** ។

អរញ្ញិក,អរញ្ញក គុ. [អរញ្ញ+ណិក] អ្នកមានកិ.នៅក្នុងព្រៃជាប្រក្រតី; វិ. **អរញ្ញេ វាសោ សីលមស្សាតិ**> **អរញ្ញកោ** (១); អ្នកមានកិ.នៅក្នុងព្រៃជាវត្ត; វិ. **អរញ្ញេ វាសោ វត្តមស្សាតិ**> **អរញ្ញិកោ**(១) ។ **អរញ្ញក** <អរញ្ញ +ណក; (ចងវិគ្គហៈប្រែផ្សេងពីខាងលើថា «មានក្នុងព្រៃ, តាំងនៅក្នុងព្រៃ» ក៏បាន) ។

អរញ្ញ នបុំ. [អរ+ញ] ទីដែលជនតែងនៅ (ព្រៃ); វិ. **អរិយតេ គម្យតេតិ**> **អរញ្ញំ** ។ **-គត** គុ. ទៅហើយកាន់ព្រៃ, ទៅហើយក្នុងព្រៃ, នៅក្នុងព្រៃ ។ **-គមនវេលា** ន. វេលាជាទីទៅកាន់ព្រៃ ។ **-វាស** បុំ. កិ.នៅក្នុងព្រៃ ។

---

(១) ដោយអំណាច «ណិកប្បច្ច័យ» ត្រូវទីឃៈទៅជា«អារញ្ញិក» ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អរញ្ញាយតន នថុំ. [អរញ្ញ+អាយតន] ព្រៃ (ខ្លះប្រែថាព្រៃរំលោង, ព្រៃធំ); អាយតន.ស័ព្ទនេះ ចុះមកជាបទបូរណៈ ឬជាសកត្ថៈ ដូច «កម្មា.យតន» ដែរ ។

អរហត្ត នថុំ. [អរហន្ត+ត្ត] ភាវៈនៃបុគ្គលជាព្រះអរហន្ត; វិ. **អរហត្តភាវោ> អរហត្តំ** ។ . **ផលសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាអរហត្តផល, គឺបណ្ឌិតពោលថាអរហត្តផល ។ . **មគ្គ.ញាណជុតិ** ឥ. សេចក្តីរុងរឿងនៃញាណដ៏សម្បយុត្តដោយអរហត្ត.មគ្គ (ជុតិ<ជុត+ឥ=ពន្លឺ, រស្មី) ។ . **មគ្គញាណាសិ** ថុំ. ដាវគឺញាណដ៏សម្បយុត្តដោយអរហត្តមគ្គ ។ . **មគ្គដ្ឋ** គុ. បុគ្គលអ្នកតាំងនៅក្នុងអរហត្តមគ្គ ។ . **មគ្គ** ថុំ. មគ្គជាទីមកនៃព្រះអរហត្ត, អរហត្តមគ្គ ។ . **ឧបនិស្សយការណ** នថុំ. ហេតុនៃឧបនិស្ស័យនៃភាវៈនៃបុគ្គលជាព្រះអរហន្ត ។ . **ឧបនិស្សយសម្បន្ន** គុ. ដែលដល់ព្រមហើយដោយឧបនិស្ស័យនៃព្រះអរហត្ត, មានឧបនិស្ស័យនៃព្រះអរហត្តដល់ព្រមហើយ ។ . **គ្គហណ** នថុំ. កិ.កាន់យកនូវព្រះអរហត្ត ។ . **ត្ថ** ថុំ. ប្រយោជន៍ដល់ព្រះអរហត្ត, សេចក្តីត្រូវការដល់ព្រះអរហត្ត ។ . **និក្ខូដ** ថុំ. កំពូលនៃព្រះអរហត្ត, កំពូលគឺព្រះអរហត្ត ។ . **បរិ.យោសាន** គុ. មានព្រះអរហត្តជាទីបំផុត (មានព្រះអរហត្តជាទីបំផុតចុះជុំវិញ) ។ . **បាបនសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតពោលថាកិ.ដល់នូវព្រះអរហត្ត, ពោលគឺកិ.ញុំាង...ឱ្យដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ . **បត្ត.ក្ខណ** ថុំ. ខណៈនៃ...ដល់ហើយនូវភាវៈនៃខ្លួនជាព្រះអរហន្ត ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- **បត្ត** គុ. ដែលដល់ហើយនូវព្រះអរហត្ត ។ - **ទីប** នថុំ. ទីពឹងគឺព្រះអរហត្ត, ទីពឹងដូចជាកោះគឺព្រះអរហត្ត ។

អរហន្ត ថុំ. [អរហ+ន្ត] អ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស . ឈ . (ព្រះអរហន្ត) ។ - **វត្ថុវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវអរហន្តវត្ថុ ។ - **វាទប្បដិសំយុត្ត** គុ. ប្រកបព្រមចំពោះហើយដោយកិ.ពោលថាព្រះអរហន្ត, - ដោយអរហន្តវាទ ។ - **វាទ** ថុំ. កិ.ពោលថាព្រះអរហន្ត, ពាក្យពោលថាវីព្រះអរហន្ត ។ - **សញ្ញី** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ថាខ្លួនជាព្រះអរហន្ត ។

អរណីសហិត គុ. [អរណី+សហិត] វត្ថុដែលប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយដែកភ្លើង ឬដោយពំនួតភ្លើង (ឈើពំនួត) ។

អរតី ឥ. [ន+រតី] មិនមានសេចក្ដីត្រេកអរ ឬអ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីមិនត្រេកអរក្នុងកុសលធម៌នៃជនដទៃ (មារធីតាឈ្មោះអរតី); វិ. នត្ថិ រតិ ឯតិស្សាតិ> អរតិ , បន្តេសុ កុសលធម្មេសុ អរតិ ឧក្កណ្ឋិតា> អរតិ ។

អរមណដ្ឋាន នថុំ. [អរមណ+ឋាន] ទីជាទីមិនត្រេកអរ, ទីមិនរំទេជាទីត្រេកអរ, ទីគឺបុគ្គលមិនគប្បីត្រេកអរ ។

អរហតិ កិ. [អរហ+អ+តិ_វ] គួរ, រមែងគួរ ។

អរហ ថុំ. [អរហ+អ] អ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស, អ្នកគួរដើម្បីទទួលនូវបូជាវិសេស (ព្រះអរហន្ត) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អរិយ ពុំ. [អរ+ណ្យ+ឥ.អា.] អ្នកសម្លាប់នូវសត្រូវគឺកិលេស (ព្រះអរិយៈ; គុ. ប្រសើរ, អ្នកប្រសើរ); វិ. **កិលេសារយោ ហន្តីតិ> អរយោ , សោ ឯវ> អរិយោ;** អ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស; វិ. **កិលេសេហិ អារកាតិ> អរិយា;** (ផ្លាស់អារក>អរិយ) ។ - **ដ្ឋង្គិក** គុ. ប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរ, មានអង្គ៨ជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, មានអង្គ៨ដ៏ប្រសើរ ។ - **ធន** នពុំ. ទ្រព្យជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ, អរិយទ្រព្យ ។ - **បុគ្គល** ពុំ. បុគ្គលជាព្រះអរិយៈ, អរិយបុគ្គល ។ - **ប្បវេទិត** គុ. ដែលព្រះអរិយៈឱ្យដឹងទូទៅហើយ, - ប្រកាសហើយ, - សំដែងហើយ ។ - **ផល** នពុំ. ផលដ៏ប្រសើរ, អរិយផល ។ - **ពាលិសិកវត្ត** នពុំ. រឿងនៃ បុគ្គលអ្នកចាប់នូវត្រីដោយសន្ទូចឈ្មោះអរិយៈ (ពាលិសិក<ពលិស+ណិក; វិ. **ពលិសេន គណ្ហាតីតិ> ពាលិសិកោ**) ។ - **ភូមិ** ឥ. ភូមិនៃព្រះអរិយៈ, អរិយភូមិ ។ - **មគ្គញាណគ្គិ** ពុំ. ភ្លើងគឺញាណដ៏សម្បយុត្តដោយអរិយមគ្គ, ភ្លើងគឺអរិយមគ្គញាណ ។ - **មគ្គភាវនា** ឥ. កិ.ចំរើននូវអរិយមគ្គ, កិ.ញ៉ាំងអរិមគ្គឱ្យកើត ។ - **មគ្គមយ** គុ. ជាវិការៈនៃអរិយមគ្គ, សម្រេចដោយអរិយមគ្គ ។ - **មគ្គ** ពុំ. ផ្លូវជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, មគ្គដ៏ប្រសើរ, អរិយមគ្គ ។ - **វំសប្បដិបទា** ឥ. សេចក្តីប្រតិបត្តិជាវង្សនៃព្រះអរិយៈ, -ដោយវង្សនៃព្រះអរិយៈ, - ជាប់មកអំពីវង្សនៃព្រះអរិយៈ ។ - **សច្ច** នពុំ. សេចក្តីពិតរបស់ព្រះអរិយៈ, សេចក្តីពិតដ៏ប្រសើរ, អរិយសច្ច ។ - **សាវកកោដិ** ឥ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

កោដិនៃអរិយសាវក ។ - **សាវក** ចុំ. សាវកជាព្រះអរិយៈ, សាវកអ្នកប្រសើរ ។

អរុ នចុំ. [អរ+ឧ] រោគជាតទៅក្នុងខាងលើដោយភាពជារបស់ស្អុយ (ដំបៅ); វិ. **អរតិ ចូតិភាវេន ឧទ្ធំ គច្ឆតីតិ> អរុ** ។ - **កាយ** ចុំ. កាយប្រព្រឹត្តទៅដោយដំបៅ, កាយមានដំបៅ; គុ. មានកាយជាដំបៅ ។

អរុចិ ឥ. [ន+រុចិ] សេចក្តីមិនគាប់ចិត្ត, សេចក្តីមិនរុងរឿង ។

អរុច្ចនក គុ. [ន+រុច+យ+ណ្វុ, ណ្វុ>អនក] មិនជាទីគាប់ចិត្ត, ដែលមិនគាប់ចិត្ត ។

អរុណ ចុំ. [អរ+ឧណ] សភាវៈតែងទៅ ឬសភាវៈប្រព្រឹត្តទៅដោយភាពដូចជាមាស (អរុណ); វិ. **អរតិ គច្ឆតីតិ> អរុណោ, អរតិ គច្ឆតិ សុវណ្ណភាវេន បវត្តតីតិ វា> អរុណោ** ។ - **វតីមត្តិកា** ឥ. ដីមានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃអរុណ ។ - **ឧគ្គមនឧតុ** នចុំ. រដូវជាទីរះនៃអរុណ, រដូវជាទីទៅក្នុងខាងលើនៃអរុណ ។ - **ឧគ្គមនវេលា** ឥ. វេលាជាទីរះនៃអរុណ ។

អរុភូតកាយ ចុំ. [អរុភូត+កាយ] កាយមានដំបៅកើតហើយ, កាយគឺរូបមានដំបៅ, កាយជាទីកើតនៃដំបៅ ។

អរូប គុ. [ន+រូប] មានរូបមិនមាន, មិនមានរូប ។ - **ធម្ម** ចុំ. អរូបធម៌, ធម៌មិនមានរូប ។ - **ព្រហ្ម** ចុំ. អរូបព្រហ្ម, ព្រហ្មមិនមានរូប ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អរូបី បុំ. [ន+រូបី] មិនមែនធម៌មានរូប; វិ. **រូបំ យស្ស អត្ថីតិ> រូបី , ន រូបី> អរូបី** ។

អរេ អា.និ, នៃមនុស្សចង្រៃ, នៃអាចង្រៃ, នៃមេចង្រៃ, ... ។

អរោគ គុ. [ន+រោគ] មានរោគមិនមាន, មិនមានរោគ, ឥតរោគ; វិ. **នត្ថិ រោគោ អស្សាតិ> អរោគោ** ។ - **ករណភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃកិ.ធ្វើឱ្យជាអ្នកមិនមានរោគ ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃ...មានរោគមិនមាន ។ - **និត្ត** គុ. មានចៅមិនមានរោគ ។ - **បុត្ត** គុ. មានកូនមិនមានរោគ ។ - **ភាវបរម** គុ. មានភាវៈនៃបុគ្គលមិនមានរោគយ៉ាងក្រៃលែង ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានរោគ (ភាវៈនៃ...មិនសាបសូន្យ) ។

អលក្ខិក គុ. [ន+លក្ខិក] អ្នកមិនមានសិរីជាគ្រឿងកំណត់ (អ្នកមិនមានបុណ្យ) ។

អលង្កត គុ. [អលំ+ករ+ត] របស់ដែលគេធ្វើប្រដាប់, (ប្រដាប់, តាក់តែង); វិ. **អលំ ឋិភូសណំ ករីយតេតិ> អលង្កតោ , - តា , - តំ** ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃ...គឺ...ធ្វើប្រដាប់ហើយ ។ - **ធម្មាសន** នចុំ. ធម្មាសនៈដែលបុគ្គលធ្វើប្រដាប់ហើយ ។ - **ប្បដិយត្ត** គុ. ទាំងដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ ទាំងដែលគេតាក់តែងហើយ (បដិយត្ត<បតិ+យទ+ត) ។ - **មណ្ឌបមជ្ឈ** នចុំ. កណ្ដាលនៃមណ្ឌប (បារាំ) ដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ ។ - **មណ្ឌលមាល-**
[illegible] នចុំ. [illegible] ដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- សីស នបុំ. ក្បាលដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ, ក្បាលដែលបុគ្គលប្រដាប់ហើយ ។

អលង្ករិត្វា អ. [អលំ+ករ+ឥ_អា.+ត្វា] ធ្វើប្រដាប់ហើយ, ធ្វើឱ្យល្អមហើយ, ប្រដាប់ហើយ, តាក់តែងហើយ ។

អលង្ការ បុំ. [អលំ+ករ+ណ] កិ.ធ្វើប្រដាប់ (គ្រឿងអលង្ការ); វិ. **អលំ វិភូសណំ ករិយតេតិ> អលង្ករណំ, អលង្ករណំ> អលង្ការោ** ។ - ភណ្ឌ នបុំ. ភណ្ឌៈគឺគ្រឿងអលង្ការ ។

អលង្ការាបេត្វា អ. [អលំ+ករ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ធ្វើឱ្យប្រដាប់ហើយ, - ឱ្យប្រដាប់ហើយ ។

អលគទ្ទ បុំ. [អរ>អល+គម, គម>គទ+អ] សត្វទៅរហ័ស (ពស់); វិ. **អរំ សីឃំ គច្ឆតីតិ> អលគទ្ទោ** ។ ម៉្យាងទៀត សត្វមានពិសដ៏បរិបូណ៌ (ពស់); វិ. **គោ វុច្ចតិ វិសំ , តំ ធេតីតិ> គទោ វិសំ; អលំ បរិបុណ្ណំ គទំ អស្សាតិ> អលគទ្ទោ** ។

អលគ្គ គុ. [ន+លគ្គ+អ] មិនជាប់, មិនជំពាក់ ។ - តា ឥ. ភាវៈនៃ...ជា... មិនជាប់នៅ ។ - មាន គុ. កាលមិនជាប់, កាលមិនជំពាក់ ។

អលជ្ជតា ឥ. [អលជ្ជ+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្មាស; វិ. **នត្ថិ លជ្ជា អស្សាតិ> អលជ្ជោ, តស្ស ភាវោ> អលជ្ជតា** ។

អលជ្ជមាន គុ. [ន+លជ្ជ+មាន] កាលមិនខ្មាស, កាលមិនអៀន ។

អលជ្ជិតព្វ គុ. [ន+លជ្ជ+ឥ_អា.+តព្វ] (វត្ថុ) ដែលបុគ្គលមិនគប្បីខ្មាស ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អលជ្ជី បុំ. [ន+លជ្ជី] អ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្មាស; វិ. **លជ្ជា យស្ស អត្ថីតិ> លជ្ជី, ន លជ្ជី> អលជ្ជី** ។

អលត្តក បុំ. [អា>អ+រត្ត, រ>ល+ករ+ក] សភាវៈធ្វើនូវពណ៌ក្រហមក្រៃលែង (ល័ក្ត); វិ. **អា ភុសោ រត្តំ ករោតីតិ> អលត្តកោ** ។ **-កត** គុ. គឺបុគ្គលធ្វើហើយឱ្យជារបស់មានពណ៌ដូចល័ក្ត ។ **-រស-រញ្ជិត** គុ. ដែលបុគ្គលជ្រលក់ហើយដោយទឹកនៃល័ក្ត ។ **-វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃល័ក្ត; វិ. **អលត្តកស្ស វណ្ណោ> អលត្តកវណ្ណោ, អលត្តកវណ្ណោ ឥវ វណ្ណោ អស្សាតិ> អលត្តកវណ្ណោ** ។

អលត្ថ កិ. [អ+លភ+អ+ត្ថ.អជ្ជ.] បានបានហើយ ។

អលទ្ធ គុ. [ន+លភ+ត] គឺ...មិនបានហើយ; វិ. **លភិយិត្ថាតិ> លទ្ធោ ន លទ្ធោ> អលទ្ធោ** ។ **-បុព្វ** គុ. គឺ... មិនធ្លាប់បានហើយ ។

អលទ្ធា ន. [ន+លភ+ត្វា] មិនបានហើយ ។

អលភនាការ បុំ. [អលភន+អាការ] អាការគឺកិ.មិនបាន ។

អលភន្ត គុ. [ន+លភ+អន្ត] កាលមិនបាន ។

អលភិតព្វដ្ឋាន នបុំ. [អលភិតព្វ+ឋាន] ទីគឺ...មិនគប្បីបាន, ទីនៃ...គឺ... មិនគប្បីបាន ។

អលភិត្វា អ. [អ+លភ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនបានហើយ ។

អលភិស្ស កិ. [អ+លភ+អ+ឥ.អា.+ស្សា.កា.] នឹងបានបានហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អលស បុំ. [ន+លស+អ] អ្នកមិនត្រេកអរ (ខ្ជិល); វិ. **ន លសតិ ភិច្ចតីតិ> អលសោ** ។ - **ជាតិកា** គុ. មានជាតិនៃស្ត្រីខ្ជិល, ប្រកបដោយជាតិនៃបុគ្គលអ្នកខ្ជិល, មានជាតិជាមនុស្សខ្ជិល ។ - **ថេរ** បុំ. ព្រះថេរអ្នកខ្ជិល, - មានសេចក្ដីខ្ជិល ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកខ្ជិល, - ជាអ្នកមានសេចក្ដីខ្ជិល ។

អលំ និ. ល្មម, អាច, គួរ, មិនគួរ, កុំឡើយ, ប៉ុណ្ណឹងហើយ ។

អលង្ឃិត្វា អ. [ន+លឃ, លឃ>លង្ឃ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនលោតហើយ, មិនផ្លោះហើយ, មិនផ្លោះរំលងហើយ ។

អលាពុ នបុំ. [អា>អ+លម្ពុ, លម្ពុ>លាព+ឧ] វត្ថុដែលប្រពោង ឬសំយុងចុះ (ឃ្លោក); វិ. **លម្ពតិ អវសំសតីតិ> អលាពុ** ។

អលាភ គុ. [ន+លាភ] មិនមែនជាលាភ, កិ.មិនបាន; វិ. **លភយតេតិ> លភនំ, លភនំ> លាភោ , ន លាភោ> អលាភោ** ។

អលាភេសិ កិ. [អ+លភ+ណេ++ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] ញុំាង...ឱ្យបានបាន ហើយ ។

អលិក នបុំ. [អល+ណិក] ពាក្យជាគ្រឿងចងនៃជន (ពាក្យឡេះឡោះ, ពាក្យមិនពិត); វិ. **អលតិ ពន្ធតិ ឯតេនាតិ> អលិកំ** ។ - **វាទី** បុំ. អ្នកពោលនូវពាក្យឡេះឡោះដោយប្រក្រតី ឬ អ្នកមានកិ.ពោលនូវពាក្យឡេះឡោះជាប្រក្រតី; វិ. **អលិកំ វទតិ សីលេនាតិ> អលិកវាទី , អលិកំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ> អលិកវាទី** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អលីន គុ. [ន+លិ+យុ] មិនរួញរា, មិនធំរន់ ។ - **ចិត្តជាតក** នចុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយកុមារឈ្មោះអលីនចិត្ត ។ - **ចិត្ត** គុ. មានចិត្តមិនរួញរា (កុមារឈ្មោះអលីនចិត្ត) ។

អលោណ គុ. [ន+លោណ] មានរសប្រៃមិនមាន, មិនមានរសប្រៃ (សាប); វិ. **នត្ថិ លោណំ អស្សាតិ> អលោណំ** ។

អលោណិក គុ. [អលោណ+ណិក] មិនមែនជារបស់មានរសប្រៃ; វិ. **លោណំ យស្ស អត្ថីតិ> លោណិកំ , ន លោណិកំ> អលោណិកំ** ។

អល្ល គុ. [អល+ល] ស្រស់, ទទឹក, សើម ។ - **កប្បរដ្ឋ** នចុំ. ដែនឈ្មោះអល្លកប្បៈ ។ - **កប្បរាជ** ចុំ. ស្តេចឈ្មោះអល្លកប្បៈ ។ - **កេស** គុ. មានសក់ទទឹក, មានសក់ស្រស់, មានសក់សើម ។ - **គោមយ** គុ. គោម័យដ៏ស្រស់, ករីសដែលគោធ្វើហើយដ៏ស្រស់, អាចម៍គោស្រស់ ។ - **ចីវរ** គុ. មានចីវរទទឹក, មានចីវរសើម ។ - **មធុ** នចុំ. ឃ្មុំដ៏ស្រស់, ទឹកឃ្មុំដ៏ស្រស់ ។ - **មំសសរីរ** គុ. មានសាច់ដ៏ស្រស់ក្នុងសរីរៈ, មានសាច់ក្នុងសរីរៈដ៏ស្រស់, មានសាច់និងសរីរៈដ៏ស្រស់ ។ - **រសមុទិកបានកបីតវិសេស** គុ. ជាចំណែកដ៏សេសចុះចាកទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកដែលបុគ្គលធ្វើហើយដោយផ្លែចន្ទន៍មានរសដ៏ស្រស់គឺ...ផឹកហើយ ។ - **វត្ថ** គុ. មានសំពត់ដ៏សើម, មានសំពត់ទទឹក ។

អល្លីយិតុ កិ. [អល>អល្ល+ណយ ឬ យ+ទំ_អដ្ឋ.] ជាប់ផ្អាហើយ, ស្អិត

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ជាប់គ្នាហើយ ។

អល្លាប បុំ. [អា>អ+លប+ណ] កិ.ពោលមុន, កិ.និយាយរកមុន, កិ.ហៅរកមុន, កិ.ចរចាមុន ។ . **បត្ត** គុ. ពាក្យគ្រាន់តែកិ.ពោលមុន, គ្រាន់តែពាក្យជាគ្រឿងចរចាមុន ។ . **សល្លាប** បុំ. កិ.ពោលមុននិងកិ.ពោលក្រោយ, កិ.ចរចារកមុននិងកិ.ចរចារកក្រោយ (ការនិយាយឆ្លើយឆ្លង, ការនិយាយតគ្នាទៅវិញទៅមក) ។

អវកង្ខន្តិ កិ. [អវ+កង្ខ+អ+អន្តិ_វ.] ប៉ុនប៉ង, នឹកស្តាយ, អាឡោះអាល័យ ។

អវកឌ្ឍិត គុ. [អវ+កឌ្ឍ+ឥ_អា.+ត] គឺ....ទាញចុះហើយ, . សង្កត់ចុះហើយ, . ទាញផ្កាប់ហើយ ។

អវក្ការបាតិ ន. [អវក្ការ+បាតិ] ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុជាមីធ្វើចុះ, ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុជារបស់ដែល, ភាជនៈសម្រាប់ផ្ដេរ (**អវក្ការ**<អវ+ករ+ណ) ។

អវោច កិ. [អ+វច+អ+អា_ហី., អា_ហី.>អ] បានពោលហើយ, ... ។

អវោចំ កិ. [អ+វច+អ+អំ_ហី.] បានពោលហើយ ។

អវោចុត្ថ កិ. [អ+វច+អ+ត្ថ_អជ្ជ., ត្ថ_អជ្ជ.>ត្ថ, យកអនៃវច>ឧ] បានពោលហើយ, ... ។

អវជាតបុត្ត បុំ. [អវជាត+បុត្ត] អវជាតបុត្រ, កូនមានគុណដ៏ទាបកើតហើយ, កូនកើតហើយដោយអំណាចនៃគុណដ៏ទាប (កូនថោកទាប) ។

អវជានេយ្យ គុ. [អវ+ញា+ន+ឯយ្យ_ស] គប្បីមើលងាយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវជិយតិ កិ. [អវ+ជិ+យ+តិ.វ.] គឺ...ត្រឡប់ឈ្នះបានវិញ, .ចាញ់វិញ ។

អវជ្ជ គុ. [ន+វជ្ជ] មានកម្មគឺ...គប្បីវៀរមិនមាន, កម្មមានទោសគឺបណ្ឌិតគប្បីវៀរមិនមាន (មិនមានទោស); វិ. **វជ្ជេតព្វន្តិ> វជ្ជំ , នត្ថិ វជ្ជំ ឯតស្សាតិ> អវជ្ជំ** ។. **ទស្សី** ចុំ. អ្នកមានកិ.ឃើញនូវកម្មគឺបណ្ឌិតគប្បីវៀរមិនមានជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.ឃើញនូវកម្មមានទោសមិនមានជាប្រក្រតី; វិ. **អវជ្ជំ បស្សិតុំ សីលម. ស្សាតិ> អវជ្ជទស្សី** ។

អវឈាយន្តិ កិ. [អវ+ឈេ+អ+អន្តិ.វ.] រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង, សុបសៅ, ក្រៀមក្រំ, សំកុកនៅ ។

អវឌ្ឍេត្វា អ. [ន+វឌ្ឍ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យចំរើនហើយ, មិនចំរើនហើយ ។

អវណ្ណ គុ. [ន+វណ្ណ] សភាវៈមិនមែនជាគុណគឺបុគ្គលគប្បីពណ៌នា, .គប្បីប្រកាស (ទោស); វិ. **វណ្ណេតព្វោតិ> វណ្ណោ, ន វណ្ណោ > អវណ្ណោ**; (វណ្ណ<វណ្ណ+អ) ។

អវត្វា អ. [ន+វច+ត្វា] មិនពោលហើយ ។

អវត្តព្វតា ឥ. [អវត្តព្វ+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនគប្បីពោល ។

អវត្តិត្វា អ. [ន+វត្ត>អវត្ត+ឥ.អា.+ត្វា] មិនប្រព្រឹត្តហើយ ។

អវត្ថដ គុ. [អវ+ថរ+ត, ត>ដ] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, សង្កត់ចុះហើយ, រលំសង្កត់ហើយ, រួបរឹតហើយ, លាតចុះហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវត្ថរន្ត គុ. [អវ+ថរ+អន្ត] កាល..., (ប្រែដូច«អវត្ថដ») ។

អវត្ថរិត គុ. [អវ+ថរ+ឥ_អា.+ត] គឺ..., (ប្រែដូច«អវត្ថដ») ។

អវត្ថរិត្វា អ. [អវ+ថរ+ឥ_អា.+ត្វា] (ប្រែដូច«អវត្ថដ») ។

អវត្ថិត គុ. [អវ+ឋា, យកអានៃឋា>ឥ+ត] តាំងចុះហើយ, តាំងស៊ប់ហើយ, ដំកល់មាំហើយ, ដំកល់ស៊ប់ហើយ ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជា... តាំងចុះហើយ, - តាំងស៊ប់ហើយ ។ - **សមាទាន** គុ. មានកិ. សមាទានតាំងមាំហើយ, មានកិ.កាន់យកព្រមតាំងស៊ប់ហើយ ។

អវទន នបុំ. [ន+វទ+យុ] កិ.មិនពោល ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃកិ.មិនពោល ។

អវធិ កិ. [អ+ហន, ហន>វធ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានសម្លាប់ហើយ, បានវាយហើយ ។

អវធិបរិច្ឆេទនត្ត បុំ. [អវធិបរិច្ឆេទន+អត្ត] អត្តគឺកិ.កំណត់នូវដែន, អត្តជាគ្រឿងកំណត់នូវដែន (**អវធិ**<អវ+ធា+ឥ=កិ.ទ្រទ្រង់ចុះ«ដែន, ព្រំដែន»; **បរិច្ឆេទន**<បរិ+ឆិទ+យុ=កិ.កាត់ជុំវិញ «កំណត់») ។

អវន្តិ ឥ., គុ. ជនបទឈ្មោះអវន្តិ, អ្នកនៅក្នុងជនបទឈ្មោះអវន្តិ ។ - **បច្ចន្ត-ជនបទ** បុំ. ជនបទជាទីបំផុតនៃដែនឈ្មោះអវន្តិ, ជនបទព្រំប្រទល់ដែនឈ្មោះអវន្តិ ។

អវន្ទិត្វា អ. [ន+វន្ទ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនថ្វាយបង្គំហើយ, មិនសំពះហើយ ។

អវមង្គល នបុំ. [អវ+មង្គល] មង្គលដ៏ថោកទាប, អពមង្គល ។

អវមញ្ញន គុ. [អវ+មន+យ+អន] កាលមើលងាយ, កាលស្មាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវមញ្ញិ កិ. [អវ+មន+យ+ញ្ញ.អជ្ជ.] មើលងាយហើយ ។

អវមញ្ញិតព្វ គុ. [អវ+មន+យ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីមើលងាយ, .គប្បីស្មាន ។

អវមានប្បត្ត គុ. [អវមាន+បត្ត] ដល់ហើយនូវកិ.មើលងាយ, ដល់ហើយនូវកិ.ស្មាន (**អវមាន**<អវ+មន+ណ) ។

អវរុទ្ធក អស.ន ឈ្មោះអវរុទ្ធកៈ ។

អវរោជ អស.ន. ឈ្មោះអវរោជៈ ។

អវលញ្ជ គុ. [ន+វលញ្ជ+អ] គឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មិនបាន, គឺបុគ្គលមិនគប្បីប្រើប្រាស់; វិ. **ន វលញ្ជិតព្វោតិ> អវលញ្ជោ** ។ មានស្នាមមិនមាន ។

អវសន្ន គុ. [អវ+សទ+ត] លិចចុះហើយ ។ - **សង្កប្បចិត្ត** គុ. មានចិត្តជាគ្រឿងត្រិះរិះលិចចុះហើយ ។ - **សង្កប្ប** គុ. មានសេចក្តីត្រិះរិះលិចចុះហើយ, មានតម្រិះលិចចុះហើយ ។

អវសរិ កិ. [អវ+សរ+អ+ញ្ញ.អជ្ជ.] ត្រេចទៅហើយ, សំដៅទៅហើយ ។

អវសវត្តនត្ត ចុំ. [អវសវត្តន+អត្ត] សេចក្តីគឺកិ.មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាច, សេចក្តីជាកិ.មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាច ។

អវសាន នចុំ. [អវ+សា+យុ] ទីបំផុត, កាលជាទីបំផុត, កាលជាទីចប់, កាលជាទីហើយស្រេច, អវសាន ។

អវសិដ្ឋ គុ. [អវ+សិស+ត] ដែលសល់ចុះហើយ ។ - **មត្តិកា** ឥ. ដី

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

(ឬដីស្អិត) ដែលសល់ចុះហើយ ។

អវសិត្វា អ. [ន+វស+ឥ_អា.+ត្វា] មិននៅហើយ, មិនរក្សាហើយ ។

អវសិរ គុ. [អវ+សិរ] មានក្បាលក្នុងខាងទាប, មានក្បាលសំយុងចុះ (អវិសិរ ក៏មាន) ។

អវសិស្ស កិ. [អវ+សិស+អ+ឧំ_អជ្ជ.] សល់ចុះហើយ, សល់នៅហើយ ។

អវសេស គុ. [អវ+សិស+ណ] ដ៏សេសចុះ, សល់ចុះ, សេសសល់, សំណល់ ។ - **ចោរ** ពុំ. ចោរដ៏សេសចុះ ។ - **សុរា** ឥ. សុរាដ៏សេសចុះ, សុរាដែលសល់ ។

អវស្សន្ត គុ. [ន+វស្ស+អន្ត] កាលមិនធ្លាក់ចុះ, កាលមិនបង្អុរចុះ, កាលមិនភ្លៀង ។

អវស្សយ គុ. [អវ+សី+ណ] ជាទីអាស្រ័យ, ជាទីពឹង, ជាទីពំនាក់ ។

អវស្សំ និ. ពិត, ដោយពិត, មែន,... ។

អវស្សិក គុ. [ន+វស្សិក] មានវស្សាមិនមាន, មិនមានវស្សា, មិនប្រកបដោយវស្សា, មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាលភ្លៀង (វស្សិក<វស្ស+ណិក) ។

អវហដ គុ. [អវ+ហរ+ត, ត>ដ] គឺ...នាំចុះហើយ, -លួចយកហើយ ។

អវហរតិ កិ. [អវ+ហរ+តិ_វ.] រមែងនាំចុះ, រមែងលួច ។

អវាយាមន្ត គុ. [ន+វាយាម+អន្ត] កាលមិនព្យាយម, ... ។

អវារិត គុ. [ន+វរ+ឥ_អា.+ត] គឺ...មិនហាមហើយ, -មិនឃាត់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវិក្កីណន្ត គុ. [ន+វិ+កី+ណា+អន្ត] កាលមិនលក់ ។

អវិក្ខិត្ត គុ. [ន+វិ+ខិប+ត] គឺ...មិនបោះទៅផ្សេងៗហើយ, - មិនរាយមាយហើយ ។

អវិគត គុ. [ន+វិ+គម+ត] មិនទៅប្រាសហើយ, មិនរាំងហើយ ។

- **គន្ធ** គុ. មានក្លិនមិនទៅប្រាសហើយ ។

អវិចរិត្វា អ. [ន+វិ+ចរ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនត្រេចទៅហើយ, មិនប្រព្រឹត្តហើយ ។

អវិជហិត គុ. [ន+វិ+ហា_ហា, ផ្លាស់ហានៃអព្ភាសៈ>ជ, ផ្លាស់អានៃហា_ធាតុ>ឥ+ត] គឺ...មិនលះហើយ, - មិនលះបង់ហើយ ។

អវិជាត គុ. [ន+វិ+ជន, ជន>ជា+ត] មិនកើតវិសេសហើយ, មិនទាន់សម្រាលហើយ ។

អវិជានន្ត គុ. [ន+វិ+ញា, ញា>ជា+នា, នា>ន+អន្ត] កាលមិនដឹងច្បាស់ ។

អវិជាយិត្វា អ. [ន+វិ+ជន, ជន>ជា, ផ្លាស់អានៃជា>អាយ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនទាន់កើតហើយ, មិនទាន់សម្រាលហើយ ។

អវិជ្ជន្ធការ ពុំ. [អវិជ្ជា+អន្ធការ] សភាវៈជាគ្រឿងធ្វើនូវងងឹតគឺអវិជ្ជា(១), ងងឹតគឺអវិជ្ជា (**អន្ធការ**<អន្ធ+ករ+ណ); វិ. **អន្ធំ ករោតិ ឯតេនាតិ> អន្ធការោ** (២); **អវិជ្ជា ឯវ អន្ធការោ> អវិជ្ជន្ធការោ** ។

---

(១) (២) ...

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវិជ្ជមាន គុ. [ន+វិទ+យ, ផ្លាស់ទនិងយ>ជ្ជ+មាន] កាលមិនមាន, កាលមិនដឹង, កាលមិនបាន ។

អវិជ្ជាខន្ធ ចុំ. [អវិជ្ជា+ខន្ធ] កងនៃអវិជ្ជា, គំនរនៃអវិជ្ជា ។

អវិជ្ជាសង្ឃាត គុ. [អវិជ្ជា+សង្ឃាត] គឺបណ្ដិតរាប់ព្រមហើយថាអវិជ្ជា, ពោលគឺអវិជ្ជា ។

អវិញ្ញូ គុ. [ន+វិញ្ញូ] អ្នកមិនដឹងច្បាស់, ឬមិនមែនអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រក្រតី (មិនមែនអ្នកប្រាជ្ញ); វិ. **វិជានាតីតិ> វិញ្ញូ វិជានាតិ សីលេនាតិ> វិញ្ញូ, ន វិញ្ញូ> អវិញ្ញូ** ។

អវិតិណ្ណកង្ខ គុ. [អវិតិណ្ណ+កង្ខ] មានសេចក្ដីសង្ស័យមិនទាន់ឆ្លងផុតហើយ (**អវិតិណ្ណ**<ន+វិ+តរ+ត, ត>ណ្ណ); វិ. **អវិតិណ្ណា កង្ខា យស្ស សោ> អវិតិណ្ណកង្ខោ** ។

អវិតិណ្ណភាវ ចុំ. [អវិតិណ្ណ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនទាន់ឆ្លងផុតហើយ ។

អវិទិត គុ. [ន+វិទ+ឥ_អា.+ត] គឺ...មិនដឹងហើយ, -មិនប្រាកដហើយ ។

អវិទូរ គុ. [ន+វិទូរ] ទីមិនឆ្ងាយ (ទីជិត, ជិត) ។ - **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីមិនឆ្ងាយ ទីជិត ។ - **វិហារ** ចុំ. វិហារមិនឆ្ងាយ, វិហារជិត ។

អវិទ្ទសុ ចុំ. [ន+វិទ+ទសុ] អ្នកមិនដឹង, អ្នកមិនចេះ; វិ. **វិទតិ ជានាតីតិ> វិទ្ទសុ, ន វិទ្ទសុ> អវិទ្ទសុ** ។

អវិធេយ្យ គុ. [ន+វិធិ+ឯយ្យ] អវយវៈមិនគួរដើម្បីធ្វើនូវវិធី, - នូវបែបយ៉ាង; វិ. **ន វិធី (ភាគំ) អរហតីតិ> អវិធេយ្យោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវ យវៈមិនគួរដល់វិធី; វិ. ន វិធិស្ស អរហតីតិ > អវិធេយ្យា ។

អវិនស្សមាន គុ. [ន+វិ+នស+យ+មាន] កាលមិនវិនាស, កាលមិនខូច, កាលមិនបាត់ ។

អវិនាសេន្ត គុ. [ន+វិ+នស+ណេ+អន្ត] កាលមិនញ៉ាំង...ឱ្យវិនាស, ... ។

អវិនោទេត្វា អ. [ន+វិ+នុទ+ណេ+ត្វា] មិនបន្ទោបង់ហើយ, បន្ទោបង់មិនបានហើយ ។

អវិន្ទន្ត គុ. [ន+វិទ្ទ+អន្ត] កាលមិនបាន, កាលមិនប្រសព្វ, កាលមិនជួប ។

អវិប្បវាស ពុំ. [ន+វិ+ប+វស+ណ] កិ.មិននៅប្រាស, ការមិនព្រាត់ប្រាស ។

អវិប្បវុត្ថស្សតិ គុ. [អវិប្បវុត្ថ+សតិ] អ្នកមានសតិមិននៅប្រាសហើយ (មិនប្រាសចាកសតិ); វិ. អវិប្បវុត្ថា សតិ យេន សោ > អវិប្បវុត្ថស្សតិ ។

អវិមំសិត្វា អ. [ន+មា_មាន+ស+ឥ_អា.+ត្វា(១)] មិនពិចារណាហើយ, មិន ល្បងហើយ ។

អវិរុជ្ឈិត្វា អ. [ន+វិ+រុធ+យ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនខុសហើយ, មិនភ្លាត់ហើយ ។

អវិរុទ្ធ គុ. [ន+វិ+រុធ+ត] មិនពិរុធហើយ, មិនខុសហើយ, មិនភ្លាត់

---

(១) រូបសិទ្ធិនេះ ... [illegible]

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ ។ - ត្ត នចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនខុសហើយ, -មិនភ្លាត់ហើយ ។

អវិរូឡ្ហធម្ម គុ. [អវិរូឡ្ហ+ធម្ម] មានធម៌មិនដុះហើយ, មានធម៌មិនចំរើនហើយ ។

អវិរូហន្ត គុ. [ន+វិ+រុហ+អន្ត] កាលមិនដុះ, កាលមិនចំរើន ។

អវិលិត្ត គុ. [ន+វិ+លិប+ត] គឺ...មិនប្រឡាក់ហើយ, -មិនជិតហើយ, -មិនជិតជាប់ហើយ, -មិនលាបហើយ ។

អវិវរ គុ. [ន+វិវរ] មានប្រហោងមិនមាន, មានចន្លោះមិនមាន ។

អវិវិត្ត គុ. [ន+វិ+វិច+ត] មិនស្ងាត់ហើយ ។

អវិស្សជ្ជេត្វា អ. [ន+វិ+សជ្ជ+ណេ+ត្វា] មិនចាត់ចែងហើយ, មិនលះបង់ហើយ, មិនចំណាយហើយ, មិនលែងហើយ, ... ។

អវិស្សដ្ឋ គុ. [ន+វិ+សជ+ត] គឺ...មិនលះបង់ហើយ ។ - កម្មដ្ឋានតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកម្មដ្ឋានមិនលះបង់ហើយ ។

អវិសមិត្វា អ. [ន+វិ+សម+ឥ_អា.+ត្វា] មិនរំងាប់ហើយ, មិនសម្រាកហើយ ។

អវិសយ គុ. [ន+វិសយ] មិនមែនជាវិស័យ (មិនមែនជាអារម្មណ៍) ។

អវិសយ្ហ គុ. [ន+វិ+សហ+ណ្យ] គឺ...គប្បីកំហែងមិនបាន, - មិនគប្បីកំហែងបាន, - មិនគប្បីគំរាមបាន ។

អវិសហន្តី គុ. [ន+វិ+សហ+អន្ត+ឦ] កាលមិនអាច, កាលមិនហ៊ាន ។

អវិសហន្ត គុ. [ន+វិ+សហ+អន្ត] កាលមិនអាច, កាលមិនហ៊ាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវិសារទតា ឥ. [អវិសារទ+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្លាចទៅប្រាសហើយ, . អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្លៀវក្លា, . អ្នកមិនមានសេចក្ដីអង់អាច; វិ. **វិគតោ សារទោ ឯតស្មាតិ> វិសារទោ, នត្ថិ វិសារទោ ឯតស្សាតិ> អវិសារទោ, តស្ស ភាវោ> អវិសារទតា** ។ សារទ<សំ+រទ+អ, លុបនិគ្គហិត ទីឃៈអនៃស>អា=សេចក្ដីខ្លាច ។

អវិសេស គុ. [ន+វិសេស] មិនវិសេស, មិនប្លែកគ្នា ។

អវិស្សាសនីយដ្ឋាន នបុំ. [អវិស្សាសនីយ+ឋាន] ទីមិនមែនជាទីតាំងនៃសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាល; ទីគឺ...មិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល; វិ. **ន វិស្សាសិតព្វន្តិ> អវិស្សាសនីយំ, អវិស្សាសនីយំ ឋានំ> អវិស្សាសនីយដ្ឋានំ** ។

អវិហញ្ញន្ត គុ. [ន+វិ+ហន+យ+អន្ត] កាលមិនបៀតបៀន, កាលមិនលំបាក, កាលមិនក្ដៅក្រហាយ ។

អវិហឹសនភាវ បុំ. [អវិហឹសន+ភាវ] ភាវៈគឺកិ.មិនបៀតបៀន, ភាវៈនៃកិ.មិនបៀតបៀន (**អវិហឹសន**<ន+វិ+ហឹស+យុ, ចុះនិ.អា.) ។

អវិហេឋេត្វា អ. [ន+វិ+ហេឋ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យលំបាកហើយ, មិនបៀតបៀនហើយ ។

អវិហា អស.ន ព្រហ្មលោកឈ្មោះអវិហា, ទេវតានៅក្នុងព្រហ្មលោកឈ្មោះអវិហា ។

អវីចិ ឥ. បុ នបុំ. [ន+វីចិ] ទីមានសេចក្ដីសុខមិនមាន (នរកឈ្មោះអវីចិ);

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

វិ. នត្ថិ សុខំ : ឥចិ មេត្ថាត្យាឥចិ; (ឈ្មោះរណ្ដៅនរកធំមួយក្នុងពួកនរកទាំង៨រណ្ដៅ) ។ - បរាយន ត្រ. មាននរកឈ្មោះអវីចិជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង ។ - មហានិរយសន្តាប ចុំ. កិ.ក្ដៅព្រមនៃនរកធំឈ្មោះអវីចិ, កំដៅនៃនរកធំឈ្មោះអវីចិ ។ - មហា-និរយ នចុំ. នរកធំឈ្មោះអវីចិ ។ - សន្តាប ចុំ. សេចក្ដីក្ដៅព្រមនៃនរកឈ្មោះអវីចិ, កំដៅនៃ... ។ សន្តាប>សំ+តប+ណ ។

អវីតរាគ ត្រ. [អវីត+រាគ] អ្នកមានរាគៈមិនទៅប្រាសហើយ ។

អវុឌ្ឍមុខ នចុំ. [អវុឌ្ឍ+មុខ] មាត់នៃសេចក្ដីមិនចំរើន, ប្រធាននៃសេចក្ដីមិនចំរើន, ប្រធាននៃសេចក្ដីវិនាស ។

អវេកល្លក្ខណ បុំ. [អវេកល្ល+ខណ] ខណៈគឺ... (នៃ)ភាវៈនៃបុគ្គលមិនវិកល, ខណៈគឺភាវៈនៃសេចក្ដីមិនខ្វះខាត, ខណៈគឺភាវៈនៃបុគ្គលមានអវៈយវៈមិនខ្វះខាត (អវេកល្ល<ន+វេកល្ល); វិ. ឥកលស្ស ភាវោ> វេកល្លំ , នត្ថិ វេកល្លំ អស្សាតិ> អវេកល្លោ ។

អវេក្ខតិ កិ. [អវ+ឥក្ខ+អ+តិ.វ.] ក្រឡេកមើល, ពិចារណា ។

អវេក្ខន្ត ត្រ. [អវ+ឥក្ខ+អន្ត] កាលក្រឡេកមើល, កាលពិចារណា ។

អវេច្ចប្បសន្ន ត្រ. [អវេច្ច+បសន្ន] ពិចារណាហើយទើបជ្រះថ្លា, ជ្រះថ្លាហើយព្រោះពិចារណា (អវេច្ច<អវ+ឥ, ឥ>ឯ+ត្វា ,ត្វា>រច្ច, លុបរ=ពិនិត្យ, ពិចារណា, ត្រួតត្រា; បសន្ន<ប+សទ+ត, សទ្ធា=ជ្រះថ្លា, ថ្លា) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អវេច្ចប្បសាទសង្ខាត គុ. [អវេច្ចប្បសាទ+សង្ខាត] ពោលគឺកិ.ពិចារណាហើយទើបជ្រះថ្លា, ពោលគឺសេចក្ដីជ្រះថ្លាព្រោះពិចារណា ។

អវេរី គុ. [ន+វេរី] មិនមែនអ្នកមានពៀរ, អ្នកមិនមានពៀរ; វិ. **វេរំ យស្ស អត្ថីតិ> វេរី , ន វេរី> អវេរី** ។

អវេរ គុ. [ន+វេរ] មានពៀរមិនមាន; វិ. **នត្ថិ វេរំ អស្សាតិ> អវេរោ** ។ កិ.មិនមាននៃពៀរ; វិ. **វេរស្ស អភាវោ> អវេរំ** ។

អវេលា ឥ. [ន+វេលា] មិនមែនជាវេលា; វិ. **ន វេលា>អវេលា** ។ វេលាមិនគួរ; វិ. **អយុត្តា វេលា> អវេលា** ។

អវោច កិ. [អ+វច+អ+អា_ហី, យកអនៃវ>ឱ] បានពោលហើយ ។

អវោចុំ កិ. [អ+វច+អ+ឧំ_អជ្ជ.យកអនៃវ>ឱ] បានពោលហើយ ។

អវ្ហាន នចុំ. [អា>អ+ហុ ឬ វេហ+យុ] ពាក្យសម្រាប់ហៅ ឬសម្រាប់ស្រែកហៅ (ឈ្មោះ); វិ. **អវ្ហាយតិ ឯតេនាតិ> អវ្ហានំ** ។ កិ.ស្រែកហៅ (ឈ្មោះ); វិ. **អវ្ហាយតេតិ> អវ្ហានំ** ។

អសក្កច្ចំ កិវិ. [ន+សក្កច្ច] កិ.មិនអើពើ, កិ.មិនធ្វើ (មិនគោរព, មិនយកចិត្តទុកដាក់, មិនត្រឹមត្រូវ; សក្កច្ច<ស.និ+ករ+ត, ត>ច្ច, ក>ក្កលុប; វិ. **អាទរំ ករណំ> សក្កច្ចំ , ន សក្កច្ចំ> អសក្កច្ចំ** ។

អសក្ការ ចុំ. [ន+ស+ករ+ណ] កិ.មិនធ្វើដោយប្រពៃ; វិ. **ន សំ : សម្មា**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ករណេហិ> អសក្ការណំ , អសក្ការណំ> អសក្ការោ ។ គុ. មិនមែនជាគ្រឿងសក្ការៈ, មិនមានគ្រឿងសក្ការៈ ។

អសក្កុណិត្វា អ. [ន+សក+ឧណា, អានៃឧណា>ឥ+ត្វា] មិនអាចហើយ ។

អសក្កោន្ត គុ. [ន+សក+ឱ+អន្ត] កាលមិនអាច (ឥ.ចុះក្នុង>អសក្កោន្តី) ។

អសក្ខរ គុ. [ន+សក្ខរ] មានក្រួសមិនមាន, មិនមានក្រួស, មិនមានស្ករ, មិនមែនស្ករ ។

អសក្ខិ កិ. [អ+សក+អ+ឦ-អជ្ជ, ផ្លាស់ ក>ខ, តម្រួត ក លើ ខ] បានអាចហើយ ។

អសច្ចិកត គុ. [ន+សច្ចិ+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ។

អសជ្ជន្ត គុ. [ន+សជ្ជ+អន្ត] កាលមិនជាប់, កាលមិនទើសទាក់, កាលមិនចាត់ចែង ។

អសជ្ឈាយករណ នបុំ. [ន+សជ្ឈាយ+ករ+យុ] កិ.មិនធ្វើនូវសេចក្តីស្វាធ្យាយ, កិ.មិនធ្វើនូវការសិក្សា ។

អសជ្ឈាយន្ត គុ. [ន+សំ+អធិ, អធិ>អជ្ឈ+ឥ, ឥ>អាយ+អន្ត] កាលមិនស្វាធ្យាយ, កាលមិនសិក្សា, កាលមិនរៀន ។

អសជ្ឈាយមល គុ. [អសជ្ឈាយ+មល] មានកិ.មិនស្វាធ្យាយជាមន្ទិល; វិ. អសជ្ឈាយោ មលំ យេសំ តេ> អសជ្ឈាយមលា ។

អសញ្ចិច្ច អ. [ន+សំ+ចិត+ត្វា, ត្វា>រច្ច, លុបរនិងទីបំផុតធាតុ] មិនគិតព្រមហើយ, មិនក្លែងហើយ, មិនល្មើសហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អសញ្ចេតនិក គុ. [ន+សញ្ចេតនិក] មិនមែនអ្នកប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយចេតនា, មិនប្រកបដោយសេចក្ដីក្លែង, - សេចក្ដីល្មើស, មិនមែនអ្នកក្លែង (សញ្ចេតនិក<សញ្ចេតនា+ណិក) ។

អសញ្ជានន្ត គុ. [ន+សំ+ញា+នា+អន្ត] កាលមិនដឹងព្រម, កាលចាំមិនបាន, កាលមិនដឹងច្បាស់, កាលមិនស្គាល់ជាក់ ។

អសញ្ញត គុ. [ន+សំ+យម+ត, ផ្លាស់និគ្គហិតនិងយ>ញ>ញ្ញ, លុបមីចំផុតធាតុ] គឺ...មិនសង្រួមហើយ, -មិនប្រុងប្រយ័ត្នហើយ, -មិនទុកដាក់ហើយ។ - បរិក្ខារវត្ត នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកមានបរិក្ខារមិនចេះទុកដាក់ហើយ, -មិនប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ។

អសណ្ឋហន្ត គុ. [ន+សំ+ឋា+អន្ត, ចុះហ-អា] កាលមិនតាំងទុកព្រម, កាលមិនតាំងនៅដោយល្អ, កាលតាំងនៅមិនបាន, កាលមិនទុកដាក់ ។

អសតំ ចុំ. [អសន្ត+នំ-វិ., ផ្លាស់ ន្ត+នំ>តំ] នៃអសប្បុរសទាំងឡាយ, នៃបុគ្គលអ្នកមិនស្ងប់ទាំងឡាយ ។

អសតិ គុ. [ន+អស+អន្ត+ស្មី-វិ, ផ្លាស់ន្ត+ស្មី-វិ>តិ] កាលមិនមាន ។

អសតិ គុ., ឥ. [សតិ+អភាវ ចូន+សតិ] កិ.មិនមាននៃសតិ, មិនមានសតិ; វិ. សតិយា អភាវោ> អសតិ , នត្ថិ សតិ ឯតស្សាតិ> អសតិ ។ - អមនសិការវស ចុំ. អំណាចនៃកិ.មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តព្រោះកិ.មិនមាននៃសតិ ។

អសត្តឃាដក ចុំ. [ន+សត្ត+ហន, ហន>ឃាដ+ណ្វុ] អ្នកមិនសម្លាប់នូវ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សត្វ, មិនមែនអ្នកសម្លាប់នូវសត្វ; វិ. **សត្តេ ហនតីតិ> សត្តឃាតកោ , ន សត្តឃាតកោ> អសត្តឃាតកោ** ។

អសត្ត គុ. [ន+សត្ត ឬសជ+ត] មិនមែនជាសត្វ, អ្នកមិនជាប់ជំពាក់ ។

អសឋ បុំ. [ន+សឋ+អ] អ្នកមិនអួត, មិនកោង, មិនល្បួង; វិ. **ន សឋេតីតិ> អសឋោ**; គុ. មិនមែនអ្នកអួតអាង, មិនមែនអ្នកបៀតបៀន, អ្នកមិនមានអំនួត, អ្នកមិនអែបអប ។

អសទិស គុ. [ន+សទិស] មិនប្រាដកស្មើ, មិនដូចគ្នា, មិនប្រហែលគ្នា, មិនស្រដៀងគ្នា (**សទិស**<សមាន>ស+ទិស+ក្វិ; វិ. **សមានោ ឥវ សោ ទិស្សតីតិ> សទិសោ , សមានំ កត្វា នំ បស្សតីតិ វា> សទិសោ , ន សទិសោ> អសទិសោ**) ។

- **ទាន** នបុំ. ទានមានទានដទៃប្រាកដស្មើមិនមាន ។ - **រូប** នបុំ. រូបមានរូបដទៃប្រាកដស្មើមិនមាន, មានរូបមិនដូចគ្នា, មានរូបមិនប្រហែលគ្នា, មានរូបមិនស្រដៀងគ្នា ។ - **ទានវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃអសទិសទាន, រឿងនៃទានមានទានដទៃទៀតប្រាកដស្មើមិនមាន ។

អសទ្ទហន្ត គុ. [ន+សំ+ធា+អន្ត] កាលមិនជឿ ។

អសទ្ទហិត្វា [ន+សំ+ធា+ឥ.អា.+ត្វា] មិនជឿហើយ ។

អសទ្ធម្ម បុំ. [អសន្ត+ធម្ម] ធម៌នៃអសប្បុរស, ធម៌នៃបុគ្គលអ្នកមិនស្ងប់ ឬមិនមែនជាធម៌របស់សប្បុរស (អសទ្ធម្ម); វិ. **អសតំ ធម្មោ> អសទ្ធម្មោ , សតំ វា ធម្មោ> សទ្ធម្មោ, ន សទ្ធម្មោ> អសទ្ធម្មោ** ។ - **សន្ធវ** បុំ. សេចក្ដីរាក់រាយព្រមដោយ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អំណាចនៃអសទ្ធម្ម, សេចក្ដីរីករាយព្រមដោយធម៌នៃអសប្បុរស (សន្ដិវ៍<សំ+ថុ+ណ) ។

អស្សទ្ធ គុ. [ន+សទ្ធា] មានសទ្ធាមិនមាន, មិនមានសទ្ធា; វិ. **សទ្ធា យស្ស អត្ថិ តិ> សទ្ធោ , ន សទ្ធោ> អស្សទ្ធោ** (កិ.មិនមាន នៃសទ្ធា, មានសទ្ធាដ៏ចំរើន) ។

អសនិ ពុំ.,ឥ. [អស+អនិ] សភាវៈ ឬធម្មជាតិដែលទេវតាបាញ់ទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ភណ្ឌៈ, រន្ទះ (អាវុធរបស់ព្រះឥន្ទ); វិ. **ភណ្ឌត្ថាយ អស្សតេ ខិបិយតេ ឆេទេហីតិ> អសនិ** ។ - **អគ្គិ** ពុំ. ភ្លើងគឺរន្ទះ, ភ្លើងនៃរន្ទះ ។ - **បាតសទ្ទ** ពុំ. សំឡេងជាទីធ្លាក់ចុះនៃរន្ទះ, សំឡេងគឺរន្ទះធ្លាក់ចុះហើយ ។ - **សទ្ទ** ពុំ. សំឡេងនៃរន្ទះ, ស្នូរនៃរន្ទះ ។

អសន្តសក គុ. [ន+សំ+តស+ណ្វុ] អ្នកមិនតក់ស្លុតព្រម, មិនមែនអ្នកតក់ស្លុត ។

អសន្ត គុ. [ន+អស+អន្ត] កាលមិនមាន ។

អសន្ត ពុំ. [ន+សម+ត, ត>ន្ត, លុបទីចំផុតធាតុ] អ្នកមិនស្ងប់, អ្នកមិនរំងាប់ (អសប្បុរស); គុ. មិនរំងាប់ហើយ, មិនស្ងប់ហើយ ។

អសន្តុដ្ឋ គុ. [ន+សំ+តុស+ត, ត>ដ្ឋ] មិនត្រេកអរព្រមហើយ, មិនត្រេកអរហើយដោយវត្ថុជារបស់នៃខ្លួន, មិនសន្ដោស ។

អសន្តុត គុ. [ន+សំ+ថុ+ត] គឺ...មិនត្រេកអរព្រមហើយ, - មិនធ្លាប់រីករាយ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ព្រមហើយ, - មិនសរសើរព្រមហើយ, - មិនធ្លាប់ជិតជិតហើយ, មិនធ្លាប់ម្ចូលមិត្រហើយ ។

អសប្បាយ គុ. [ន+សប្បាយ] មិនមែនជាសេចក្ដីសប្បាយ, មិនជាទីសប្បាយ, មិនមានសេចក្ដីសប្បាយ ។

អសព្ភ គុ. [ន+សភា] មិនមែនវាចាគឺបុគ្គលគប្បីពោលក្នុងទីប្រជុំ, មិនមែនវាចាជាគ្រឿងពោលនៃជនអ្នករំងាប់ (អសប្បុរស, អកុសលធម៌, ធម៌ជាអកុសល) ។

អសព្ភិវាចា ឥ. [អសព្ភិ+វាចា] វាចាជារបស់នៃអសប្បុរស, វាចារបស់បុគ្គលមិនមែនជាសប្បុរស, វាចានៃអសប្បុរស ។

អសមត្ថ គុ. [ន+សមត្ថ+អ] អ្នកមិនអាច; វិ. **ន សមត្ថោតិ>អស-មត្ថោ** ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនអាច ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនអាច ។ - **ភាវសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតពោលថាភាវៈនៃ...ជា...មិនអាច, ពោលគឺភាវៈនៃ... ។

អសម គុ. [ន+សម] មានបុគ្គលស្មើមិនមាន, មិនមានបុគ្គលស្មើ (មិនស្មើ); វិ. **នត្ថិ សមោ ឯតស្សាតិ> អសមោ** ។

អសមធុរ គុ. [អសម+ធុរ] មានធុរៈមានបុគ្គលស្មើមិនមាន; នបុំ. ធុរៈនៃព្រះពុទ្ធមិនមានបុគ្គលស្មើ; វិ. **នត្ថិ តស្ស សមោតិ > អសមោ, អសមំ ធុរំ យស្ស សោ > អសមធុរោ , អសមស្ស ធុរំ> អសមធុរំ** ។

អសមន្នាហរិតា អ. [ន+សំ+អនុ+អា.+ហរ+ឥ.អា.+តា] មិននាំ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មកតាមព្រមហើយ, មិនប្រមូលហើយ, មិនប្រមូលទុកហើយ ។

អសមបេក្ខន នបុំ. [អសម+អបេក្ខន] កិ.សម្លឹងនូវអារម្មណ៍មិនស្មើ, កិ.មិនសម្លឹងស្មើ (**អបេក្ខន**<អប+ឥក្ខ+យុ) ។

អសមសម គុ. [អសម+សម] ស្មើដោយព្រះពុទ្ធមានបុគ្គលស្មើមិនមាន, ស្មើដោយព្រះពុទ្ធមិនមានបុគ្គលស្មើ; វិ. **នត្ថិ សមោ ឯត-ស្សាតិ**> **អសមោ , អសមេន សមោ**> **អសមសមោ** ។

អសមាចរន្ត គុ. [ន+សំ+អា+ចរ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តតាម, កាលមិនប្រព្រឹត្តទូទៅព្រម, កាលមិនប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ។

អសមាហិត គុ. [ន+សមាហិត] មិនតាំងមាំហើយ, មិនដឹកល់ខ្ជាប់ហើយ, មិនមែនអ្នកមានចិត្តដឹកល់មាំ, មានចិត្តមិនដឹកល់ខ្ជាប់ហើយ (**សមាហិត**<សំ+អា+ធា+ត) ។

អសមុច្ឆិន្ន គុ. [ន+សំ+ឧ+ឆិទ+ត] គឺ...មិនកាត់ឡើងព្រមហើយ, - មិនកាត់ផ្តាច់ហើយ, - មិនដកឡើងហើយ ។ - **វដ្តពីជ** គុ. មានពូជនៃវដ្តៈមិនកាត់ឡើងព្រមហើយ, - មិនផ្តាច់បង់ហើយ ។

អសមុដ្ឋាបេន្ត គុ. [ន+សំ+ឧ+ឋា+ណាបេ+អន្ត] កាលមិនញ៉ាំង...ឱ្យតាំងឡើងព្រម, - ឱ្យកើត ។

អសមុទាចរណ នបុំ. [ន+សំ+ឧ+ឲ_អា.+អា+ចរ+យុ] កិ.មិនប្រព្រឹត្តទូទៅក្នុងខាងលើព្រម, កិ.មិនស្រែកហៅ ឬមិនហៅរក, កិ.មិនកំរើក, កិ.មិនផុះពោរឡើង ឬមិនផាលឡើង, កិ.មិនច្រាលឡើង ។

អសមុទាចរ បុំ. [ន+សំ+ឧ+ឲ_អា.+អា+ចរ+ណ] (ប្រែដូច «អសមុទា-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ចរណ៍»)។

អស្មិមាន ពុ. [អស្មិ+មាន] មានះប្រព្រឹត្តទៅដោយអាការថាអញមាន, ឬសេចក្ដីប្រកាន់ថាអញមាន, មានះថាអញមាន (អស្មិមានះ); វិ. **អស្មីតិ អាការេន បវត្តោ មានោ> អស្មិមានោ, អស្មីតិ ចា មានោ> អស្មិមានោ** ។ . **មត្ត** គុ. អាការគ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែអស្មិមានះ ។

អសម្បដិច្ឆន្ត គុ. [ន+សំ+បដិ+ឥស+អន្ត] កាលមិនទទួលព្រម, កាលមិនប្រាថ្នាព្រមចំពោះ ។

អសម្បត្ត គុ. [ន+សំ+បទ+ត] មិនដល់ព្រមហើយ, មិនទាន់ហើយ ។

អសម្ពន្ធ គុ. [ន+សំ+ពន្ធ+អ] មិនចងព្រមហើយ, មិនជាប់ព្រមហើយ, មិនទាក់ទងហើយ ។

អសម្ភិន្ន គុ. [ន+សំ+ភិទ+ត] មិនបែកព្រមហើយ, មិនធ្លាយព្រមហើយ, មិនច្រឡូកច្រឡំហើយ (សុទ្ធ) ។ . **ខីរបាយាស** ពុ. បាយបាយាសគឺបុគ្គលចំអិនដោយទឹកដោះស្រស់សុទ្ធ, បាយបាយាសដ៏លាយដោយទឹកដោះស្រស់សុទ្ធ (បាយបាយាសគឺបុគ្គលចំអិនហើយដោយទឹកដោះស្រស់មិនលាយដោយទឹក) ។

អសម្មជ្ជិត្វា អ. [ន+សំ+មជ្ជ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនសំអាតហើយ, មិនបោសហើយ, មិនជំរះហើយ ។

អសម្មិស្ស គុ. [ន+សំ+មិស+អ] មិនច្រឡំគ្នា, មិនច្រឡំព្រម, មិនលាយឡំ, មិនច្រឡូកច្របល់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អសម្មោហសម្បជញ្ញ នថុំ. [អសម្មោហ+សម្បជញ្ញ] ភាវៈនៃសេចក្ដីដឹងខ្លួនទៅព្រមដោយសេចក្ដីមិនវង្វេងព្រម[១] ឬសេចក្ដីដឹងច្បាស់ដោយសេចក្ដីមិនវង្វេង[២] (**អសម្មោហ**<ន+សំ+មុហ+ណ=វិ. **អសម្មុយ្ហនំ> អសម្មោហោ** ; **សម្បជញ្ញ**<សម្បជាន+ណ្យ=វិ. **សម្បញ្ញាយតេតិ> សម្បជានំ , តស្ស ភាវោ> សម្បជញ្ញំ , សម្បជានំ ឯវ ឥទ> សម្បជញ្ញំ**) ។

អសរណភាវ ថុំ. [អសរណ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីទីពឹង, ភាវៈនៃកិ.រឭកមិនបាន, ភាវៈ.គឺកិ.នឹកមិនឃើញ ។

អសរីរ គុ. [ន+សរីរ] មានសរីរៈមិនមាន, មិនមានសរីរៈ ។

អសល្លក្ខណាការ ថុំ. [អសល្លក្ខណ+អាការ] អាការគឺកិ.មិនកំណត់ព្រម, អាការគឺកិ.កំណត់មិនបាន, (**អសល្លក្ខណ**<ន+សំ+លក្ខ+យុ) ។

អសល្លក្ខេត្វា អ. [ន+សំ+លក្ខ+ឯ+ត្វា] កំណត់ព្រមមិនបានហើយ, មិនកំណត់ព្រមហើយ ។

អសហន្ត គុ. [ន+សហ+អន្ត] កាលមិនអត់ធន់, កាលអត់ទ្រាំមិនបាន កាលមិនអត់សង្កត់ ។

អសង្ខត គុ. [ន+សំ+ករ, ករ>ខរ+ត, លុបរ] គឺបច្ច័យមិនធ្វើព្រមហើយ, គឺ...មិនតាក់តែងហើយ ។

អសង្ខេយ្យ នថុំ. [ន+សំ+ខា+ឯយ្យ] គឺបុគ្គលមិនគប្បីរាប់បាន, កាល

---

(១) (២) [illegible] ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

គឺបុគ្គលមិនគប្បីអាចដើម្បីរាប់បាន, អសង្ខេយ្យ (លេខ ១ មានសូន្យ ១៤០; ខ្លះថា ១៤៥) អភិ..សុចិ ។

អសំវរ ពុំ. [ន+សំ+វរ+អ] កិ.មិនសង្រួម, សេចក្ដីមិនសង្រួម, ការមិនរាំង ។ - **ទ្វារ** នពុំ. ទ្វារមិនជាទីសង្រួម, ទ្វារគឺបុគ្គលមិនគប្បីសង្រួម; គុ. មានទ្វារមិនសង្រួម ។

អសំវុត គុ. [ន+សំ+វុ+ត] គឺបុគ្គលមិនសង្រួមហើយ, - មិនរាំងហើយ, - មិនបិទហើយ ។

អសំសដ្ឋ គុ. [ន+សំ+សជ+ត] មិនលាយហើយ, មិនច្រឡូកច្រឡំហើយ ។

អសំហារិយ គុ. [ន+សំ+ហរ+ណ្យ+ឥ_អា.] គឺបុគ្គលមិនគប្បីនាំទៅព្រម, គឺ...មិនគប្បីជញ្ជូនទៅបាន ។

អសាទុ គុ. [ន+សទ+ណុ] គឺបុគ្គលមិនគប្បីត្រេកអរ, មានរសគឺបុគ្គលមិនគប្បីត្រេកអរ, មិនជាទីត្រេកអរ, មានរសមិនឆ្ងាញ់ ។

អសាធារណ គុ. [ន+សហ+ធារណ ឬន+សម, សម>ស+អា+ធរ+យុ] ធម្មជាតមិនប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយកិ.ទ្រទ្រង់ ឬសភាវៈជាទីដែលគេមិនទ្រទ្រង់ទូទៅស្មើ (មិនសាធារណ, មិនទូទៅ); វិ. **ន សហ ធារណេន ចក្ខតីតិ> អសាធារណំ , ន សមំ អាធារិយន្តិ គស្មិន្តិ ចា> អសាធារណោ** ។

អសាធុ ពុំ. [ន+សាធ+ឧ] អ្នកមិនញ៉ាំងប្រយោជន៍ឱ្យសម្រេច (អសប្បុរស, មនុស្សមិនល្អ); វិ. **ន អត្ថំ សាធេតីតិ> អសាធុ** ; នពុំ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

កម្មមិនញុាំងប្រយោជន៍ឱ្យសម្រេច, កម្មមិនល្អ, មិនប្រពៃ ។

អសារក គុ. [ន+សារ+ក] មានសារៈមិនមាន, មានខ្លឹមមិនមាន, មិនមានខ្លឹម; វិ. **នត្ថិ សារោ អស្សាតិ> អសារកោ** ។

អសារ គុ. [ន+សារ] ធមិមានសារៈ (ខ្លឹម) មិនមាន ។ - **ទស្សី** ចុំ. អ្នកមានកិ.ឃើញនូវធមិមិនមានសារៈជាប្រក្រតី ។

អសារុប្ប គុ. [ន+សារុប្ប] មានភារៈនៃកម្មប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយរូបមិនមាន, មិនមានភារៈនៃកម្មដ៏សមគួរ (មិនសមគួរ, សេចក្ដីមិនសមគួរ); វិ. **សហ រូបេន ចត្តតីតិ> សរូបំ,តស្ស ភាវោ> សារុប្បំ , នត្ថិ សារុប្បំ ឯតស្សាតិ> អសារុប្បំ** ។

អសាហស នចុំ. [ន+សាហស] មិនប្រញាប់ប្រញាល់, មិនរហ័ស, មិនរូសរាន់, មិនមានអាជ្ញា, មិនមានសេចក្ដីកំរោង ។

អសិ ចុំ. [អស+ឥ] គ្រឿងប្រហារដែលជនគ្រវែងទៅ (ដាវ); វិ. **អស្សតេ ខិបិយតេតិ> អសិ** ។ - **អាទិ** គុ. (អាវុធ) មានដាវជាដើម ។ - **ធារា** ឥ. មុខនៃដាវ ។ - **ថរុ** ចុំ. ដងនៃដាវ ។ - **សត្តិតោមរាទិ** គុ. មានដាវនិងលំពែង និងលំពែងស្នែងក្របីជាដើម ។ - **ហត្ថ** គុ. មានដាវក្នុងដៃ ។

អសិក្ខិត គុ. [ន+សិក្ខ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនសិក្សាហើយ, មិនមែនអ្នកសិក្សាហើយ, អ្នកមិនធ្លាប់បានសិក្សាហើយ ។

អសីតិ ប.សំ. ប៉ែតសិប (៨០) ។ - **កប្ប** នចុំ. កប្ប ៨០ ។ - **កោដិធន**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ន់ចុំ. ទ្រព្យមានកោដិ ៨០ជាប្រមាណ (ទ្រព្យ៨០កោដិ) ។ **- កោដិ-វិភវ** គុ. មានភោគៈគឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មានកោដិ៨០ជាប្រមាណ, មានសម្បត្តិ ៨០កោដិ ។ **- កោដិសហស្ស** ន់ចុំ. ពាន់នៃកោដិ ៨០ (ប្រាំបីម៉ឺនកោដិ) ។ **- មហាថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈទាំង៨០ ។ **- មហាសាវកបរិវុត** គុ. គឺសាវកធំ៨០ ចោមរោមហើយ, - ហែហមហើយ ។ **- វស្សសហស្ស** ន់ចុំ. ពាន់នៃឆ្នាំ ៨០ ។ **- សកដ-មត្ត** គុ. មានរទេះ៨០ជាប្រមាណ ។ **- សហស្សបុត្ត** ចុំ. កូនមានពាន់៨០ ជាប្រមាណ ។ **- ហត្ថុព្វេធ** គុ. មានកំពស់នៃហត្ថ៨០, មានកិ.ខ្ពស់ឡើងអស់ទីមានហត្ថ៨០ ជាប្រមាណ, មានចំណែកខ្ពស់មានហត្ថ៨០ ជាប្រមាណ (កំពស់៨០ហត្ថ) ។

អសីត្យានុព្យញ្ជនសិរីសោភគ្គ គុ. មានភាវៈនៃចំណែកដ៏ល្អនៃសិរីគឺអនុព្យញ្ជន៨០ (សោភគ្គ<សុភាគ+ណ្យ; វិ. **សុភាគស្ស ភាវោ> សោភគ្គំ**) ។

អសីលិយ ន់ចុំ. [អសីល+ឥយ] ភាវៈនៃបុគ្គលមិនមានសីល; វិ. **នត្ថិ សីលំ ឯតស្សាតិ> អសីលោ, តស្ស ភាវោ> អសីលិយំ** ។

អសុក វិ.ស.និ. [អមុ>អសុ+ក] ឯនោះ, ឯណោះ ។ **- ឥរិយាបថ** ចុំ. ឥរិយាបថឯណោះ ។ **- កាល** ចុំ. កាលឯណោះ ។ **- គាមគមន-ដ្ឋាន** ន់ចុំ. ទីជាទីទៅកាន់ស្រុកឯណោះ ។ **- កីឡា** ឥ. ទីជាទីលេងឯនោះ ។ **- កុល** ន់ចុំ. ត្រកូលឯនោះ ។ **- ដ្ឋាន** ន់ចុំ. ទីឯនោះ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

- **រោគ** បុំ. រោគឯណោះ ។ - **វីថិ** ឥ. ថ្នល់ឯនោះ ។ - **វេលា** ឥ. វេលាឯនោះ ។ ល ។

អសុចិ គុ., បុំ. [ន+សុចិ] មិនស្អាត, សេចក្តីមិនស្អាត ។ - **ខាទក** បុំ. អ្នកទំពាស៊ីនូវវត្ថុមិនស្អាត (ខាទក<ខាទ+ណ្វុ); វិ. **អសុចឹ ខាទតីតិ> អសុចិខាទកោ** ។ - **ឃដ** បុំ. ក្អមពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត; វិ. **អសុចីហិ បូរោ ឃដោ> អសុចិឃដោ** ។ - **ជេគុច្ឆប្បដិកូល** គុ. ជារបស់មិនស្អាតនិងជារបស់គួរខ្ពើមនិងជារបស់បដិកូល, ជារបស់មិនស្អាតនិងជារបស់បដិកូលគួរខ្ពើម ។ - **មក្ខិត** គុ. គឺអសុចិប្រឡាក់ហើយ, ដែលប្រឡាក់ហើយដោយវត្ថុមិនស្អាត ។

អស្សុណន្តី គុ. [ន+សុ+ណា+អន្ត+ឦ] កាលមិនស្តាប់, កាលមិនឮ ។

អស្សុណិត្វា អ. [ន+សុ+ណា+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនឮហើយ ។

អស្សុត គុ. [ន+សុ+ត] គឺ...មិនស្តាប់ហើយ, - មិនឮហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. គឺ...មិនធ្លាប់ឮហើយ ។ - **បុព្វត្ត** នបុំ ភាវៈនៃ...ជា... គឺ...មិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយ, - មិនធ្លាប់ឮហើយ ។

អសុត្តមយ គុ. [ន+សុត្តមយ] មិនមែនជារបស់សម្រេចហើយដោយអំបោះ ឬមិនមែនជាវិការៈនៃអំបោះ; វិ. **សុត្តេន និព្វត្តោ> សុត្តមយោ , សុត្តស្ស វិការោ វា> សុត្តមយោ , ន សុត្តមយោ> អសុត្តមយោ** ។

អស្សុត្វា អ. [ន+សុ+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនឮហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អសុទ្ធតរ គុ. [ន+សុទ្ធតរ] មិនស្អាតជាង, មិនស្អាតដោយវិសេស, មិនម៉ត់ចត់ជាង, មិនម៉ត់ចត់ដោយវិសេស ។

អសុទ្ធត្ត នថុំ. [អសុទ្ធ+ត្ត] ភាវៈនៃ...ជា...មិនស្អាត ។

អសុទ្ធិ ឥ. [ន+សុទ្ធិ] សេចក្ដីមិនស្អាត, សេចក្ដីមិនបរិសុទ្ធ ។

អសុភ គុ. [ន+សុភ] មិនល្អ (អសុភ) ។ - **កម្មដ្ឋាន** នថុំ. កម្មដ្ឋានមានអសុភជាអារម្មណ៍ ។ - **ជ្ឈាន** នថុំ. ឈានមានអសុភជាអារម្មណ៍ ។ - **បដិកូលកម្មដ្ឋាន** នថុំ. កម្មដ្ឋានមានអសុភជារបស់បដិកូលជាអារម្មណ៍ ។ - **សញ្ញា** ឥ. សញ្ញា (សេចក្ដីសំគាល់) ថាអារម្មណ៍មិនល្អ, សេចក្ដីសំគាល់ថាមិនល្អ ។

អសុភានុបស្សី ថុំ. [អសុភ+អនុ+ទិស, ទិស>បស្ស+ណី] អ្នកមានកិ. ឃើញរឿយៗនូវអារម្មណ៍មិនល្អជាប្រក្រតី (អ្នកឃើញតាមនូវអារម្មណ៍ថាមិនល្អ); វិ. **អសុភំ អនុបស្សិតុំ សីល-មស្សាតិ> អសុភានុបស្សី** ។

អសុរ ថុំ. [ន+សុរ] អ្នកមិនមែនជាទេវតា (អសុរ) ។ - **កញ្ញា** ឥ. នាងកញ្ញានៃអសុរ ។ - **ជេដ្ឋក** ថុំ. អសុរជាធំជាង, អសុរជាធំបំផុត, អសុរជាច្បង ។ - **បុរ** នថុំ. បុរីនៃអសុរ ។ - **ពល** នថុំ. កំឡាំងនៃអសុរ, ពលនៃ... ។ - **ភវន** នថុំ. ភពនៃអសុរ, ប្រទេសជាទីកើតនៃអសុរ, លំនៅនៃអសុរ ។

អសុរិន្ទ [អសុរ+ឥន្ទ] ថុំ. អសុរជាធំ; គុ. មានអសុរជាធំ, ជាធំជាងអសុរ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អសុសិរ គុ. [ន+សុសិរ] មិនមានប្រហោង, មិនមានរន្ធ; វិ. **សុសិយស្ស អត្ថិតិ> សុសិរោ , ន សុសិរោ> អសុសិរោ** ។

អសេក្ខមុនិ ពុំ. [អសេក្ខ+មុនិ] មុនីមិនមែនអ្នកមានសេចក្ដីសិក្សា, មុនីអ្នកមិនមានការសិក្សា, មុនីជាអសេក្ខៈ, អសេក្ខមុនី (អ្នកប្រាជ្ញមានការសិក្សាដ៏ចំរើន) ។

អសេវិត គុ. [ន+សេវ៍+ឥ+ត] គឺ...មិនសេពហើយ, -មិនសេពគប់ហើយ, -សេពគប់មិនបានហើយ ។

អសេសេត្វា អ. [ន+សិស+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យសល់ហើយ, មិនឱ្យសេសសល់ហើយ ។

អសោក គុ. [ន+សោក] អ្នកមានសេចក្ដីសោកមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្ដីសោក; វិ. **នត្ថិ សោកោ ឯតស្សាតិ> អសោកោ** ។

អសោចន្ត គុ. [ន+សុច+អន្ត] កាលមិនសោយសោក, កាលមិនសោកស្ដាយ ។

អសោចំ គុ. [ន+សុច+អន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលមិនសោក, កាលមិនសោកខ្លួនឯង ។

អសោចាបយំ គុ. [ន+សុច+ណាបយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនញុំាង...ឱ្យសោក, -ឱ្យសោកស្ដាយ ។ រូបសិទ្ធិដូច អសោចំ ។

អសោធេត្វា អ. [ន+សុធ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យម៉ត់ចត់ហើយ, -ឱ្យស្អាតហើយ, មិនជំរះហើយ ។

អសោភណ គុ. [ន+សុភ+យុ] មិនល្អ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អស្ស កិ. [អស+អ+ឯយ្យ] គប្បីមាន, គប្បីជា, ... ។

អស្ស បុំ. [អស+អ ឬន+សិ+អ] សត្វដែលស៊ី ឬសត្វមិនដេក (សេះ); វិ. **អសតិ ភក្ខតីតិ> អស្សោ, ន សយតីតិ វា> អស្សោ** ។ **- ជាតិ** ឥ. ជាតិនៃសេះ ។ **- តរ** បុំ. សេះកន្លងនូវសេះ (សេះអស្សតរ); វិ. **អស្សំ តរតីតិ> អស្សតរោ** ។ **- តរី** ឥ. មេសេះអស្សតរ ។ **- បិដ្ឋ** នបុំ. ខ្នងនៃសេះ ។ **- ពន្ធាទិ** គុ. មានជនអ្នកចងនូវសេះជាដើម ។ **- រក្ខណាទិ** គុ. (កិច្ច) មានកិ.រក្សានូវសេះជាដើម ។ **- រូបក** នបុំ. រូបនៃសេះ ឬរូបប្រៀបនៃសេះ ។ **- លណ្ឌ** នបុំ. គូថនៃសេះ ឬអាចម៍នៃសេះ ។ **- វាណិជក** បុំ. ជនអ្នកជួញនូវសេះ, ឈ្មួញនៃសេះ ។ **- វាណិជគេហ** នបុំ. ផ្ទះនៃជនអ្នកជួញនូវសេះ ។ **- វាហនះ** នបុំ. វាហនះគឺសេះ ។ **- សត** នបុំ. រយនៃសេះ ។ **- ទម្មសារថិ** បុំ. សារថីអ្នកទូន្មាននូវសេះ ។

អស្សាជានិយ បុំ. [អស្ស+អាជានិយ] សេះដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុទូទៅ ឬដោយក្រៃលែង, សេះអាជានេយ្យ (**អាជានិយ**<អា+ញា, ញា>ជា+អានិយ ឬណ្យ= វិ. **អា ភុសោ ការណាការណំ ជានាតីតិ> អាជានិយោ** ។ ន័យខ្លះ **អាជានេយ្យោ** សេះអាចក្នុងកិ.ដឹងនូវហេតុដ៏រហ័ស ។ ឯយ្យបច្ច័យ) ។

អស្សមណ បុំ. [ន+សម+យុ ឬន+សមណ] អ្នកមិនរំងាប់, អ្នកមិនស្ងប់, អ្នកមិនមែនជាសមណះ; វិ. **សមេតីតិ> សមណោ** , ន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សមណោ> អស្សមណោ ។

អស្សម ពុ. [អា+សម+ណ] ប្រទេសជាទីរងាប់ទូទៅ ឬប្រទេសជាទីញុំាងរាគាទិក្កិលេសឱ្យរម្ងាប់ដោយក្រៃលែង (អាស្រម); វិ. **អាសមេតិ ឯត្ថាតិ>អស្សមោ, អា ភុសោ សមេន្តិ ឯត្ថ រាគាទយោតិ វា> អស្សមោ** ។ - **បទ** នពុ. ទីជាទីដល់គឺអាស្រម, អាស្រមបទ ។

អស្សាទេតិ កិ. [អា+សទ+ណេ+តិ_វ.] ត្រេកអរ, ញុំាង...ឱ្យត្រេកអរ ។

អស្សាទេន្ត គុ. [អា+សទ+ណេ+អន្ត] កាលត្រេកអរ, កាលញុំាង...ឱ្យត្រេកអរ ។

អស្សាមិក គុ. [ន+សាមិក] មានស្វាមីមិនមាន, មានម្ចាស់មិនមាន, ឥតម្ចាស់; វិ. **នត្ថិ សាមិកោ អស្សាតិ> អស្សាមិកោ** ។ ឥ. អស្សាមិកា ។ មិនមែនជាម្ចាស់; វិ. **នសាមិកោ> អស្សាមិកោ** ។ - **ភាវ** ពុ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានស្វាមីមិនមាន ។

អស្សារោហ ពុ. [អស្ស+អា+រុហ+ណ] អ្នកឡើងកាន់សេះ, អ្នកជិះនូវសេះ; វិ. **អស្សំ អារុហតីតិ> អស្សារោហោ** ។

អស្សាសតរ គុ. [អស្សាស+តរ] កិ.ដកដង្ហើមស្រួលជាង, កិ.ត្រេកអរជាង, មានសេចក្ដីធូរចិត្ត (**អស្សាស**<អា+សស+អ) ។

អស្សាសថ កិ. [អា+សស+អ+ថ_ប.] ចូរដកដង្ហើមចេញ, ចូរត្រេកអរ, ចូរល្ហួងលោម ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អស្សាសិយមាន គុ. [អា+សស+ឥ.អា+យ+មាន] គឺ...កាលឱ្យដកដង្ហើមចេញ, -កាលឱ្យត្រេកអរ, -កាលល្ហួងលោម, -កាលឱ្យធូរចិត្ត ។

អស្សាសេត្វា អ. [អា+សស+ណេ+ត្វា] ញុាំង...ឱ្យដកដង្ហើមចេញហើយ, -ឱ្យត្រេកអរហើយ, ល្ហួងលោមហើយ, ឱ្យធូរចិត្តហើយ ។

អស្សុ កិ. [អស+អ+ឯយ្យុំ] គប្បីមាន, គប្បីជា, ... ។

អស្សុ នថុំ. [អស+សុ] (ជលជាត) ដែលគេសម្រក់ចុះ ឬដែលគេទំលាក់ចុះ (ទឹកភ្នែក); វិ. **អសិយតិ ខិបិយតីតិ> អស្សុ** ។ - **ជល** នថុំ. ទឹកគឺទឹកភ្នែក ។ - **ធារា** ឥ. ទនៃទឹកភ្នែក ។ - **តិន្ត** គុ. ទទឹកហើយដោយទឹកភ្នែក ។ - **បុណ្ណនេត្ត** គុ. មាននេត្រពេញហើយដោយទឹកភ្នែក ។ - **មុខ** គុ. មានមុខទទឹកហើយដោយទឹកភ្នែក, មានទឹកភ្នែកឰដ៏មុខ ។

អស្សោសិ កិ. [អ+សុ+អ+ឦ-អដ្ឋ.+ស-អា.] បានឮហើយ, បានស្តាប់ហើយ ។

អហត គុ. [ន+ហន+ត] គឺ...មិនបៀតបៀនហើយ, -មិនខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ (ថ្មី) ។ - **វត្ថសុមនមាលាវិលេបន** នថុំ. សំពត់ថ្មីនិងកម្រងនៃផ្កាម្លិះនិងលំអិតសម្រាប់លាប ។ - **សាដក** ថុំ. សាដកគឺធូលីមិនបៀតបៀនហើយ (សាដកថ្មី) ។

អហនំ គុ. [ន+ហន+អន្ត+សិ-វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ-វិ.>អំ] កាលមិនបៀតបៀន, កាលមិនបៀតបៀនខ្លួនឯង ។

អហាបេត្វា អ. [ន+ហា+ណាបេ+ត្វា] មិនញុាំង...ឱ្យសាបសូន្យហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អហាសិ កិ. [អ+ហរ+អ+ឦ.អជ្ជ.+ស.ភា.] បាននាំទៅហើយ, បានលួចហើយ ។

អហិ ចុំ. [អំហ+ឥ] សត្វឥតជើងអាចដើម្បីទៅបាន (ពស់); វិ. **និប្បាទោ សមានោ អំហតិ គច្ឆតិ គន្តុំ សក្កោតីតិ> អហិ** ។ - **កុណបាទិ** គុ. (អសុចិ) មានសាកសពនៃពស់ជាដើម ។ - *ឆត្តុល* ចុំ. *ពស់ទឹកល្ពៅ* ។ - *បេ្រត* ចុំ. *ប្រេតដូចជាពស់*, ប្រេតមានក្បាលដូចជាក្បាលនៃពស់ ។ - **បេ្បតវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃអហិប្រេត ។ - **មេខលិកា** ឥ. សង្វាជាវិការៈនៃពស់, ខ្សែក្រវាត់ជាវិការៈនៃពស់ ។

អហិត គុ. [ន+ហិត] មិនមែនជាប្រយោជន៍, មានប្រយោជន៍មិនមាន ។ - **កម្ម** នចុំ. កម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍, អំពើឥតប្រយោជន៍ ។

អហិរិក គុ. [ន+ហិរិ+ក] អ្នកមានហិរិមិនមាន, អ្នកមានសេចក្ដីខ្មាសមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ហិរិ អស្សាតិ> អហិរិកោ** ។ - **បុគ្គល** ចុំ. បុគ្គលអ្នកមានសេចក្ដីខ្មាសមិនមាន, បុគ្គលឥតខ្មាស ។

អហិវាតករោគ ចុំ. [អហិវាតក+រោគ] រោគកើតអំពីខ្យល់មានពិសដូចជាពិសនៃពស់ ។ - **ឧប្បត្តិ** ឥ. កិ.កើតឡើងនៃអហិវាតករោគ ។

អហីសក ចុំ. [ន+ហីស+ណ្វុ] អ្នកមិនបៀតបៀន; វិ. **ន ហីសតីតិ> អហីសកោ** ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនបៀតបៀន ។

អហីសន ឥ. [ន+ហីស+យុ] កិ.មិនបៀតបៀន ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃកិ.មិន

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បៀតបៀន, ភាវៈគឺកិ.មិនបៀតបៀន ។

អហឹសា ឥ. [ន+ហឹស+អ+អា_ឥ.] សេចក្ដីមិនបៀតបៀន ។

អហុ កិ. [អ+ហុ+អ+ឩ_ហី. (១)] បានមានហើយ ។

អហុត្វា អ. [ន+ហុ+ត្វា] មិនមាន, មិនកើត, មិនជា...។

អហេឋេន្ត គុ. [ន+ហេឋ ឬហឹឋ+ណេ+អន្ត] កាលមិនបៀតបៀន, កាលមិនឱ្យលំបាក ។

អហេតុក គុ. [ន+ហេតុ+ក] មានហេតុមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ហេតុ អស្សាតិ> អហេតុកោ** ។ - **យោនិ** ឥ. កំណើតនៃសត្វមានហេតុមិនមាន ។ - **ប្បដិសន្ធិ** ឥ. បដិសន្ធិនៃសត្វមានហេតុមិនមាន ។

អហោ និ. ឱ !, ឱហ្ន ! មិនគួរបើសោះ ! អុញហ្ន !។ល ។

អហោរត្ត នបុំ. [អហ+រត្តិ] ថ្ងៃនិងយប់; វិ. **អហំ ច រត្តិ ច> អហោរត្តំ** ។ - **អានុសិក្ខី** បុំ. អ្នកសិក្សារឿយៗអស់ថ្ងៃនិងយប់ជាប្រក្រតី ; វិ. **អហោរត្តំ អនុសិក្ខតីតិ> អហោរត្តានុសិក្ខី, អហោរត្តំ អនុសិក្ខិតុំ សីលមស្សាតិ> អហោរត្តា-នុសិក្ខី** ។

អហោសិ កិ. [អ+ហុ+អ+ឦ-អជ្ជ.(២)+ស_អា] បានមានហើយ, បានជា...ហើយ ។

---

(១) ត្រូវស្សជា « ឱ » (២) ឦ-អជ្ជ.បើមិនផ្លាស់ជា«ត្ថ»ទេ ត្រូវស្សជា«ឥ»ជវាប ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាកង្ខតិ កិ. [អា+កង្ខ+អ+តិ_វ.] ប្រាថ្នា, ប៉ុនប៉ង, ចង់, ចង់បាន ។

អាកង្ខន្ត គុ. [អា+កង្ខ+អន្ត] កាលប្រាថ្នា, កាលប៉ុនប៉ង, កាលចង់, កាលចង់បាន ។

អាកង្ខា ឥ. [អា+កង្ខ+អ+អា_ឥ.] សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីប៉ុនប៉ង, ចំណង់, ការបំណង ។

អាកង្ខំ គុ.[អា+កង្ខ+អន្ត+សិ_វិ; យក ន្ត+សិ_វិ>អំ] កាលប្រាថ្នា, កាលប៉ុនប៉ង ។

អាកឌ្ឍន នបុំ. [អា+កឌ្ឍ+យុ] កិ.ទាញមក, កិ.ស្រាវមក, កិ.យឹតមក ។

. **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.ទាញមក, ភាវៈគឺកិ.ទាញ, ... ។

អាកឌ្ឍិ កិ. [អា+កឌ្ឍ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ទាញមកហើយ, ស្រាវមកហើយ, យឹតមកហើយ, កន្ត្រាក់មកហើយ ។

អាកឌ្ឍន្ត គុ. [អា+កឌ្ឍ+អន្ត] កាលទាញ, ... ។

អាកឌ្ឍិតុំ អ. [អា+កឌ្ឍ+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីយឹត, .យឹតមក, .ទាញមក ។

អាកប្ប បុំ. [អា+កប, កប>កប្ប+ណ] កិ.កំណត់ទូទៅ, ការសម្រេចទូទៅ (មារយាទ, ឫកពា, សណ្ដាប់ធ្នាប់); វិ. **អាកប្បំ> អាក.ប្បោ** ។

អាការ បុំ. [អា+ករ+ណ] អាការ, កិ.ធ្វើទូទៅ (ដំណើរ, លំនាំ, ទំនង,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បែបភាព, ឫកពា); វិ. អាករណំ> អាការា ។

អាកាស ពុំ. [អា+កស+ណ] ប្រទេសដែលគេភ្ជួរមិនកើត ឬ សភាវៈដែលគេគូសចំណាំមិនបាន (អាកាស); វិ. **ន កស្សតិ ន វិលេខិយតីតិ វា> អាកាសោ** ។ - **អង្គណ** នពុំ. លានផែអាកាស (កណ្ដាលនៃអាកាស) ។ - **គង្គា** ឥ. គង្គាឰដ៏អាកាស ឬគង្គាដែលហូរមកពីអាកាស; វិ. **អាកាសេ អាកាសតោ វា សន្ទមានា គង្គា> អាកាសគង្គា** ; គង្គា (មេទឹក) ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាកាស ។ - **ដ្ឋកទេវតា** ឥ. ទេវតាដែលឋិតនៅឰដ៏អាកាស, ទេវតាអ្នកមានវិមានតាំងនៅក្នុងអាកាស ។ - **តល** នពុំ. ផ្ទៃនៃអាកាស ។ - **វណ្ណនបព្វតវណ្ណនវនវណ្ណន** នពុំ. ពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវអាកាសនិងពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវភ្នំនិងពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវព្រៃ ។ - **វណ្ណនាទិវស** ពុំ. អំណាចនៃពាក្យមានពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវអាកាសជាដើម ។

អាកាសាទិ គុ. [អាកាស+អាទិ] (ធាតុ) មានអាកាសជាដើម ។

អាកិណ្ណ គុ. [អា+កិរ+ត] រាយរាយហើយ, ដេរដាសហើយ, កុះករហើយ, ច្រឡូកច្រឡំហើយ ។ - **មនុស្ស** គុ. មានមនុស្សកុះករហើយ ។ - **វិហារតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.ច្រឡូកច្រឡំហើយ; វិ. **អាកិណ្ណោ វិហារោ យេន សោ> អាកិណ្ណវិហារោ, តស្ស ភាវោ> អាកិណ្ណវិហារតា** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាកិរណ នបុំ. [អា+កិរ+យុ] កិ.រោយរាយ, កិ.រាត់រាយ, ជាទីដេរដាស ។

- **វិហារី** គុ. អ្នកមានកិ.នៅច្រឡូកច្រឡំជាប្រក្រតី, មានកិ.នៅដោយការច្របូកច្របល់ជា...។

អាកិរតិ កិ. [អា+កិរ+អ+តិ_វ.] រោយរាយ, រោយចុះ, បាច, បាចសាច ។

អាកិរាបេត្វា អ. [អា+កិរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យរោយរាយហើយ, ឱ្យរោយចុះហើយ, ...។

អាកិរិ កិ. [អា+កិរ+អ+ឦ_អជ្ជ.] រោយរាយហើយ, រោយរាយចុះហើយ, បាចហើយ, បាចសាចហើយ ។

អាកុល គុ. ដែលវឹកវរ, ដែលច្របូកច្របល់ ។

អាកោដាបេសិ កិ. [អា+កុដ+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] ញុំាង...ឱ្យគោះហើយ, -ឱ្យដំហើយ, -ឱ្យសំពងហើយ ។

អាកោដិត គុ. [អា+កុដ+ឥ_អា+ត] គឺ...គោះហើយ, - ដំហើយ, - សំពងហើយ ។ - **បច្ចាកោដិត** គុ. ដែល...ដំហើយនិងដំត្រឡប់ហើយ, - ដំសព្វហើយនិងប្រែដំហើយ ។

អាកោដេសិ កិ. [អា+កុដ+អ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] គោះហើយ, ដំហើយ, សំពងហើយ, វាយហើយ ។

អាគច្ឆតិ កិ. [អា+គម+អ+តិ_វ.] មក, មកដល់ ។

អាគញ្ឆិ កិ. [អា+គម+អ+ឦ_អជ្ជ.] មកហើយ, មកដល់ហើយ ។

អាគត គុ. [អា+គម+ត] មក, មកហើយ, ដែលមកដល់ហើយ; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាគច្ឆតិ អាគមិស្សតិ ឋា> **អាគតោ, -តា, -តំ** ។ **-ការណ** នថុំ. ហេតុនៃ...មកដល់ហើយ ។ **-កាល** ថុំ. កាលនៃ...មកហើយ ។ **-ក្ខណ** ថុំ. ខណៈនៃ...មកហើយ ។ **-ដ្ឋាន** នថុំ. ទី នៃ...មកហើយ ។ **-ត្ត** នថុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមកហើយ ។ **-ទិវ** ថុំ, នថុំ. ថ្ងៃនៃ...មកហើយ ។ **-ទុក្ខវស** ថុំ. អំណាចនៃទុក្ខដែលមកហើយ ។ **-នយ** ថុំ. ន័យនៃ...មកហើយ, ន័យដែលមកហើយ ។ **-បុព្វ** គុ. ដែលធ្លាប់មកហើយ, ដែលមកហើយក្នុងកាលមុន ។ **-ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃ...មកហើយ ។ **-មគ្គ** ថុំ. ផ្លូវនៃ...មកហើយ ។ **-មគ្គាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ផ្លូវនៃខ្លួនមកហើយ, បែរមុខត្រង់ទៅកាន់ផ្លូវដែលខ្លួនមកហើយ ។ **-វេលា** ឥ. វេលានៃ...មកហើយ ។ **-អាគត** គុ. ដែលមកហើយមកហើយ ។

អាគន្តព្វ គុ. [អា+គម+តព្វ, ម>ន] គឺ...គប្បីមក, គឺ...គប្បីមកដល់ ។

អាគន្តុក ថុំ. [អា+គម+តុក, ម>ន] អ្នកមក, អ្នកទើបមកដល់ (អាគន្តុកៈ); វិ. **អាគច្ឆតីតិ> អាគន្តុកោ** ។ **-គមិកគិលានាទិ** គុ. មានភិក្ខុអ្នកទើបមកនិងភិក្ខុអ្នកគួរដើម្បីទៅនិងភិក្ខុឈឺជាដើម ។ **-ដ្ឋាន** នថុំ. ទីនៃភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ **-ទាន** នថុំ. ទានគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដល់ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ, ទានដើម្បីភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ; វិ. **អាគន្តុកស្ស ទាតព្វំ ទានំ> អាគន្តុកទានំ, អាគន្តុកស្ស ទានំ>**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាគន្តុកជនំ ។ - **ភត្តទាយិកា** ឥ. អ្នកឱ្យនូវភត្តដល់ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអាគន្តុកៈ, - ជាអ្នកទើបមកដល់ ។ - **ភិក្ខុវត្ត** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ - **វត្ត** នចុំ. វត្តគឺភិក្ខុគប្បីធ្វើដល់ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ; វិ. **អាគន្តុកស្ស ភត្តំ ចត្តំ> អាគន្តុកចត្តំ** ។

អាគន្តុកាម គុ. [អាគន្តុំ+កម+ណ ឬ អាគន្តុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីមក, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីមក; វិ. **អាគន្តុំ កាមេតីតិ> អាគន្តុកាមោ** , **អាគន្តុំ កាមោ អស្សាតិ> អាគន្តុកាមោ** ។

អាគន្ត្វា អ. [អា+គម+ត្វា, ម>ន] មកហើយ ។

អាគមន នចុំ. [អា+គម+យុ] កិ.មក, ដំណើរមក; វិ. **អាគមិយតេតិ> អាគមនំ** ។ ជាទីមក; វិ. **អាគច្ឆតិ ឯត្ថាតិ> អាគមនំ** ។ - **ការណ** នចុំ. ហេតុគឺកិ.មក, ហេតុនៃកិ.មក, ហេតុជាទីមក ។ - **កាល** ចុំ. កាលជាទីមក ។ - **កិច្ច** នចុំ. កិច្ចគឺកិ.មក, កិច្ចដោយកិ.មក ។ - **ត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.មក, ត្រូវការដល់កិ.មក ។ - **ទិវស** ចុំ., នចុំ. ថ្ងៃនៃកិ.មក, ថ្ងៃជាទីមក ។ - **ប្បដិបទា** ឥ. សេចក្ដីប្រតិបត្តិជាទីមក, សេចក្ដីប្រតិបត្តិដើម្បីគុណជាតជាគ្រឿងមក ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈគឺកិ.មក, ភាវៈនៃកិ.មក ។ - **មត្ត** គុ. កិច្ចគ្រាន់តែកិ.មក ។ - **វេលា** ឥ. វេលាជាទីមក ។

អាគមាធិគមសម្បន្ន គុ. [អាគមាធិគម+សម្បន្ន] ដល់ព្រមហើយ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ដោយនិកាយជាទីមកនិងគុណវិសេសជាគ្រឿងព្រាស់ដឹង (អាគម <អា+គម+អ; វិ. **អាគច្ឆតិ ឯត្ថាតិ**> **អាគមោ** (**និកាយោ**); អធិគម<អធិ+គម+អ; វិ. **អធិគច្ឆតិ ឯតេនាតិ**> **អធិគមោ** (**គុណវិសេសោ**) ។

អាគមិម្ហ កិ. [អា+គម+អ+ឥ_អា.+ម្ហ_បរោ. ឬ ហី] មកហើយ ។

អាគមេតុ កិ. [អា+គម+ណេ+តុ_ប.] ចូរញុំាងកាលឱ្យមកដល់, ចូររង់ចាំ, ចូរបង្អង់ ។

អាគម បុំ. [អា+គម+អ] កិ.មក; វិ. **អាគមនំ**>**អាគមោ**; និកាយជាទីមក, និកាយជាគ្រឿងមក ។

អាគមេន្ត គុ. [អា+គម+ណេ+អន្ត] កាលញុំាងកាលឱ្យមកដល់, កាលរង់ចាំ, កាលបង្អង់ ។

អាគម្ម អ. [អា+គម+ត្វា] មកហើយ, មកដល់ហើយ, អាស្រ័យហើយ ។

អាគារិក បុំ. [អគារ+ណិក] អ្នកមានផ្ទះ, អ្នកមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ, អ្នកគ្រប់គ្រងនូវផ្ទះ (គ្រហស្ថ); វិ. **អគារំ អាចរតីតិ**> **អាគារិកោ** ។

អាគារិយ បុំ. [អគារ+ណិយ] (ចូរមើលអាគារិកប្លែកតែណិយបច្ច័យ) ។

. យស បុំ. យសនៃគ្រហស្ថ, យសនៃ...អ្នកមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ ។ **. សីល** នបុំ. សីលនៃគ្រហស្ថ, ... ។

អាឃាតន នបុំ. [អា+ហន, ហន>ឃាត+យុ] ទីជាទីមកសម្លាប់, ជាទី

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សម្លាប់ (កន្លែងសម្រាប់សម្លាប់); វិ. **អាគន្ត្វា យាគេន្តិ យស្មិន្តិ > អាឃាតនំ** ។

អាឃាត ពុំ. [អា+ហន, ហន>ឃាត+ណ] កិ.បៀតបៀនទូទៅ, សេចក្ដីខ្នាំងខ្នប់, សេចក្ដីអាឃាត, កិ.គុំគួន, គំនុំ; វិ. **អាហននំ> អាឃាតោ** ។ - **វស** ពុំ. អំណាចនៃ...។ - **ឧប្បត្តិ** ឥ. កិ.កើតឡើងនៃគំនុំ ។

អាចមនឧទកាវសេស គុ. [អាចមនឧទក+អវសេស] ទឹកសម្រាប់ជំរះ, - សម្រាប់លាងដ៏សេសចុះ, (ទឹក) ដ៏សេសចុះចាកទឹកសម្រាប់ជំរះ (អាចមន<អាចម+យុ = ជំរះ, លាង); វិ. **អាចមេតិ ឯតេនាតិ> អាចមនំ** ។

អាចយ ពុំ. [អា+ចិ+ណ] កិ.សន្សំទូទៅ, សេចក្ដីកគួន; វិ. **អាចិនំ> អាចយោ** ។

អាចរិយ ពុំ. [អា+ចរ+ណ(១) +ឥ.អា.] អ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាប្រយោជន៍ដល់សិស្ស ឬ អ្នកដែលសិស្សត្រូវប្រព្រឹត្តដោយអើពើ ឬ ដោយសេចក្ដីគោរព (អាចារ្យ), វិ. **សិស្សានំ ហិតមាចរតីតិ> អាចរិយោ, អាទរេន ចរិតព្វោតិ វា> អាចរិយោ** ។ - **ធន** នពុំ. ទ្រព្យនៃ អាចារ្យ, ទ្រព្យជាចំណែកនៃអាចារ្យ ។ - **បូជក** ពុំ. អ្នកបូជានូវអាចារ្យ ។ - **ភាគ** ពុំ. ចំណែកនៃអាចារ្យ ។ - **វត្ត**

---

១. ក្នុងយោជនានៃអភិធម្មត្ថវិភាវិនី ថាចុះ «យប្បច្ចយ» ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ទថុំ. វត្តគឺអន្តេវាសិកគប្បីធ្វើដល់អាចារ្យ ។ . ឧបជ្ឈាយ-

អាគន្តុក ចុំ. អាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍និងភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ . ឧប-

ជ្ឈាយវត្តាទិ គុ. (វត្ត) មានអាចរិយវត្តនិងឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម ។

អាចាមកុណ្ឌក ទចុំ. [អាចាម+កុណ្ឌក] បាយក្ដាំងនិងកន្ទក់(១) ។

អាចារ ចុំ. [អា+ចរ+ណ] សេចក្ដីប្រព្រឹត្តិទូទៅ (មារយាទ); វិ. **អាចរណំ> អាចារោ**; អាការដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តដោយអើពើ (មារយាទ); វិ. **អាចរេន ចរិតព្វោតិ> អាចារោ** ។ . **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺមារយាទ, សេចក្ដីដល់ព្រមដោយអាចារៈ (មារយាទ) ។ . **សម្បន្ន** គុ. ដែលដល់ព្រមហើយដោយមារយាទ ។

អាចារិ កិ. [អា+ចរ+អ+ឦ-អជ្ជ.] ត្រាច់មកហើយ, ហើរមកហើយ ។

អាចិក្ខ កិ. [អា+ចិក្ខ+អ+ហិ-ប; លុប ហិ] ចូរប្រាប់ ។

អាចិក្ខន្តិ កិ. [អា+ចិក្ខ+អ+អន្តិ-វ.] ប្រាប់ ។

អាចិក្ខិត្វា អ. [អា+ចិក្ខ+ឥ-អា+ត្វា] ប្រាប់ហើយ ។

អាចិណ្ណ គុ. [អា+ចិ ឬ ចរ+ត, ត>ឥណ្ណ] ដែល...សន្សំទូទៅហើយ(២) ឬ ដែល...ប្រព្រឹត្តទូទៅហើយ(២) ។ . **ចង្កមន** គុ. មានកិ.ចង្ក្រមប្រព្រឹត្តទូទៅហើយ ឬ ក្រៃលែងហើយ, មានកិ.ចង្ក្រមសន្សំទូទៅ

---

១. គួរនាំគ្នាហៅឱ្យត្រូវតាមបាលីថា «កុណ្ឌក» វិញ ។

២. ប្រែត្រឹមតែ «សន្សំហើយ, ប្រព្រឹត្តហើយ» ក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ ។ - វិ. ចុំ. អំណាចនៃ...គឺ...សន្សំទុកទៅហើយ ឬ ប្រព្រឹត្តទុកទៅហើយ ។ - **សមាចិណ្ណកុសលមូលក** គុ. មានកុសលគឺ... សន្សំទុកទៅហើយនិងសន្សំទុកទៅព្រមហើយជាមូល, មានមូលគឺកុសលដែល...ប្រព្រឹត្តទុកទៅហើយនិងប្រព្រឹត្តទុកទៅព្រមហើយ ។

អាចិនន្ត គុ. [អា+ចិ+នា+អន្ត] កាលសន្សំ ។

អាជញ្ញ នចុំ. [អាជានីយ+ណ្យ] អ្នកដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស (សេះអាជានេយ្យ, បុរសអាជានេយ្យ); វិ. **អា ភុសោ ការណាការណំ ជានាតីតិ> អាជានីយោ, អាជានីយោ ឯវ> អាជញ្ញំ** (ណ្យ.បច្ច័យនេះប្រើជាភាវតទ្ធិតវិញក៏បាន; វិ. **អាជានីយស្ស ភាវោ> អាជញ្ញំ** =ភាវៈនៃជនអ្នកដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស) ។ - **វថសត** នចុំ. រយនៃរថដ៏ទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ ។ - **វឡវា** ឥ. មេលាជាមេនៃសេះអាជានេយ្យ ។

អាជានីយ ចុំ. [អា+ញា, ញា>ជា+អានីយ] អ្នកដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស; វិ. **អា ភុសោ ការណាការណំ ជានាតីតិ> អាជានីយោ** ។ (យ.អភិ.ថា«អាជានិយ<អា+ញា+អនិយ» ពាក្យប្រែនិងវិគ្គហៈដូចគ្នា) ។ - **វឡវា** ឥ. មេលាជាមេនៃសេះអាជា-នេយ្យ ។ - **សិន្ធវ** ចុំ. សេះសិន្ធវៈ (សេះសិន្ធព) ជាអាជានេយ្យ, សេះសិន្ធវៈដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស ។

អាជានេយ្យ ចុំ. [អា+ញា+នា+ឯយ្យ] (ពាក្យប្រែនិងវិគ្គហៈដូច «អាជានីយ») ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាជីវក ពុំ. [អា+ជីវ+ណ្វុ] អ្នកអាស្រ័យរស់នៅ, អ្នករស់នៅ; វិ. **អាជីវតីតិ> អាជីវកោ** ។ និគ្គន្ថសាវកឈ្មោះអាជីវក, បរិព្វាជកឈ្មោះអាជីវក ។

អាជីវ ពុំ. [អា+ជីវ+អ] ធម៌ជាទីអាស្រ័យរស់នៅ, ធម៌ជាគ្រឿងអាស្រ័យរស់នៅ (អាជីវបារិសុទ្ធសីល); វិ. **អាជីវន្តិ ឯត្ថ វា ឯតេនាតិ> អាជីវោ** ។ កិ.អាស្រ័យរស់នៅ, កិ.រស់នៅ, កិ.ចិញ្ចឹមជីវិត; វិ. **អាជីវនំ> អាជីវោ** ។

អាណត្ត គុ. [អាណ+ត] គឺ...បង្គាប់ហើយ, -ប្រើហើយ ។ - មនុស្ស ពុំ. មនុស្សដែល...បង្គាប់ហើយ ។

អាណត្តិ ឥ. [អាណ+តិ] សេចក្តីបង្គាប់, កិ.បង្គាប់; វិ. **អាណាបនំ> អាណត្តិ** ។

អាណា ឥ. [អាណ+អ+អា.ឥ.] អាជ្ញា, សេចក្តីបង្គាប់ ។

អាណាបេត្វា អ. [អាណ+ណាបេ+ត្វា] បង្គាប់ហើយ ។

អាណាបេថ កិ. [អាណ+ណាបេ+ថ.ប.] ចូរបង្គាប់ ។

អាណាបេសិ កិ. [អាណ+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] បង្គាប់ហើយ ។

អាតប ពុំ. [អា+តប+អ] សភាវៈក្តៅសព្វ ឬ សភាវៈរុងរឿងដោយជុំវិញ (កំដៅ, កំដៅថ្ងៃ); វិ. **អា សមន្តតោ តបតិ ទិប្បតីតិ> អាតបោ** ។ (ទី ឬ ប្រទេស) មានកំដៅ; វិ. **អាតបោ យស្ស អត្ថីតិ> អាតបោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាតប្ប ពុ., នពុ. [អា+តប+ណ] សភាវៈញ៉ាំងកាយនិងចិត្តឱ្យក្តៅសព្វ ឬ ក្រៃលែង (សេចក្តីព្យាយាម); វិ. **អាភុសោ កាយំ ចិត្តញ្ច តាបេតីតិ> អាតប្បោ** ។ ព្យាយាមជាហេតុញ៉ាំងកិលេសឱ្យក្តៅសព្វ; វិ. **កិលេសេ អាតាបេតិ ឯតេនាតិ> អាតប្បំ** ។

អាតាប ពុ. [អា+តប+ណ] សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងញ៉ាំងកិលេសឱ្យក្តៅសព្វ ឬ ទូទៅ; វិ. **កិលេសេ អាតាបេតិ ឯតេនាតិ> អាតាបោ** ។

អាតាបី ពុ. [អាតាប+ឦ] អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងញ៉ាំងកិលេសឱ្យក្តៅសព្វ; វិ. **អាតាបោ យស្ស អត្ថីតិ> អាតាបី** ។

អាតុរ គុ. [អត+ឧរ ឬ អា+តុរ+អ] ក្តៅក្រហាយ, រសាប់រសល់, ឈឺជានិច្ច ។ - **រូប** គុ. មានរូបក្តៅក្រហាយ, មានសភាពក្តៅក្រហាយ, មានសភាពឈឺចាប់, មានសភាពឈឺជានិច្ច ។

អាទយិ កិ. [អា+ទា, យក អា នៃ ទា>អយ+អ+ឦ-អជ្ជ.] កាន់យកហើយ ។

អាទរ ពុ. [អា+ទរ+អ] សេចក្តីអើពើ, សេចក្តីគោរព; វិ. **អាទរណំ> អាទរោ** ។

អាទាន នពុ. [អា+ទា+យុ] កិ.កាន់យក, សេចក្តីប្រកាន់ ។ - **បដិនិស្សគ្គ** ពុ. ការលះបង់នូវសេចក្តីប្រកាន់ (បដិនិស្សគ្គ<បដិ+និ+សជ+អ, ជ>គ>គ្គ, ស>ស្ស) ។

អាទាយ អ. [អា+ទា+ត្វា, ត្វា>យ] កាន់យកហើយ, នាំហើយ, ... ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាទាស បុំ. [អា+ទិស+ណ] របស់ដែលគេសម្រាប់ឆ្លុះមើល ឬ របស់ជាទីឆ្លុះមើលនៃជន (កញ្ចក់); វិ. **អាទិស្សតេ ឯតេនាតិ> អាទាសោ , អាទិសតិ ឯត្ថាតិ វា> អាទាសោ** ។

អាទិ គុ. [អា+ទា+ឥ] (សភាវៈ) ដែលជនកាន់យក (ខាងដើម); វិ. **អាទិយតេតិ> អាទិ** ។ **-កល្យាណ** គុ. មានលំអក្នុងខាងដើម, មានពិរោះក្នុងខាងដើម, មានគុណគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់ក្នុងខាងដើម ។ **-គាថាវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវគាថាក្នុងខាងដើម ។ **-បរិយោសាន** នបុំ. ខាងដើមនិងខាងចុង ឬ ទីបំផុត ។ **-មជ្ឈ-បរិយោសានកល្យាណធម្ម** បុំ. ធម៌មានសេចក្ដីពិរោះក្នុងខាងដើមនិងកណ្ដាលនិងខាងចុង ។ **-មជ្ឈ** គុ. ខាងដើមនិងកណ្ដាល ។

អាទិច្ច បុំ. [អា+ទិប+ណ្យ] (សភាវៈ) រុងរឿងក្រៃលែង (ព្រះអាទិត្យ); វិ. **អា ភុសោ ទិប្បតីតិ> អាទិច្ចោ** ។ **-បថ** បុំ. ផ្លូវជាទីទៅនៃព្រះអាទិត្យ, គន្លងនៃព្រះអាទិត្យ (អាកាស) ។

អាទិត្ត គុ. [អា+ទិប+ត] គឺ...ឱ្យក្ដៅទូទៅហើយ, -ឆេះហើយ, -ឱ្យរុងរឿងហើយ ។ **-បរិយាយទេសនា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងសំដែងនូវអាទិត្តបរិយាយសូត្រ, ទេសនាគឺបណ្ឌិតកំណត់ដោយអាទិត្តបរិយាយសូត្រ ។

អាទិន្ន គុ. [អា+ទា+ត, ត>ឥន្ន] គឺ...កាន់យកហើយ ។ **-ទណ្ឌ** គុ. មាន មានដំបងកាន់ហើយ ។ **-សត្ថ** គុ. មានសស្ត្រាកាន់ហើយ ។

អាទិយតិ កិ. [អា+ទា+យ+តិ-វ, ផ្លាស់អានៃទា>ឥ] គឺ...កាន់យក ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាទីនវ ចុំ. [អា+ទីន+វិ+អ] សភាវៈញ៉ាំងទុក្ខឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយក្រៃលែង (ទោស); វិ. **អា ភុសោ ទីនំ វាយតិ គមយតីតិ> អាទីនវោ** ។

អាទូ និ. ឬថា, ឬ ក៏ ។

អាទេសនា ឥ. [អា+ទិស+យុ+អា.ឥ.] សេចក្ដីសំដែងអាង, វាចាជាគ្រឿងសំដែងអាង ។ - **បាដិហារិយានុសាសនី** ឥ. វាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅតាមដោយអាទេសនាបាដិហារ្យ, វាចាជាគ្រឿងប្រដៅរឿយៗដោយឫទ្ធិជាហេតុនាំបង់នូវប្រតិបក្សដោយអំណាចនៃសេចក្ដីសំដែងអាង ។

អាធារក ចុំ. [អា+ធរ+ណ្វុ] ប្រដាប់ទ្រនូវបាត្រ, របស់ជាទីទ្រទុកនូវបាត្រ (ជើងបាត្រ) ។

អាធិបច្ច នចុំ. [អធិបតិ+ណ្យ] ភាវៈនៃ...ជាអធិបតី, -ជាធំ; វិ. **បាតិ រក្ខតីតិ> បតិ**=អ្នករក្សា (ម្ចាស់) ។ **អធិកោ លោកស្ស បតិ> អធិបតិ**=អ្នករក្សានូវលោកដ៏ក្រៃលែង, ឬ ម្ចាស់នៃលោកដ៏ក្រៃលែង (អធិបតិ, ជាធំ) ។ **អធិបតិស្ស ភាវោ> អាធិបច្ចំ** ។

អធិបតេយ្យ នចុំ. [អធិបតិ+ណេយ្យ] ភាវៈនៃ...ជាអធិបតី, -ជាធំ; វិ. **អធិបតិនោ ភាវោ> អធិបតេយ្យំ ឬ អាធិបតេយ្យំ** ។

អានន្ទ ចុំ. [អា+នន្ទ+អ] សេចក្ដីត្រេកអរទូទៅ ឬ ក្រៃលែង; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អានន្ទនំ> អានន្ទោ (ជាឈ្មោះព្រះថេរៈមួយអង្គជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះពុទ្ធ) ។ - **ត្ថេរប្បញ្ហាវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃបញ្ហាព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទ ។ - **ត្ថេរប្បមុខ** គុ. មានព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទជាប្រមុខ ឬ ជាប្រធាន ។ - **ត្ថេរសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទ ។ - **សេដ្ឋិកាល** បុំ. កាលនៃ...ជាសេដ្ឋីឈ្មោះអានន្ទ ។ - **សេដ្ឋិវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីឈ្មោះអានន្ទ ។

អានយ បុំ. [អា+នី+ណ] កិ.នាំមក; វិ. **អានយនំ> អានយោ** ។ - **ត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.នាំមក, ត្រូវការដល់កិ.នាំមក ។

អានយិស្សាមិ កិ. [អា+នី+អ+ឥ.អា+ស្សាមិ_ភ.] នឹងនាំមក ។

អានយិំសុ កិ. [អា+នី+អ+ឥំ_អជ្ជ.] នាំមកហើយ ។

អានាបេសិ កិ. [អា+នី+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា] ញុំាង...ឱ្យនាំមកហើយ ។

អានិសង្ស បុំ. [អា+និ+សំស+អ] វិបាកដែលគេគួរសរសើរទូទៅមិនដាច់, អានិសង្ស (គុណ, ផលនៃកុសល, អំណាចនៃការប្រព្រឹត្តិល្អ) ។

អានីត គុ. [អា+នី+ត] គឺ...នាំមកហើយ ។ - **ទិវស** បុំ., នបុំ. ថ្ងៃនៃ...គឺ...នាំមកហើយ ។ - **នហាបិត** បុំ. ជាងកំណោរ (អ្នកកោរកាត់) គឺ...នាំមកហើយ ។

អានីយមាន គុ. [អា+នី+យ+មាន] គឺ...កាលនាំមក ។

អានុភាវ បុំ. [អនុ+ភូ+ណ] (សភាវៈ) ញុំាងបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយ...

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នោះឱ្យចំរើនរឿយៗ (អានុភាព, តេជះ, អំណាច); ឧ. **កំសមច្ចិ-បុត្តលំ អនុភាវេតិ ចឡ្ហកិកិ> អនុភាវោ, អនុភាវោ ឯវ> អានុភាវោ** ។ **-វន្តុ** គុ. មានអានុភាព ។ **-សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយអានុភាព ។

អានេតិ កិ. [អា+នី+អ+តិ.វ] នាំមក ។

អានេតុកាម គុ. [អានេតុំ+កម+ណ ឬ អានេតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បី នាំមក; ឧ. **អានេតុំ កាមេតីតិ> អានេតុកាមោ**; មានប្រាថ្នាដើម្បីនាំមក; ឧ. **អានេតុំ កាមោ ឯតស្សាតិ> អានេតុ-កាមោ** ។

អានេតុំ អ. [អា+នី+តុំ] ដើម្បីនាំមក, វិកិ.នាំមក ។

អានេត្វា អ. [អា+នី+ត្វា] នាំមកហើយ ។

អានេថ កិ. [អា+នី+អ+ថ.ប.] ចូរនាំមក ។

អាបជ្ជតិ កិ. [អា+បទ+យ+តិ.វ.] ដល់, ត្រូវ ។

អាបជ្ជមាន គុ. [អា+បទ+យ+មាន] កាលដល់, កាលត្រូវ ។

អាបជ្ជិត្វា អ. [អា+បទ+យ+ឥ.អាគ+ត្វា] ដល់ហើយ, ត្រូវហើយ ។

អាបណ បុំ. [អា+បណ+អ] ប្រទេសជាទីនាំមកនូវវត្ថុផ្សេងៗនៃជន, ប្រទេសជាទីលក់ដូរនៃជន, ប្រទេសជាទីជួញនៃជន, ប្រទេសជាទីទិញចូលនិងលក់ចេញនៃជន (ផ្សារ, រានផ្សារ); ឧ. **អាបណោ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

យន្ត ព្យួហារយន្ត អស្សិន្តិ> **អាបណោ** ។ - **ទ្វារ** នថុំ. ទ្វារនៃផ្សារ ។ - **អាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ផ្សារ ។

អាបណិក ថុំ. [អាបណ+ណិក] អ្នកនៅក្នុងផ្សារ (អ្នកផ្សារ); វិ. **អាបណេ ចសតីតិ> អាបណិកោ** ។ ល ។

អាបត្តិ ឥ. [អា+បទ+តិ] ទោសជាតិតីភិក្ខុគប្បីត្រូវ (អាបត្តិ); វិ. **អាបជ្ជិតព្វា> អាបត្តិ** ។ - **ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃអាបត្តិ, ភាវៈនៃ...ជាអាបត្តិ ។

អាបន្ន គុ. [អា+បទ+ត] ដល់ហើយ, ត្រូវហើយ ។ - **ត្ត** នថុំ. ភាវៈនៃ...ជា...ដល់ហើយ, - ត្រូវហើយ ។

អាបាថ ថុំ. [អា+បថ+ណ] ប្រទេសជាទីមកប្រព្រឹត្តទៅនៃ...(គន្លង, រង្វង់); វិ. **អាគន្ត្វា បថតិ ចក្ខតិ ឯត្ថាតិ> អាបាថោ** ។

អាបាទិ កិ. [អា+បទ+អ+ញ្ញ-អជ្ជ.] ដល់ហើយ, ដល់ទូទៅហើយ ។

អាបាន នថុំ. [អា+បា+យុ] ទីជាទីមកផឹក; វិ. **អាគន្ត្វា បិវន្តិ ឯត្ថាតិ> អាបានំ** ។ - **ភូមិ** ឥ. ទីជាទីមកផឹក (រោងសុរា) ។

អាបុច្ឆន្តិ កិ. [អា+បុច្ឆ+អ+អន្តិ-វ.] លា, សួរដោយអើពើ, ផ្ញើ ។

អាបុច្ឆិតព្វ គុ. [អា+បុច្ឆ+ឥ-អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីលា, -គប្បីសួរដោយអើពើ ។ - **យុត្តក** គុ. គួរតី...គប្បីលា ។

អាបុច្ឆិយមាន គុ. [អា+បុច្ឆ+ឥ-អា.+យ+មាន] គឺ...កាលលា, -កាលសួរដោយអើពើ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាប ចុំ. [អា+បា+អ] របស់ដែលគេផឹក (ទឹក); វិ. **អាបិយតីតិ> អាបោ** ។ សព្ទនេះកាលបើរួមចូលជាបទសមាសត្រូវយកស្រៈ «អ»របស់ខ្លួនជា«ឱ»ផរាប ។ **- កសិណសមាបត្តិវស** ចុំ. អំណាចនៃ សមាបត្តិមានអាបោកសិណជាអារម្មណ៍។ **- តេជោវា-យោរជោហរណចណ្ឌាលកុមារកឧសភច្ឆិន្នវិសាណ-សមចិត្តតា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយទឹកនិងភ្លើងនិងខ្យល់ និងសំពត់សំរាប់នាំបង់នូវធូលី និងកុមារនៃមនុស្សចណ្ឌាល និងគោមានស្នែងដាច់ហើយ, (-បាក់ហើយ,-កំបុតហើយ)។

អាពទ្ធប្បដិពទ្ធសហាយក ចុំ. [អាពទ្ធប្បដិពទ្ធ+សហាយក] សំឡាញ់ដែលជាប់មកហើយ និងជាប់ចំពោះហើយ ។

អាពាធ ចុំ. [អា+ពាធ+អ] រោគបៀតបៀនដោយក្រៃលែង (អាពាធ, ជំងឺ); វិ. **អា ភុសោ ពាធតិ ហឹសតីតិ> អាពាធោ** ។

អាពាធិក គុ. [អាពាធ+ណិក] អ្នកប្រកបដោយអាពាធ, អ្នកមានអាពាធ, អ្នកជំងឺ; វិ. **អាពាធេន និយុត្តោ> អាពាធិកោ , អាពាធោ យស្ស អត្ថីតិ> អាពាធិកោ** ។ **- ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មាន អាពាធ ។

អាភត គុ. [អា+ភរ+ត] គឺ...មកហើយ; វិ. **អាភរិយិត្ថ អាហរិយិ-ត្ថាតិ> អាភតោ** ។ **- បណ្ណាការ** ចុំ. គ្រឿងបណ្ណាការគឺ...នាំមកហើយ, ជំនូនគឺ...នាំមកហើយ ។ **- មញ្ចក** ចុំ. គ្រែតូចគឺ...នាំ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មកហើយ ។ . **មំស** នបុំ. សាច់គឺ...នាំមកហើយ ។ . **សក្ការ** បុំ. សក្ការៈគឺ...នាំមកហើយ ។

អាភរណ នបុំ. [អា+ភរ+យុ] វត្ថុដែលជនប្រដាប់ ឬ ពាក់តែង (គ្រឿងអាភរណៈ, គ្រឿងអម្ពរ, អលង្ការជាគ្រឿងញុំាងអវយវៈឱ្យពេញ), វិ. **អាភរិយតេតិ> អាភរណំ** ។ . **ត្ថី** បុំ. ត្រូវការដល់គ្រឿងអាភរណៈ, ប្រយោជន៍ដល់គ្រឿងអម្ពរ។

អាភស្សរទេវលោក បុំ. [អាភស្សរ+ទេវលោក] ទេវលោកឈ្មោះអាភស្សរៈ, ទេវលោកជាន់អាភស្សរៈ ។

អាភាតិ កិ. [អា+ភា+អ+តិ_វ.] រុងរឿងទូទៅ, រុងរឿងក្រៃលែង, ភ្លឺច្បាស់, ភ្លឺ ។

អាភិធម្មិក គុ. [អភិធម្ម+ណិក] អ្នករៀននូវអភិធម្ម, វិ. **អភិធម្មំ អធិតេតិ> អាភិធម្មិកោ**, អ្នកចេះនូវអភិធម្ម។ វិ. **អភិធម្មំ ជានាតីតិ> អាភិធម្មិកោ** ។

អាម និ. ស័ព្ទសំរាប់ទទួលពាក្យនិយាយថា អើ, បាទ, ករុណា ។ ល ។

អាមកមច្ឆ បុំ. [អាមក+មច្ឆ] ត្រីស្រស់, ត្រីឆៅ ។

អាមកសុសាន នបុំ. [អាមក+សុសាន] ស្មសានជាទីចោលនូវសពស្រស់ ឬ ខ្មោចស្រស់ ។

អាមដ្ឋ គុ. [អា+មស+ត] គឺ...ពាល់ហើយ, .ប៉ះពាល់ហើយ, .ពាល់ត្រូវហើយ, .ចាប់កាន់ហើយ; វិ. **អាមសិយិត្ថាតិ> អាមដ្ឋំ** ។

WAT KHEMARARATANARAM

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

-កាល ថុំ. កាលនៃ...គឺ...ពល់ត្រូវហើយ ។ -ភណ្ឌក នថុំ. ភណ្ឌៈ (ទ្រព្យ) គឺ...ពល់ត្រូវហើយ ។

អាមន្តន នថុំ. [អា+មន្ត+យុ] កិ.ហៅ, ជាទីហៅ; វិ. **អាមន្តិយតេតិ> អាមន្តនំ, អាមន្តេតិ ឯត្ថាតិ> អាមន្តនំ** ។ -**អាទិ** គុ. មានកាលជាទីហៅជាដើម ។

អាមន្តេត្វា អ. [អា+មន្ត+ណេ+ត្វា] ហៅហើយ, ហៅមកហើយ ។

អាមន្តេសិ កិ. [អា+មន្ត+ណេ+ឦ-អជ្ជ.+ស-អា.] ហៅហើយ, ហៅមកហើយ ។

អាមលកមត្ត គុ. [អាមលក+មត្ត] ប៉ុនផ្លែកន្ទួតព្រៃ, មានផ្លែកន្ទួតព្រៃជាប្រមាណ ។

អាមិស ថុំ. [អា+មិស+អ] របស់ដែលគេចាប់កាន់បាន (អាមិស, នុយ); វិ. **អាមិសិយតេ គណ្ហិយតេតិ> អាមិសោ** ។ -**ចក្ខុក** ថុំ. អ្នកឃើញនូវអាមិស, អ្នកសំឡឹងនូវអាមិស; វិ. **អាមិសំ ចក្ខតិ បស្សតីតិ> អាមិសចក្ខុកោ** ។ អ្នកមានអាមិសក្នុងចក្ខុ; វិ. **អាមិសោ ចក្ខុម្ហិ យស្ស សោ> អាមិសចក្ខុកោ** ។ -**បដិសន្ថារ** ថុំ. វាទៈជាគ្រឿងរៀបរៀងព្រមចំពោះដោយអាមិស, ការទទួលដោយអាមិស, ការប្រស្រ័យដោយអាមិស, ការបដិសន្ថារៈដោយអាមិស (**បដិសន្ថារ**<បដិ+សំ+ថរ+ណ) ។

អាយតគម្ភីរ ថុំ., គុ. [អាយត+គម្ភីរ] បណ្ដោយនិងជម្រៅ, ទទឹងនិងជម្រៅ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាយតន នបុំ. [អា+យត+យុ] (ទី) ជាទីត, -ជាទីនៅ, -ជាទីកើត, អណ្តូង ។

អាយតិ និ. តទៅ, តទៅមុខ, ក្នុងខាងមុខ ។

អាយន្ត គុ. [អា+យា+អន្ត] កាលមក ។

អាយសាធក បុំ. [អាយ+សធ+ណ្វុ] អ្នកញ៉ាំងសួយឱ្យសម្រេច (អាយ បុំ. <អយ+ណ = សួយ, អាករ, ពន្ធ); វិ. **អាយំ សាធេតីតិ**> **អាយសាធកោ** ។

អាយស្មន្ត គុ. [អាយុ+មន្តុ] អ្នកមានអាយុ ។

អាយាចតិ កិ. [អា+យាច+អ+តិ_វ.] អញ្ជើញ, អារាធនា, អង្វរ, បន់ស្រន់, បួងសួង, សូម ។

អាយាចនា ឥ. [អា+យាច+យុ+អា_ឥ.] កិ.អង្វរ; វិ. **អាយាចិយតេតិ**> **អាយាចនំ**, **អាយាចនំ ឯវ**>**អាយាចនា** ។ វាចាជាគ្រឿងសូម; វិ. **អាយាចតិ ឯតាយាតិ**> **អាយាចនា** ។ល។

អាយាចិ កិ. [អា+យាច+អ+ឦ_អជ្ជ.] អង្វរហើយ, សូមហើយ, ... ។

អាយាចិត គុ. [អា+យាច+ឥ_អា+ត] គឺ...អញ្ជើញហើយ, -អារាធនាហើយ, -អង្វរហើយ, បន់ស្រន់ហើយ, បួងសួងហើយ, -សូមហើយ; វិ. **អាយាចិយិត្ថាតិ**> **អាយាចិតោ** ។ - **កាល** បុំ. កាលដែល...គឺ... ។ - **ធម្មទេសន** គុ. មានធម៌ទេសនាគឺ...អារាធនាហើយ ។

អាយាចិត្វា អ. [អា+យាច+ឥ_អា+ត្វា] សូមហើយ, បួងសួងហើយ, ...។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាយោម កិ. [អា+យា+អ+ម.វ. ឬ ប.] មក, មកនឹងទៅ, ចូរមកទៅ ។

អាយុ នបុំ. [ឥ ឬ អយ+ណុ] ធម្មជាតជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅនៃសត្វ (អាយុ); **វិ. អយន្តិ ឥច្ចន្តិ ឯតេនាតិ> អាយុ** ។ ន័យខ្លះ (អាយុ<អា+យុ+អ; **វិ. អាយន្តិ ឥច្ចន្តិ ឯតេនាតិ> អាយុ** ។ **-កប្ប** នបុំ. កាលជាទីកំណត់នៃអាយុ, កប្បនៃអាយុ ។ **-ក្ខយ** បុំ. គឺ.អស់ទៅនៃអាយុ ។ **-បរិច្ឆេទ** បុំ. ការកំណត់នូវអាយុ, កាលជាទីកំណត់នូវអាយុ ។ **-បរិយោសាន** នបុំ. កាលជាទីបំផុតចុះជុំវិញនៃអាយុ, កាលជាទីបំផុតនៃអាយុ ។ **-ប្បមាណ** នបុំ. ប្រមាណនៃអាយុ; គុ. មានអាយុជាប្រមាណ។ **-វឌ្ឍនការណ** នបុំ. ហេតុនៃសេចក្ដីចំរើនដោយអាយុ, ហេតុជាគ្រឿងចំរើននៃអាយុ ។ **-វឌ្ឍនកុមារវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃកុមារឈ្មោះអាយុវឌ្ឍនៈ ។ **-វឌ្ឍន** នបុំ. សេចក្ដីចំរើននៃអាយុ ឬ ដោយអាយុ, សេចក្ដីញ៉ាំងអាយុឱ្យចំរើន ។ **-សង្ខារ** បុំ. សង្ខារគឺអាយុ; **វិ. អាយុ ឯវ សង្ខារោ> អាយុសង្ខារោ** ។

អាយុត្តក បុំ. [អា+យុជ+ត+ក.ស.] អ្នកប្រកបទូទៅ, អ្នកហៅនូវស្នួយ (ស្មៀន, នាយស្មៀន) ។ **-បុរិស** បុំ. បុរសអ្នកប្រកបទូទៅ, បុរសជានាយស្មៀន ។ **-វេស** បុំ. ភេទនៃបុរសអ្នកហៅនូវស្នួយ, ភេទនៃបុរសជានាយស្មៀន ។

អាយូហបរិយោសាន នបុំ. [អាយូហ+បរិយោសាន] កាលជាទីបំផុត

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នៃកម្មគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ, -គឺបុគ្គលគប្បីត្រិះរិះ, -គឺបុគ្គលគប្បីប្រមូលមក (អាយូហ < អា+ឩហ+អ+យ-អា = ប្រព្រឹត្តទៅ, ត្រិះរិះ, ប្រមូលមក; វិ. **អាយូហេតព្វំ បចក្កេតព្វន្តិ> អាយូហំ** ។ ន័យខ្លះថាៈ កាលជាទីបំផុតនៃថ្ងៃនៃអាយុ; **អាយូហ** < អាយុ+អហ = ថ្ងៃនៃអាយុ; វិ. **អាយុស្ស អហំ> អាយូហំ**) ។

អាយោគ បុំ. [អា+យុជ+ណ] សេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបទូទៅ ឬ ដោយក្រៃលែង; វិ. **អាយុញ្ជតិ ឯតេនាតិ> អាយោគោ** ។

អារា,អារកា និ. ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី ប្រែថា«ក្នុងទីឆ្ងាយ» (អារកស័ព្ទនេះប្រើជាបទគុណវិញក៏បាន) ។ -**តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកឆ្ងាយ ។ -**ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកឆ្ងាយ ។

អារក្ខក បុំ. [អា+រក្ខ+ណ្វុ] អ្នករក្សាទូទៅ, អ្នកថែរក្សា, អ្នកថែទាំ; វិ. **អារក្ខតីតិ> អារក្ខកោ** ។

អារក្ខណ នបុំ. [អា+រក្ខ+យុ] កិ.រក្សាទូទៅ, កិ.រក្សា, កិ.ថែទាំ; វិ. **អារក្ខិយតេតិ> អារក្ខណំ** ។ -**ត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.រក្សា, ... ។

អារក្ខ បុំ. [អា+រក្ខ+អ] អ្នករក្សាទូទៅ; វិ. **អារក្ខតីតិ> អារក្ខោ** ។ ការរក្សាទូទៅ; វិ. **អារក្ខណំ> អារក្ខោ** ។ -**ទេវតា** ឥ. ទេវតាអ្នករក្សាទូទៅ ។ -**មត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ.រក្សាទូទៅ ។

អារគ្គ គុ. [អារ+អគ្គ] ចុងនៃដែកស្រួច ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អារញ្ញក បុ. [អរញ្ញ+ណក] អ្នកនៅក្នុងព្រៃ; ឧ. **អរញ្ញេ វសតីតិ> អារញ្ញកោ** ។ អ្នកមានគិ.នៅក្នុងព្រៃជាវត្ត; ឧ. **អរញ្ញេ វសិតុំ វត្តមេតស្សាតិ> អារញ្ញកោ** ។ - **ភិក្ខុ** បុ. ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ។

អារទ្ធ គុ. [អា+រភ+ត] គឺ...ប្រារព្ធហើយ; ឧ. **អារព្ភយិត្ថាតិ> អារទ្ធោ** ។ - **កាល** បុ. កាលនៃ...គឺ...ប្រារព្ធហើយ ។ - **ភាវ** បុ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ប្រារព្ធហើយ ។ - **វិបស្សកភិក្ខុវត្ថុ** នបុ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកមានវិបស្សនាប្រារព្ធហើយ ។ - **វិបស្សក** បុ. អ្នកមានវិបស្សនាប្រារព្ធហើយ, អ្នកមានបញ្ញា ជាគ្រឿងឃើញច្បាស់ប្រារព្ធហើយ ។ - **វីរិយ** គុ. អ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ; ឧ. **អារទ្ធំ វីរិយំ យេន សោ> អារទ្ធវីរិយោ** ។

អារនេមិនាភិអាទិ គុ. [អារនេមិនាភិ+អាទិ] (វត្ថុ ឬ យានូបករណ៍) មានកាំ និងកង់[១] និងដុំជាដើម ។

អារព្ភ អ. [អា+រភ+ត្វា] ប្រារព្ធហើយ ។

អារភន្តិ កិ. [អា+រភ+អ+អន្តិ.វ.] ប្រារព្ធ, ប្រុងប្រៀប, ផ្តើម ។

អារភិស្សុ កិ. [អា+រភ+អ+ឧំ.អជ្ជ.] ប្រារព្ធហើយ, ប្រុងប្រៀបហើយ, ផ្តើមហើយ ។

អារម្ភ បុ. [អា+រភ+អ+និ.អា.] សេចក្តីប្រារព្ធ, សេចក្តីប្រុងប្រៀប,

(១) ខ្នងកង់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ការតាំងផ្ដើម, ការប្រណាំងប្រជែង; វិ. **អារភន៎> អារម្ភោ** ។

អារម្មណ ឧ៎ុ. [អា+រម+យុ] ធម្មជាតជាទីមកត្រេកអរនៃធម៌ គឺចិត្តនិងចេត-សិក, ម្យ៉ាងទៀត ធម្មជាតជាទីត្រេកអរដោយក្រៃលែងនៃធម៌ គឺចិត្តនិងចេត-សិក (អារម្មណ៍); វិ. **អាគន្ត្វា អា ភុសោ ឲា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា រមន្តិ ឯត្ថាតិ> អារម្មណំ** ។ **-ករណវស** ថុ. អំណាចនៃកិ.ធ្វើឱ្យជាអារម្មណ៍ ។ **-ឧបនិជ្ឈាន** ឧ៎ុ.កិ.ចូលទៅជិតសំឡឹងនូវអារម្មណ៍; វិ. **ឧបគន្ត្វា និជ្ឈានំ> ឧបនិជ្ឈានំ, អារម្មណស្ស ឧបនិជ្ឈានំ> អារម្មណូបនិជ្ឈានំ** ។

អារាធនសមត្ថ គុ. [អារាធន+សមត្ថ] អាចដើម្បីកិ.ត្រេកអរទូទៅ, អាចក្នុងកិ.ញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរសឹប់, -ឱ្យប្រោសប្រាណ (**អារាធន** <អា+រាធ+យុ; វិ. **អារាធិយតេតិ> អារាធនំ**) ។

អារាធយេ កិ. [អា+រាធ(១) +ណយ+ឯយ្យ, ឯយ្យ>ឯ] គប្បីញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅ, -ឱ្យប្រោសប្រាណ ។

អារាធិកា ឥ. [អា+រាធ+ណ្វុ+ឥ.អា.+អា.ឥ.] អ្នកត្រេកអរទូទៅ, អ្នកប្រោសប្រាណ; វិ. **អារាធេតីតិ> អារាធិកា** ។

អារាធេតព្វ គុ. [អា+រាធ+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីឱ្យត្រេកអរទូទៅ,-ឱ្យប្រោសប្រាណ ។

អារាធេតុំ អ. [អា+រាធ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅ, ...។

---

១ តាំងជា «រធ.ធាតុ» វិញក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អា

អារាធេត្វា អ. [អា+រាធ+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅហើយ, ...។

អារាធេសិ កិ. [អា+រាធ+ណេ+ឦ-អជ្ជ.+ស-អា.] ញុំាង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅហើយ, ឱ្យប្រោសប្រាណហើយ ។

អារាម បុំ. [អា+រម+ណ] ប្រទេសជាទីត្រេកអរនៃជន ឬ ប្រទេសជាទីត្រេកអរទូទៅនៃជន (អារាម, សួន); វិ. **អាគន្ត្វា រមន្តិ ឯត្ថាតិ > អារាមោ, អារមន្តិ ឯត្ថាតិ វា> អារាមោ** ។ - **បោក្ខ-រណីបដិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់ចំពោះហើយដោយសួននិងស្រះបោក្ខរណី ។ - **រុក្ខចេត្យ** នបុំ. សួននិងដើមឈើជាចេតិយ; គុ. មានសួននិងដើមឈើជាចេតិយ ។

អារុឡ្ហ អ. [អា+រុហ+ត្វា] ឡើងហើយ, ជិះហើយ, ពាក់ហើយ ។

អារូហិត្វា អ. [អា+រុហ+ឥ-អា+ត្វា] ឡើងហើយ ។

អារូហន្តិ កិ. [អា+រុហ+អ+អន្តិ-វ.] ឡើង ។

អារោគ្យ នបុំ. [អរោគ+ណ្យ] ភាវៈនៃបុគ្គលមានរោគមិនមាន; វិ. **នត្ថិ រោគោ ឯតស្សាតិ> អរោគោ, តស្ស ភាវោ> អារោគ្យំ** ។ ណ្យ. បច្ច័យនេះចុះមកជា «សកត្ថ» ក៏មាន; វិ. **រោគស្ស អភាវោ> អារោគ្យំ** = កិ.មិននមាននៃរោគ ។ - **បរម** គុ. មានភាវៈនៃបុគ្គលមានរោគមិនមានជាយ៉ាងក្រៃលែង; វិ. **អារោគ្យំ បរមំ យស្ស សោ> អារោគ្យបរមោ** ។

អារោចយិត្វា កិ. [អា+រុច+ណយ+ឥ-អា+ត្វា-អជ្ជ.] ប្រាប់ហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អារោចាបន នបុំ. [អា+រុច+ណាបេ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យប្រាប់; វិ.
អារោចាបិយតេតិ> អារោចាបនំ ។

អារោចាបេសិ កិ. [អា+រុច+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យប្រាប់ហើយ ។

អារោចិត គុ. [អា+រុច+ឥ.អា.+ត] គឺ...ប្រាប់ហើយ; វិ. **អារោចិយ-
តេតិ> អារោចិតោ. -តា. -តំ** ។

អារោចេតព្វ គុ. [អា+រុច+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីប្រាប់ ។

អារោចេតុកាម គុ. [អារោចេតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីប្រាប់, មានប្រាថ្នាដើម្បីប្រាប់ ។

អារោចេន្ត គុ. [អា+រុច+ណេ+អន្ត] កាលប្រាប់ ។

អារោចេន្តិ កិ. [អា+រុច+ណេ+អន្តិ.វ.] ប្រាប់ ។

អារោទន នបុំ. [អា+រុទ+យុ] កិ.ទ្រហោយំ, កិ.យំរក, កិ.យំរៀបរាប់; វិ.
អារោទិយតេតិ> អារោទនំ ។ . **សទ្ទ** បុំ. សំឡេងនៃកិ.យំរៀបរាប់, នៃកិ.ទ្រហោយំ (សម្រែក, រោទ៍) ។

អារោបយិត្វាន អ. [អា+រុប+ណយ+ឥ.អា.+ត្វាន] ឡើងហើយ, លើកឡើងហើយ ។

អារោបយិំសុ កិ. [អា+រុប+ណយ+ឩំ.អជ្ជ.] ញុំាង...ឱ្យឡើងហើយ, លើកឡើងហើយ ។

អារោបិត គុ. [អា+រុប+ឥ.អា.+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អារោចយិស្សាតិ> អារោចិតោ ។ - **ទណ្ឌ** ចុំ. ពិន័យ ឬ អាជ្ញា គឺ...លើកឡើងហើយ; គុ. មានអាជ្ញាលើកឡើងហើយ ។ - **និយាម** ចុំ. សេចក្ដីកំណត់នៃ...គឺ...លើកឡើងហើយ ។ - **សញ្ញា** ន. សញ្ញា (សេចក្ដីសំគាល់) គឺ...លើកឡើងហើយ ។

អារោបេតុកាម គុ. [អារោបេតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីលើកឡើង, មានប្រាថ្នាដើម្បីលើកឡើង ។

អារោបេត្វា អ. [អា+រុប+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យឡើងហើយ, លើកឡើងហើយ ។

អារោបេន្ត គុ. [អា+រុប+ណេ+អន្ត] កាលញ៉ាំង...ឱ្យឡើង, កាលលើកឡើង ។

អារោបេយ្យ កិ. [អា+រុប+ណេ+ឯយ្យ-ស.] គប្បីញ៉ាំង...ឱ្យឡើង, គប្បីលើកឡើង ។

អារោហណីយ គុ. [អា+រុហ+អនីយ] គឺ...គប្បីលើកឡើង; វិ. **អារុហិតព្វន្តិ> អារោហណីយំ** ។

អារោហសម្បទាទិ គុ. [អារោហសម្បទា+អាទិ] គុណជាតមានកិ. ដល់ព្រមដោយអវយវៈដ៏ខ្ពស់ជាដើម, -ដោយកំពស់ជាដើម; វិ. **អារូហតីតិ> អារោហោ** = អវយវៈដ៏ខ្ពស់ ។ **សម្បជ្ជនំ> សម្បទា** = កិ.ដល់ព្រម ។ **អារោហេន សម្បទា> អារោហសម្បទា**= កិ.ដល់ព្រមដោយអវយវៈដ៏ខ្ពស់ ។ **អារោហសម្ប-**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ធា អាធិ យស្ស តំ> អារោហសម្បធាធិ = (គុណជាត) មានកិ.ដល់ព្រមដោយអវយវៈដ៏ខ្ពស់ជាដើម ។

អារោហតិ កិ. [អា+រុហ+អ+តិ_វ.] ឡើង, ជិះ ។

អាលបតិ កិ. [អា+លប+អ+តិ_វ.] ហៅ, ហៅរក, ស្រែកហៅ ។

អាលបន្ត គុ. [អា+លប+អន្ត] កាលហៅ, ... ។

អាលបិតុំ អ. [អា+លប+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីហៅ, ... ។

អាលបិត្វា អ. [អា+លប+ឥ_អា.+ត្វា] ហៅហើយ, ... ។

អាលយ ចុំ. [អា+លិ+ណ] (សភាវៈ) ត្រេកអររឿយៗក្នុងអារម្មណ៍ ឬ (សភាវៈ) ជាគ្រឿងត្រេកអរនៃជន (អាល័យ, ទីនៅ, លំនៅ); វិ. **អា ចុនប្បុនំ លយតិ អារម្មណេសូតិ> អាលយោ; អាលិ- យន្តិ វេត្ថាតិ ឯតេនាតិ វា> អាលយោ** ។ . **សង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាអាល័យ, ពោលគឺអាល័យ ។

អាលសិយ នចុំ. [អលស+ណិយ] ភាវៈនៃបុគ្គលខ្ជិល, ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិល; វិ. **អលសស្ស ភាវោ> អាលសិយំ** ។ . **អាភិភូត** គុ. គឺភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិលគ្របសង្កត់ហើយ; វិ. **អាលសិយេន អភិ- ភូតោ> អាលសិយាភិភូតោ** ។

អាលស្យំ នចុំ. [អលស+ណ្យ] ភាវៈនៃបុគ្គលខ្ជិល, ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិល; វិ. **អលសស្ស ភាវោ> អាលស្យំ** ។

អាលិង្គិត្វា អ. [អា+លិង្គ+ឥ_អា.+ត្វា] ឱប, ឱបរឹតហើយ, ត្រកងហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាលិន្ទ ပုံ. [អល+ឥន្ទ] របៀង, របៀងផ្ទះ ។

អាលិម្បេន្ត គុ. [អា+លិប+ណេ+អន្ត] កាលដុត, កាលឆាប, កាលឆ្ងក ។

អាលិម្បេស្សតិ កិ. [អា+លិប+ណេ+ស្សតិ.ភ.] នឹងដុត, នឹងឆាប, នឹងឆ្ងក ។

អាលុលយមាន គុ. [អា+លុល+ណយ+មាន] កាលឱ្យវឹកវរ, កាលក្រូវឹក, កាលត្រឡប់ត្រឡិន ។

អាលុលិក គុ. [អាលុល+ណិក] មានសេចក្ដីវឹកវរ, ដែលវឹកវរ ។

អាលោក ပုံ. [អា+លោក+អ ឬ លុក+ណ] (សភាវៈ) ជាគ្រឿងឃើញ (ពន្លឺ); វិ. **អាលោកយតិ ឯតេនាតិ> អាលោកោ** ។

អាលោបការក ပုံ. [អាលោប+ករ+ណ្វុ] ធ្វើនូវពំនូត, ធ្វើឱ្យជាពំនូត ។

អាលោលេតិ កិ. [អា+លុល+ណេ+តិ.វ.] ក្រូវ, ច្របល់, ឱ្យវឹកវរ ។

អាលោលេត្វា អ. [អា+លុល+ណេ+ត្វា] ក្រូវហើយ, ច្របល់ហើយ, ឱ្យវឹកវរហើយ, ឱ្យវិលវល់ហើយ ។

អាលោលេន្តិ កិ. [អា+លុល+ណេ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យវឹកវរ, ..ឱ្យក្រូវ, ..ឱ្យច្របល់, ..ឱ្យវិលវល់ ។

អាវជ្ជន នបុំ. [អា+វជ, វជ>វជ្ជ+យុ] កិ.នឹក, ការរំពឹង, ការពិចារណា; វិ. **អាវជ្ជីយតេតិ>(១)អាវជ្ជនំ** ។ - **សមាបជ្ជនវុដ្ឋានាធិដ្ឋានបច្ចវេក្ខណ** នបុំ. កិ.នឹកនិងកិ.ចូលនិងកិ.ចេញនិងកិ.

១ អាវជ្ជិយតេ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អធិដ្ឋាន (កិ.តាំងចិត្ត) និងកិ.ពិចារណា ។

អាវជ្ជមាន គុ. [អា+វជ+យ(១) +មាន] កាលនឹក, កាលរំពឹង, កាលពិចារណា ។

អាវជ្ជិតុំ អ. [អា+វជ+យ+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីនឹក, ដើម្បីរំពឹង, ដើម្បីពិចារណា ។

អាវជ្ជិត្វា អ. [អា+វជ+យ_អា.+ត្វា] នឹកហើយ, រំពឹងហើយ, ពិចារណាហើយ ។

អាវជ្ជេតិ កិ. [អា+វជ, វជ>វជ្ជ+ណេ+តិ_វ.] នឹក, រំពឹង, ពិចារណា ។

អាវដ្តេតិ កិ. [អា+វត, វត>វដ្ត+អ+តេ_វ.] វិល, វិលមក, បង្វិល ។

អាវដ្ត ចុំ. [អា+វត, វត>វដ្ត+ណ] កិ.វិល, កិ.វិលមក, កិ.បង្វិល, ទីមូល; វិ. **អាវដ្តន៍> អាវដ្តោ** ។

អាវដ្តិត គុ. [អា+វត, វត>វដ្ត+ឥ_អា.+ត] គឺ...បង្វិលហើយ, _ឱ្យវិលហើយ ។ _ ត្ត ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ឱ្យវិលហើយ ។

អាវដ្តិស្សាមិ កិ. [អា+វត, វត>វដ្ត+អ+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ក.] នឹងវិលមក, នឹងបង្វិល ។

អាវរណ នចុំ. [អា+វរ+យុ] វត្ថុជាគ្រឿងបិទបាំង, _ជាគ្រឿងរាំង (ទំនប់); វិ. **អាវរតិ ឯតេនាតិ> អាវរណំ** ។

អាវសថ ចុំ. [អា+វស+ថ] ប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យនៃជន (ផ្ទះ, រោង);

១ ធាតុតួកនេះ មិនបាច់ចុះយប្បច្ច័យនិងផ្លាស់ «វជ>វជ្ជ» ក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

វិ. **អាវសន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវសថោ** ។

អាវសន្ត គុ. [អា+វស+អន្ត] កាលនៅគ្រប់គ្រង, កាលនៅអាស្រ័យ ។

អាវសិតុំ អ. [អា+វស+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីនៅគ្រប់គ្រង, ដើម្បីនៅអាស្រ័យ ។

អាវសេ កិ. [អា+វស+អ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីនៅគ្រប់គ្រង, គប្បីនៅអាស្រ័យ។

អាវហតិ កំ. [អា+វហ+អ+តិ_វ.] នាំមក ។

អាវហន នថុំ. [អា+វហ+យុ] កិ.នាំមក; វិ. **អាវហយតេតិ> អាវហនំ**; ជាទីនាំមក; វិ. **អាវហតិ ឯត្ថាតិ> អាវហនំ** ។

អាវហន្ត គុ. [អា+វហ+អន្ត] កាលនាំមក, កំពុងនាំមក ។

អាវាដ បុំ. [អវ+អាដ] ប្រទេសដែលគេជីក (រណ្ដៅ); វិ. **អវញ្ញតេ ខញ្ញតេតិ> អាវាដោ** ។ - **ដ្ឋាន** នថុំ. ទីនៃរណ្ដៅ, ទីជាទីតាំងនៃរណ្ដៅ ។ - **តីរ** នថុំ. ឆ្នេរនៃរណ្ដៅ, ត្រើយនៃរណ្ដៅ ។ - **មត្ថក** នថុំ. ទីបំផុតនៃរណ្ដៅ, ទាត់នៃរណ្ដៅ ។

អាវាប បុំ. [អវ+បច+ក្វិ] ប្រទេសជាទីដុត (ឡ, រណ្ដៅ); វិ. **អាវបន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវាបោ** ។

អាវាស បុំ. [អា+វស+ណ] ប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យនៃបព្វជិត (អាវាស, វត្ត); វិ. **អាវសន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវាសោ** ។ - **ទាន** នថុំ. ទានគឺអាវាស, កិ.ឱ្យនូវអាវាស, កិ.ឱ្យនូវប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

–សប្បាយឧតុសប្បាយភោជនសប្បាយបុគ្គល-សប្បាយធម្មស្សវនសប្បាយាទិ គុ. មានអាវាសជាទីសប្បាយនិងផ្លូវជាទីសប្បាយនិងភោជនជាទីសប្បាយនិងបុគ្គលជាទីសប្បាយនិងកិ.ស្តាប់នូវធម៌ជាទីសប្បាយជាដើម ។

អាវាសាបេត្វា អ. [អា+វស+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, -ឱ្យនៅគ្រប់គ្រងហើយ ។

អាវាហ ពុំ. [អា+វហ+ណ] (មង្គល) ជាទីនាំមក; វិ. **អាវហន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវាហោ** ។ - **មង្គល** នពុំ. មង្គលជាទីនាំមក, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើ ក្នុងកាលជាទីនាំមក, អាវាហមង្គល ។ - **វិវាហ** ពុំ. មង្គលជាទីនាំមកនិងមង្គលជាទីនាំត្រឡប់, អាពាហ៍និងពិពាហ៍ (មង្គលការដែលនាំកូនស្រីមកខាងលំនៅកូនប្រុស ហៅថា «អាពាហ៍ ឬ អាវាហមង្គល»; នាំកូនប្រុសត្រឡប់ទៅខាងលំនៅកូនស្រីវិញ ហៅថា «ពិពាហ៍ ឬ វិវាហមង្គល») ។

អាវិកត្វា អ. [អាវិ+ករ+ត្វា] ធ្វើឱ្យច្បាស់ហើយ, ធ្វើឱ្យប្រាកដហើយ ។

អាវិករោន្ត គុ. [អាវិ+ករ+ឱ+អន្ត] កាលធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់, កាលធ្វើឱ្យប្រាកដ ។

អាវិច្ច នពុំ. [អាវិ+ណ្យ] ភាវៈនៃពាក្យមានក្នុងទីច្បាស់, ភាវៈនៃហេតុដ៏ច្បាស់, សេចក្តីច្បាស់; វិ. **អាវិស្ស ភាវោ> អាវិច្ចំ, អាវិ ឯវ> អាវិច្ចំ** ។

អាវិជ្ជមាន គុ. [អា+វិធ+យ+មាន] កាលកំណត់, កាលចំណាំ, កាល

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

តោង ។

អាវិញ្ឆនក តុ. [អា+វិជ>អាវិញ្ឆ+យុ+ក_ស.] ខ្សែសម្រាប់ទាញ, ទីសម្រាប់ទាញ (នូវខ្សែ); វិ. **អាវិញ្ឆតិ ឯតេនាតិ> អាវិញ្ឆនំ, អាវិញ្ឆនំ ឯវ> អាវិញ្ឆនកំ** ។

អាវិញ្ឆនរជ្ជុដ្ឋាន នបុំ. [អាវិញ្ឆនរជ្ជុ+ឋាន] ទីជាទីតាំងនៃខ្សែសម្រាប់ទាញ, ទីនៃខ្សែសម្រាប់ទាញ, ទីមានខ្សែសម្រាប់ទាញ ។

អាវិញ្ឆិត្វា អ. [អា+វិញ្ឆ+ឥ_អាគ+ត្វា] ទាញហើយ ។

អាវិភវិស្សតិ កិ. [អាវិ+ភូ+ឥ_អាគ+ស្សតិ_ភ.] នឹងមានឡើង, នឹងមានប្រាកដ, នឹងសំដែង ។

អាវិភាវន នបុំ. [អាវិ+ភូ+យុ] កិ.ញ៉ាំង...ឱ្យកើតប្រាកដ, កិ.សំដែង ។

អាវិភូត បុំ. [អាវិ+ភូ+ត] កើតប្រាកដហើយ, មានប្រាកដហើយ ។

អាវិល តុ. [អា+វិល+អ ឬ អវ+ឥល] ល្អក់, ស្រអាប់ ។ - **ចិត្ត** តុ. ដែលមានចិត្តល្អក់ ។

អាវុណិ កិ. [អា+វុ+ណា, ណា>ណា+ញ្ញ_អជ្ជ] ដោតហើយ, ក្រងហើយ ។

អាវុត តុ. [អា+វុ+ត] គឺ...ដោតហើយ, ក្រងហើយ ។

អាវុធ បុំ. [អា+យុធ>អាវុធ+អ] គ្រឿងប្រហារ, អាវុធ ។ - **ហត្ថ** តុ. មានអាវុធក្នុងដៃ, មានដៃកាន់អាវុធ ។

អាវុសោ អា.និ. ម្នាលអាវុសោ, -អាវុសោទាំងឡាយ, -លោកដ៏មានអាយុ (ប្រើបានទាំងពីរវចនៈ) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាសង្កា ឥ. [អា+សង្កិ ឬ សង្ក+អ+អា_ឥ.] សេចក្ដីរង្កៀស, សេចក្ដីរង្កៀសទូទៅ; វិ. **អាសង្កិនំ> អាសង្កា** ។

អាសង្កិត គុ. [អា+សង្ក+ឥ_អា+ត] គឺ...រង្កៀសទូទៅហើយ, រង្កៀសសព្វហើយ, _ពិភាល់ហើយ; វិ. **អាសង្កិយិត្ថាតិ> អាសង្កិតោ** ។

_ **បរិសង្កិត** គុ. គឺ...រង្កៀសទូទៅហើយនិងរង្កៀសជុំវិញ, ទាំងគឺ... រង្កៀសហើយទាំងគឺ...ពិភាល់ហើយ ។

អាសជ្ជ អ. [អា+សជ+ត្វា] ជាប់ហើយ, ជំពាក់ហើយ, ទើសទាក់ហើយ, ប៉ះហើយ, ទង្គិចហើយ ។

អាសត្ត គុ. [អា+សជ+ត] គឺ...ជាប់ហើយ, _ជាប់ទូទៅហើយ, _ជំពាក់ហើយ ។ _ **ចិត្ត** គុ. មានចិត្តជាប់ហើយ ។ _ **មានស** គុ. មានចិត្តជាប់ហើយ, មានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្តជាប់ហើយ ។ _ **វិសត្តតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...ជាប់ទូទៅហើយនិងជាប់ផ្សេងៗហើយ ។

អាសទា កិ. [អា+សទ+អ+អា_បា.] មកដល់ហើយ, ហើរមកហើយ ។

អាសន នបុំ. [អាស+យុ] ទីជាទីអង្គុយ ឬ ទីសម្រាប់អង្គុយ; វិ. **អាសតិ ឯត្ថាតិ> អាសនំ, អាសតិ ឯតេនាតិ វា> អាសនំ** ។ កិ.អង្គុយ; វិ. **អាសយតេតិ> អាសនំ** ។ _ **ន្តរិក** គុ. មានអាសនៈជាចន្លោះ, ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចន្លោះនៃអាសនៈ, មានអាសនៈជាលំដាប់, ទីមានអាសនៈជាលំដាប់ ។ _ **បញ្ញត្តិ** ឥ. កិ.ក្រាលនូវអាសនៈ, កិ.តែងតាំងនូវអាសនៈ ។ _ **បរិយន្ត** បុំ. ទីបំផុតនៃអាសនៈ,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ទីបំផុតជុំវិញនៃអាសនៈ ។ - បាទ ចុំ. ជើងនៃអាសនៈ ។ - មជ្ឈ នចុំ. កណ្ដាលនៃអាសនៈ ។ - សមីប គុ. ទីជិតនៃអាសនៈ ។ - សាលា ឥ. សាលាជាទីអង្គុយ (រោងឆាន់) ។

អាសន្ន គុ. [អា+សទ+ត] ជិត ។ - ដ្ឋាន នចុំ. ទីជិត ។ - មរណ គុ. មានមរណដ៏ជិត, មានសេចក្ដីស្លាប់ដ៏ជិត (ជិតនឹងស្លាប់) ។

អាសយ ចុំ. [អា+សី+ណ] អន្ទះជាទីមកដេកនៃចិត្ត (អន្ទះជាទីដេកចូលទៅនៃចិត្ត); វិ. **អាគន្ត្វា សយតិ ចិត្តំ ឯត្ថាតិ> អាសយោ** ។ - **អានុសញ្ញាណ** នចុំ. ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវអន្ទះជាទីដេកចូលទៅនិងជាទីដេករឿយៗ, -នូវអាសយធម៌និងអនុសយធម៌ ។

អាសវ ចុំ. [អា+សុ+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងហូរទៅនៃកិលេស; វិ. **អាសវន្តិ កិលេសា ឯតេនាតិ> អាសវោ** (១) ។ ធម៌ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឱ្យត្រាំនៅ; វិ. **អាសាវេន្តិ សត្តេ ឯតេនាតិ> អាស-វោ** ។ - **ក្ខយបញ្ញា** ឥ. ប្រាជ្ញាប្រកបដោយធម៌ជាទីអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ - **ក្ខយសង្ខាត** គុ. ពោលគឺធម៌ជាទីអស់ទៅនៃអាសវៈ ។

អាសវតិ កិ. [អា+សុ+អ+តិ_វ.] ហូរទៅ, ហូរមក ។

អាសា ឥ. [ឥស>អាស+អ+អា_ឥ.] សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីប៉ង, បំណង; វិ. **ឥច្ឆិយតេតិ> ឯសនំ, ឯសនំ> អាសា** ។

អាសាឡ្ហបុណ្ណម គុ. [អាសាឡ្ហ+បុណ្ណម] (តិថី) មានព្រះចន្ទដ៏ពេញ

---

១ និងចងជា កត្តុរូប ថា «អា សមន្តតោ សវន្តីតិ> អាសវា» វិញក៏បាន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ប្រកបដោយអាសាឡ្ហប្ញក្ស (១៥កើតខែអាសាឍ); វិ. បុណ្ណា ច សោ មា ចាតិ> បុណ្ណមា, អាសាឡ្ហេន យុត្តោ បុណ្ណមា ឯកសេ្យាតិ> អាសាឡ្ហបុណ្ណមា ។

អាសាឡ្ហបុណ្ណមីទិវស នថុំ.,ថុំ. [អាសាឡ្ហបុណ្ណមី+ទិវស] ថ្ងៃមានព្រះចន្ទ ដ៏ពេញប្រកបដោយអាសាឡ្ហប្ញក្ស; វិ. អាសាឡ្ហេន យុត្តោ បុណ្ណមា> អាសាឡ្ហបុណ្ណមា, អាសាឡ្ហបុណ្ណមា ឯកស្មឹ ទិវសេ អត្ថីតិ> អាសាឡ្ហបុណ្ណមី, អាសាឡ្ហបុណ្ណមី ច សោ ទិវសោ ចាតិ> អាសាឡ្ហបុណ្ណមីទិវសោ ។

អាសិ កិ. [អស>អាស+អ+ឦ.អជ្ជ.] មានហើយ ។

អាសិញ្ចតិ កិ. [អា+សិច+អ+តិ.វ.ចុះនិ.អា.] ស្រោច, បន្តក់ ។

អាសិញ្ចន្ត គុ. [អា+សិច+អន្ត, ចុះនិ.អា.] កាលស្រោច, កាលបន្តក់ ។

អាសិញ្ចិត្វា អ. [អា+សិច+ឥ.អា+ត្វា, ចុះនិ.អា.] ស្រោចហើយ, បន្តក់ហើយ ។

អាសិត្តកូបធាន នថុំ. [អាសិត្តក+ឧបធាន] ភាជនសម្រាប់ទ្រទ្រង់វត្ថុគឺ បុគ្គលគប្បីស៊ី (ស្ពាក, តុ, ថាស) ។ **អាសិត្តក**<អស+ឥ+ត, ត>ត្ត+ក.ស; វិ. អសិតព្វន្តិ> អាសិត្តំ, អាសិត្តំ ឯវ> អាសិត្តកំ, កំ ឧបធាតិ ឯតេនាតិ> អាសិត្តកូបធានំ ។ ឧបធាន< ឧប+ធា+យុ ។

អាសិត្ត គុ. [អា+សិច+ត] គឺ...ស្រោចហើយ, ..បន្តក់ហើយ; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាសិញ្ចិយិត្វាតិ> អាសិត្តោ ។ . **សតបាកតេល** នបុំ. ប្រេងដែលបុគ្គលស្ងួអស់វារៈច្រើនលើកគឺបុគ្គលបន្តក់ហើយ, -អស់វារៈច្រើនដងគឺបុគ្គលស្រោចហើយ ។

អាសី បុំ. [អាស+ណី] អ្នកអង្គុយ, អ្នកមានកិ.អង្គុយជាប្រក្រតី; វិ. **អាសតីតិ> អាសី, អាសិតុំ សីលមស្សាតិ> អាសី** ។

អាសី ឥ. [អស+ណី] សត្វមានចង្កូម (ពស់); វិ. **អសំ យស្ស អត្ថីតិ> អាសី** ។ . **វិស** គុ. (សត្វ)មានពិសត្រង់ចង្កូម (អាសិរ្វិស, ពស់); វិ. **អាសិយំ វិសំ ឯតស្សាតិ> អាសីវិសោ** ។ ន័យខ្លះថាសត្វមានពិសដ៏រហ័ស; វិ. **អាសុំ សីឃំ វិសំ ឯតស្សាតិ> អាសីវិសោ** ។

អាសី គិ. [អស+អ+តំ.អដ្ឋ.] មានហើយ ។

អាសីសមាន គុ. [អា+សិស+មាន, ចុះនិ.អា] កាលប្រាថ្នា, កាលប៉ុនប៉ង, កាលប៉ង ។

អាសេវន្ត គុ. [អា+សេវ ឬ សិវ+អន្ត] កាលសេពទូទៅ, កាលសេពច្រើន, កាលសេពក្រៃលែង, កាលថ្មឹក ។

អាហា កិ. [ព្រូ>អាហ+អ+អ.បរោ.] ពោលហើយ ។

អាហច្ច អ. [អា+ហន+ត្វា] បៀតបៀនហើយ, ចុច, ទើស, ទល់, កល់, កើល, ទង្គិច ។

អាហដ គុ. [អា+ហរ+ត, ត>ដ] គឺ...នាំមកហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាហត គុ. [អា+ហន+ត] គឺ...បៀតបៀនទូទៅហើយ, -ខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ ។ -**ចិត្ត** គុ. មានចិត្តគឺទោសខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ (អា+ហរ+ត = គឺ .... នាំមកហើយ) ។

អាហរ(១) កិ. [អា+ហរ+អ+ហិ_ច; លុប ហិ] ចូរនាំមក ។ -**ហត្ថកអលំសាដកតត្ថវដ្ដកកាកមាសកភុត្តវមិតក** គុ. ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអាហរហត្ថកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអលំសាដកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះតត្ថវដ្ដកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះកាកមាសកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភុត្តវមិតកៈ ។ អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មិនអាចក្រោកឡើងរួចតាមធម្មតារបស់ខ្លួនបាន ទាល់តែស្រែកហៅគេឱ្យជួយទាញដៃងើបឡើង អ្នកនោះឈ្មោះថាអាហរហត្ថកៈ; អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មានពោះឡើងប៉ោងខ្លាំងពេក សូម្បីងើបក្រោកឡើងខ្លួនឯងរួច ក៏មិនអាចស្លៀកសំពត់កើត អ្នកនោះឈ្មោះថាអលំសាដកៈ; អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មិនអាចងើបក្រោកឡើងរួច ក៏បំរះននៀលវិលនៅត្រង់កន្លែងបរិភោគនោះ អ្នកនោះឈ្មោះថាតត្ថវដ្ដកៈ; អ្នកណាបរិភោគឆ្អែតជ្រុលដរាបដល់អាហារហៀរចេញមកតាមទ្វារមាត់វិញ ល្មមក្អែកចឹកស៊ីបាន អ្នកនោះឈ្មោះថាកាកមាសកៈ; អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មិនអាចបិទចប់ទ្វារមាត់ឱ្យជិតបាន ក៏ក្អួតចង្អោរមកវិញត្រង់កន្លែងបរិភោគ អ្នកនោះឈ្មោះថា ភុត្តវមិតកៈ ។ ដី. វិ. ។

អាហរណ នបុំ. [អា+ហរ+យុ] កិ.នាំមក ឬជាទីនាំមក; វិ. **អាហរិយ**-

---

១ នបុំ. អាហរ < អា+ហរ+អ = ការនាំមក ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

តេតិ> អាហរណំ , អាហរតិ ឯត្ថាតិ វា> អាហរណំ ។

. **កាល** ចុំ. កាលនៃកិ.នាំមក, កាលជាទីនាំមក ។ . **ភត្ត** នចុំ. ភត្តគឺកិ.នាំមក ។

អាហរថ កិ. [អា+ហរ+អ+ថ_ប.] ចូរនាំមក ។

អាហរន្ត គុ. [អា+ហរ+អន្ត] កាលនាំមក, កំពុងនាំមក ។

អាហរន្តិ កិ. [អា+ហរ+អ+អន្តិ_វ.] នាំមក ។

អាហរាបិត គុ. [អា+ហរ+ណាបេ+ត_អា+ត] គឺ...ញុំាង...ឱ្យនាំមកហើយ; វិ. **អាហរាបិយិត្ថាតិ> អាហរាបិតោ, -តា, -តំ** ។

អាហរាបេត្វា អ. [អា+ហរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យនាំមកហើយ ។

អាហរាបេតុំ អ. [អា+ហរ+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យនាំមក ។

អាហរិ កិ. [អា+ហរ+អ+ឦ_អជ្ជ.] នាំមកហើយ ។

អាហរិត គុ. [អា+ហរ+ត_អា+ត] គឺ...នាំមកហើយ; វិ. **អាហរិយិត្ថាតិ> អាហរិតោ, -តា, -តំ** ។

អាហរិតព្វ គុ. [អា+ហរ+ត_អា+តព្វ] គឺ...គប្បីនាំមក ។ . **បុប្ផ** នចុំ. ផ្កាគឺ...គប្បីនាំមក ។

អាហរិតុកាម គុ. [អាហរិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីនាំមក, មានប្រាថ្នាដើម្បីនាំមក ។

អាហរិត្វា អ. [អា+ហរ+ត_អា+ត្វា] នាំមកហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាហរិយមាន គុ. [អា+ហរ+ឥ_អា+យ+មាន] គឺ...កាលនាំមក ។

អាហរិយតិ កិ. [អា+ហរ+ឥ_អា+យ+តិ_វ.] គឺ...នាំមក ។

អាហរេសិ កិ. [អា+ហរ+ណេ+ឥ_អជ្ជ.+ស_អា.] លេបចូលទៅហើយ, ស៊ីហើយ ។

អាហំសុ កិ. [ព្រ>អាហ+អ+ឧំ_អជ្ជ.] ពោលហើយ ។

អាហារ ពុំ. [អា+ហរ+ណ] គ្រឿងបរិភោគដែលគេគប្បីលេបចូលទៅ (អាហារ) វិ. **អាហរីយតីតិ> អាហារោ** ។ - **ក្ខយ** ពុំ. កិ.អស់ទៅនៃអាហារ ។ - **ជរូបវស** ពុំ. អំណាចនៃរូបដែលកើតអំពីអាហារ ។ - **តណ្ហា** ឥ. ចំណង់ក្នុងអាហារ, សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងអាហារ ។ - **ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់អាហារ, សេចក្តីត្រូវការដល់អាហារ ។ - **បរិភោគមង្គល** នពុំ. មង្គលជាទីបរិភោគនូវអាហារ, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើក្នុងកាលជាទីបរិភោគនូវអាហារ ។ - **បរិភោគ** ពុំ. កិ.បរិភោគនូវអាហារ ។ - **បរិយេសន**, - **នា** នពុំ., ឥ. កិ.ស្វែងរកនូវអាហារ ។ - **មត្ត** គុ. វត្ថុត្រឹមតែអាហារ, សព្វបើអាហារ ។ - **វេលា** ឥ. វេលានៃអាហារ, វេលាជាទីបរិភោគនូវអាហារ ។ - **សប្បាយ** ពុំ. អាហារជាទីសប្បាយ, សេចក្តីសប្បាយដោយអាហារ ។

អាហារ ពុំ. [អា+ហរ+ណ] កិ.នាំមក, ការនាំមក; វិ. **អាហរណំ> អាហារោ, អាហរិយតេតិ ចា> អាហារោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អាហារុបច្ឆេទ ពុំ. [អាហារ+ឧប+ឆិទ+ណ] កិ.ចូលទៅផ្ដាច់បង់នូវអាហារ, ការបង្អត់នូវអាហារ; វិ. **អាហារស្ស ឧបច្ឆេទនំ> អាហារុបច្ឆេទោ ។**

អាហិណ្ឌន្ត គុ. [អា+ហិឌ+អន្ត, ធុះនិ.អា] កាលត្រាច់, កាលដើរទៅ ។

អាហិណ្ឌិត្វា អ. [អា+ហិឌ+ឥ_អា.+ត្វា, ធុះនិ.អា.] ត្រាច់ទៅហើយ, ដើរទៅហើយ ។

អាហុ កិ. [ព្រូ>អាហ+អ+ឧ_បរោ.] ពោលហើយ ។

អាឡវិក គុ. [អាឡវី+ណិក] អ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះអាឡវី; វិ. **អាឡវិយំ ចសតីតិ> អាឡវិកោ ។ - ភិក្ខុវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះអាឡវី ។

អាឡវិវាសី ពុំ. [អាឡវី+វស+ណី] អ្នកមានកិ.នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះអាឡវីជាប្រក្រតី; វិ. **អាឡវិយំ ចសិតុំ សីលមស្សាតិ> អាឡវិវាសី ។**

អាឡារុទ្ទក អស.ន. [អាឡារ+ឧទ្ទក] តាបសឈ្មោះអាឡារៈនិងតាបសឈ្មោះឧទ្ទកៈ ។

អាឡាហន នពុំ. [អា+ឧហ ឬ ទហ>អាឡាហ+យុ] ទីជាទីនាំមកដុត (ទីសម្រាប់ដុតសាកសព, ទីប៉ាឆា); វិ. **អានេត្វា ឧហន្តិ ឯត្ថាតិ> អាឡាហនំ ។ - សមីប** គុ. ទីជិតនៃទីជាទីនាំមកដុត, ទីជិតនៃប៉ាឆា ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឥង្ឃ និ. អញ្ជើញចុះ, ដូចជាស់តឿន, ដូចជាតឿន, ហ៏, ហ៏ចុះ, ចុះ, ... ។

ឥច្ឆតិ កិ. [ឥស+យ+តិ.វ., ផ្លាស់ ស+យ>ច្ឆ] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆថ កិ. [ឥស+យ+ថ.វ.] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆន្ត គុ. [ឥស+យ+អន្ត] កាលប្រាថ្នា, កាលចង់, កាលចង់បាន ។

ឥច្ឆសិ កិ. [ឥស+យ+សិ.វ.] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆំ គុ. [ឥស+យ+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>អំ] កាលប្រាថ្នា, កាលចង់, កាលចង់បាន ។

ឥច្ឆាមិ កិ. [ឥស+យ+មិ.វ.] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆា ឥ. [ឥស+អ+អា.ឥ.] សេចក្តីប្រាថ្នា, សេចក្តីចង់, ការប៉ុនប៉ង; វិ. ឯសនំ> **ឥច្ឆា** ។ - **ចារ** ចុំ. កិ.ប្រព្រឹត្ត ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា, មារយាទគឺបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តដោយអើពើដោយអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ។ - **ទោស** គុ. មានសេចក្តីប្រាថ្នាជាទោស ឬ ជាគ្រឿងប្រទូស្ត ។ - **លោភសមាបន្ន** គុ. ដល់ព្រមហើយដោយសេចក្តីប្រាថ្នានិងលោភ ។

ឥច្ឆិ កិ. [ឥស+យ+ឦ.អជ្ជ.] ប្រាថ្នាហើយ, ចង់ហើយ ។

ឥច្ឆិត គុ. [ឥស+ឥ.អា+ត] គឺ...ប្រាថ្នាហើយ, -ចង់ហើយ, -គប្បីប្រា-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ថ្នា ។ -**ការណ** នបុំ. ហេតុនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ -**កាល** បុំ. កាលនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ -**ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ -**ទិវស** បុំ., នបុំ. ថ្ងៃនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ -**ឥច្ឆិ-តក្ខណ** បុំ. ខណៈនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយៗ ។ -**ឥច្ឆិតដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយៗ ។

ឥច្ឆិតព្វ គុ. [ឥស+ឥ_អា+តព្វ] គឺ...គប្បីប្រាថ្នា ។

ឥជ្ឈន្តុ កិ. [ឥធ+យ+អន្តុ_ប.] ចូរសម្រេច (ចូរចំរើន, ចូររុងរឿង) ។

ឥញ្ជតិ កិ. [ឥជ>ឥញ្ជ+អ+តិ_វ.] ញាប់ញ័រ, ញាំញី ។

ឥញ្ជិត នបុំ. [ឥជ>ឥញ្ជ+ឥ+ត] (កិលេសជាត) ជាគ្រឿងញាំង...ឱ្យញាប់ញ័រ ឬ កិលេសជាតជាគ្រឿងញាប់ញ័រ; វិ. **ឥញ្ជេតិ ឥញ្ជតិ វា ឯតេនាតិ> ឥញ្ជិតំ** ។ គុ. ដែលញាប់ញ័រហើយ ។

ឥច្ឆកា ឥ. [ឥស+ឆក+អា_ឥ.] (ធម្មជាតិ) គឺបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា (ឥដ្ឋ); វិ. **ឥច្ឆិតព្វាតិ> ឥច្ឆកា** ។

ឥដ្ឋ គុ. [ឥស+ត] (ធម្មជាត) គឺ...គប្បីប្រាថ្នា, -គប្បីស្វែងរក; វិ. **ឥច្ឆិតព្វន្តិ> ឥដ្ឋំ, ឥច្ឆិតព្វំ បរិយេសិតព្វន្តិ វា> ឥដ្ឋំ** ។ -**អារម្មណ** នបុំ. អារម្មណ៍គឺបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា, -គឺបុគ្គលគប្បីស្វែងរក, អារម្មណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាហើយ ។

ឥណ នបុំ. [ឥ+យុ, យុ>អន>ណ] (ធម្មជាត) ដល់នូវសេចក្តីចំរើន (បំណុល); វិ. **ឯតិ វុឌ្ឍឹ គច្ឆតីតិ> ឥណំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឥ

ឥតរ វិ.ស.និ. [ឥទំ+តរ, លុបទំ] ក្រៅនេះ, ក្រៅពីនេះ, ម្នាក់ទៀត, មួយទៀត ។ - **មគ្គ** ចុំ. ផ្លូវក្រៅនេះ ។ - **វត្ថុក** គុ. មាន...ក្រៅនេះជាវត្ថុ, មាន...ក្រៅនេះជាទីនៅ, មាន...ក្រៅនេះជាទីតាំង ។ - **សត្ត** ចុំ. សត្វក្រៅនេះ ។

ឥត្តរសត្ត ចុំ. [ឥត្តរ+សត្ត] សត្វឈាមក, សត្វថោកទាប ។

ឥតរីតរ គុ. [ឥតរ+ឥតរ] ក្រៅនេះនិងក្រៅនេះ, វត្ថុក្រៅនេះនិងវត្ថុក្រៅនេះ ។

ឥតិ និ. ដូច្នេះ, ព្រោះហេតុដូច្នេះ, យ៉ាងនេះ, ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ល ។ - **ឯវមាទិក** គុ. មានយ៉ាងនេះដូច្នេះជាដើម, មានយ៉ាងដូច្នេះជាដើម ។ - **លទ្ធនាម** គុ. មានឈ្មោះដូច្នេះបានហើយ, មានឈ្មោះបានហើយដូច្នេះ ។

ឥតោ អ.ស. [ឥម+តោ>ឥតោ] អំពី...នេះ, ខាងនេះ, ក្នុងនេះ ។

ឥត្ថំ គុ. [ឥម+ថំ] ប្រការនេះ, ដោយប្រការនេះ ។ ល ។; វិ. **អយំ បការោ>** ឥត្ថំ ។ ល ។ - **នាម** គុ. មានប្រការនេះជាឈ្មោះ, មានឈ្មោះដោយប្រការៈនេះ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...ដោយប្រការនេះ, ភាវៈនៃប្រការនេះ ។

ឥត្ថាគារ នចុំ. [ឥត្ថី+អគារ] ផ្ទះនៃស្ត្រី, ផ្ទះជាទីនៅនៃស្ត្រី, ផ្ទះដែលច្រឡូកច្រឡំដោយស្ត្រី, ស្ត្រីស្នំ ។

ឥត្ថី ឥ. [ឥស+ត្ថី] (នារី) ដែលបុរសតែងប្រាថ្នា ឬ ដែលបុរសគប្បីប្រាថ្នា

(ស្ត្រី); វិ. ឥត្ថិយាភិកិ> ឥត្ថិ, ឥត្ថិកញ្ញា ខា> ឥត្ថី ។ - កុត្ត នបុំ. លំនាំជាទីធ្វើនូវកិ.រាំនៃស្ត្រី, លំនាំជាទីធ្វើនូវកិ. កៃក្រាយនៃស្ត្រី, មាយានៃស្ត្រី ។ - បុរិសគោមហិសកុក្កុដាទិ គុ. មានស្ត្រីនិងបុរសនិងគោនិងក្របីនិងមាន់ជាដើម ។ - បុរិសសទ្ទាទិ គុ. មានសំឡេងនៃស្ត្រីនិងបុរសជាដើម ។ - ភាវ បុំ. ភាពនៃស្ត្រី, ភាវៈនៃ...ជាស្ត្រី ។ - រតន នបុំ. កែវគឺស្ត្រី, ស្ត្រីដូចជាកែវ ។ - មាយា ឥ. មាយានៃស្ត្រី, ពុតនៃស្ត្រី ។ - លិង្គ នបុំ. ភេទនៃស្ត្រី ។ - រូប នបុំ. រូបនៃស្ត្រី ។ - លីឡា ឥ. លីលានៃស្ត្រី, លំនាំនៃស្ត្រី, កិ.កៃក្រាយនៃស្ត្រី ។ - សត នបុំ. រយនៃស្ត្រី ។ - សមីប គុ. ទីជិតនៃស្ត្រី ។

ឥទានិ កា.ស. [ឥម+ទានិ] ក្នុងកាលនេះ, ក្នុងពេលនេះ, ក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

ឥទ្ធ គុ. [ឥធ+ត ឬអ] សម្រេច, ដែលសម្រេច, ស្តុកស្តម្ភ, មាំមួន ។

ឥទ្ធានុភាវ បុំ. [ឥទ្ធិ+អានុភាវ] អានុភាពនៃ ឫទ្ធិ ។

ឥទ្ធិ ឥ. [ឥធ+តិ, តិ> ទ្ធិ លុបទីបំផុតនៃធាតុ] (ធម្មជាតិ) ជាគ្រឿងសម្រេច (ឫទ្ធិ); វិ. ឥជ្ឈតិ ឯតាយាតិ> ឥទ្ធិ ។ - ប្បត្ត គុ. អ្នកដល់ហើយនូវឫទ្ធិ, អ្នកមានឫទ្ធិដល់ហើយ; វិ. ឥទ្ធី បត្តោ> ឥទ្ធិប្បត្តោ, ឥទ្ធិ បត្តា យស្ស សោ> ឥទ្ធិប្បត្តោ ។ - ប្បាដិហារិយា- នុសាសនី ឥ. អនុសាសនីគឺឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ, បាដិហារ្យគឺឫទ្ធិ និង

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

វាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅតាម, វាចាជាគ្រឿងប្រដៅរឿយៗ ដោយបាដិហារ្យ ដែលសម្រេចដោយឫទ្ធិ ។ - **បាទ** ចុំ. ឥទ្ធិបាទ, ធម៌ជាទីតាំងប្រព្រឹត្តទៅនៃឫទ្ធិ, គុណជាគ្រឿងដល់នៃឫទ្ធិ, គុណជាគ្រឿងឱ្យដល់នូវសេចក្ដីសម្រេច ។ - **ពល** នចុំ. កំឡាំងនៃឫទ្ធិ ។ - **វិសយ** ចុំ. វិស័យនៃឫទ្ធិ ។

ឥទ្ធិម គុ. [ឥទ្ធិ+មន្តុ] អ្នកមានឫទ្ធិ; វិ. **ឥទ្ធិ យស្ស អត្ថីតិ> ឥទ្ធិមា** ។

ឥទ្ធិមន្ត គុ. [ឥទ្ធិ+មន្តុ] អ្នកមានឫទ្ធិ; វិ. **ឥទ្ធិ យេសមត្ថីតិ >ឥទ្ធិមន្តោ** ។

ឥទ្ធិមយ គុ. [ឥទ្ធិ+មយ] ដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ, ជាវិការៈនៃឫទ្ធិ; វិ. **ឥទ្ធិយា និព្វត្តំ> ឥទ្ធិមយំ , ឥទ្ធិយា វិការោ> ឥទ្ធិមយោ** ។ - **បត្តចីវរ** នចុំ. បាត្រនិងចីវរដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ ។ - **បត្តចីវរាគមន** នចុំ. កិ.មកនៃបាត្រនិងចីវរដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ ។ - **បត្តចីវរធរ** គុ. អ្នកទ្រទ្រង់នូវបាត្រនិងចីវរជាវិការៈនៃឫទ្ធិ ។ - **រូប** នចុំ. រូបដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ ។

ឥធ អ.ស. [ឥម+ធ] ក្នុង...នេះ ។ - **លោកត្តភាវ** ចុំ. អត្តភាពក្នុងលោកនេះ ។ - **លោកត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះ ។ - **លោកបរលោកត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ។ - **លោកបរលោកសុខាវហន** នចុំ. កិ.នាំមកនូវសុខក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ។ - **លោកសង្គហ** ចុំ. សេចក្ដីសង្គ្រោះក្នុង

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឥ

លោកនេះ ។ **អាគតត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមកហើយក្នុងទីនេះ ។

ឥន្ទក ចុំ. [ឥន្ទ+ណ្ហ] បុគ្គលជាធំ, ទេវបុត្រឈ្មោះឥន្ទកៈ ។

ឥន្ទខីល ចុំ. [ឥន្ទ+ខីល] សសរខឿន, សសរគោល (គោលរបស់ព្រះឥន្ទ) ។ - **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយសសរខឿន ។ - **ឧបម** គុ. មានឧបមាដោយសសរខឿន, មានសសរខឿនជាគ្រឿងប្រៀប ។

ឥន្ទគោបក ចុំ. [ឥន្ទ+គោបក] មេភ្លៀង ។ - **វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃមេភ្លៀង ។

ឥន្ទប្បដិម គុ. [ឥន្ទ+បដិម] ដូចជារូបនៃព្រះឥន្ទ្រ, មានរូបប្រៀបដោយរូបនៃព្រះឥន្ទ្រ (**បដិម**<បដិ+មា+អ=ដូច, ប្រហែល, ស្រដៀង) ។

ឥន្ទបត្តនគរ នបុំ. [ឥន្ទបត្ត+នគរ] នគរ (ក្រុង) ឈ្មោះឥន្ទបត្ត ។

ឥន្ទសាលគុហា ឥ. [ឥន្ទសាល+គុហា] គុហាឈ្មោះឥន្ទសាល, គុហាគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយឥន្ទសាលព្រឹក្ស (ដើមឈើប្រាំផក) ។

ឥន្ទ្រិយ នបុំ. [ឥន្ទ+ណិយ, ផ្លាស់ទនៃឥន្ទ>ទ្រ] (ចម្មជាត) ធ្វើនូវភាពនៃខ្លួនជាធំក្រៃលែង (ឥន្ទ្រិយ); វិ. **ឥន្ទតិ បរមិស្សរិយំ ករោតីតិ> ឥន្ទ្រិយំ** ។ - **គុត្តិ** ឥ. កិ.គ្រប់គ្រងនូវឥន្ទ្រិយ ។ - **ទមន** នបុំ. កិ.ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ។ - **សំវរ** ចុំ. កិ.សង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ ។

ឥនិម្ហសេ កិ. [ឥន+អ+ឥ_អា+ម្ហ_អជ្ជ.+សេ_និ.] សូមបង្គំ, សូមព្រះរាជមានបុណ្យ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឥ

ឥរិយ នបុំ. [ឥរ+ឥយ] កិ.ប្រព្រឹត្តទៅ, ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅ; វិ. **ឥរិយតេតិ> ឥរិយំ;** ធម្មជាតដីបុគ្គលគប្បីឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ; វិ. **ឥរិយកព្វំ បវត្តេតព្វន្តិ> ឥរិយំ ។**

ឥរិយាបថ បុំ. [ឥរិយ+អាបថ] គន្លងនៃកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅ, គន្លងនៃកិ.ញ៉ាំង អត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ (ឥរិយាបថ) ។ - **ចារ** បុំ. កិ.ប្រព្រឹត្តិទៅនៃ ឥរិយាបថ, កិ.ត្រាច់ទៅដោយឥរិយាបថ ។ - **មត្ត** ត្រ. (អាការ) ត្រឹមតែឥរិយាបថ ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយឥរិយាបថ, សម្បត្តិគឺឥរិយាបថ ។

ឥល្លិសជាតក នបុំ. [ឥល្លិស+ជាតក] ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយ សេដ្ឋីឈ្មោះឥល្លិសៈ, ឥល្លិសជាតក ។

ឥសិ បុំ. [ឥស+ឥ] អ្នកស្វែងរកនូវគុណមានសីលគុណជាដើម (ឥសី, ឫសី) វិ. **សីលាទិគុណេ ឯសតីតិ> ឥសិ ។** - **គណ** បុំ. ពួកនៃឥសី ។ - **គិលិបស្ស** ត្រ. ខាងនៃភ្នំឈ្មោះឥសិគិលិ (ឥសិគិលិ<ឥសិ+គិល+ឥ=ភ្នំលេបនូវឥសី; វិ. **ឥសយោ គិលតីតិ> ឥសិគិលិ)** ។ - **គិលិវេបុល្លវេភារាទិក** ត្រ. មាន ភ្នំឈ្មោះឥសិគិលិនិងភ្នំឈ្មោះវេបុល្លៈនិងភ្នំឈ្មោះវេភារៈជាដើម ។ - **បតន** នបុំ. (ព្រៃ) ឈ្មោះឥសិបតនៈ, ជាទីធ្លាក់ចុះនៃឥសី, ជាទីធ្លាក់ ចុះនៃបុគ្គលអ្នកស្វែងរក ។ - **បព្វជ្ជា** ឥ. បួសនៃបុគ្គលអ្នកស្វែង រក, បួសដោយភាវៈនៃខ្លួនជាឥសី; វិ. **ឥសិភាវេន បព្វជ្ជា>**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឥសិបព្វជ្ជា (បួសជាឥសី) ។ - ប្បវេទិត គុ. គឺឥសីឱ្យដឹងខ្លួនទៅហើយ, គឺលោកអ្នកស្វែងរកនូវគុណប្រកាសហើយ (បវេទិត < ប+វិទ+ឥ_អា+ត) ។

ឥស្សរ គុ. [ឦស>ឥស្ស+អរ] អ្នកគ្រប់សង្កត់ (នូវជនដទៃ) (អ្នកធំ, បុគ្គលជា ធំ, បុគ្គលជាឥស្សរះ); វិ. ឦសតិ អភិភវតីតិ> ឥស្សរោ ។ - កាល ចុំ. កាលនៃ...ជាឥស្សរះ (ជាធំ) ។ - កិច្ច នចុំ. កិច្ចនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ ។ - គេហ នចុំ. ផ្ទះនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ ។ - ជន ចុំ. ជនជាឥស្សរះ ។ - ជាតិក គុ. ប្រកបដោយជាតិនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ, មានជាតិនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ ។ - ញាតក ចុំ. ញាតិជាឥស្សរះ ។ - ទារិកា ឥ. ទារិកានៃជនជាឥស្សរះ, ក្មេងស្រីនៃជនជាឥស្សរះ ។ - អាធិបច្ច នចុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈនិងជាអធិបតី ។

ឥស្សរិយ នចុំ. [ឥស្សរ+ណិយ] ភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ; វិ. ឥស្សរស្ស ភាវោ> ឥស្សរិយំ ។ - ភយ នចុំ. សេចក្តីខ្លាចអំពីភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ, ភ័យអំពីបុគ្គលមានភាពជាឥស្សរះ ។ - ភោគ-សម្មានសង្ខាត គុ. ពោលគឺឥស្សរិយយសនិងភោគៈនិងសេចក្តីរាប់អាន ។ - ដ្ឋាន នចុំ. ទីនៃភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ, ទីគឺភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ ។ - វស ចុំ. អំណាចនៃភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរះ ។ - សម្បត្តិ ឥ. សម្បត្តិគឺឥស្សរះ ។ - អាធិភាវ ចុំ. ភាវៈនៃគុណជាត

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មានឥស្សរិយយសជាដើម, ភាវៈនៃគុណជាតមានភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈជាដើម ។

ឥស្សា ឥ. [ឥស្សុ+អ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) ច្រណែនគឺធ្វើនូវកិ.លើកឡើងនូវទោសដោយសំដី ឬ ដោយចិត្តក្នុងសត្វក្តីក្នុងគុណក្តី (ឫស្យា, ឈ្នានីស, ច្រណែន, ប្រច័ណ្ឌ); វិ. **ឥស្សតិ សត្តេសុបិ គុណេសុបិ ចចសា មនសា វា ទោសារោបនំ ករោតីតិ> ឥស្សា** ។ **-អាទិ** គុ. មានសេចក្តីច្រណែនជាដើម ។ **-អាទិទោសជាត** នបុំ. ទោសជាតមានសេចក្តីឫស្យាជាដើម ។ **-បកតឥត្ថីវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃស្ត្រីគឺសេចក្តីច្រណែនធ្វើទូទៅហើយ, -គ្របសង្កត់ហើយ ។ **-បកត** គុ. គឺសេចក្តីច្រណែនគ្របសង្កត់ហើយ ។ **-អាភិភូត** គុ. គឺសេចក្តីច្រណែនគ្របសង្កត់ហើយ, គឺ សេចក្តីប្រច័ណ្ឌគ្របសង្កត់ហើយ ។ **-មនក** គុ. អ្នកមានចិត្តឈ្នានីស, អ្នកមានចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីឫស្យា; វិ. **ឥស្សា(១) មនោ យស្ស សោ> ឥស្សាមនកោ, ឥស្សាយ សម្បយុត្តោ មនោ អស្សាតិ> ឥស្សាមនកោ** ។ **-មានាទិ** គុ. មានសេចក្តីឫស្យានិងមានះជាដើម ។

ឥស្សុកី បុំ. [ឥស្សុក+ឦ] អ្នកមានសេចក្តីច្រណែន, -ឈ្នានីស; វិ. **ឥស្សុកោ យស្ស អត្ថីតិ> ឥស្សុកី** ។ ម៉្យាងទៀតៈ **ឥស្សុកី** <ឥស្សុ+ណុក+ណី.ស=អ្នកមិនអត់ទ្រាំនូវសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃ,

១ បែបនេះមិនសូវមានប្រើទេព្រោះជាបទនាមនាមដូចគ្នា ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

(អ្នកឈ្នានីស, អ្នកច្រណែន); វិ. **ឥស្សូកិ បរសម្បត្តិ ន សហតីតិ> ឥស្សុកោ, ឥស្សុកោ ឯវ> ឥស្សូកី** ។

ឦទិស គុ. [ឥម>ឦ+ទិស+ក្វិ] ដូចនេះ, ប្រាកដដូចនេះ; វិ. **ឥមមិវ នំ បស្សតីតិ> ឦទិសោ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧក្កំស បុំ. [ឧ+កស+ណ, ចុះ.និ.អា.] ការប្រព្រឹត្តិលើកឡើងគឺការប្រព្រឹត្តិទៅដោយសេចក្ដីល្អក្រៃលែង (ឧក្រិដ្ឋ); វិ. **ឧទ្ធរិត្វា កសនំ អតិសយេន បវត្តនំ> ឧក្កំសោ** ។

ឧក្កដ្ឋ គុ. [ឧ+កស+ត>ត ដ្ឋ , លុប ស] ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងលើ (ឧក្រិដ្ឋ) ។ - **បំសុកូល** ឧបុំ. សំពត់បង្សុកូលដ៏ឧក្រិដ្ឋ **បំសុកូល** <បំសុ+កុ+ឧល+អ= សំពត់ដល់នូវភាពគឺបុគ្គលគួរខ្ពើមដូចជាអាចម៍ដី; វិ. **បំសុ វិយ កុច្ឆិតភាវំ ឧលតិ គច្ឆតីតិ> បំសុកូលំ** ។ - **សបទានចារិក** គុ. អ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ជាប្រក្រតីដ៏ឧក្រិដ្ឋ, ឬអ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅកាន់លំដាប់ច្រកជាវត្តដ៏ឧក្រិដ្ឋ, វិ. **សបទានំ ចារិកំ សីលមស្សាតិ> សបទានចារី, សបទានំ ចារិកំ វត្តមស្សាតិ វា> សបទានចារី, សបទានចារី ឯវ> សបទានចារិកោ, ឧក្កដ្ឋោ សបទានចារិកោ> ឧក្កដ្ឋសបទានចារិកោ** ។

ម៉្យាងទៀតថាៈអ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅមួយអន្លើដោយកិ.វៀរចាកការកាត់ផ្ដាច់ជាប្រក្រតីដ៏ឧក្រិដ្ឋ, វិ. **ធិយតេ អវខណ្ឌិយតេតិ > ធានំ, អវេតំ ធានតោ > អបធានំ, សហ អបធានេន ចារិកំ សីលម ស្សាតិ> សបទានចារី , សបទានចារី**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯថ> សមធានចារិកោ, ឧក្កដ្ឋោ សមធានចារិកោ> ឧក្កដ្ឋសមធានចារិកោ ។ - វស ចុំ. អំណាចនៃវត្តដ៏ឧក្រិដ្ឋ, អំណាចនៃ...ដ៏ឧក្រិដ្ឋ ។

ឧក្កដ្ឋិសទ្ទ ចុំ. [ឧក្កដ្ឋិ+សទ្ទ] សំឡេងគឺកិ.ហ៊ោ, សំឡេងហ៊ោ ។ កដ្ឋិ<កស+តិ, តិ>ដ្ឋិ, លុបទីបំផុតធាតុ=សទ្ទៈដែលជនពោល (សំឡេង), វិ. កសិយតេតិ>កដ្ឋិ ។ ឧច្ចា កដ្ឋិ> ឧក្កដ្ឋិ= សំឡេងដ៏ខ្ពស់ (ហ៊ោ) ។ ឧក្កដ្ឋិ ឯថ សទ្ទោ> ឧក្កដ្ឋិសទ្ទោ ។

ឧក្កដ្ឋិសហស្ស នចុំ. [ឧក្កដ្ឋិ+សហស្ស] ពាន់នៃសំឡេងហ៊ោ ។

ឧក្កណ្ឋសិ កិ. [ឧ+កឋ > ឧក្កណ្ឋ+អ+សិ_វ .] រសាប់រសល់, អផ្សុក, ធុញទ្រាន់, សោក ។

ឧក្កណ្ឋាបិត គុ. [ឧ+កឋ>ឧក្កណ្ឋ+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យអផ្សុកហើយ ។ - ត្ត នចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នក គឺ...ឱ្យអផ្សុកហើយ, -ឱ្យធុញទ្រាន់ហើយ ។

ឧក្កណ្ឋិត គុ. [ឧ+កឋ>ឧក្កណ្ឋ+ឥ_អា+ត] អផ្សុកហើយ, ធុញទ្រាន់ហើយ ។ - កាល ចុំ. កាលនៃ...ជាអ្នកអផ្សុកហើយ ។ - ភាវ ចុំ. នៃ...ជាអ្នកអផ្សុកហើយ ។ - ភិក្ខុ ចុំ. ភិក្ខុអ្នកអផ្សុក ។ - ភិក្ខុវត្ថុ នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកអផ្សុក ។

ឧក្កណ្ឋិត្វា អ. [ឧ+កឋ+ឥ_អា+ត្វា] អផ្សុកហើយ, ធុញទ្រាន់ហើយ ។

ឧក្កណ្ឋិ ឥ. [ឧក្កណ្ឋ+ណ្យ, ណ្យ>ឥ] សេចក្តីអផ្សុក, មានសេចក្តីអផ្សុក ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧក្កលាប ចុំ. [ឧ+កលាប] សម្រាម, មានសម្រាម, មានសម្រាមដ៏ខ្ពស់, មានសម្រាមដ៏ទ្រុបទ្រុល ។ ប្រើជា «**ឱក្លាប**» ក៏មាន ។

ឧក្កាមុខ នចុំ. [ឧក្កា+មុខ] មាត់នៃបាវ (ភាជន៍ម្យ៉ាងសំរាប់ដាងរំលាយមាស) ។

ឧក្ការភូមិ ឥ. [ឧក្ការ+ភូមិ] ផែនដីកខ្វក់, ផែនដីប្រកបដោយគូថ, ទីប្រឡាក់ដោយគូថ (ឧក្ការ<អរ>ឧ+កិរ+ណ=លាមក, កខ្វក់) ។

ឧក្កាសិតសទ្ទ ចុំ. [ឧក្កាសិត+សទ្ទ] សំឡេងក្អក, សំឡេងគឺ...ក្អកហើយ ។

ឧក្កា ឥ. [ឧស+ក+អា_ឥ.] (ធម្មជាត) តែងឆេះ (គប់ភ្លើង, ភ្លើងគប់); វិ. **ឧសតិ ឥ ឧហតិតិ> ឧក្កា** ។

ឧក្កុជិក កិ.វិ. ឬ គុ. [ឧ+កុជ+ណិក] ធ្វើនូវកិ.កោងឡើង ឬចំកោងឡើង (ច្រហោង, អង្គុយច្រហោង, ខ្វងកណ្ដាល) ។ - **ប្បធាន** នចុំ. សេចក្ដីព្យាយាមដោយភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកអង្គុយច្រហោង, សេចក្ដីព្យាយាមដោយកិ.អង្គុយច្រហោង ។

ឧក្កុជិភាវ ចុំ. [ឧក្កុជិ+ភាវ] ភាវៈជាអ្នកអង្គុយច្រហោង, ភាវៈនៃកិ.អង្គុយច្រហោង ។

ឧក្កលិកកាល ចុំ. [ឧក្កលិក+កាល] កាលនៃបាយចិតនៅក្នុងឆ្នាំង, កាលជាទីដាក់ចុះក្នុងឆ្នាំង, កាលនៃបាយគឺបុគ្គលចំអិនក្នុងឆ្នាំង ។

ឧក្កលិកគ្គ គុ. [ឧក្កលិក+អគ្គ] មានដ៏ថ្លោងគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលនៃបាយគឺបុគ្គលចំអិនក្នុងឆ្នាំង, មានដ៏ថ្លោងគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាល

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

នៃបាយថិតនៅក្នុងឆ្នាំង; វិ. ឧក្ខលិយំ កិច្ចកិកិ> ឧក្ខលិកំ (ភត្តំ) , ឧក្ខលិកស្ស ការណោ> ឧក្ខលិកការណោ, ឧក្ខលិកការណេ ធាកញ្ញំ អត្ថំ> ឧក្ខលិកត្តំ ។

ឧក្ខិត្ត គុ. [ឧ+ខិប+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ, -ងាឡើងហើយ, -បើកឡើងហើយ, -ភើចឡើងហើយ, -សើយឡើងហើយ ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃ...គឺ...លើកឡើងហើយ ។ - **ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ... ជា... គឺ...លើកឡើងហើយ ។ - **បលិយ** គុ. មានសសរខឿនលើកឡើងហើយ, មានសសរពោលលើកឡើងហើយ ។ - **ផរសុ** គុ. មានប៉ូវថៅលើកឡើងហើយ, មានប៉ូវថៅយារឡើងហើយ ។ - **អានុវត្តក** ចុំ. ភិក្ខុ អ្នកប្រព្រឹត្តតាមនូវភិក្ខុជាធម្មកថិកដែលសង្ឃលើកវត្តហើយ, ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តតាមនូវភិក្ខុដែលសង្ឃលើកទោសហើយ ឬលើកវត្តហើយ ។

ឧក្ខិបតិ កិ. [ឧ+ខិប+អ+តិ_វ.] លើកឡើង, ងើបឡើង ។

ឧក្ខិបន នចុំ. [ឧ+ខិប+យុ] កិ.លើកឡើង, កិ.វាសទៅ ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃកិ.លើកឡើង, កាលជាទីលើកឡើង, ... ។

ឧក្ខិបាបេត្វា អ. [ឧ+ខិប+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យលើកឡើងហើយ,...។

ឧក្ខិបិតុកាម គុ. [ឧក្ខិបិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីលើកឡើង, ...។

ឧក្ខិបិតុំ អ. [ឧ+ខិប+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីលើកឡើង, ដើម្បីងើបឡើង, ...។

ឧក្ខិបិត្វា អ. [ឧ+ខិប+ឥ_អា+ត្វា] លើកឡើងហើយ, សើយឡើង

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ, ... ។

ឧក្ខិបិស្សុ កិ. [ឧ+ខិប+អ+ឧំ.អជ្ជ.] លើកឡើងហើយ, បាចឡើងហើយ ។

ឧក្ខេបក ពុំ. [ឧ+ខិប+ណ្វុ] អ្នកលើកឡើង, ភិក្ខុអ្នកលើកវត្ត, ភិក្ខុអ្នកលើកទោស ។

ឧក្ខេបទាយ ពុំ. [ឧក្ខេប+ទាយ] វង្វាន់ពីបុគ្គលគប្បីលើកឡើង,អំណោយពីបុគ្គលគប្បីលើកឡើង, វត្ថុពីបុគ្គលគប្បីឱ្យពីបុគ្គលគប្បីលើកឡើង ។

ឧក្ខេបនីយកម្ម នបុំ. [ឧក្ខេបនីយ+កម្ម] កម្មពីសង្ឃគប្បីលើកឡើង, កម្មពីសង្ឃគប្បីធ្វើដល់ភិក្ខុអ្នកមានអធិករណ៍ដែលសង្ឃគប្បីលើកឡើង ។

ឧក្ខេបន នបុំ. [ឧ+ខិប+យុ] កិ.លើកឡើង, កិ.លើកទោស, កិ.លើកវត្ត។

ឧគ្គច្ឆតិ គុ. [ឧ+គម+អ+តិ.វ; ផ្លាស់ម>ច្ឆ] ទៅក្នុងខាងលើ, រះឡើង, អណ្តែតឡើង, ហោះឡើង, ផុះឡើង, ខ្ពុរឡើង ។

ឧគ្គច្ឆន្ត គុ. [ឧ+គម+អន្ត] កាលទៅក្នុងខាងលើ, កាលរះឡើង, ...។

ឧគ្គច្ឆិ កិ. [ឧ+គម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ទៅក្នុងខាងលើហើយ, ខ្ពុរចេញហើយ, រះឡើងហើយ , ... ។ ប្រើជា ឧគ្គញ្ឆិ ក៏មាន ។

ឧគ្គណ្ហាតិ កិ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+តិ.វ.] រៀន, កំពុងរៀន ។

ឧគ្គណ្ហន្ត គុ [ឧ+គហ+ណ្ហា+អន្ត] កាលរៀន, កំពុងរៀន ។

ឧគ្គណ្ហាបេតុំ អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យរៀន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧគ្គណ្ហាបេត្វា អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យរៀនហើយ។

ឧគ្គណ្ហាបេន្ត គុ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ណាបេ+អន្ត] កាលញ៉ាំង... ឱ្យរៀន, កំពុងឱ្យរៀន ។

ឧគ្គណ្ហិតព្វ គុ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ឥ_អា+តព្វ] គឺ...គប្បីរៀន ។

ឧគ្គណ្ហិតុំ អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីរៀន, រីកិ.រៀន ។

ឧគ្គណ្ហិត្វា អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ឥ_អា+_ត្វា] រៀនហើយ ។

ឧគ្គត គុ. [ឧ+គម+ត] ទៅហើយក្នុងខាងលើ, ឡើងទៅហើយ, រះឡើងហើយ, ខ្ពស់ ។ - **តប** គុ. មានតបះទៅហើយក្នុងខាងលើ, មានតបះដ៏ខ្ពស់។ - **ធូម** គុ. មានផ្សែងទៅហើយក្នុងខាងលើ, មានផ្សែងហុយឡើងហើយ ។

ឧគ្គ គុ. [ឧច+គ ឬឧជ+អ,ជ>គ>គ្គ] ខ្ពស់, ខ្ពង់ខ្ពស់, រុងរឿង ។ - **តេជ** គុ. មានតេជៈដ៏ខ្ពស់ ។ - **នគរវាសី** នថុំ. អ្នកមានកិ.នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះ ឧគ្គៈជាប្រក្រតី ។ - **នគរ** នថុំ. ក្រុង ឈ្មោះឧគ្គៈ ។ - **សេដ្ឋី** ថុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះឧគ្គៈ, សេដ្ឋីនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះឧគ្គៈ ។ - **សេនវត្ថុ** នថុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះឧគ្គសេនៈ ។ - **សេនសេដ្ឋិបុត្តវត្ថុ** នថុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីបុត្តឈ្មោះឧគ្គសេនៈ ។

ឧគ្គន្តុំ អ. [ឧ+គម+តុំ] ដើម្បីទៅក្នុងខាងលើ, ដើម្បីឡើងទៅ, ...។

ឧគ្គម្ម អ. [ឧ+គម+ត្វា] ទៅក្នុងខាងលើហើយ, ឡើងទៅហើយ, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧគ្គហណា ឧបុំ. [ឧ+គហ+យុ] កិ.រៀន ។ - **ធារណាវាចនាទិ** គុ. មានកិ.រៀន និងកិ.ទ្រទ្រង់និងកិ.បង្ហាញជាដើម ។

ឧគ្គហ បុំ. [ឧ+គហ+អ] កិ.រៀន; វិ. **ឧគ្គហណំ> ឧគ្គហោ** ។

ឧគ្គហិត គ. [ឧ+គហ+ឥ_អា+ត] គឺ...រៀនហើយ ។ - **បរិយត្តិ** ឥ. បរិយត្តិគឺ...រៀនហើយ, គុ. មានបរិយត្តិរៀនហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែទីនៃ...គឺ...រៀនហើយ ។ - **វត្ត** គុ. មានវត្តរៀនហើយ ។ - **សិប្ប** ឧបុំ. សិល្បគឺ...រៀនហើយ, គុ. មានសិល្បសាស្ត្ររៀនហើយ ។

ឧគ្គរន្ត គុ. [ឧ+គិរ>ឧគ្គរ+អ+អន្ត] កាលរើឡើង, កាលងាឡើង ។

ឧគ្គីរេសុំ កិ. [ឧ+គិរ+អ+ឧំ_អជ្ជ.] រើឡើងហើយ, ងាឡើងហើយ, យារឡើងហើយ ។

ឧគ្ឃរន្ត គុ. [ឧ+ឃរ+អ+អន្ត] កាលខ្ពុរឡើង, កាលហូរឡើង, កាលហូរចូល ។

ឧគ្ឃាដិតមត្ត គុ. [ឧគ្ឃាដិត+មត្ត] គ្រាន់តែគឺ...បើកឡើងហើយ, -ភើចឡើងហើយ, -ដកឡើងហើយ (ឧគ្ឃាដិត<ឧ+ឃដ+ឥ_អា+ត) ។

ឧគ្ឃាដេត្វា អ. [ឧ+ឃដ+ណេ+ត្វា] បើកឡើងហើយ , ភើចឡើងហើយ, ដកឡើងហើយ ។

ឧគ្ឃោសយមាន គុ. [ឧ+ឃុស+ណយ+មាន] កាលញុំាងសំឡេងឱ្យគឹកកង, កាលឃោសនា ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧគ្ឃោសេត្វា អ. [ឧ+ឃុស+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំងសំឡេងឱ្យគឹកកងហើយ, ឃោសនាហើយ, ស្រែកប្រកាសហើយ ។

ឧគ្ឃោសេន្ត គុ. [ឧ+ឃុស+ណេ+អន្ត] កាលញ៉ាំងសំឡេងឱ្យគឹកកង, កាលឃោសនា, កាលស្រែកប្រកាស ។

ឧគ្ឃោសេហិ កិ. [ឧ+ឃុស+ណេ+ហិ.ប.] ចូរញ៉ាំងសំឡេងឱ្យគឹកកង, ចូរឃោសនា, ចូរស្រែកប្រកាស ។

ឧច្ចង្គ ពុំ. [ឧច្ច+អង្គ] គ្រឿងកំណត់ដ៏ខ្ពស់ ឬ អវយវៈដ៏ខ្ពស់ (ថ្នក់, ចង្កេះ, ភ្លៅ) ។ ប្រើជា ឧច្ចង្គ ក៏មាន ។

ឧច្ច គុ. [ឧ+ចិ+អ] សភាវៈតែងសន្សំក្នុងខាងលើ (ខ្ពស់); វិ. **ឧចិនោតីតិ> ឧច្ចោ** ។ -**ដ្ឋាន** នពុំ. ទីខ្ពស់, ទីដ៏ខ្ពស់ ។ -**តរ** គុ. ខ្ពស់ជាង ។ -**នីចកុលប្បវេណិ** ឥ. លំដាប់នៃត្រកូលខ្ពស់និងត្រកូលទាប, លំដាប់នៃត្រកូលខ្ពស់និងទាប ។

ឧច្ចយ ពុំ. [ឧ+ចិ+ណ] កិ. សន្សំ, កិ.កួន ។

ឧច្ចារ ពុំ. [ឧ+ចរ+ណ] អាហារចាស់ដែលគេបន្ទោបង់ (ឧច្ចារៈ, អាចម៍); វិ. **ឧច្ចារីយតេ ឲហ្យតេតិ> ឧច្ចារោ** ។ -**ករណដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីធ្វើនូវឧច្ចារៈ, ទីជាទីបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈ ។ -**បស្សាវដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ ។

ឧច្ចាវច គុ. [ឧច្ច+អវច] ខ្ពស់និងទាប ។

ឧច្ចាសទ្ទ ពុំ. [ឧច្ច+សទ្ទ] សំឡេងដ៏ខ្ពស់, សំឡេងលើក, វិ. **ឧច្ចោ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

សទ្ធា > ឧច្ចាសទ្ធា ។

ឧច្ចាសន នបុំ. [ឧច្ច+អាសន] ទីជាទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់, អាសនៈដ៏ខ្ពស់; វិ. **ឧច្ចំ អាសនំ> ឧច្ចាសនំ** ។

ឧច្ចិនាតិ កិ. [ឧ+ចិ+នា+តិ_វ.] បេះ, ជ្រើសរើស ។

ឧច្ចិនិត្វា កិ. [ឧ+ចិ+នា, នា>និ+ត្វា] បេះហើយ, ជ្រើសរើសហើយ ។

ឧច្ឆិជ្ជិស្សតិ កិ. [ឧ+ឆិទ+យ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងសូន្យ, នឹងដាច់សូន្យ។

ឧច្ឆិដ្ឋ គុ. [ឧ+ឆិទ+ត] ជារបស់ដែល, ជាដែល, សល់, សំណល់ ។

- **អម្ពដ្ឋិ** នបុំ. គ្រាប់នៃស្វាយជាដែល ។ - **កសដី** បុំ. កាកជាដែល, កាកជារបស់ដែល ។ - **ខាទក** បុំ. អ្នកទំពាស៊ីនូវវត្ថុជាដែល ។ - **កញ្ជិក** នបុំ. បាយចុងអង្ករជាដែល, ទឹកបាយជាដែល ។ - **បាយាស** បុំ. បាយបាយាសជារបស់ដែល ។ - **ភត្ត** នបុំ. ភត្តជារបស់ដែល ។ - **ភោជន** នបុំ. ភោជនជារបស់ដែល ។ - **សេសក** គុ. វត្ថុដ៏សេសជារបស់ដែល, វត្ថុដ៏សេសចាកវត្ថុជារបស់ដែល ។ - **ឧទក** នបុំ. ទឹកជាដែល, ទឹកជារបស់ដែល, ទឹកសំណល់ ។

ឧច្ឆិន្ទ កិ. [ឧ+ឆិទ+អ+ហិ_ប, លុបហិ] ចូរកាត់, ចូរដកឡើង, ចូរផ្តាច់ផ្តិល ។

ឧច្ឆុ នបុំ. [ឥស+ឧ, ឥ>ឧ, ស>ឆ] វត្ថុដែលជនប្រាថ្នា (អំពៅ); វិ.ឥស្សិយ–

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

រោគិ> ឧជ្ជុ ។ - ក្ខេត្ត នបុំ. ស្រែនៃអំពៅ, ចំការនៃអំពៅ, ។ - យដ្ឋិ ឥ. ដើមនៃអំពៅ ។ - រស នបុំ. រសនៃអំពៅ, ទឹកនៃអំពៅ ។

ឧជុ គុ. [អជ+ឧ, អ នៃ អជ>ឧ] ធម្មជាតប្រព្រឹត្តទៅដោយភាវៈមិនកោង ឬ មិនវៀច (ត្រង់), វិ. **អជតិ អកុដិលភាវេន បវត្តតីតិ> ឧជុ** ។ - **មគ្គ** បុំ. ផ្លូវដ៏ត្រង់ ។ - **គត** គុ. ដែលទៅហើយដោយត្រង់ ។ - **ជាតិក** គុ. មានជាតិដ៏ត្រង់, ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់, វិ. **ឧជុ ជាតិ យស្សា សា> ឧជុជាតិកា, ឧជុ ជាតិ> ឧជុជាតិ, ឧជុជាតិយា និយុត្តា> ឧជុជាតិកា** ។ - **ទិដ្ឋិតា** ឥ. ភាវៈ...ជាអ្នកមានទិដ្ឋិដ៏ត្រង់; វិ. **ឧជុ ទិដ្ឋិ អស្សាតិ> ឧជុទិដ្ឋិ, តស្ស ភាវោ> ឧជុទិដ្ឋិតា** ។

ឧជុក គុ. [ឧជុ+ក.ស.] កិ.ប្រព្រឹត្តទៅដោយភាពមិនវៀច (ត្រង់), វិ. **អរណំ អកុដិលភាវេន បវត្តនំ> ឧជុ, ឧជុ ឯវ> ឧជុកំ** ។ - **សណ្ឋាន** នបុំ. សណ្ឋានដ៏ត្រង់, ទ្រង់ទ្រាយដ៏ត្រង់ ។ - **មគ្គ** បុំ. ផ្លូវដ៏ត្រង់ ។

ឧជ្ជង្គល បុំ. [ឧ+ជង្គល] ផែនដីដ៏ខ្ពស់, ទីទួល (ជង្គល<ជល+គល+អ = ប្រទេសជាទីលេបនូវទឹក (ផែនដី), វិ. **ជលំ គលតិ ឯត្ថាតិ> ជង្គលោ, ឧច្ចោ ជង្គលោ> ឧជ្ជង្គលោ**) ។

ឧជ្ជលន្តិ គុ. [ឧ+ជល+អន្ត+ឦ] កាលរុងរឿង, កាលភ្លឺឡើង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧជ្ឈាន នបុំ. [ឧ+ឈេ+យុ] កិ.សំឡឹង, កិ.ពិនិត្យ, កិ.លើកទោស, កិ.តិះដៀល, កិ.រអ៊ូរទាំ, វិ. **ឧជ្ឈាយតេតិ> ឧជ្ឈានំ** ។ - **ពហុល** គុ. ច្រើនដោយកិ.លើកទោស ។ - **សញ្ញិតា** ឥ. ភាវៈ នៃ... ជាអ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងកិ.លើកទោស ។ - **សញ្ញិត្ថេរវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះឧជ្ឈានសញ្ញី (ព្រះថេរៈអ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងកិ.លើកទោស) ។ - **សញ្ញី** បុំ. អ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងកិ.តិះដៀល; វិ. **ឧជ្ឈានេ សញ្ញា> ឧជ្ឈានសញ្ញា, សា យស្ស អត្ថិ> ឧជ្ឈានសញ្ញី** ។

ឧជ្ឈាបយាថ កិ. [ឧ+ឈេ+ណាបយ+ថ_វ.] ញុំាង...ឱ្យពិនិត្យ, _ឱ្យសំឡឹង, _ឱ្យលើកទោស ។

ឧជ្ឈាបយាម កិ. [ឧ+ឈេ+ណាបយ+ស្សាម_ភ, លុប ស្ស] នឹងញុំាង...ឱ្យលើកទោស, នឹងប្រឹក្សា, នឹងញុំាង...ឱ្យជួយប្រឹក្សា ។

ឧជ្ឈាយន្ត គុ. [ឧ+ឈេ+អន្ត] កាលលើកទោស ។

ឧជ្ឈាយិ កិ. [ឧ+ឈេ+អ+ឦ_អជ្ជ.] លើកទោសហើយ, សំឡឹងហើយ ។

ឧជ្ឈាយិត្វា អ. [ឧ+ឈេ+ឥ_អា+ត្វា] លើកទោសហើយ, តិះដៀលហើយ ។

ឧជ្ឈិត គុ. [ឧជ្ឈ+ឥ_អា+ត] គឺ...លះហើយ, _លះបង់ហើយ, _ចោលហើយ ។

ឧជ្ជហាតិ កិ.[ឧ+ហា+អ+ហ_អា+តិ_វ.] តាំងឡើង, ក្រោកឡើង, រះឡើង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧដ្ឋហតុ កិ. [ឧ+ឋា+អ+ហ_អា.+តុ_ប.] ចូរតាំងឡើង, ចូរក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋហថ កិ. [ឧ+ឋា+អ+ហ_អា.+ថ_ប.] ចូរតាំងឡើង, ចូរក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋហន្ត គុ. [ឧ+ឋា+អ+ហ_អា.+អន្ត] កាលតាំងឡើង, កាលក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋហិត្វា អ. [ឧ+ឋា+អ+ហ_អា.+ឥ_អា+ត្វា] តាំងឡើងហើយ, ក្រោកឡើងហើយ ។

ឧដ្ឋហឹសុ កិ. [ឧ+ឋា+អ+ហ_អា.+ឧំ_អជ្ជ.] តាំងឡើងហើយ, ក្រោកឡើងហើយ ។

ឧដ្ឋាតព្វ គុ [ឧ+ឋា+តព្វ] គឺ...គប្បីតាំងឡើង, ..គប្បីក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋាតិ កិ. [ឧ+ឋា+អ+តិ_វ.] តាំងឡើង, ក្រោកឡើង, រះឡើង ។

ឧដ្ឋាបិត គុ. [ឧ+ឋា+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ញុំាង...ឱ្យក្រោកឡើងហើយ, . ឱ្យតាំងឡើងហើយ, . ឱ្យងើបឡើងហើយ,

ឧដ្ឋាតុំ អ. [ឧ+ឋា+តុំ] ដើម្បីតាំងឡើង, ដើម្បីក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋាន នបុំ. [ឧ+ឋា+យុ] កិ.តាំងឡើង, កិ.ក្រោកឡើង, សេចក្តីព្យាយាម, សេចក្តីក្រវើនក្រតើន; វិ. **ឧដ្ឋហិយតេតិ>ឧដ្ឋានំ** ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីតាំងឡើង ។ - **ដ្ឋានសង្ខាត** គុ. ពោលគឺទីជាទីតាំងឡើង, ។ - **កាល** ពុំ. កាលជាទីក្រោកឡើង, កាលជាទីក្រវើនក្រតើន ។ - **វិរិយវន្ត** គុ. អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងឡើង, អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងក្រវើនក្រតើន ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧដ្ឋានវ៑ គុ. [ឧដ្ឋាន+វន្តុ] អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងឡើង, អ្នកមានសេចក្តីខ្មះខ្មែង, វិ. **ឧដ្ឋានំ យស្ស អត្ថីតិ> ឧដ្ឋានវា** ។

ឧដ្ឋិត គុ. [ឧ+ឋា+ត, អានៃឋា>ឥ] តាំងឡើងហើយ, ក្រោកឡើងហើយ ។

ឧណ្ហ គុ. [ឧស+ណ្ហ] សភាវៈតែងក្តៅ (ក្តៅ, កំដៅ); វិ. **ឧសតិ ទហ-តីតិ> ឧណ្ហោ** ។

ឧណ្ណាលោម បុំ. [ឧណ្ណា+លោម] រោមត្រង់ចិញ្ចើម ។

ឧត្តមង្គ នបុំ. [ឧត្តម+អង្គ] អវយវៈដ៏ឧត្តម (ក្បាល, អម្បែងក្បាល) ។

ឧត្តរ គុ. [ឧ+តរ+អ] ខាងលើ, ដ៏លើស, ដ៏ក្រៃលែង, ប្រសើរ, ទិសឧត្តរ, ទិសខាងជើង ។ - **សាដក** បុំ. សាដកសម្រាប់ពាក់ឲ្យដ៏កាយខាងលើ (សំពត់បង់ក) ។

ឧត្តរាសង្គ បុំ. [ឧត្តរ+អា+សញ្ជ+អ] សំពត់ដែលបុគ្គលពាក់ឲ្យដ៏ចំណែកនៃកាយខាងលើ (សំពត់បង់ក, ចីពរ), វិ. **ឧត្តរស្មឹ ទេហភាគេ អាសញ្ជិយតិ ឋបិយតីតិ > ឧត្តរាសង្គោ** ។

ឧត្តរិភង្គ បុំ. [ឧត្តរិ+ភង្គ] សំឡដែលកាត់បង់នូវរសដ៏ក្រៃលែង (តាមទំលាប់នៃបោរាណាចារ្យដែលធ្លាប់ប្រែមកថា « សំឡកកូរ » ឬ «សំឡការី» បើតាមពិត ស័ព្ទនេះជាឈ្មោះសំឡអ្វីម្យ៉ាង ដែលគេនិយមប្រើក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា) សំឡឈ្មោះឧត្តរិភង្គៈ ។

ឧត្តរិត្វា អ. [ឧ+តរ+ឥ_អា.+ត្វា] ឆ្លងឡើងហើយ, ឡើងហើយ, ឆ្លង

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ ។

ឧត្តាន គុ. [ឧ+តន+ណ] ផ្ងារ, រាក់, រីករាយ ។ **- មុខ** គុ. មានមុខរីករាយ, មានមុខស្រស់ស្រាយ ។ **- ត្ត** គុ. មានសេចក្ដីរាក់ ។ **- សេយ្យក** ថុំ. អ្នកដេកផ្ងារ; វិ. **ឧត្តានំ សយតីតិ > ឧត្តានសេយ្យកោ.** (**សេយ្យក** < សី+ឯយ្យក ឬក) ។

ឧត្តាស ថុំ. [ឧ+តស+ណ] សេចក្ដីតក់ស្លុត, សេចក្ដីរន្ធត់, វិ. **ឧត្តសនំ> ឧត្តាសោ** ។

ឧត្តិដ្ឋ គុ. [ឧ+ឋា, ឋា>តិដ្ឋ+អ] បិណ្ឌបាតគឺបុគ្គលគប្បីក្រោកឡើងហើយឈរនៅ, ដុំនៃអាមិសគឺភិក្ខុគប្បីក្រោកឡើងហើយឈរនៅ ។

ឧត្តិណ្ណ គុ. [ឧ+តរ+ត, ត>ឥណ្ណ, លុប រ] ឆ្លងឡើងហើយ, ឡើងហើយ ។

ឧទក នថុំ. [ឧទ្ទ+ក] ធម្មជាតធ្វើនូវកិ.ជ្រួតជ្រាប (ទឹក), វិ. **ឧន្ទតិ ក្លេទំ ភាវេតីតិ> ឧទកំ** ។ **- តុម្ព** ថុំ., នថុំ. ល័ក្កចាន់, ក្អមទឹក, ថូទឹក, (តាមទំលាប់ថា «ល័ក្កចាន់សម្រាប់ដាក់នូវទឹក» ជាបរិក្ខារមួយ៉ាងរបស់បព្វជិតអ្នកកាន់ធុតង្គ) ជាវេវចនៈនៃកមណ្ឌលុ ។ **- ណ្ណវ** ថុំ. ទន្លេដ៏ពេញដោយទឹក, សមុទ្រដ៏ពេញដោយទឹក (**អណ្ណវ** <អណ>អណ្ណ +វ = ប្រទេសមានទឹក, ទន្លេ, សមុទ្រ) ។ **- និទ្ធមន** នថុំ. ទីជាទីកំចាត់បង់នូវទឹក, ប្រឡាយនៃទឹក, លូនៃទឹក, ផ្លូវនៃទឹក, ទីជាទីហូរទៅនៃទឹក (**និទ្ធមន**<និ+ធម+យុ) ។ **- មណិក** ថុំ. ពាងនៃទឹក ។ **- ទោណិ** ឥ. ទនៃទឹក, ថ្លានៃទឹក ។ **- បុព្វឡក**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ចុំ. ពពុះនៃទឹក, ក្រពេញនៃទឹក ។ - វារ ចុំ. វេនជាទីផងនូវទឹក, វេនជាទីនាំនូវទឹក ។

ឧទកុម្ភ ចុំ. [ឧទ+កុម្ភ] ក្អមនៃទឹក, ក្អមដ៏ពេញដោយទឹក ។

ឧទគ្គភាវ ចុំ. [ឧទគ្គ+ភាវ] ភាវៈនៃសេចក្តីត្រេកអរ (ឧទគ្គ<ឧ+អគ្គ ឬ ឧទ+អគ្គ) ។

ឧទវិន្ទុ នចុំ. [ឧទ+វិន្ទុ] ដំណក់នៃទឹក ។

ឧទពិន្ទុនិបាត ចុំ. [ឧទពិន្ទុ+និបាត] កិ.ធ្លាក់ចុះនៃដំណក់នៃទឹក, កិ.ស្រក់ចុះនៃដំណក់នៃទឹក, (និបាត<និ+បត+ណ) ។

ឧទព្វហិ កិ. [ឧ+អ+វហ+អ+ឦ-អជ្ជ., ចុះទ-អា.] បានអូសឡើងហើយ, បានទាញឡើងហើយ ។

ឧទរបផល នចុំ. [ឧទរ+បផល] ដំបារនៃពោះ (ផ្ទៃនៃពោះ) ។

ឧទបាទិ កិ. [ឧ+អ+បទ+អ+ឦ-អជ្ជ. ចុះទ-អា.] បានកើតឡើងហើយ, កើតឡើងហើយ ។

ឧទយន្ត គុ. [ឧទិ+អន្ត] កាលរះឡើង, កាលកើតឡើង ។

ឧទយព្វយ ចុំ. [ឧទយ+វយ] កិ.កើតឡើងនិងកិ.សូន្យទៅ ។

ឧទាន នចុំ. [ឧទ+យុ] ពាក្យជាគ្រឿងបន្លឺឡើង, (ពាក្យបន្លឺដោយសោមនស្ស) ឧទាន, វិ. **ឧណតិ ឯតេនាតិ> ឧជាន៍** ។

ឧទានេតិ កិ. [ឧទ+អា+ណេ+តិ-វ.] បន្លឺ, បន្លឺឡើង ។

ឧទាហុ និ. ឬថា, ឬក៏ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧទ្ធ បុំ. ភេ ។

ឧទ្ធាន នបុំ. [ឧ+ទេ+យុ] វត្ថុសម្រាប់រួបរួមទុក ឬរក្សាទុក (ត្រណោត), **វិ. ឧទ្ធាយតិ រក្ខតិ ឯតេនាតិ > ឧទ្ធានំ** ។

ឧទ្ធាម គុ. [ឧ+ទាម] មានកិ.ទូន្មានរើឡើងហើយ (កញ្ជ្រោលឡើងហើយ); **វិ. ឧទ្ធតោ ទាមា យេន សោ> ឧទ្ធាមោ** (ទាម <ទម+ណ = កិ.បង្ហាត់, កិ.បង្វឹក; **វិ. ទមនំ> ទាមោ**) ។

ឧទិក្ខតិ កិ. [ឧ+ឥក្ខ+អ+តិ_វ. ចុះ ទ_អា.] ងើបមើល, ក្រឡេកមើល ។

ឧទ្ទិស្ស អ. [ឧ+ទិស+ត្វា] ឧទ្ទិស , ចំពោះ , សំដៅ ។

ឧទីរយេ កិ. [ឧ+ឦរ+ណយ+ឯយ្យ_ស, ចុះ ទ_អា.] គប្បីពោល ។

ឧទុក្ខល បុំ. ត្បាល់ ។

ឧទ្ទេស បុំ. [ឧ+ទិស+ណ] ឧទ្ទេស, កិ.សំដែងឡើង, គឺបុគ្គលគប្បីសំដែងឡើង (បាលី) ។ - **ភត្ត** នបុំ. ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីសំដែងឡើង, ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឧទ្ទិស, ឧទ្ទេសភត្ត ។

ឧទ្ធំ និ. ខាងលើ, ក្នុងខាងលើ, ជាន់ខាងលើ ។

ឧទ្ធគ្គ គុ. [ឧទ្ធ+អគ្គ] មានចុងក្នុងខាងលើ, មានចុងឯងឡើងលើ, **វិ. ឧទ្ធំ អគ្គោ យេសន្តិ> ឧទ្ធគ្គា** ។

ឧទ្ធច្ច នបុំ. [ឧទ្ធត+ណ្យ] ភាវៈនៃចិត្តរាយមាយ, ភាវៈនៃចិត្តអណ្តែតអណ្តូង, ឬសេចក្តីរាយមាយ; **វិ. ឧទ្ធំ ធុនាតិ កម្បេតីតិ >**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧទ្ធតំ (ចិត្តំ), ឧទ្ធតស្ស ភាវោ > ឧទ្ធច្ចំ, ឧទ្ធតំ ឯវ វា > ឧទ្ធច្ចំ ។

ឧទ្ធដ គុ. [ឧ+ធរ+ត, ត>ដ] សភាវៈដែលបុគ្គលរើឡើងហើយ, ស្រង់ឡើងហើយ, ដកឡើងហើយ, វិ. ឧទ្ធរិយិត្ថាតិ> ឧទ្ធដោ ។

ឧទ្ធន នបុំ. [ឧ+ធា+យុ] ភាជនៈមានផ្ទាំងជាដើមជាទីដែលជនដំកល់ឆ្នាំងខាងលើ (ជើងក្រាន); វិ. ឧទ្ធំ ធីយតិ ឋាល្យាទិកមស្មិន្តិ> ឧទ្ធនំ ។ - បន្តី ឥ. របៀបនៃជើងក្រាន, ជួរនៃជើងក្រាន ។

ឧទ្ធរន្ត គុ. [ឧ+ធរ+អន្ត+ណ្យ] កំពុងរើឡើង , កំពុងបោចរោច ។

ឧទ្ធរិត្វា អ. [ឧ+ធរ+ឥ_អា.+ត្វា] រើឡើងហើយ, ស្រង់ឡើងហើយ, កកាយហើយ, បោចរោចហើយ ។

ឧន្នង្គល គុ. [ឧ+នង្គល] មាននង្គ័លក្នុងខាងលើ ឬមាននង្គ័លលើកឡើងហើយ, វិ. ឧទ្ធំ នង្គលំ យស្ស សោ > ឧន្នង្គលោ, ឧក្ខិត្តំ នង្គលំ យេន សោ វា> ឧន្នង្គលោ ។

ឧន្នត គុ. [ឧ+នម+ត] ងើបឡើងហើយ, ប៉ោងឡើងហើយ ។

ឧន្នឡ គុ. [ឧ+នឡ] មានមានះដូចជាបបុសលើកឡើងហើយ, វិ. ឧក្ខិត្តោ មាននឡោ យេន សោ> ឧន្នឡោ ។

ឧន្នាទន នបុំ. [ឧ+នទ+យុ] កិ.បន្លឺឡើង, កិ.គឹកកង ។

ឧបកដ្ឋ គុ. [ឧប+កណ្ឋ>ឧបកដ្ឋ] ចូលទៅកាន់ទីជិត, ចូលទៅជិត, (ជិត,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ជិតហើយ), វិ. **ករណ្ឌំ សមីបំ ឧបគតោ > ឧបកដ្ឋោ** ។

ឧបកឌ្ឍតិ កិ. [ឧប+កឌ្ឍ+អ+តិ.វ.] ឃឹតចូលទៅ, ទាញចូលទៅជិត ។

ឧបកប្បនក គុ. [ឧប+កប្ប+យុ, យុ>អនក] ដែលចូលទៅសម្រេច ។ ពុំ. កាមដែលចូលទៅសម្រេច, សេចក្តីប្រាថ្នាដែលចូលទៅសម្រេច ។

ឧបករណ នពុំ. [ឧប+ករ+យុ] (វត្ថុ) ជាគ្រឿងធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង. គ្រឿងឧបករណ៍, វិ. **ឧបករោតិ ឯតេនាតិ > ឧបករណំ** ។ **- ប្បដិពទ្ធ** គុ. ដែលជាប់ចំពោះដោយគ្រឿងឧបករណ៍ ។

ឧបក អស.ន. ឈ្មោះឧបកៈ ។ **- អាជីវកវត្ថុ** នពុំ.រឿងនៃអាជីវកឈ្មោះឧបកៈ ។

ឧបការក ពុំ., នពុំ. [ឧប+ករ+ណ្វុ] អ្នកទំនុកបំរុង, អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង (អ្នកមានឧបការៈ); វិ. **ឧបករោតីតិ> ឧបការកោ** ។

ឧបការ ពុំ. [ឧប+ករ+ណ] អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង, អ្នកមានឧបការៈ, កិ.ធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង (ឧបការៈ) វិ. **ឧបករោតីតិ>ឧបការោ, ឧបការោ យស្ស អត្ថីតិ> ឧបការោ, ឧបករណំ> ឧបការោ** ។ **- មុខ** នពុំ. ឧបការៈ ជាប្រធាន, ឧបាយជាប្រធាននៃ កិ.ធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង ។ **- វស** ពុំ. អំណាចនៃឧបការៈ, អំណាចនៃគុណជាគ្រឿងធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង ។

ឧបការិកា ឥ. [ឧប+ករ+ណ្វុ+ឥ_អា.+អា_ឥ.] អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អ្នកមានឧបការៈ ។

ឧបក្កិលិដ្ឋ គុ. [ឧប+កិលិស+ត] គឺ...ឱ្យចូលទៅសៅហ្មងហើយ, -ចូលទៅឱ្យសៅហ្មងហើយ ។

ឧបក្កិលេស ពុំ. [ឧប+កិលិស+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងចូលទៅសៅហ្មង, ឧបក្កិលេស; វិ. **ឧបក្កិលិស្សតិ ឯតេនាតិ> ឧបក្កិ-លេសោ** ។

ឧបកីឥក គុ. [ឧប+កី+ត+ក.ស.] ជាអ្នកគឺ...ចូលទៅទិញហើយ, -លោះហើយ ។ - **វាទ** ពុំ. វាទៈថាភិក្ខុឈ្មោះនន្ទគឺព្រះមានព្រះភាគលោះហើយ ។

ឧបក្កុបក្ក គុ. [ឧបក្ក+ឧបក្ក] ភ្លឺនឡើងហើយៗ, ពុំឡើងហើយៗ, ដោរឡើងហើយៗ, ដោរឡើងក្រៃលែង (ឧបក្ក<ឧ+បច+ត) ។

ឧបគច្ឆ កិ. [ឧប+គម+អ+ហិ-ប., លុប ហិ] ចូរចូលទៅដល់, ចូរចូលទៅជិត ។

ឧបគច្ឆន្ត គុ. [ឧប+គម+អន្ត] កាលចូលទៅដល់, កាលចូលទៅជិត ។

ឧបគច្ឆន្តិ កិ. [ឧប+គម+អ+អន្តិ-វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត ។

ឧបគញ្ឆិ កិ. [ឧប+គម+អ+ឦ-អជ្ជ.] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ ។

ឧបគត គុ. [ឧប+គម+ត] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ, នៅហើយ, កើតហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបគន្តុំ អ. [ឧប+គម+តុំ] ដើម្បីចូលទៅដល់, ដើម្បីចូលទៅជិត, ចូលទៅរក ។

ឧបគន្ត្វា អ. [ឧប+គម+ត្វា] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ, ចូលទៅរកហើយ ។

ឧបគមន នបុំ. [ឧប+គម+យុ] កិ.ចូលទៅដល់, កិ.ចូលទៅជិត; វិ. **ឧប-គម្យតេតិ> ឧបគមនំ** ។ **-ការណ** នបុំ. ហេតុគឺកិ.ចូលទៅជិត, ហេតុនៃកិ.ចូលទៅជិត ។

ឧបគមិស្សន្តិ កិ.[ឧប+គម+អ+ឥ.អា.+ស្សន្តិ.ភ.] នឹងចូលទៅដល់ , នឹងចូលទៅជិត, នឹងចូលទៅរក ។

ឧបគុយ្ហិត្វា អ. [ឧប+គុហ+យ+ឥ.អា+ត្វា] ចូលទៅលាក់ហើយ , លាក់ទុកហើយ, បិទបាំងហើយ, ចូលទៅឱបហើយ, ឱបហើយ ។

ឧបឃាត ពុ. [ឧប+ហន, ហន>ឃាត+ណ] កិ.ចូលទៅបៀតបៀន , កិ.ចូលទៅសម្លាប់, កិ.ចូលទៅខ្ទប់; វិ. **ឧបហននំ> ឧបឃាតោ** ។

ឧបចារ ពុំ. [ឧប+ចរ+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តជិត ឬកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅជិត (ឧបចារៈ); វិ. **ឧបចរតិ ឯតេនាតិ> ឧបចារោ, ឧបចរណំ វា> ឧបចារោ** ។ **-ជ្ឈាន** នបុំ. ឈានប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃធម៌ជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តជិត, ឈានប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃឧបចារសមាធិ ។ **-ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ឧបចារៈ, ត្រូវការដល់ឧបចារៈ ។ **-ប្បទេស** ពុំ. អំណាចនៃឧបចារសមាធិ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

និងអប្បនាសមាធិ ។ - **សមាធិ** ចុំ. សមាធិប្រព្រឹត្តទៅក្នុង ឧបចារៈ, ឧបចារសមាធិ; វិ. **ឧបចារេ បវត្តោ សមាធិ > ឧបចារសមាធិ** ។

ឧបចិក ចុំ. [ឧប+ចិ+ឥក] សត្វចូលទៅកពូន (កណ្ដៀវ); វិ. **ឧបចិនា-តីតិ > ឧបចិកោ** ។ - **អាទិ** គុ. (សត្វ) មានកណ្ដៀវជាដើម ។

ឧបច្ឆូ អ. [ឧ+បត+ត្វា] អណ្ដែតទៅហើយ, ហោះឡើងហើយ, កន្លងហើយ ។

ឧបច្ចគា កិ. [ឧប+អតិ>ឧបច្ច+អ+គម+អា_ហ៊ី.] បានចូលទៅកន្លងហើយ, កន្លងបង់ហើយ ។

ឧបច្ឆិជ្ជិ កិ. [ឧប+ឆិទ+យ+ឦ_អជ្ជ.] ចូលទៅកាត់ហើយ, ផ្ដាច់បង់ហើយ ។

ឧបច្ឆិន្ទតិ កិ. [ឧប+ឆិទ+អ+តិ_វ, ចុះនិ_អា.] ចូលទៅកាត់, កាត់ផ្ដាច់, ផ្ដាច់ ។

ឧបច្ឆិន្ន គុ. [ឧប+ឆិទ+ត] ដែ...ចូលទៅកាត់ហើយ, -ផ្ដាច់បង់ហើយ ។

ឧបជ្ឈាយ ចុំ. [ឧប+ឈេ+ណ] អ្នកចូលទៅសំឡឹងមើលនូវទោសតូចនិងទោសធំរបស់សិស្ស (ឧបជ្ឈាយ៍); វិ. **សិស្សានំ វជ្ជាវជ្ជំ ឧបនិជ្ឈាយតីតិ > ឧបជ្ឈាយោ** ។ - **វត្ត** នចុំ. វត្តគឺសទ្ធិវិហារិកគប្បីធ្វើដល់ឧបជ្ឈាយ៍ ។ - **អាទិវត្ត** នចុំ. វត្តមានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម ។ - **អាទិ** គុ. (សហធម្មិក) មានឧបជ្ឈាយ៍ជា

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ដើម ។

ឧបញ្ញាត គុ. [ឧប+ញា+ត] គឺ...ចូលទៅដឹងហើយ ។

ឧបដ្ឋបេតិ កិ. [ឧប+ឋប+ណេ+តិ.វ.] ចូលទៅតាំងទុក, ញុំាង...ឱ្យចូលទៅតាំងទុក, -ឱ្យចូលទៅដិកល់ទុក ។

ឧបដ្ឋបេត្វា អ. [ឧប+ឋប+ណេ+ត្វា] ចូលទៅដិកល់ទុកហើយ, ញុំាង...ឱ្យចូលទៅតាំងទុកហើយ ។

ឧបដ្ឋហថ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+ថ.ប.] ចូរបំរើ, ចូរទំនុកបំរុង, ចូរផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋហន្តិ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+អន្តិ.វ.] បំរើ, ទំនុកបំរុង, ផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋហន្ត គុ. [ឧប+ឋា+ហ.អា.+អន្ត] កាលបំរើ, កាលទំនុកបំរុង, កាលផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋហិ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+ឦ.អជ្ជ.] បំរើហើយ, ទំនុកបំរុងហើយ, ប្រាកដហើយ ។

ឧបដ្ឋហិតុកាម គុ. [ឧបដ្ឋហិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីបំរើ, អ្នកចង់ដើម្បីទំនុកបំរុង, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីបំរើ ។

ឧបដ្ឋហឹសុ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+ឧំ.អជ្ជ.] ចូលទៅតាំងទុកហើយ, បំរើហើយ, ប្រាកដហើយ ។

ឧបដ្ឋាក ពុំ. [ឧប+ឋា+ណ្វុ] អ្នកបំរើ, អ្នកទំនុកបំរុង, អ្នកផ្គត់ផ្គង ; វិ. **ឧបដ្ឋាតីតិ> ឧបដ្ឋាកោ** ។ - **កុល** នបុំ. ត្រកូលនៃជនជា

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបដ្ឋាក។ - **មនុស្ស** ពុំ. មនុស្សអ្នកទំនុកបំរុង, មនុស្សជាឧបដ្ឋាក។

ឧបដ្ឋាតព្វ គុ. [ឧប+ឋា+តព្វ] គឺ...គប្បីទំនុកបំរុង, -គប្បីបំរើ, -គប្បីផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋាតិ កិ. [ឧប+ឋា+អ+តិ.វ.] ទំនុកបំរុង, បំរើ, ប្រាកដ ។

ឧបដ្ឋាន នបុំ. [ឧប+ឋា+យុ] កិ.ទំនុកបំរុង, កិ.បំរើ, កិ.ផ្គត់ផ្គង់ ; វិ. **ឧបដ្ឋីយតេតិ> ឧបដ្ឋានំ** ។ ទីជាទីគាល់; វិ. **ឧបដ្ឋាតិ ឯត្ថាតិ> ឧបដ្ឋានំ** ។ **-ការិកា** ឥ. អ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង ។ **- បុប្ផ** នបុំ. ផ្កាសម្រាប់បំរើ ។ **- សាលា** ឥ .សាលាជាទីបំរើ, សាលាសម្រាប់បំរើ ។ **- វេលា** ឥ. វេលាជាទីបំរើ ។

ឧបដ្ឋាបិត គុ. [ឧប+ឋា+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ ..... ឱ្យទំនុកបំរុងហើយ, - ឱ្យបំរើហើយ ។

ឧបដ្ឋាបេត្វា អ. [ឧប+ឋា+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង ... ឱ្យទំនុកបំរុងហើយ, -ឱ្យចូលទៅតាំងទុកហើយ, - ឱ្យបំរើហើយ ។

ឧបដ្ឋាយិកា ឥ. [ឧប+ឋា+ណ្វុ+ឥ_អា, ផ្លាស់អា របស់ឋា>អាយ+អា_ឥ.] អ្នកបំរើ, ស្ត្រីជាឧបដ្ឋាយិកា ; វិ. **ឧបដ្ឋាតីតិ> ឧបដ្ឋាយិកា** ។

ឧបដ្ឋិតស្សតិ គុ. [ឧបដ្ឋិត+សតិ] អ្នកមានសតិចូលទៅតាំងទុកហើយ, អ្នកមានស្មារតីដំកល់មាំហើយ; វិ. **ឧបដ្ឋិតា សតិ យេន សោ> ឧបដ្ឋិតស្សតិ** ។ **- តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានសតិចូលទៅតាំងទុកហើយ, -ដំកល់មាំហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបដ្ឋិត គុ. [ឧប+ឋា+ត, អានៃឋា>ឥ] ចូលទៅតាំងទុកហើយ, ដិតល់មាំហើយ ។

ឧបដ្ឋិយមាន គុ. [ឧប+ឋា, អានៃឋា>ឥ+យ+មាន] គឺ...កាលចំពើ, –កាលទំនុកបំរុង ។

ឧបឌ្ឍ គុ. [ឧប+អឌ្ឍ] ពាក់កណ្ដាល, កន្លះ ។ – **កាយ** បុំ. កាយពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលនៃកាយ ។ – **បថ** បុំ. ផ្លូវពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលនៃផ្លូវ ។ – **ភត្ត** នបុំ. ភត្តពាក់កណ្ដាល ។ – **រជ្ជ** នបុំ. ភាវៈនៃខ្លួនជាស្ដេចពាក់កណ្ដាល, រាជ្យពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលនៃរាជ្យ ។ – **សេសកាល** បុំ. កាលនៃ...ដ៏សេសពាក់កណ្ដាល ។ – **អាវសេស** គុ. ចំណែកដ៏សេសចុះពាក់កណ្ដាល, ដ៏សេសចុះចាក...ពាក់កណ្ដាល ។ – **ឧបឌ្ឍ** គុ. ពាក់កណ្ដាលនិងពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលក្រៃពេក ។ – **ឧបោសថកម្ម** នបុំ. ឧបោសថកម្មពាក់កណ្ដាល ។

ឧប្បណ្ឌុប្បណ្ឌុកជាត គុ. [ឧប្បណ្ឌុប្បណ្ឌុក+ជាត] មានរោគលឿងឡើងលឿងឡើងកើតហើយ, មានរោគលឿងក្រៃពេកកើតហើយ (**ឧប្បណ្ឌុ**<ឧ+បឌិ+ឧ) ។

ឧបតិតុំ អ. [ឧ+បត+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីហោះឡើង, – អណ្ដែតឡើង, –ហើរឡើង, ដើម្បីងើបឡើង ។

ឧបតិស្ស អស.ន. ឈ្មោះឧបតិស្សៈ ។ – **គ្គាម** បុំ. ស្រុកឈ្មោះឧបតិស្សៈ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

. **មាណវ** បុំ. មាណពឈ្មោះឧបតិស្ស: ។ - **បរិព្វាជក** បុំ. បរិព្វា-ជកឈ្មោះឧបតិស្ស: ។

ឧបត្ថម្ភ បុំ. [ឧប+ថភ+អ, ចុះនិ_អា.] ការឧបត្ថម្ភ,ការគាំទ្រ, សេចក្តីទំនុកបំរុង; វិ. **ឧបត្ថម្ភិយតេតិ> ឧបត្ថម្ភនំ, ឧបត្ថម្ភនំ> ឧបត្ថម្ភោ** ។ - **ភូត** គុ. មានសេចក្តីទំនុកបំរុងកើតហើយ; វិ. **ឧបត្ថម្ភោ ភូតោ យស្ស សោ> ឧបត្ថម្ភភូតោ** ។

ឧបត្ថម្ភយមាន គុ. [ឧប+ថភ+ណយ+មាន, ចុះនិ_អា.] កាលទំនុកបំរុង, កាលទល់ទ្រ, កាលគាំទ្រ ។

ឧបថចារី បុំ. [ឧបថ+ចរ+ណី] អ្នកប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវ, អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវជាប្រក្រតី ។

ឧបទ្ទវ បុំ. [ឧប+ទុ+អ] អន្តរាយជាហេតុចូលទៅបៀតបៀន (ឧបទ្រព, អន្តរាយ); វិ. **ឧបគន្ត្វា ទវតិ បីឡេតិ ឯតេនាតិ> ឧបទ្ទវោ** ។

ឧបទ្ទុត គុ. [ឧប+ទុ+ត] គឺ...ចូលទៅបៀតបៀនហើយ, -ប្រទូស្តហើយ ។

ឧបធារណ នបុំ. [ឧប+ធារ ឬ ធរ+យុ] កិ.ពិចារណា; វិ. **ឧបធារិយតេតិ> ឧបធារណំ** ។

ឧបធារិយមាន គុ.[ឧប+ធរ+ណ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលចូលទៅទ្រទ្រង់, -កាលពិចារណា, -កាលម្រោល, -កាលចាំង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧបធារេត្វា អ. [ឧប+ធរ+ណេ+ត្វា] ពិចារណាហើយ, លៃលកហើយ ។

ឧបធារេន្ត គុ. [ឧប+ធរ+ណេ+អន្ត] កាលចូលទៅទ្រទ្រង់, កាលត្រួតត្រា, កាលពិចារណា ។

ឧបធារេមិ កិ. [ឧប+ធរ+ណេ+មិ_វ.] ចូលទៅទ្រទ្រង់, ពិចារណា, ត្រួតត្រា, លៃលក ។

ឧបធាវមាន គុ. [ឧប+ធាវ+មាន] កាលស្ទុះទៅ, កាលស្ទុះចូលទៅ, កាលលឿនចូលទៅ ។

ឧបធាវិត្វា អ. [ឧប+ធាវ+ឥ_អា.+ត្វា] ស្ទុះទៅហើយ, ស្ទុះចូលទៅហើយ, លឿនចូលទៅហើយ ។

ឧបធាវិំសុ កិ. [ឧប+ធាវ+អ+ឧំ_អជ្ជ.] ស្ទុះចូលទៅហើយ, លឿនចូលទៅហើយ ។

ឧបធិ បុំ. [ឧប+ធា+ឥ] កិលេសជាគ្រឿងចូលទៅទ្រទុក; វិ. **ឧបធាតិ ឯតេនាតិ> ឧបធិ**; (ឧបធិ សព្ទនេះ ជាឈ្មោះកិលេស ៤ យ៉ាងមាន ***កាមុបធិ*** ជាដើម) ។ - **ពន្ធន** គុ. អ្នកមានកិលេសឈ្មោះឧបធិជាគ្រឿងចង ។ - **វិវេក** បុំ. សេចក្ដីស្ងាត់ចាកកិលេសឈ្មោះឧបធិ ។ - **សម្បទា** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយឧបធិ ឬដោយឧបធិវិវេក ។ - **សំខយ** បុំ. ធម៌ជាទីអស់ទៅព្រមនៃកិលេសឈ្មោះឧបធិ, (**សំខយ**<សំ+ខិ+ណ) ។

ឧបនន្ទ អស.ន. ភិក្ខុឈ្មោះឧបនន្ទ ។ - **សក្យបុត្តវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃភិក្ខុជា

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

បុត្រនៃសក្យៈឈ្មោះឧបនន្ទ ។

ឧបនយ្ហន្ត គុ. [ឧប+នហ+យ+អន្ត] កាលចូលទៅចង, កាលចងមាំ ។

ឧបនយ្ហន្តិ កិ. [ឧប+នហ+យ+អន្តិ.វ.] ចូលទៅចង, ចងមាំ, ចងទុក ។

ឧបនាមេត្វា អ.[ឧប+នម+ណេ+ត្វា] បង្អោនចូលទៅជិតហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យបង្អោនចូលទៅហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យឱនចូលទៅហើយ ។

ឧបនាមេន្ត គុ. [ឧប+នម+ណេ+អន្ត] កាលបង្អោនចូលទៅ, កាលញ៉ាំង...ឱ្យបង្អោនចូលទៅ, .ឱ្យឱនចូលទៅ ។

ឧបនាមេសិ កិ. [ឧប+នម+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] បង្អោនចូលទៅហើយ, បង្អោនទៅជិតហើយ ។

ឧបនិឃំសន្តី គុ. [ឧប+និ+ឃំស+អន្ត+ឦ] កាលចូលទៅដុស, កាលចូលទៅជ្រៀតបៀត ។

ឧបនិធាយ អ. [ឧប+និ+ធា+ត្វា] ចូលទៅតាំងទុកហើយ, ដំកល់មាំហើយ, ប្រៀបធៀបហើយ, ប្រៀបផ្ទឹមហើយ ។

ឧបនិសិន្នកថា ឥ [ឧបនិសិន្ន+កថា] វាចាជាហេតុពោលនៃបុគ្គលអ្នកអង្គុយជិត (ឧបនិសិន្ន<ឧប+និ+សទ, សទ>សីទ+ត, ត>ឥន្ន) ។

ឧបនិសីទន្តិ កិ. [ឧប+និ+សទ, សទ> សីទ+អ+អន្តិ.វ.] អង្គុយជិត ។

ឧបនិសីទិតុំ អ. [ឧប+និ+សទ, សទ>សីទ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីអង្គុយជិត ។

ឧបនិស្សយ បុ. [ឧប+និ+សី+អ] ធម៌ជាទីចូលទៅដេកអាស្រ័យ, ឧប-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

និស្ស័យ; វិ. **ឧបនិស្សយតិ ឯត្ថាតិ> ឧបនិស្សយោ** ។ - **ការណ** នថុំ. ហេតុនៃឧបនិស្ស័យ ។ - **ធម្មសង្ខាត** គុ. ពោលគឺធម៌ជាឧបនិស្ស័យ ។ - **ពល** នថុំ. កំលាំងនៃឧបនិស្ស័យ ។ - **ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃ...ជាឧបនិស្ស័យ ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយឧបនិស្ស័យ, សម្បត្តិគឺឧបនិស្ស័យ ។ - **សម្បន្នត្ត** នថុំ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមានឧបនិស្ស័យដល់ព្រមហើយ, -ជាអ្នកដល់ព្រមហើយដោយឧបនិស្ស័យ ។

ឧបនិស្សាយ អ [ឧប+និ+សី+ត្វា] ចូលទៅអាស្រ័យហើយ ។

ឧបនីត គុ. [ឧប+នី+ត] គឺ...នាំចូលទៅហើយ ។ - **វយ** គុ. អ្នកមានវ័យគឺជរានាំចូលទៅហើយ ។

ឧបនេតិ កិ. [ឧប+នី+អ+តិ_វ.] នាំចូលទៅ, នាំចូលទៅជិត ។

ឧបនេត្វា អ. [ឧប+នី+ត្វា] នាំចូលទៅហើយ, នាំចូលទៅជិតហើយ ។

ឧបនេន្ត គុ. [ឧប+នី+អន្ត] កាលនាំចូលទៅ, កាលនាំចូលទៅជិត ។

ឧបនេស្សាមិ កិ. [ឧប+នី+អ+ស្សាមិ_ភ.] នឹងនាំចូលទៅ, នឹងនាំចូលទៅជិត ។

ឧបបជ្ជតិ កិ.[ឧប+បទ+យ+តិ_វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិតដល់, កើត ។

ឧប្បជ្ជតិ កិ. [ឧ+បទ+យ+តិ_វ.] កើត, កើតឡើង ។

ឧបបជ្ជមាន គុ. [ឧប+បទ+យ+មាន] កាលចូលទៅជិតដល់, កាលកើត, កំពុងកើត ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧប្បជ្ជមាន គុ. [ឧ+បទ+យ+មាន] កាលកើត, កាលកើតឡើង ។

ឧបបជ្ជរេ កិ. [ឧប+បទ+យ+តិ ឬ អន្តិ-(១) រ.] ចូលទៅដល់, កើត ។

ឧប្បជ្ជរេ កិ. [ឧ+បទ+យ+តិឬ អន្តិ-(១)រ] កើត, កើតឡើង ។

ឧបបត្តិ ឥ. [ឧប+បទ+តិ] កិ.ចូលទៅដល់, កិ.កើត, កំណើត; វិ. ឧបបជ្ជនំ> ឧបបត្តិ ។

ឧប្បត្តិ ឥ. [ឧ+បទ+តិ] កិ.កើត, កំណើត; វិ. ឧប្បជ្ជនំ>ឧប្បត្តិ ។

ឧបបរិក្ខិត្វា អ. [ឧប+បរិ+ឥក្ខ+ឥ_អា.+ត្វា] ចូលទៅឃើញជុំវិញហើយ, ពិចារណាហើយ ។

ឧបបរិក្ខិស្សតិ កិ. [ឧប+បរិ+ឥក្ខ+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងចូលទៅឃើញជុំវិញ, នឹងពិចារណា ។

ឧបបារមី [ឧប+បារ+ឥ+ឦ] ធម្មជាតិជាហេតុចូលទៅជិតដល់នូវត្រើយគឺនិព្វាន (ឧបបារមី); វិ. ឧបគន្ត្វា និព្វានបារំ ឯតិ ឯតា-យាតិ> ឧបបារមី ។

ឧបព្វជន្ត គុ. [ឧប+វជ+អន្ត] កាលសឹក (កាលចូលទៅវៀរ) ។

ឧបព្វជិត គុ. [ឧប+វជ+ឥ_អា.+ត] សឹកហើយ ។ - បុព្វ គុ. ធ្លាប់សឹកហើយ ។

ឧបព្វជិត្វា អ. [ឧប+វជ+ឥ_អា.+ត្វា] សឹកហើយ ។

---

១ ផ្លាស់ តិ ឬ អន្តិ_រ.> រេ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបព្វជិស្សាមិ កិ. [ឧប+វជ+អ+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ភ.] នឹងសឹក ។

ឧបញ្ញជេតុំ អ. [ឧប+វជ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យសឹក ។

ឧបញ្ញាជេយ្យំ កិ. [ឧប+វជ+ណេ+ឯយ្យំ.ស.] គប្បីញុំាង... ឱ្យសឹក, គប្បីផ្សឹក ។

ឧបញ្ញាជេថ កិ. [ឧប+វជ+ណេ+ថ_ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យសឹក, ចូរផ្សឹក ។

ឧបព្យាហាំ គុ. [ឧប+វិ+អា+ហរ+អន្ត+សិ_វិ, ផ្លាស់ ន្ត+សិ_វិ.>អំ] កាលចូលទៅជិតពេល, កំពុងចូលទៅពេល ។

ឧបភោគ ពុំ. [ឧប+ភុជ+ណ] គ្រឿងប្រើប្រាស់ជិតខាង, គ្រឿងឧប-ភោគ ។ - ជាត នពុំ. វត្ថុជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ជិតខាង, វត្ថុជាគ្រឿងឧបភោគ ។ - បរិភោគភណ្ឌ នពុំ. ភណ្ឌៈគឺគ្រឿងឧបភោគនិងគ្រឿងបរិភោគ (ឧបភោគ = គ្រឿងប្រើប្រាស់, បរិភោគ = គ្រឿងស៊ី) ។

ឧបមា ឥ. [ឧប+មា+ក្វិ] វាចាជាគ្រឿងប្រៀបធៀប (សេចក្តីប្រៀបធៀប, ឧបមា); វិ. **ឧបមីយតិ ឯតាយាតិ > ឧបមា** ។

ឧបយោគ ពុំ. [ឧប+យុជ+ណ] កិ.ចូលទៅប្រកប, កិ.ប្រកបចូល, កិ.ប្រើប្រាស់ ; វិ . **ឧបយុញ្ជីយតេតិ> ឧបយុញ្ជនំ, ឧប-យុញ្ជនំ> ឧបយោគោ** ។

ឧបរចិត គុ. [ឧប+រច+ឥ_អា.+ត] គឺ...ចូលទៅតាក់តែងហើយ, .រចនាហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបរមាម គុ. [ឧប+រម+អ+ម.វ.] លំបាក, ត្រដាបត្រដួស, វៀវវែង ។

ឧបរាជ ពុំ. [ឧប+រាជ] ស្ដេចជិត, ស្ដេចបន្ទាប់, ឧបរាជ ។ - **សេនា-បតិអាទិ** គុ. (ឥស្សរជន) មានឧបរាជនិងសេនាបតីជាដើម ។ - **អាទិ** គុ. (ឥស្សរជន) មានស្ដេចបន្ទាប់ជាដើម ។

ឧបរិ និ. [ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី] ក្នុងខាងលើ, ជាន់លើ, ឰដ៏ខាងលើ ។ - **ឧម្មារ** ពុំ. ធរណីក្នុងខាងលើ, ខាងលើនៃធរណី ។ - **តីរ** នពុំ. ឆ្នេរ (ត្រើយ, ច្រាំង) ក្នុងខាងលើ, ខាងលើនៃឆ្នេរ ។ - **ប្បាសាទ** ពុំ. ប្រាសាទជាន់លើ, ខាងលើនៃប្រាសាទ ។ - **ប្បាសាទតល** នពុំ. ផ្ទៃនៃប្រាសាទជាន់លើ ។ - **ទេវលោកសម្បាបក** គុ. ដែលញ៉ាំងសត្វឱ្យដល់ព្រមនូវទេវលោកជាន់លើ ។ - **ពន្និចិត្រ-វិតាន** នពុំ. ពិតានដ៏វិចិត្រដែលបុគ្គលចងឰដ៏ខាងលើ ។ - **ភូមិ** ឥ. ផែនដីក្នុងខាងលើ, ខាងលើនៃផែនដី, -ជាន់លើ ។ - **មគ្គព្ពយកិច្ច** នពុំ. កិច្ចដោយប្រជុំនៃបីនៃមគ្គក្នុងខាងលើ (១) ។ - **មគ្គវស** ពុំ. អំណាចនៃមគ្គក្នុងខាងលើ ។ - **វិសេស** ពុំ. គុណវិសេសក្នុងខាងលើ ។ - **មត្ថក** ពុំ. ទីបំផុតខាងលើ ។ - **សីស** នពុំ. ក្បាលក្នុងខាងលើ,ខាងលើនៃក្បាល ។

ឧបរិម គុ. [ឧបរិ+ឥម] មានក្នុងខាងលើ; វិ. **ឧបរិ ភវោ> ឧប-**

---

១. កិច្ចគឺប្រជុំនៃ បីនៃមគ្គជាន់លើ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

វិសោ ។ - **កាយ** ចុំ. កាយមានក្នុងខាងលើ ។ - **កោដិ** ឥ. ទីបំផុតមានក្នុងខាងលើ ។ - **ផល** នចុំ. ផ្លែមានក្នុងខាងលើ ។ - **បាទ** ចុំ. ជើងមានក្នុងខាងលើ ។

ឧបរុន្ធតុ កិ. [ឧប+រុធ+អ+តុ-ប.+និ-អា.] ចូរចូលទៅបិទ, ចូរឡោមទុក, ចូរខ្ទប់, ចូររាំង ។

ឧបរុន្ធិ កិ. [ឧប+រុធ+អ+ឦ-អជ្ជ.] ចូលទៅបិទហើយ, ឡោមទុកហើយ, ខ្ទប់ហើយ, រាំងហើយ ។

ឧបរុន្ធិត្វា អ. [ឧប+រុធ+ឥ-អា+ត្វា] ចូលទៅបិទហើយ, ឡោមទុកហើយ, ... ។

ឧបរូបរិ និ. ក្នុងខាងលើៗ ។ - **បទ** នចុំ. បទក្នុងខាងលើៗ ។

ឧបលិម្បតិ កិ. [ឧប+លិប+អ+តិ-វ+និ.អា] ចូលទៅលាប, ចូលទៅប្រឡាក់, ប្រក, ជាប់, ទើរ ។

ឧបលិម្បិត្វា អ. [ឧប+លិប+ឥ-អា+ត្វា] ចូលទៅលាបហើយ, ចូលទៅប្រឡាក់ហើយ, ប្រកហើយ, ជាប់ហើយ ។

ឧបវត្តន នចុំ. [ឧប+វត្ត+យុ] ទីជាទីប្រព្រឹត្តចូលទៅជិត; វិ. **ឧបេច្ច វត្តន្តិ ឥមន្តិ ឯត្ថាតិ>ឧបវត្តនំ** ។

ឧបវន នចុំ. [ឧប+វន] ព្រៃជិត, ទីជិតនៃព្រៃ, ឬទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិតនៃព្រៃ; វិ. **វនស្ស សមីបំ> ឧបវនំ, វនស្ស សមីបេ បវត្តតីតិ វា > ឧបវនំ** ។ សមីប> ឧប ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបវសន្តិ កិ. [ឧប+វស+អ+អន្តិ_វ.] ចូលទៅនៅ, នៅអាស្រ័យ, រក្សា ។

ឧបវាណត្ថេរ ពុំ. [ឧបវាណ+ថេរ] ព្រះថេរៈឈ្មោះឧបវាណៈ ។

ឧបសគ្គ ពុំ. [ឧប+សជ+អ] សភាវៈចូលទៅជិតជាប់ ឬកិ.ចូលទៅជិតជាប់ (អន្តរាយ, ការរឹបជាន់, ឧបស័គ្គ; វិ. **ឧបគន្ត្វា សជតិ បភាសេតីតិ> ឧបសគ្គោ, ឧបសជ្ជនំ វា> ឧបសគ្គោ**) ។

ឧបសង្កមន នពុំ. [ឧប+សំ+កម+យុ] កិ.ចូលទៅជិត, កិ.ចូលទៅរក, កិ.ចូលទៅគាល់; វិ. **ឧបសង្កមិយតេតិ> ឧបសង្កមនំ** ។
- វិសេ ពុំ. អំណាចនៃកិ.ចូលទៅរក ។ **- អារហ** គុ. គួរដល់កិ.ចូលទៅរក, គួរដើម្បីកិ.ចូលទៅរក ។

ឧបសង្កមន្ត គុ. [ឧប+សំ+កម+អន្ត] កាលចូលទៅជិត, ...។

ឧបសង្កមិ កិ. [ឧប+សំ+កម+អ+ឦ_អជ្ជ.] ចូលទៅជិតហើយ, ចូលទៅរកហើយ ។

ឧបសង្កមិតុំ អ. [ឧប+សំ+កម+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីចូលទៅជិត, ... ។

ឧបសង្កមិត្វា អ. [ឧប+សំ+កម+ឥ_អា.+ត្វា] ចូលទៅជិតហើយ, ចូលទៅរកហើយ, ចូលទៅគាល់ហើយ ។

ឧបសង្កមិស្សតិ កិ. [ឧប+សំ+កម+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងចូលទៅជិត, ... ។

ឧបសន្ត គុ. [ឧប+សម+ត, ត>ន្ត, លុប ម] ចូលទៅរំងាប់ហើយ ។ **- តា**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

៥. ភាវៈនៃ...ជា...ចូលទៅរំងាប់ហើយ ។ - **រាគាទិក្កិលេស** បុំ. អ្នកមានកិលេសមានរាគៈជាដើមចូលទៅរំងាប់ហើយ, អ្នកមានរាគា-ទិក្កិលេសចូលទៅរំងាប់ហើយ ។ - **រូប** នបុំ. អ្នកមានរូបចូលទៅរំងាប់ហើយ , មានសភាពចូលទៅរំងាប់ហើយ ។

ឧបសម បុំ. [ឧប+សម+អ] ធម៌ជាទីចូលទៅរំងាប់, ធម៌ជាគ្រឿងចូលទៅរំងាប់, កិ.ចូលទៅរំងាប់ ឬសេចក្ដីស្ងប់; វិ. **ឧបសម្មតិ ឯត្ថាតិ> ឧបសមោ, ឧបសម្មតិ ឯតេនាតិ> ឧបសមោ, ឧបសមនំ> ឧបសមោ** ។

ឧបសម្បជ្ជ អ. [ឧប+សំ+បទ+ត្វា] ចូលទៅដល់ព្រមហើយ ។

ឧបសម្បទា ឥ. [ឧបរិ+សំ+បទ+អ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) ជាហេតុដល់ព្រមនូវភាវៈក្នុងខាងលើ, កិ. ដល់ព្រមនូវភាវៈក្នុងខាងលើ (ឧប-សម្ប័ទ); វិ. **ឧបរិភាវំ សម្បជ្ជតិ ឯតាយាតិ> ឧប-សម្បទា, ឧបរិភាវស្ស សម្បជ្ជនំ> ឧបសម្បទា** ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃឧបសម្ប័ទ ។

ឧបសម្បន្ន គុ. [ឧបរិ+សំ+បទ+ត] ដល់ព្រមក្នុងខាងលើហើយ, ឧបសម្ប័ទហើយ ។

ឧបសម្បាទេត្វា អ. [ឧបរិ+សំ+បទ+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឧបសម្ប័ទហើយ ។

ឧបសម្មតិ កិ. [ឧប+សម+យ+តិ.វ.] ចូលទៅរំងាប់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបសំវសេ កិ. [ឧប+សំ+វស+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីចូលទៅនៅរួម ។

ឧបសាឡ្ហកជាតក នថុំ. [ឧបសាឡ្ហក+ជាតក] ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឧបសាឡ្ហកៈ ។

ឧបសាឡ្ហកនាម ត្រ. [ឧបសាឡ្ហក+នាម] (ព្រាហ្មណ៍)ឈ្មោះឧបសាឡ្ហកៈ, មានឈ្មោះថាឧបសាឡ្ហកៈ ។

ឧបសេចន នថុំ. [ឧប+សិច+យុ] កិ.ចូលទៅស្រោច, កិ.លាយ, ជាគ្រឿងលាយ ។

ឧបសេន អស.ន. ឈ្មោះឧបសេនៈ ។

ឧបសេវន្ត ត្រ. [ឧប+សេវ+អន្ត] កាលចូលទៅសេព, កាលចូលទៅសេពគប់ ។

ឧបហត ត្រ. [ឧប+ហន+ត] គឺ...ចូលទៅបៀតបៀនហើយ, - ចូលទៅកំចាត់ហើយ (-គោះហើយ) ។

ឧបហនន្ត ត្រ. [ឧប+ហន+អន្ត] កាលចូលទៅបៀតបៀន ។

ឧបាគមិ កិ. [ឧប+អា+គម+អ+ឦ-អជ្ជ.] ចូលទៅជិតហើយ, ចូលមកជិតដល់ហើយ, ចូលមកដល់ហើយ ។

ឧបាទាន នថុំ. [ឧប+អា+ទា+យុ] ធម្មជាតដែលជនចូលទៅជិតកាន់យក, សេចក្ដីប្រកាន់មាំ (ឧបាទាន) ; វិ. **ឧបាធិយតេតិ> ឧបាទានំ** ។ (វត្ថុ)ដែលភ្លើងចូលទៅកាន់យក (កំញូម); វិ. **ឧបាធិយតេ អគ្គិនាតិ> ឧបាទានំ** ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧ

ឧបាទាយ អ. [ឧប+អា+ទា+ត្វា] ព្រោះចូលទៅកាន់យក, ព្រោះប្រកាន់មាំ, ប្រៀបធៀប, អាស្រ័យ, ត្រឹមតែ (ប្រែជាបុព្វកាលក៏បាន) ។

ឧបាទិន្នក គុ. [ឧប+អា+ទា+ត, ត> ឥន្ន+ក.ស.] (សង្ខារ) គឺវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យកហើយ (សត្វមានវិញ្ញាណ) ។

ឧបាយ ពុំ. [ឧប+អយ+អ ឬឧប+ឥ+ណ] ហេតុជាគ្រឿងចូលទៅដល់នូវកិ.ផ្ចាញ់នូវសត្រូវ ឬ ហេតុជាគ្រឿងចូលទៅដល់ (ឧបាយ); វិ. **សត្តុវិជយំ ឧបគច្ឆន្តិ ឯតេហីតិ>ឧបាយា, ឧបេតិ ឯតេនាតិ ឋា> ឧបាយោ** ។

ឧបាលិ អស.ន. ភិក្ខុឈ្មោះឧបាលិ, ខ្ទាន់ប្រកេសឈ្មោះឧបាលិ ។ - **កប្ប-កសត្តម** គុ. មានខ្ទាន់ប្រកេសឈ្មោះឧបាលិជាទី៧ ឬ ជាគំរប់៧ ។ - **ត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះឧបាលិ ។

ឧបាសក ពុំ. [ឧប+អាស+ណ្វុ] អ្នកចូលទៅអង្គុយជិតនូវព្រះរត្នត្រ័យ (ឧបាសក); វិ. **រតនត្តយំ ឧបាសតីតិ> ឧបាសកោ** ។ - **បរិសា** ឥ. បរិស័ទជាឧបាសក, បរិស័ទគឺឧបាសក ។ ឥ. **ឧបា-សិកា**<ឧប+អាស+ណ្វុ+ឥ.អ+អា.ឥ ។

ឧបាហនមណ្ឌន នពុំ.[ឧបាហន+មណ្ឌន] កិ.ប្រដាប់នូវទ្រនាប់ជើង ឬស្បែកជើង ។

ឧបេក្ខក ពុំ. [ឧប+ឥក្ខ+ណ្វុ] អ្នកចូលទៅសំឡឹងមើល, អ្នកចូលទៅពិនិត្យមើល, អ្នកព្រងើយកន្តើយ, អ្នកសោះអង្គើយ; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧបេក្ខកិកិ > ឧបេក្ខកោ ។

ឧបេតិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+តិ_វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត, នៅ ។

ឧបេត គុ. [ឧប+ឥ+ត] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ, ប្រកបហើយ ។

ឧបេថ កិ. [ឧប+ឥ+អ+ថ_ប.] ចូរចូលទៅដល់, ចូរចូលទៅជិត ។

ឧបេន្តិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+អន្តិ_វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត, នៅ ។

ឧបេមិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+មិ_វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត, នៅ ។

ឧបេហិសិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+ហ_អា+ឥ_អា+ស្សសិ_ភ., លុបស្ស] នឹងចូលទៅដល់, នឹងចូលទៅជិត, នឹងនៅ ។

ឧបោសថ (១) ពុំ. [ឧប+វស+ថ, ផ្លាស់វ>ឧ] ធម៌ជាទីនៅអាស្រ័យ ឬ ជាទីរក្សា (ឧបោសថ); វិ. **ឧបវសន្តិ ឯត្ថាតិ> ឧបោសថោ** ។ - **កម្មវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃឧបោសថកម្ម ។ - **កម្ម** នពុំ. កម្មគឺកិ.រក្សានូវឧបោសថ ។ - **កិច្ចាទិ** គុ. (កិច្ច) មានកិច្ចគឺកិ.ធ្វើនូវឧបោសថជាដើម ។ - **កុល** នពុំ. ត្រកូលនៃដំរីឈ្មោះ ឧបោសថ ។ - **ង្គ** នពុំ. អង្គនៃឧបោសថ ។ - **ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ ដល់ឧបោសថ, ត្រូវការដល់ឧបោសថ, ប្រយោជន៍ដល់កិ.រក្សានូវឧបោសថ ។ - **ទិវសភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃថ្ងៃជាទីរក្សានូវឧបោសថ ។ - **ទិវស** ពុំ; នពុំ.

---

(១) ឧបោសថ <ឧប+ឧស+ថ= ធម៌ជាទីកំចាត់បង់នូវអកុសល ។

WAT KHEMARARATANARAM

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ថ្ងៃនៃឧបោសថ, ថ្ងៃជាទីរក្សានូវឧបោសថ ។ - **វាស** បុំ. នៅ ឬ កិ.នៅដោយអំណាចនៃឧបោសថ, នៅដោយអំណាចនៃកិ.រក្សានូវឧបោសថ, រក្សានូវឧបោសថ ។

ឧបោសថាគារ បុំ., នបុំ. [ឧបោសថ+អគារ] រោងនៃឧបោសថ ។ - **វត្ត** នបុំ. វត្តគឺសង្ឃគប្បីធ្វើក្នុងរោងនៃឧបោសថ; វិ. **ឧបោសថាគារេ កត្តព្វំ វត្តំ> ឧបោសថាគារវត្តំ** ។ - **អាធិករណវសេ** បុំ. អំណាចនៃកិ.ធ្វើនូវទីមានរោងនៃឧបោសថជាដើម ។

ឧបោសថិក គុ. [ឧបោសថ+ណិក] អ្នករក្សានូវឧបោសថ; វិ. **ឧបោសថំ រក្ខតីតិ> ឧបោសថិកោ** ។ - **ភត្ត** នបុំ. ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងថ្ងៃឧបោសថ; វិ. **ឧបោសថេ ទាតព្វន្តិ> ឧបោសថិកំ, ឧបោសថិកំ ភត្តំ> ឧបោសថិកភត្តំ** ។ - **ភាវ** ប៉ុ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នករក្សានូវឧបោសថ ។

ឧប្បជ្ជ កិ. [ឧ+បទ+យ+ហិ_ប., លុបហិ] ចូរកើត, ចូរកើតឡើង ។

ឧប្បជ្ជនក [ឧ+បទ+យ+យុ+ក_ស. ឬ ណ្ហុ] ដែលកើតឡើង, កិ.កើតឡើង, ជាទីកើតឡើង ។ - **តណ្ហា** ឥ. តណ្ហាដែលកើតឡើង ។ - **លាភ** ប៉ុ. លាភដែលកើតឡើង ។

ឧប្បជ្ជន្ត គុ. [ឧ+បទ+យ+អន្ត] កាលកើតឡើង, កំពុងកើត ។

ឧប្បជ្ជន នប៉ុ. [ឧ+បទ+យ+យុ] កិ.កើតឡើង, ជាទីកើតឡើង; វិ.

ឧប្បជ្ជិយតេតិ> ឧប្បជ្ជនំ, ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថាតិ> ឧប្ប-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧប្បន្ន ។ - ភិជ្ជនសភាវ គុ. មានកិ.កើតឡើងនិងកិ.បែកធ្លាយជាសភាវៈ ឬជាធម្មតា ។

ឧប្បជ្ជន្តិ កិ. [ឧ+បទ+យ+អន្តិ_វ.] កើតឡើង ។

ឧប្បជ្ជិត្វា អ. [ឧ+បទ+យ+ឥ_អា+ត្វា] កើតឡើងហើយ ។

ឧប្បជ្ជេយ្យ កិ. [ឧ+បទ+យ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីកើតឡើង ។

ឧប្បតន នថុំ. [ឧ+បត+យុ] កិ.លោតឡើង, កិ.ហោះឡើង, កិ.អណ្តែតឡើង ។

ឧប្បតមាន គុ. [ឧ+បត+មាន] កាលហោះឡើង, កាលអណ្តែតឡើង ។

ឧប្បតិត គុ. [ឧ+បត+ឥ_អា+ត] លោតឡើងហើយ, កើតឡើងហើយ, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ ។

ឧប្បតិតុកាម គុ. [ឧប្បតិតុំ+កាម] ចង់ដើម្បីហោះឡើង, -ហើរឡើង ។

ឧប្បតិតុំ អ. [ឧ+បត+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីហោះឡើង, ...។

ឧប្បតិត្វា អ. [ឧ+បត+ឥ_អា+ត្វា] ហោះឡើងហើយ, លោតឡើងហើយ, ហើរឡើងហើយ ។

ឧប្បតិស្សាមិ កិ. [ឧ+បត+អ+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ភ.] នឹងហោះឡើង, នឹងលោតឡើង, នឹងហើរឡើង ។

ឧប្បត្តិ ឥ. [ឧ+បទ+តិ] កិ.កើតឡើង, ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើង ។ **- កាល** ថុំ. កាលនៃកិ.កើតឡើង, កាលជាទីកើតឡើង ។ **- ក្ខណ** ថុំ. ខណៈនៃកិ.កើតឡើង, ខណៈជាទីកើតឡើង ។ **- ដ្ឋាន** នថុំ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ទីនៃកិ.កើតឡើង, ទីជាទីកើតឡើង ។ - វត្ថុ នបុំ. រឿងនៃកិ.កើតឡើង, រឿងគឺហេតុជាគ្រឿងកើតឡើង ។

ឧប្បត្តិត គុ. [ឧ+បទ+តិ+ត.ស.] ដែលកើតឡើងហើយ, គឺ...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បថចារ បុំ. [ឧប្បថ+ចរ+ណ] កិ.ប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវ, កិ.ប្រព្រឹត្តខុសពាកផ្លូវ, កិ.ប្រព្រឹត្តខុសគន្លង ។

ឧប្បន្ន គុ. [ឧ+បទ+ត] កើតឡើងហើយ, ដែលកើតឡើងហើយ ។ - កាល បុំ. កាលនៃ...កើតឡើងហើយ ។ - កិច្ចនិត្ថរណ នបុំ. កិ.ធើ្វចេញ នូវកិច្ចដែលកើតឡើងហើយ ។ - កិច្ច នបុំ. កិច្ចដែលកើតឡើងហើយ ។ - ក្កិលេស បុំ. កិលេសដែលកើតឡើងហើយ ។ - កុសលចេតនា ឥ. ចេតនាជាកុសលកើតឡើងហើយ, ចេតនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកម្មជាកុសលកើតឡើងហើយ ។ - កោដ្ឋាស បុំ. ចំណែកដែលកើតឡើងហើយ ។ - កោធវេគ បុំ. កំឡាំងនៃសេចក្តីក្រោធកើតឡើងហើយ, សន្ទុះនៃសេចក្តីក្រោធកើតឡើងហើយ (វេគ<វជ+ណ = សភាវៈជាគ្រឿងដល់នូវទីដែលខ្លួនប្រាថ្នា (សន្ទុះ, កម្លាំង); វិ. ឥច្ឆិតដ្ឋានំ វជន្តិ បាបុណន្តិ ឯតេនាតិ>វេគោ) ។ - ក្កោធ គុ. អ្នកមានសេចក្តីក្រោធកើតឡើងហើយ ។ - ខាទនីយភោជនីយ នបុំ. វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីបំពាស៊ីនិងវត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីបរិភោគ (បង្អែមនិងចំអាប) កើតឡើង

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ហើយ ។ - **ចិត្តវស** ចុំ. អំណាចនៃចិត្តដែលកើតឡើងហើយ ។ - **ឆន្ទ** គុ. អ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តកើតឡើងហើយ ។ - **តណ្ហា** ឥ. តណ្ហាកើតឡើងហើយ ។ - **ទោមនស្ស** គុ. អ្នកមានទោមនស្សកើតឡើងហើយ ។ - **ទោហឡ្ឡ** (១) គុ. អ្នកមានហ្ឫទ័យគឺទោសប្រទូស្តកើតឡើងហើយ, អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ប្លែកកើតឡើងហើយ, អ្នកមានសេចក្តីញាប់ញ័រដោយហេតុពីរកើតឡើងហើយ, អ្នកមានហ្ឫទ័យពីរកើតឡើងហើយ, អ្នកមានចំណង់ដ៏ប្លែកកើតឡើងហើយ (ទោហឡ្ឡ<ទុ>ទោ+ហទយ, ហទយ> ហឡ្ឡ = វិ. **ទុវ៉្ម ហទយំ ឯតស្សាតិ> ទោហឡ្ឡោ;** ទ្វិ>ទោ+ហល, ហល> ហឡ្ឡ+អ = វិ. **ទ្វីហិ ហលតិ កម្បតីតិ> ទោហឡ្ឡោ;** <ទ្វិ >ទោ+ហទយ, ហទយ> ហឡ្ឡ = វិ. **ទ្វេ ហទយា អស្សាតិ> ទោហឡ្ឡោ**) ។ - **ធម្មសំវេគ** គុ. មានសេចក្តីសង្វេគព្រោះធម៌កើតឡើងហើយ, មានសេចក្តីស្លុតចិត្តព្រោះធម៌កើតឡើងហើយ ។ - **បសាទ** គុ. អ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាកើតឡើងហើយ ។ - **បីតិរស** ចុំ. រសនៃបីតិកើតឡើងហើយ ។ - **បុព្វនិមិត្ត** គុ. មានបុព្វនិមិត្តកើតឡើងហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. ដែលធ្លាប់កើតឡើងហើយ, កើតឡើងហើយក្នុងកាលមុន ។

១ ខ្ញុំបានលើកយកពាក្យប្រែនិងវគ្គហៈ មកតម្រៀបក្នុងទីនេះជាច្រើនបែប សូម លោកវេយ្យាករណបណ្ឌិត គួរពិចារណាកាន់យកតាមន័យណាដែលគួរចុះ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

- ឱឡារបីតិ គុ. មានសេចក្តីក្រោធដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - ឱឡារទោមនស្ស គុ. មានទោមនស្សដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - ឱឡារសិនេហ គុ. មានសេចក្តីស្នេហា (សេចក្តីស្រឡាញ់) ដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - ឱឡារ-សោក គុ. មានសេចក្តីសោកដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - ឱហុមានតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានមានះច្រើនកើតឡើងហើយ ។ - ព្យាធិ ចុំ. ព្យាធិ (ជម្ងឺ) កើតឡើងហើយ ។ - ភាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...កើតឡើងហើយ ។ - មតិ គុ. អ្នកមានមតិ (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹង) កើតឡើងហើយ ។ - លាភសក្ការ គុ. អ្នកមានលាភនឹងសក្ការៈ កើតឡើងហើយ ។ - វិប្បដិសារ គុ. អ្នកមានកិ.រឭករអាស្រ័យនូវកម្មគឺបណ្ឌិតគប្បីខ្ពើមកើតឡើងហើយ (វិប្បដិសារ <វិ+បដិ+សរ+ណ = សេចក្តីក្តៅក្រហាយ, សេចក្តីស្តាយក្រោយ) ។ - វិស្សាស គុ. អ្នកមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលកើតឡើងហើយ ។ - សំវេគ គុ. អ្នកមានសេចក្តីសង្វេគកើតឡើងហើយ, អ្នកមានសេចក្តីស្លុតចិត្តកើតឡើងហើយ (សំវេគ<សំ+វិជ+ណ) ។ - សិនេហ គុ. អ្នកមានសេចក្តីស្នេហាកើតឡើងហើយ ។ - សុខសោមនស្ស គុ. អ្នកមានសុខនិងសោមនស្សកើតឡើងហើយ ។ - សោក គុ. អ្នកមានសេចក្តីសោកកើតឡើងហើយ ។ - ឱប្បន្ន គុ. ដែលកើតឡើងហើយៗ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧប្បល នបុំ. [ឧ+បា+អល] ជលជាតតែងអណ្តែតលើទឹក ឬ ជលជាតតែងផឹកនូវទឹក (ឧប្បល, ផ្កាឧប្បល); វិ. **ឧទកេ ប្លវតីតិ > ឧប្បលំ, ឧទកំ បិវតីតិ វា> ឧប្បលំ** ។ - **គន្ធ** បុំ. ក្លិននៃផ្កាឧប្បល ។ - **វណ្ណាថេរី** ឥ. ព្រះថេរីឈ្មោះឧប្បលវណ្ណា ។ - **វណ្ណាថេរីវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរីឈ្មោះឧប្បលវណ្ណា ។

ឧប្បជាបិត គុ. [ឧ+បជ+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យដកចោលហើយ, -ឱ្យរំលើងឡើងហើយ, -ឱ្យរបើកចេញហើយ ។

ឧប្បជាបេត្វា អ. [ឧ+បជ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យដកឡើងហើយ, -ឱ្យរំលើងឡើងហើយ, -ឱ្យឆ្កៀលហើយ ។

ឧប្បាដេត្វា អ. [ឧ+បដ+ណេ+ត្វា] ឆ្កៀលហើយ, ដកឡើងហើយ ។

ឧប្បាដេតុំ អ. [ឧ+បដ+ណេ+តុំ] ដើម្បីដកឡើង, ដើម្បីឆ្កៀល, (បាលីខ្លះ **ឧប្បាតេតុំ**<ឧ+បត+ណេ+តុំ = ដើម្បីឆ្កៀល) ។

ឧប្បាទន នបុំ. [ឧ+បទ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យកើតឡើង, កិ.បង្កើតឡើង; វិ. **ឧប្បាទិយតេតិ> ឧប្បាទនំ** ។

ឧប្បាទ បុំ. [ឧ+បទ+ណ] កិ.កើតឡើង; វិ. **ឧប្បជ្ជនំ > ឧប្បាទោ** ។ - **បច្ចយត្ថ** បុំ. អត្ថថាជាបច្ច័យនៃកិ.កើតឡើង, អត្ថថាជាបច្ច័យដល់កិ.កើតឡើង, អត្ថថាកិ.កើតឡើងជាបច្ច័យ។ - **វយត្ថ** បុំ. អត្ថថាកិ.កើតឡើងនិងកិ.សូន្យទៅជាធម្មតា; វិ. **ឧប្បាទោ ច**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ចយោ ច> ឧប្បាទចយោ, ឧប្បាទចយោ ធម្មោ> ឧប្បាទចយធម្មោ, ឧប្បាទចយធម្មោ យេសំ អត្ថីតិ > ឧប្បាទចយធម្មិនោ ។

ឧប្បាទយិស្ស កិ. [ឧ+បទ+ណយ+ឥំ_អជ្ជ.] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទិត គុ. [ឧ+បទ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទេតព្វ គុ. [ឧ+បទ+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទេតិ កិ. [ឧ+បទ+ណេ+តិ_វ.] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

ឧប្បាទេតុំ អ. [ឧ+បទ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

ឧប្បាទេត្វា អ. [ឧ+បទ+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទេយ្យ កិ. [ឧ+បទ+ណេ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

ឧប្បាទេសិ កិ. [ឧ+បទ+ណេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើង ហើយ ។

ឧប្បីឡេត្វា អ. [ឧ+បីឡ+ឯ+ត្វា] បៀតបៀនឡើងហើយ, ពាបហើយ, រឹបជាន់ហើយ, ជាន់ពន្លិចហើយ ។

ឧប្បណ្ឌិយមាន គុ. [ឧ+ផឌ, ផឌ>ផណ្ឌ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាល ចំអក, ..កាលចំអន់, ..កាលនិយាយឡកឡឺយ ។

ឧប្បណ្ឌេត្វា អ. [ឧ+ផឌ+ឯ+ត្វា] ចំអកហើយ, ចំអន់ហើយ, និយាយ ឡកឡឺយហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧប្បជ្ជន្តិ កិ. [ឧ+បទ+យ+អន្តិ_វ.] ចំអក, ចំអន់, ឡូកឡើយ ។

ឧព្វដ្ដេត្វា អ. [ឧ+វត, វត>វដ្ដ>ព្វដ្ដ+ណេ+ត្វា] ពន្លះហើយ ។

ឧព្វត្តេត្វា អ. [ឧ+វត, វត> ព្វត្ត+ណេ+ត្វា] ពន្លះហើយ

ឧព្វាហេត្វា អ. [ឧ+វហ+ណេ+ត្វា] ទាញចេញហើយ, បៀតបៀន ហើយ, បន្សាត់បង់ហើយ ។

ឧព្វាឡ្ហ គុ. [ឧ+វហ+ត] គឺ...បៀតបៀនហើយ ។

ឧព្វិគ្គហទយ គុ. [ឧព្វិគ្គ+ហទយ] មានហឫទ័យតក់ស្លុតហើយ, មានហឫទ័យភ្ញាក់ផ្អើលហើយ (**ឧព្វិគ្គ**<ឧ+វិជ+ណ្យ) ។

ឧព្វិល្លាវិតាការ បុំ. [ឧព្វិល្លាវិត+អាការ] អាការគឺសេចក្ដីឆ្មើងឆ្មៃ ។

ឧព្វេជនីយ គុ. [ឧព្វេជន+ឦយ ឬឧ+វិជ+អនីយ] ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីភ្ញាក់ផ្អើល; វិ. **ឧព្វេជនស្ស ឋានំ> ឧព្វេជនីយំ**; គឺបុគ្គលគប្បីភ្ញាក់ផ្អើល; វិ. **ឧព្វេជិតព្វោតិ> ឧព្វេជនីយោ** ។

ឧព្ភត គុ. [ឧ+ភរ+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ, -ស្រង់ឡើងហើយ ។

ឧព្ភិជ្ជ អ. [ឧ+ភិទ+ត្វា] បែកឡើងហើយ, កើតឡើងហើយ ។

ឧភយ សំ.ស. ពីរ, ទាំងពីរ ។ - **តីរវាសិក** គុ. អ្នកនៅលើត្រើយទាំងពីរ, អ្នកនៅនាត្រើយទាំងពីរ ។ - **នគរវាសិក** គុ. អ្នកនៅក្នុងនគរទាំងពីរ ។ - **រដ្ឋវាសី** គុ. អ្នកមានកិ.នៅក្នុងដែនទាំងពីរជាប្រក្រតី ។ - **រសបាន** នបុំ. កិ.ផឹកនូវរសទាំងពីរ ។ - **សម្បត្តិសំវត្តនិក** គុ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ប្រកបក្នុងកិ.ញាំងសម្បត្តិទាំងពីរឱ្យប្រព្រឹត្តទៅព្រម ។

ឧភយត្ថ អ.ស. [ឧភយ+ត្ថ] ក្នុង...ទាំងពីរ ។

ឧភោ សំ.ស. ពីរ, ទាំងពីរ ។

ឧម្មង្គ បុំ. [ឧ+គម+គ្ង] ប្រទេសជាទីដើរទៅងើបឡើងនៃជន ឬ ប្រទេសជាទីងើបឡើងហើយដើរទៅនៃជន (ឧម្មង្គ); វិ. **ឧម្មុជ្ជិត្វា គច្ឆតិ បចក្កតិ ឯត្ថាតិ> ឧម្មង្គោ** ។ - **ចោរ** បុំ. ចោរអ្នកទំលាយនូវឧម្មង្គ, -នូវរូង ។

ឧម្មត្តក បុំ. [ឧ+មទ+ត+ក_ស.] អ្នកស្រវឹងស៊ប់ (មនុស្សឆ្កួត); វិ. **ឧម្មាទតីតិ> ឧម្មត្តោ , ឧម្មត្តោ ឯវ> ឧម្មត្តកោ** ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកឆ្កួត ។ ឥ. ឧម្មត្តិកា ។

ឧម្មាទ បុំ. [ឧ+មទ+ណ] សេចក្ដីស្រវឹងស៊ប់, កិ.ឆ្កួត ។

ឧម្មារ បុំ. [ឧរ+មារ] ធរណី (មេទ្វារ) ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃធរណី, ទីជាទីតាំងនៃធរណី ។

ឧម្មិលេត្វា អ. [ឧ+មិល+ណេ+ត្វា] បើកហើយ, បើកភ្នែកហើយ ។

ឧម្មិហន្តិ កិ. [ឧ+មិហ+អ+អន្តិ_វ.] នោម, នោមដាក់ (បន្ទោបង់បស្សាវៈ) ។

ឧយ្យាតិ កិ. [ឧ+យា+អ+តិ_វ.] ឡើងទៅ, ទៅ, រត់ទៅ, ទៅក្នុងខាងលើ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧយ្យាន នបុំ. [ឧ+យា+យុ] ទីជាទីដើរទៅក្រឡេកមើលក្នុងខាងលើនៃជន (ឧទ្យាន); វិ. ឧទ្ធំ អិលោកេន្តា យន្តិ គច្ឆន្តិ ឯត្ថាតិ> ឧយ្យានំ ។ - កីឡមណ្ឌលាទិ គុ. (ទី) មានមណ្ឌលជាទីលេងក្នុងឧទ្យានជាដើម, ទីមានឧទ្យាននិងមណ្ឌលជាទីលេងជាដើម។ - កីឡា ឥ. ទីជាទីលេងក្នុងឧទ្យាន, កិ.លេងក្នុងឧទ្យាន ។ - គត គុ. ទៅហើយកាន់ឧទ្យាន ។ - គមនត្ថ បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ទៅកាន់ឧទ្យាន, សេចក្តីត្រូវការដល់កិ.ទៅកាន់ឧទ្យាន ។ - បាល បុំ. អ្នករក្សានូវឧទ្យាន; វិ. ឧយ្យានំ បាលេតីតិ> ឧយ្យានបាលោ ។

ឧយ្យុញ្ជន្តិ កិ. [ឧ+យុជ+អ+អន្តិ_វ., ចុះនិ_អា.] ប្រកបឡើង, ខ្វល់ខ្វាយ, ព្យាយាម ។

ឧយ្យុត្ត គុ. [ឧ+យុជ+ត] គឺ...ប្រកបឡើងហើយ, -ខ្វល់ខ្វាយហើយ ។ - បយ្យុត្ត គុ. ដែល...ប្រកបឡើងហើយនិងប្រកបចុះទៅហើយ ។

ឧយ្យោគមុខ នបុំ. [ឧយ្យោគ+មុខ] មាត់នៃសេចក្តីសាបសូន្យ, មាត់នៃសេចក្តីវិនាស, ប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។

ឧយ្យោជន នបុំ. [ឧ+យុជ+យុ] កិ.បញ្ជូនទៅ, កិ.ប្រើទៅ, កិ.ពន្យុះ ។ - ទិវស បុំ, នបុំ. ថ្ងៃជាទីបញ្ជូនទៅ ។

ឧយ្យោជិត គុ. [ឧ+យុជ+ឥ_អា+ត] គឺ...បញ្ជូនទៅហើយ, ... ។

ឧយ្យោជេត្វា អ. [ឧ+យុជ+ណេ+ត្វា] បញ្ជូនទៅហើយ, ... ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧយ្យោជេន្ត គុ. [ឧ+យុជ+ណេ+អន្ត] កាលបញ្ជូនទៅ, ... ។

ឧយ្យោជេសិ កិ. [ឧ+យុជ+ណេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] បញ្ជូនទៅហើយ, ប្រើទៅហើយ ។

ឧរគ បុំ. [ឧរ+គម+ក្វិ] សត្វទៅដោយទ្រូង (ពស់); វិ. **ឧរេន គច្ឆតីតិ> ឧរគោ** ។ - **ជាតក** នបុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយពស់ ។ - **រាជ** បុំ. ស្តេចនៃពស់, ពស់ជាស្តេច ។

ឧរព្ភសត នបុំ. [ឧរព្ភ+សត] រយនៃចៀម ។

ឧរ បុំ. [អរ>ឧរ+អ] ទ្រូង, ជីវិត ។ - **មជ្ឈ** គុ. កណ្តាលនៃទ្រូង ។

ឧរុវេល អស.ន. [ឧរុ+វេល] ឧរុវេលប្រទេស, ប្រទេសឈ្មោះឧរុវេលៈ (ប្រទេសមានច្រាំងនៃខ្សាច់) ។ - **កស្សបាទិ** គុ. មានព្រះថេរៈឈ្មោះឧរុវេលកស្សបៈជាដើម ។

ឧល្លង្ឃន្ត គុ. [ឧ+លឃ ឬ លង្ឃ+អន្ត] កាលលោតឡើង, កាលផ្លោះរំលង, កាលលោតរំលង ។

ឧល្លង្ឃិត្វា អ. [ឧ+លឃ+ឥ_អា.+ត្វា] លោតឡើងហើយ, ផ្លោះឡើងហើយ ។

ឧល្លង្ឃេតិ កិ. [ឧ+លឃ+ណេ+តិ_វ.] ញុំាង...ឱ្យលោតឡើង, ..ឱ្យផ្លោះឡើង ។

ឧល្លូនស្សទ្ធតា ឥ. [ឧល្លូនស្សទ្ធ+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានសទ្ធាអណ្តែតអណ្តូង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧល្លុម្បនវស បុំ. [ឧល្លុម្បន+វស] អំណាចនៃកិ.លើកឡើង, អំណាចនៃកិ.ស្រោចស្រង់ (ឧល្លុម្បន<ឧ+លុប+យុ, ចុះនិ.អា.) ។

ឧល្លោកេន្ត គុ.[ឧ+លុក ឬ លោក+ណេ+អន្ត] កាលក្រឡេកមើលក្នុងខាងលើ, កាលងើបមើល, កាលងើយមើល ។

ឧល្លោកេសិ កិ.[ឧ+លុក ឬលោក+ណេ+ឰ-អជ្ជ+ស-អា.] ងើបមើលហើយ, ងើយមើលហើយ ។

ឧសភ(១) បុំ. [ឥស ឬឧសា+អភ] គោ, គោឈ្មោល, គោបា, គោឧសភ; គុ. ឧត្តម, ប្រសើរ, ខ្ពង់ខ្ពស់, ចំបង, លើសលែង ។ - **មត្ត** គុ. មានមួយឧសភជាប្រមាណ, ត្រឹមតែមួយឧសភ (ចម្ងាយ២០យដ្ឋិ ត្រូវជា ១៤០ ហត្ថ) ។ - **សិត** ឧបុំ. រយៈនៃគោឈ្មោល ។ - **សមិសតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រាកដស្មើ ដោយគោឧសភ ។ -**អាជានេយ្យ** បុំ. គោឈ្មោលជាអាជានេយ្យ, គោឧសភជាអាជានេយ្យ ។

ឧសីរត្ថ បុំ. [ឧសីរ+អត្ថ] អ្នកមានសេចក្តីត្រូវការដោយស្បូវភ្លាំង ។

ឧសការ បុំ. [ឧស+ករ+ណ] អ្នកធ្វើនូវកូនសរ (ជាងកូនសរ); វិ. ***ឧសុំ ករោតីតិ > ឧសុការោ*** ។

ឧស្មុម ឧបុំ. [ឧស>ឧស្មុ+ម] ធម្មជាតធ្វើនូវកំដៅ ឬធម្មជាតញ៉ាំងអវយវៈ

---

១ ជាឈ្មោះគ្រឿងវាស់មួយបែបដែលគេប្រើក្នុងបុរាណសម័យ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ្យក្តៅ (ចំហាយ, ភ្លើងធាតុ); វិ. **ឧសតិ ឌហតិ ឥមេហីតិ > ឧសុមំ , ឧសេតិ អនេនាតិ វា> ឧសុមំ ។ - អាការមត្ត** គុ. ទុក្ខត្រឹមតែអាការៈពីចំហាយ ។ ប្រើជា **ឧស្មា** ក៏មាន ។

ឱស្សុយន្ត គុ. [ឧស្សុយ+អន្ត] កាលច្រណែន, កាលឈ្នានីស, កាលប្រច័ណ្ឌ។

ឱស្សង្កិត គុ. [ឧ+សំក+ឥ_អា.+ត] ពី...រង្កៀសហើយ, _នឹកពិភាល់ហើយ ។

ឱស្សទ ចុំ. [ឧ+សទ+អ] កិ.ខ្ពស់ឡើង, កិ.ផុះឡើង, កិ.ហើមឡើង ។

ឱស្សន្ន គុ. [ឧ+សទ+ត] ផុះឡើងហើយ, ខ្ពស់ឡើងហើយ, ហើមឡើងហើយ ។ - **កុសលមូល** គុ. មានកុសលមូលផុះឡើងហើយ, មានកុសលជាឫសផុះឡើងហើយ ។

ឱស្សវ ចុំ. [ឧស+វម+ក្វិ] សភាវៈជាទីពីចេញនូវសេចក្ដីក្រហល់ក្រហាយ (មហោស្រព); វិ. **ឧសំ ឌហតិ វមន្តិ ឧគ្គិរន្តិ ឯត្ថាតិ> ឱស្សវោ ។ - ទិវស** ចុំ., នចុំ. ថ្ងៃជាទីលេងនូវមហោស្រព ។

ឱស្សហតិ កិ. [ឧ+សហ+អ+តិ_វ.] អាច, ហ៊ាន, ប្រឹងប្រែង ។

ឱស្សហិ កិ. [ឧ+សហ+អ+ឦ_អជ្ជ.] អាចហើយ, ហ៊ានហើយ, ប្រឹងប្រែងហើយ ។

ឱស្សាបយិស្សតិ កិ. [ឧ+សិ+ណាបយ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងញ៉ាំង...ឱ្យលើកឡើង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧស្សាបិត គុ. [ឧ+សិ+ណាបេ+ត_អា.+ត] ដ៏...លើកឡើងហើយ, -ឱ្យលើកឡើងហើយ ។ - ទ្ធជ គុ. មានទង់លើកឡើងហើយ; ចុំ. ទង់ ដ៏បុគ្គលលើកឡើងហើយ ។

ឧស្សាបេត្វា អ. [ឧ+សិ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យលើកឡើងហើយ, -ឱ្យខ្ពស់ឡើងហើយ, ឆ្លូនឡើងហើយ ។

ឧស្សារណា ឥ. [ឧ+សរ+យុ+អា_ឥ.] អាជ្ញាជាគ្រឿងញុំាងមហាជនឱ្យទៅប្រាស, កិ.ទៅប្រាសនៃមហាជន, ការត្រួតត្រា, ការដេញ, (ប្រែតាមទំលាប់ថា « ឆាយតម្រួត ») ។

ឧស្សាវ ចុំ. [ឧ+សុ+ណ] សភាវៈហូរទៅអំពីខាងលើ (ទឹកសន្សើម); វិ. **ឧបរិតោ សវតីតិ> ឧស្សាវោ** ។ - **ពិន្ទុ** នចុំ. ដំណក់នៃទឹកសន្សើម ។

ឧស្សាហ ចុំ. [ឧ+សហ+ណ] សភាវៈអត់ទ្រាំនូវទុក្ខ (ឧស្សាហ៍, សេចក្ដីព្យាយាម, សេចក្ដីខ្មីឃ្មាត); វិ. **ឧ ធុរំ សហតិ ខមតីតិ > ឧស្សាហោ , ឧស្សាហនំ ឧបក្កមនំ វា > ឧស្សាហោ** ។ - **ជាត** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីឧស្សាហ៍កើតហើយ; វិ. **ឧស្សាហោ ជាតោ យស្ស សោ> ឧស្សាហជាតោ** ។ - **ប្បត្ត** គុ. អ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីឧស្សាហ៍, អ្នកមានសេចក្ដីឧស្សាហ៍ដល់ហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែសេចក្ដីឧស្សាហ៍, ត្រឹមតែសេចក្ដីខ្មីឃ្មាត ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧស្សិញ្ចន្ត គុ. [ឧ+សិច+អន្ត, ចុះនិ.អា.] កាលបាចឡើង, កាលសាចឡើង។

ឧស្សីសក នពុំ. [ឧ+សីស+ក] ទីជាខាងលើនៃក្បាល (ក្បាលដំណេក); វិ. សីសស្ស ឧទ្ធំ> ឧស្សីសកំ ។ - បស្ស នពុំ. ខាងនៃក្បាលដំណេក ។

ឧស្សុក្ក នពុំ. [ឧ+សុ+ករ+ក្វិ, ឬកា+អ] (ធម្មជាត) ធ្វើយ៉ាងល្អនូវសេចក្តីខ្មីឃ្មាត ឬធ្វើយ៉ាងល្អនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង (សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ) ; វិ. ឧយ្យាមំ សុដ្ឋុ ករោតីតិ> ឧស្សុកំ, ឧដ្ឋានំ សុដ្ឋុ កាយតីតិ ចា> ឧស្សុកំ ។ ភាវៈនៃសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ; វិ. ឧស្សុកស្ស ភាវោ> ឧស្សុក្កំ ។

ឧស្សូរ គុ. [ឧ+សូរ] (កាល) មានព្រះអាទិត្យក្នុងខាងលើ (វេលាថ្ងៃត្រង់); វិ. ឧទ្ធំ សូរោ យស្មិំ សោ> ឧស្សូរោ ។ - សេយ្យា ឥ. កិ.ដេកក្នុងកាលមានព្រះអាទិត្យខាងលើ, កិ.ដេកដល់ថ្ងៃត្រង់ ។

ឧឡុក ពុំ. [ឧឡ្ហ+ណុក] សត្វស្វែងរក (មៀម); វិ. ឧឡ្ហតិ គវេសតីតិ> ឧឡុកោ ។ ប្រើជា ឧលូក ក៏មាន ។

ឧឡារ គុ. [ឧឍ>ឧឡ្ហ+អារ] កិ.ទៅក្នុងខាងលើ, (ឧត្តម, ប្រសើរ, ថ្លៃថ្លា, លើសលុប); វិ. ឧឡ្ហនំ ឧត្តមនំ> ឧឡារំ ។ - បូជា- ធម្មស្សវនទីបមាលាករណាទិ គុ. មានកិ.បូជាដ៏លើសលប់និងកិ.ស្តាប់នូវធម៌និងកិ.ធ្វើនូវប្រទីបនិងផ្កាកម្រងជាដើម ។ -សក្ការ ពុំ. សក្ការៈដ៏ថ្លៃថ្លា, សក្ការៈដ៏លើសលប់ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឧឡុង្ក បុំ. [ឧឡ្ប+អង្គ+អ] គ្រឿងសំរាប់កំណាត់នូវទឹក (ប៉ោយ) ។ - **បិដ្ឋ** នបុំ. ខ្នងនៃប៉ោយ ។ - **មត្ត** គុ. មានប៉ោយជាប្រមាណ, ត្រឹមតែមួយប៉ោយ ។ - **យាគុ** ឥ. បបរមានប៉ោយជាប្រមាណ, បបរមួយប៉ោយ។

ឧឡុម្ប បុំ. [ឧឡ្ប+បា+អ] របស់តែងរក្សាតាមទឹក (ក្បូន, ផែ); វិ. **ឧឡុកោឃកោ បាតិ រក្ខតីតិ> ឧឡុម្បោ** ។

ឩកា ឥ. [ឩហ+កា, លុប ហ] (បាណកជាតិ) ដែលជនតែងវែករក (ចៃ); **វិ. ឩហិយតិ ចិចិនិយតីតិ > ឩកា** ។

ឩន, ឩនក គុ. ថយ, អូនថយ, ខ្វះ, ខ្វះខាត, ធូរ ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃ...ដ៏ខ្វះ ។

ឩនោទរ គុ. [ឩន+ឧទរ] អ្នកមានពោះធូរ; វិ. **ឩនំ ឧទរំ យស្ស សោ> ឩនោទរោ** ។

ឩមិ បុំ. ឥ. [ឩហ+មិ, លុប ហ] ធម្មជាតជាគ្រឿងត្រិះរិះនៃជន (រលក); **វិ. មហេន្តិ ចិតេន្តិ ឯតាយាតិ > ឩមិ** ។

ឩរុ បុំ. [អរ+ឧ, ផ្លាស់ អ នៃ អរ>ឩ] អវយវៈជាគ្រឿងទៅ (ភ្លៅ); វិ. **អរន្តិ អនេនាតិ> ឩរុ** ។ - **ដ្ឋិ** នបុំ. ឆ្អឹងនៃភ្លៅ ។ - **មំស** នបុំ. សាច់នៃភ្លៅ ។

ឩហទន្តិ កិ. [ឧ+ហទ+អ+អន្តិ_ វ.] ជុះ, ជុះដាក់ (បន្ទោបង់ឧច្ចារៈ) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

ឯក ប.សំ. [ឥ+ណ្] សភាវៈឋិតនៅក្នុងឯកភាពព្រោះប្រាសចាកវត្ថុដ៏ស្មើគ្នា (មួយ); វិ. **សមិសហិតកាយ ឯកភាវេ ឥច្ឆតីតិ> ឯកោ** ។ គុ. ប្រសើរ, យ៉ាងឯក, ពួកខ្លះ ។ **- ឧបាសកវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃឧបាសកម្នាក់ ។ **- ឱម្មង្គ** ចុំ. ឱម្មង្គមួយ, -ជាមួយគ្នា ។ **- កហាបណ** ចុំ. កហាបណៈមួយ, មួយកហាបណៈ ។ **- កូដាគារ** នចុំ. ផ្ទះប្រកបដោយកំពូលមួយ, ផ្ទះគឺបុគ្គលសង្គ្រោះដោយកំពូលមួយ (ភ្នំយោង) ។ កូដាគារ<កូដ+អគារ = ផ្ទះប្រកបដោយកំពូល; វិ. **កូដេន យុត្តំ អគារំ> កូដាគារំ**; ផ្ទះគឺបុគ្គលសង្គ្រោះដោយកំពូល; វិ. **កូដេន សង្គហិតំ អគារំ> កូដាគារំ** ។ **- កោដ្ឋាស** ចុំ. ចំណែកមួយ ។ **- កោលាហល** នចុំ. កោលាហលតែមួយ, សេចក្តីជ្រួលជ្រើមតែមួយ ។ **- ក្ខី** គុ. អ្នកមានភ្នែកតែមួយ ឬម្ខាង ។ **- គន្ធកុដិ** ន. គន្ធកុដិមួយ ឬជាមួយគ្នា ។ **- គាថាវសាន** នចុំ. កាលជាទីបំផុតនៃគាថាមួយ, កាលជាទីចប់នៃគាថាមួយ ។ **- គ្គ** គុ. មានអារម្មណ៍តែមួយ; វិ. **ឯកំ អគ្គំ: អារម្មណំ ឯកស្សាតិ> ឯកគ្គំ** ។ **- គ្គចិត្ត** គុ. អ្នកមានចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ។ **- គ្គតា** ន. ភាវៈនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ; វិ. **ឯកគ្គស្ស ភាវោ> ឯកគ្គតា** ។ **- ឃន-សុវណ្ណបិណ្ឌិកា** ន. ឥដ្ឋជាវិការៈនៃមាសដ៏តាន់មួយ ។ **- ឃន** ចុំ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

តាន់តែមួយ, ដុំមួយ ។ - **ង្គណា** នចុំ. ឈានតែមួយ; គុ. មានឈានតែមួយ ។ - **ចក្កវាឡគព្ភ** ចុំ. ផ្ទៃនៃចក្រវាឡមួយ ។ - **អង្គុលិមត្ត** គុ. មានអង្គុលី (ធ្នាប់, ទ្រាម) មួយជាប្រមាណ ។ - **ចរ** គុ. ត្រេចទៅតែឯង, ត្រេចទៅតែម្នាក់ឯង, ត្រេចទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, ធម្មជាតដួងមួយត្រេចទៅ ។ - **ចរិយា** ឥ. កិ.ត្រេចទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, កិ.ប្រព្រឹត្តិនៃបុគ្គល ម្នាក់ឯង ។ - **ចារិកភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកត្រេចទៅម្នាក់ឯង, ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តម្នាក់ឯង; វិ. **ចរតីតិ> ចារី, ចារិត្តំ សីល មស្សាតិ ចា> ចារី. ចារី ឯវ> ចារិកោ, ឯកោ ចារិកោ> ឯកចារិកោ, ឯកចារិកស្ស ភាវោ> ឯកចារិកភាវោ** ។ - **ចារិកវត្ត** នចុំ. វត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តម្នាក់ឯង, វត្តនៃបុគ្គលអ្នកត្រេចទៅម្នាក់ឯង ។ - **ចារី** ចុំ. អ្នកមានកិ.ត្រេចទៅម្នាក់ឯងជាប្រក្រតី ។ - **ចិតក** ចុំ. ដើងថ្កូវមួយ, ដើងថ្កូវជាមួយគ្នា ។ - **ចិត្តក្ខណ** ចុំ. ខណៈនៃចិត្តមួយ ។ - **ចិត្តតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានចិត្តតែមួយ, -ជាមួយគ្នា ។ - **ចីវរ** គុ. មានចីវរតែមួយ ។ - **ច្ឆន្ទ** គុ. មានឆន្ទៈតែមួយ, មានសេចក្ដីពេញចិត្តជាមួយគ្នា, មានឆន្ទៈរួមគ្នា ។ - **ច្ឆវមត្ត** គុ. មានទ្រាមដៃមួយជាប្រមាណ, ប៉ុនទ្រាមដៃមួយ, ត្រឹមតែមួយចឺប ។ - **ជ្ឈាសយត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យតែមួយ, -រួមគ្នា ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

-ជ្ឈ គុ. អ្នកតាំងនៅក្នុងទីជាមួយគ្នា, អ្នកឋិតនៅក្នុងទីដ៏ស្មើ ។ -ដ្ឋានគមន ឧចុំ. កិ.ទៅកាន់ទីមួយ ។ -ដ្ឋាន ឧចុំ. ទីមួយ, កន្លែងមួយ ។ -តាលប្បមាណ គុ. មានដើមត្នោតមួយជាប្រមាណ ។ -ត្តឹស ប.សំ. ៣១ នាក់ ។ -ទិវសមត្ត គុ. កាលត្រឹមតែថ្ងៃមួយ ឬត្រឹមតែមួយថ្ងៃ ។ -ទេវតា ឥ. ទេវតាមួយអង្គ ឬមួយរូប ។ -ទេស ចុំ. ឯកទេស, ចំណែកមួយ, ចំណែកគឺបុគ្គលគប្បីសំដែងមួយ ។ -ទោណិកនាវប្បមាណ គុ. មានទូកកំរោលមួយជាប្រមាណ, ប៉ុនទូកកំរោលមួយ ។ -ទ្វេរជ្ជុក ឧចុំ. ខ្សែមួយនិងខ្សែពីរ ។ -ធម្ម ចុំ. ធម៌មួយ, ធម៌ដ៏ឯក, ធម៌ដ៏ប្រសើរ ។ -ធុម គុ. មានផ្សែងតែមួយ, មានផ្សែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជាមួយគ្នា, មានផ្សែងហុយឡើងតែមួយ ។ -ធេនុ ឥ. មេគោមួយ ។ -នវុតិកប្ប ចុំ. កប្ប ៩១ ។ -នាឡិទ្វិនាឡិមត្ត គុ. មាននាឡិមួយនិងនាឡិពីរជាប្រមាណ ។ -និន្នាទ គុ. មានកិ.បន្លឺចេញក្នុងទីជាមួយគ្នា, មានសំឡេងជាគ្រឿងបន្លឺចេញតែមួយ (និន្នាទ<និ+នទ+ណ) ។ -ប្បជោតភូតត្ត ឧចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មានពន្លឺតែមួយកើតហើយ ។ -ប្បជោត គុ. មានពន្លឺតែមួយ, មានសេចក្ដីរុងរឿងទូទៅតែមួយ ។ -ប្បដិវេធនត្ត ចុំ. សេចក្ដីគឺកិ.ធ្លាក់ធ្លុះចំពោះតែម្ដង, សេចក្ដីថាកិ.ត្រាស់ដឹងតែម្ដង ។ -បត្ត គុ. បាត្រ មួយ ។ -បទវារ ចុំ. ភាវៈនៃជំហានមួយ, ភាវៈនៃស្នាមជើងមួយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

- បទ នចុំ. បទមួយ, ជំហានមួយ, ស្នាមជើងមួយ ។ - បទិក គុ. ទីមានស្នាមជើងមួយ ។ - ប្បទេស ចុំ. ប្រទេសមួយ ។ - បរិ-ភោគ គុ. មានកិ.បរិភោគតែម្តង; ចុំ. ការបរិភោគរួមគ្នា ។ - បល្លង្ក ចុំ. បល័្លង្កមួយ, គ្រែនមួយ, គ្រែមួយ ។ - បស្ស នចុំ. ខាងមួយ, ខាងម្ខាង ។ - បិណ្ឌបាត ចុំ. បិណ្ឌបាតមួយ ។ - បិណ្ឌ ចុំ. ដុំមួយ, ដុំបាយមួយដុំ ។ - បុត្តក ចុំ. កូនតូចតែមួយ ។ - ប្បយោគ ចុំ. ប្រយោគមួយ ។ - ប្បហារ ចុំ. កិ.ប្រហារតែម្តង ។ - ពិន្ទុ នចុំ. ដំណក់មួយ, មួយដំណក់ ។ - ភត្ត គុ. មានភត្តតែម្តង, មានកិ.បរិភោគក្នុងវេលាតែមួយ ។ - ភត្តិក(១) គុ. អ្នកមានភត្តតែម្តង; វិ. ឯកភត្តំ យស្ស អត្ថីតិ> ឯកភត្តិកោ; អ្នកបរិភោគនូវភត្តតែម្តង; វិ. ឯកភត្តំ ភុញ្ជតីតិ> ឯក-ភត្តិកោ ។ - ភាជន នចុំ. ភាជន៍មួយ ឬភាជនៈមួយ ។ - ភេសជ្ជ នចុំ. ភេសជ្ជៈ (ថ្នាំ) មួយមុខ ។ - មន្ត និ. (ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី) ប្រែថាក្នុងទីចំផុតមួយ, ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ - មាតុកុច្ឆិ ឥ. ផ្ទៃនៃមាតាមួយឬជាមួយគ្នា ។ - មាសទ្វិមាសច្ចយ ចុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃខែមួយនិងខែពីរ ។ - មាសី ចុំ. បុគ្គលអ្នកអង្គុយម្នាក់ឯង ។ - មិគ ចុំ. ម្រឹគមួយ ។ - មុហុត្ត ចុំ. យាមមួយ, មួយស្របក់, មួយរំពេច ។ - យោជនដ្ឋាន នចុំ. ទីមានយោជន៍មួយ

---

១. (កិច្ច) ប្រកបដោយភត្តតែម្តង, មានភត្តតែម្តង ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ជាប្រមាណ, ទីមួយយោជន៍ ។ - **យោជនទ្វិយោជនមត្ត** គុ. មានយោជន៍មួយនិងយោជន៍ពីរជាប្រមាណ ។ - **រច្ឆវាសី** ចុំ. ជនអ្នកមានកិ.នៅក្នុងច្រកមួយ ឬជាមួយគ្នាជាប្រក្រតី ។ - **រជ្ជ** នចុំ. ភារៈនៃបុគ្គលជាស្តេចឯក (ឯករាជ្យ) ។ - **រត្តាតិក្កម** ចុំ. កាលជាទីឈានកន្លងនូវរាត្រីមួយ, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរាត្រីមួយ, កិ.កន្លងនៃរាត្រីមួយ ។ - **រត្តិន្ទិវ** ចុំ. យប់ និងថ្ងៃមួយ ។ - **រត្តិវាស** ចុំ. កិ.នៅអស់រាត្រីមួយ; គុ. មានកិ.នៅអស់រាត្រីមួយ; វិ. **ឯករត្តឹ វាសោ អស្សាតិ** > **ឯករត្តិវាសោ** ។ - **រត្តិ** ឥ. រាត្រីមួយ, មួយរាត្រី, មួយយប់ ។ - **រត្តិ** នចុំ. រាត្រីមួយ ។ - **រត្តទ្វិរត្តមត្ត** គុ. មានរត្តមួយនិងរត្តពីរជាប្រមាណ ។ - **វចន** នចុំ. ពាក្យមួយម៉ាត់ ។ - **វារ** ចុំ. វារៈមួយ, វារៈម្តង, មួយវារៈ, មួយលើក ។ - **វិហារិត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះឯកវិហារី, ព្រះថេរៈអ្នកមានកិ.នៅម្នាក់ឯងជាប្រក្រតី ។ - **វិហារី** ចុំ. អ្នកនៅម្នាក់ឯង, អ្នកមានកិ.នៅម្នាក់ឯងជាប្រក្រតី ។ - **វិហារ** ចុំ. វិហារមួយ, វត្តមួយ, កុដិមួយ ។ - **វីថិវាសី** ចុំ. អ្នកមានកិ.នៅជិតថ្នល់មួយជាប្រក្រតី, អ្នកនៅក្នុងថ្នល់ជាមួយគ្នា ។ - **វីសតិអនេសនភេទ** ចុំ. ផ្សេងដោយអនេសនៈ២១, ផ្សេងដោយកិ.ស្វែងរកមិនគួរ២១; គុ. មានកិ.ស្វែងរកមិនគួរ២១ ជាប្រភេទ ។ - **វីសតិម** ចូ.សំ. ទី២១, គំរប់២១ ។ - **វីសតិវិធ** គុ. មានប្រការៈ ២១, មាន២១យ៉ាង ។ - **សតអត្ត**-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

មហេសី ឧ. អគ្គមហេសីមានរយដ៏លើសដោយអគ្គមហេសីមួយអង្គជាប្រមាណ, អគ្គមហេសីមានរយមួយជាប្រមាណ, អគ្គមហេសីមួយរយមួយ ។ - **សដ្ឋី** ប.សំ. ៦១ ។ - **សតរាជ** ចុំ. ស្ដេចមានរយដ៏លើសដោយស្ដេចមួយអង្គជាប្រមាណ, ស្ដេចមានរយមួយជាប្រមាណ, ស្ដេចមួយរយមួយ ។ - **សត** ប.សំ. រយលើសដោយមួយ, មួយរយមួយ ។ - **សស្ស** នចុំ. សន្ទូងមួយ, សន្ទូងតែម្ដង ។ - **សង្ខារ** ចុំ. សង្ខារមួយ។ - **សំវច្ឆរ** ចុំ., នចុំ. ឆ្នាំមួយ ។ - **សាដក** ចុំ. សាដកមួយ ។ - **សាធុការ** ចុំ. សាធុការមួយ, កិ.ធ្វើនូវសាធុតែមួយ; សំឡេងជាគ្រឿងធ្វើ នូវពាក្យថាសាធុក្នុងទីជាមួយគ្នា; វិ. **ឯកោ សាធូតិ វចនំ ករោតិ ឯតេនាតិ> ឯកសាធុការោ** ។ សំឡេងជាគ្រឿងធ្វើ នូវពាក្យថាសាធុតែមួយ; វិ. **សាធូតិ វចនំ ករោតិ ឯតេនាតិ> សាធុការោ, ឯកោ សាធុការោ> ឯកសាធុការោ** ។ - **សីមា** ឧ. សីមាមួយ, សីមាជាមួយគ្នា, ដែនមួយ ។ - **សីល** នចុំ. សីលមួយ ។ - **សេនាសន** នចុំ. សេនាសនៈមួយ, សេនាសនៈជាមួយគ្នា, ទីជាទីដេកនិងទីជាទីអង្គុយតែមួយ ។ - **សេយ្យា** ឧ. កិ.ដេកនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង; វិ. **សិយតេតិ> សយនំ, សយនំ> សេយ្យា, ឯកស្ស សេយ្យា> ឯកសេយ្យា** ។

ឯកច្ច វិ.ស.អ [ឯក+ច្ច] អ្នកខ្លះ, ពួកខ្លះ, ខ្លះ, ពួកមួយ, មួយពួក ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

ឯកតោ អ.ស. [ឯក+តោ] ក្នុង...ជាមួយគ្នា; ព្រមគ្នា, ម្ខាង, ខាងម្ខាង ។ **- ធារាទិ** គុ. មានអាវុធមានមុខម្ខាងជាដើម ។

ឯកត្តុបគត គុ. [ឯកត្ត+ឧបគត] ចូលទៅដល់ហើយនូវភាវៈនៃ...ជាអ្នកឯក, ឬជាអ្នកម្នាក់ឯង (**ឯកត្ត**<ឯក+ត្ត; វិ. **ឯកស្ស ភាវោ**> **ឯកត្តំ**) ។

ឯកន្ត នបុំ. [ឯក+អន្ត] ទីបំផុតមួយ, ចំណែកមួយ, ដាច់ខាត ។ **- ទន្ត** គុ. មានខ្លួនទូន្មានហើយដោយចំណែកមួយ ។ **- វិបស្សន** គុ. អ្នកមានវិបស្សនាដោយចំណែកមួយ, អ្នកមានគំ.ឃើញច្បាស់ដោយចំណែកមួយ ។ **- សន្តុសិត** គុ. អ្នកត្រេកអរស្មើដោយចំណែកមួយ, អ្នកត្រេកអរព្រមហើយដោយចំណែកមួយ ។ **- ហិត** គុ. អ្នកមានប្រយោជន៍ដោយចំណែកមួយ, អ្នកមានអម្រែសអម្រដោយចំណែកមួយ ។

ឯកំស បុំ. [ឯក+អំស] ចំណែកមួយ, ស្មាម្ខាង, ឆៀងស្មាម្ខាង ។

ឯកំសិក គុ. [ឯកំស+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកមួយ ឬ ប្រកបដោយចំណែកមួយ; វិ. **ឯកំសេ បវត្តតីតិ**> **ឯកំសិកោ**, **ឯកំសេន និយុត្តោ វា**> **ឯកំសិកោ** ។

ឯកាចរិយកុល នបុំ. [ឯក+អាចរិយ+កុល] ត្រកូលនៃអាចារ្យមួយ ឬជាមួយគ្នា ។

ឯកាទស ប.សំ. [ឯក+ទស] ដប់លើសដោយមួយ (១១) ; វិ. **ឯកេន**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

អធិកា ទស> ឯកាទស ។ - និបាត ចុំ. គម្ពីរឈ្មោះឯកា-ទសនិបាត ។

ឯកាទសម ចូ.សំ. [ឯកាទស+ម] ទី១១, គំរប់១១ ។

ឯកាពទ្ធ គុ. [ឯក+អាពទ្ធ] ដែលជាប់ជាមួយគ្នា ។

ឯកាយន គុ. [ឯក+ឥ ឬ អយ+យុ] ផ្លូវជាទីទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង; វិ. អយតិ ឯត្ថាតិ> អយនោ, ឯកស្ស អយនោ> ឯកាយ-នោ ; ផ្លូវគឺបុគ្គលម្នាក់ឯងគប្បីទៅ; វិ. ឯកេន អយិតព្វោតិ> ឯកាយនោ ; ជាគ្រឿងទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង; វិ. អយតិ ឯតេ-នាតិ>អយនោ, ឯកស្ស អយនោ>ឯកាយនោ; ផ្លូវជាទីទៅក្នុងធម្មវិន័យតែមួយ; វិ. ឯកស្មឹ អយនោ> ឯកាយនោ; ផ្លូវជាទីទៅកាន់គុណដ៏ឯក; វិ. ឯកំ អយតិ ឯត្ថាតិ> ឯកា-យនោ ។ អ.សុ. ។

ឯកាលង្ការ ចុំ. [ឯក+អលង្ការ] គ្រឿងអលង្ការមួយ; គុ. មានគ្រឿងអលង្ការតែមួយ ។

ឯកាលោក គុ. [ឯក+អាលោក] មានពន្លឺតែមួយ ។

ឯកាសន នចុំ. [ឯក+អាសន] ទីជាទីអង្គុយនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, អាសនៈមួយ; គុ. មានអាសនៈតែមួយ ។

ឯកាហទ្វិហ នចុំ. [ឯកាហ+ទ្វិហ] ថ្ងៃមួយនិងថ្ងៃពីរ; វិ. ឯកំ អហំ>

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

ឯកាហំ, ធ្វេ អហាសិ> ធ្វិហំ, ឯកាហំ ច ធ្វិហំ ច> ឯកាហធ្វិហំ ។

ឯកីភាវ ចុំ. [ឯក+ភាវ, ចុះឦ-អា.] ភាវៈនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ - **សុខ** នចុំ. សុខគឺភាវៈនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ - **អភិរត** គុ. អ្នកត្រេកអរចំពោះ ហើយក្នុងភាវៈនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, អ្នកត្រេកអរចំពោះដោយ ឯកភាព ។

ឯកុស្សវ ចុំ. [ឯក+ឧស្សវ] មហោស្រពមួយ ។

ឯកូន គុ. [ឯក+ឩន] ខ្វះមួយ, ថយមួយ, អន់ថយមួយ, ខាតមួយ ។ - **ត្តភាវសត** នចុំ. រយនៃអត្តភាពខ្វះមួយ ។ - **ចត្តាឡីស** ប.សំ. សែសិបខ្វះមួយ (៣៩) ។ - **បញ្ញសត** ប.សំ. មានរយប្រាំខ្វះដោយ ...មួយ (៤៩៩) ។ - **បញ្ចាសចោរ** ចុំ. ចោរហាសិបខ្វះដោយ ចោរម្នាក់ (៤៩) ។ - **បញ្ញាស** ប.សំ. ហាសិបខ្វះដោយ...មួយ ។ - **វីសតិ** ប.សំ. ម្ភៃខ្វះដោយ...មួយ (១៩) ។ - **វីសតិម** បូ.សំ. ទីម្ភៃខ្វះដោយ...មួយ ។ - **សដ្ឋីវស្ស** នចុំ. ឆ្នាំហុកសិបខ្វះដោយ... មួយ (៥៩) ។

ឯកេក គុ. [ឯក+ឯក] មួយនិងមួយ ។ - **កុល** នចុំ. ត្រកូលមួយនិងមួយ ។ - **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីមួយនិងមួយ ។ - **បស្ស** នចុំ. ខាងមួយនិងមួយ, ម្ខាង និងម្ខាង ។ - **លោមកូប** ចុំ. រណ្ដៅនៃរោមមួយនិងមួយ ។ - **លោម** ចុំ. រោមមួយនិងមួយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

ឯកោភាស គុ. [ឯក+ឱភាស] មានពន្លឺតែមួយ, មានរស្មីតែមួយ; ចុំ. ពន្លឺមួយ, រស្មីមួយ ។

ឯតរហិ កា.ស. [ឯត+រហិ] ក្នុងកាលនេះ, ក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

ឯតាទិសិកា ឥ. [ឯត+ទិស+ណ្ណ+ឥ_អា.+អា_ឥ.] ដូចនេះ, ប្រាជ្ញដូចនេះ; វិ. ឯសា ឥវ ទិស្សតីតិ> ឯតាទិសិកា ។

ឯតិ កិ. [ឥ+អ+តិ_វ.] មក, ដល់, ទៅ ។

ឯតុ កិ. [ឥ+អ+តុ_ប.] ចូរមក, ចូរដល់, ចូរទៅ ។

ឯតោ អ.ស. [ឯត+តោ] អំពី...នុ៎ះ, ខាងហ្នឹង, ក្នុងទីនុ៎ះ ។

ឯត្តក គុ. [ឯត+ក] មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ; វិ. ឯតានិ បរិមាណានិ អស្សាតិ> ឯត្តកោ, -កា, -កំ ។

ឯថ កិ. [ឥ+អ+ថ_ប.] ចូរមក, ចូរដល់, ចូរទៅ ។

ឯធតិ កិ. [ឯធ+អ+តិ_វ.] ញាប់ញ័រ, ចំរើន, រុងរឿង, បាន, ប្រសប់ ។

ឯរកគុម្ព ចុំ. [ឯរក+គុម្ព] គុម្ពនៃរៃទឹក; វិ. ឯរកស្ស គុម្ពោ> ឯរក-គុម្ពោ ។

ឯរកបត្ត នចុំ. [ឯរក+បត្ត] ស្លឹកនៃរៃទឹក ។ - **ឆិន្នបត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ. ដាច់នៃស្លឹកនៃរៃទឹក ។ - **នាគរាជវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃនាគរាជឈ្មោះ ឯរកបត្ត ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឯ

ឯរាវណ អ.ស.ន. (ដំរី) ឈ្មោះឯរាវណ ។

ឯរេសិ កិ. [ឦរ+ណេ+សិ_វ.] ញុំាង...ឱ្យញាប់ញ័រ, -ឱ្យកក្រើក, -ឱ្យរញ្ជួយ, -ឱ្យពោល ។

ឯវរូប គុ. [ឯវំ+រូប] មានសភាពយ៉ាងនេះ, មានរូបយ៉ាងនេះ; វិ. **ឯវំ រូបំ អស្សាតិ> ឯវរូបោ, -បា, -បំ** ។

ឯវំ និ. យ៉ាងនេះ, ដោយប្រការយ៉ាងនេះ, ដោយប្រការដូច្នេះ, ដោយប្រ-ការៈដូច្នោះ ។ - **ភូត** គុ. កើតហើយយ៉ាងនេះ, មានយ៉ាងនេះកើតហើយ ។ - **វាទី** ពុំ. អ្នកពោលយ៉ាងនេះ ឬអ្នកមានកិ.ពោលយ៉ាងនេះជាប្រក្រតី; វិ. **ឯវំ វទតីតិ> ឯវំវាទី, ឯវំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ វា> ឯវំវាទី** ។ - **វិហារី** ពុំ. អ្នកនៅយ៉ាងនេះ, អ្នកមានកិ.នៅយ៉ាងនេះជាប្រក្រតី; វិ. **ឯវំ វិហរិតុំ សីលមស្សាតិ> ឯវំវិហារី** ។

ឯសក ពុំ., នពុំ. [ឥស+ណ្វុ] អ្នកស្វែងរក; វិ. **ឯសតីតិ> ឯសកោ, -កំ** ។

ឯសាន ពុំ. [ឥស+យុ] អ្នកស្វែងរក ឬអ្នកស្វែងរកដោយប្រក្រតី; វិ. **ឯសតីតិ> ឯសានោ, ឯសតិ សីលេនាតិ វា> ឯសានោ** ។

ឯសិត គុ. [ឥស+ឥ_អា+ត] គឺ...ស្វែងរកហើយ ។ - **ត្ត** នពុំ. ភារៈនៃ...

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ជាអ្នកស្វែងរកហើយ ។

ឯស្សតិ កិ. [ឥ+អ+ស្សតិ_ភ.] នឹងដល់ ។

ឯហិ កិ. [ឥ+អ+ហិ_ប.] ចូរមក, ចូរដល់ ។ - **ភិក្ខុបព្វជ្ជា** ឥ. កិ.បួសដោយភាវៈជាឯហិភិក្ខុ ។ - **ភិក្ខុភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាឯហិភិក្ខុ, ភាវៈជាអ្នកដីព្រះមានព្រះភាគគប្បីពោលថាម្នាលភិក្ខុវិអ្នកចូរមក, ភាវៈជាអ្នកដីព្រះមានព្រះភាគគប្បីត្រាស់ថាវិអ្នកចូរជាភិក្ខុមក ។

ឯហិសិ កិ. [ឥ+អ+ស្សសិ_ភ.+ហ_អា.+ឥ_អា., លុប ស្ស] នឹងដល់, នឹងមក ។

ឯឡគណ្ឌិគុម្ព ចុំ. [ឯឡគណ្ឌិ+គុម្ព] គុម្ពនៃវៃទឹក (គុម្ពនៃល្ពងខ្វែរ) ។

ឯឡមូគ គុ. [ឯឡ+មូគ] មនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។ ន័យមួយទៀតថាៈ មនុស្សទាំងគទាំងថ្លង់ ឬទាំងថ្លង់ទាំងគ ។

ឯឡាលុក នចុំ. [ឥរ>ឯឡ+លា+ក] ធម្មជាតកាន់យកនូវទឹក (ត្រឡាច); វិ. ឥរំ ជលំ លាតីតិ> ឯឡាលុកំ ។ - **វណ្ណ** ចុំ. ភេទផ្ទុជាភេទនៃត្រឡាច, ពណ៌ដូចជាពណ៌នៃត្រឡាច ។

ឯឡិកា ឥ. [ឥល>ឯឡ+ណ្វុ+ឥ_អា.+អា.ឥ.] សត្វតែងដើរទៅ (មេចៀមមេពពែ); វិ. ឥលតិ គច្ឆតីតិ> ឯឡិកា ។ ចុំ. ឯឡកោ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ឱក នបុំ. [ឧច+ណ] ទឹក, លំនៅ, ទីនៅ, អាល័យ ។ - បុណ្ណ គុ. ដ៏ពេញហើយដោយទឹក ។ - មោក នបុំ. លំនៅគឺទឹក, ទីនៅគឺទឹក, អាល័យគឺទឹក ។

ឱការ គុ. [អវ+ករ+ណ] កិ.ធ្វើចុះ, កិ.ធ្វើឱ្យទាប (ថោកទាប, លាមក, អាក្រក់) ។

ឱកាស បុំ. [អវ+កស+ណ] ឱកាស, ទីវាល, ទីទំនេរ ។ - លោក បុំ. ឱកាសលោក, លោកគឺឱកាស, លោកគឺទីទំនេរ ។

ឱកិណ្ណ គុ. [អវ+កិរ+ត, ត>ឥណ្ណ] គឺ...រោយចុះហើយ, -.រោយរាយហើយ ។ - រតន នបុំ. រតនៈ (កែវ) គឺ...រោយរាយហើយ ។

ឱកិរណ នបុំ. [អវ+កិរ+យុ] កិ.រោយរាយចុះ, កិ.ដាក់ចុះ ។

ឱកិរតុ កិ. [អវ+កិរ+អ+តុ.ប.] ចូររោយរាយចុះ, ចូរបាចចុះ, ចូរចាក់ចុះ ។

ឱកិរន្ត អ. [អវ+កិរ+អ+អន្ត] កាលរោយរាយចុះ, កាលបាចចុះ, កាលចាក់ចុះ ។

ឱកិរាបេត្វា អ. [អវ+កិរ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង ... ឱ្យរោយរាយចុះហើយ, - ឱ្យបាចចុះហើយ, - ឱ្យចាក់ចុះហើយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ឱកិរាបេសិ កិ. [អវ+កិរ+ណាបេ+ព្យ.អដ្ឋ.+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យរោយរាយចុះហើយ, -ឱ្យបាចចុះហើយ, -ឱ្យធ្លាក់ចុះហើយ។

ឱកិរិ កិ. [អវ+កិរ+អ+ព្យ.អដ្ឋ.] រោយរាយចុះហើយ... ។

ឱកិរិតុំ អ. [អវ+កិរ+ឥ.អា+តុំ] ដើម្បីរោយរាយចុះ...។

ឱកិរិត្វា គុ. [អវ+កិរ+ឥ.អា+ត្វា] រោយរាយចុះហើយ... ។

ឱក្កន្ត គុ. [អវ+កម+ត] ឈានចុះហើយ, ចុះស៊ប់ហើយ, ជាន់ហើយ ។

ឱក្កមន្ត គុ. [អវ+កម+អ+អន្ត] កាលឈានចុះ, កាលស្តូង់ចុះ, កាលចុះ, កាលចុះស៊ប់ ។

ឱក្កមឹសុ កិ. [អវ+កម+អ+ឱំ.អដ្ឋ.] ឈានចុះហើយ, ស្តូង់ចុះហើយ, ចុះហើយ, ចុះស៊ប់ហើយ ។

ឱក្កម្ម អ. [អវ+កម+ត្វា] ឈានចុះហើយ, ស្តូង់ចុះហើយ ។

ឱក្ខិត្តចក្ខុ គុ. [ឱក្ខិត្ត+ចក្ខុ] មានចក្ខុបោះទៅក្នុងខាងទាប, មានចក្ខុដាក់ចុះហើយ (ឱក្ខិត្ត<អវ+ខិប+ត) ។

ឱគាហន្ត គុ. [អវ+គាហ+អន្ត] កាលស្តូង់ចុះ, កាលចុះ, កាលឈានចុះ, កាលឆាបចុះ ។

ឱគាហិតុំ អ. [អវ+គាហ+ឥ.អា+តុំ] ដើម្បីឈានចូល, ដើម្បីចូលទៅ, ដើម្បីស្តូង់ចុះ, ដើម្បីចុះ, ដើម្បីឆាបចុះ ។

ឱគាហេត្វា អ. [អវ+គាហ+ណេ+ត្វា] ស្តូង់ចុះហើយ, ឆាបចុះហើយ,

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឆ្ងៀលឆ្ងាត់ហើយ ។

ឱគ្គច្ឆតិ កិ. [អវ+គម+អ+តិ_វ.] ទៅក្នុងខាងទាប, ទ្រោមចុះ ។

ឱឃ ប៉ុ. [អវ+ហន, ហន>ឃ+អ] ការបៀតបៀនខាងទាប (អន្លង់, ការប្រជុំ, សំទុះ ឬកំឡាំង) ។ - តិណ្ណ គុ. អ្នកឆ្លងនូវអន្លង់, អ្នកមានអន្លង់ឆ្លងហើយ (តិណ្ណ<តរ+ត); វិ. ឱឃំ តរតិ តរិយិត្ថាតិ វា> ឱឃតិណ្ណោ, ឱឃោ តិណ្ណោ យេន សោ> ឱឃតិណ្ណោ ។

ឱចិនន្ត គុ. [អវ+ចិ+នា+អន្ត] កាលបេះ, កាលជ្រើសរើស ។

ឱចិនិត្វា អ. [អវ+ចិ+នា+ត្វា] បេះហើយ, ជ្រើសរើសហើយ ។

ឱជា ឥ. [ឧ+ជន+អ+អា_ឥ, លុប ន] ធម្មជាតិញុំាងរូបឱ្យកើតតាមលំដាប់នៃខ្លួន (ឱជា, ឱជារស); វិ. អត្តានន្តរំ រូបំ ជនេតីតិ> ឱជា ។

ឱជវន្តុ គុ. [ឱជា+វន្តុ] មានឱជា(មានសេចក្តីស្រឡាញ់); វិ. ឱជា យស្ស អត្ថីតិ> ឱជវន្តុ ។

ឱដ្ឋ ប៉ុ. [ឧស+ត] រីមមាត់, បបូរមាត់; សត្វអូដ្ឋ ។ - សោណាទិ គុ. (សត្វ) មានអូដ្ឋនិងឆ្កែជាដើម ។

ឱត្តប្បិយ នប៉ុ. [ឱត្តប្ប+ឥយ] ភាវៈនៃធម្មជាតខ្លាចអំពីបាប, ភាវៈនៃធម្មជាតតក់ស្លុតអំពីអំពើទុច្ចរិតមានកាយទុច្ចរិតជាដើម (ឱត្តប្ប <អវ+តប+អ); វិ. ឱត្តប្បតិ កាយតិ បាបកោតិ> ឱត្តប្បំ,

កាយទុច្ចរិតាទីហិ ឱត្តប្បតីតិ ឱត្តប្បំ, តស្ស ភាវោ ឱត្តប្បិយំ ។

ឱតរ កិ. [អវ+តរ+អ+ហិ_ប, លុបហិ] ចូរឆ្លង, ចូរចុះ ។

ឱតរណ នបុំ. [អវ+តរ+យុ] កិ.ឆ្លងចុះ, កិ.ចុះ, ជាទីឆ្លង, ជាទីដាក់ចុះ ។ - **បទ** នបុំ. ស្នាមជើងជាទីដាក់ចុះ ឬជាន់ចុះ ។ - **សទ្ទ** បុំ. សំឡេងនៃកិ.ឆ្លងចុះ, -ជាទីឆ្លងចុះ ។

ឱតរតិ កិ. [អវ+តរ+អ+តិ_វ.] ឆ្លងចុះ, ឆ្លង, ចុះ ។

ឱតរន្ត គុ. [អវ+តរ+អ+អន្ត] កាលឆ្លងចុះ, កាលឆ្លង, កាលចុះ ។

ឱតរិ កិ. [អវ+តរ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ឆ្លងចុះហើយ, ឆ្លងហើយ, ចុះហើយ ។

ឱតរិត្វា អ. [អវ+តរ+ឥ_អា+ត្វា] ឆ្លងចុះហើយ, ឆ្លងហើយ, ចុះហើយ ។

ឱតារ បុំ. [អវ+តរ+ណ] (សភាវៈ) ជាគ្រឿងឆ្លងចុះ (ទោស); វិ. អវតរតិ ឯតេនាតិ ឱតារោ ។

ឱតារាបេក្ខ គុ. [ឱតារ+អប+ឥក្ខ+ណ] អ្នកសំឡឹងនូវទោស; វិ. ឱតារំ អបេក្ខតីតិ ឱតារាបេក្ខោ ។

ឱតារាបេត្វា អ. [អវ+តរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឆ្លងចុះហើយ, -ឱ្យស្ទុងចុះហើយ, -ដាក់ចុះហើយ ។

ឱតារិយមាន គុ. [អវ+តរ+ឥ_អា+យ+មាន] គឺ...កាលឱ្យឆ្លងចុះ, -កាលឱ្យដាក់ចុះ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ឱតារេតុំ អ. [អវ+តរ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យឆ្លងចុះ, ដើម្បីដាក់ចុះ, ... ។

ឱតារេត្វា អ. [អវ+តរ+ណេ+ត្វា] ឱ្យស្លុងចុះហើយ, ដាក់ចុះហើយ, ...។

ឱតារេន្តិ កិ. [អវ+តរ+ណេ+អន្តិ_វ.] ឱ្យស្លុងចុះ, ដាក់ចុះ, ឆ្លងចុះ, ...។

ឱតារេន្ត កិ. [អវ+តរ+ណេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យឆ្លងចុះ, _ឱ្យចុះ, ...។

ឱតារេសិ កិ. [អវ+តរ+ណេ+ឦ_អជ្ជ., ចុះស_អា.] ញុំាង ... ឱ្យឆ្លងចុះហើយ, _ ឱ្យស្លុងចុះហើយ, ដាក់ចុះហើយ ។

ឱតិណ្ណ គុ. [អវ+តរ+ត, ត>ឥណ្ណ] ឆ្លងចុះហើយ, ចុះហើយ, ចុះស៊ប់ហើយ ។ _ **ហត្ថី** ចុំ. ដំរីចុះស៊ប់ហើយ, ដំរីឆ្លងចុះហើយ ។ _ **ហត្ថិសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយដំរីចុះស៊ប់ហើយ, _ដែលចុះហើយ ។ _ **ឱតិណ្ណ** គុ. ដែលឆ្លងចុះហើយៗ, ដែលចុះហើយៗ ។

ឱត្ថត គុ. [អវ+ថរ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, រលំសង្កត់ហើយ, រួបរឹតហើយ ។

ឱត្ថរតិ កិ. [អវ+ថរ+អ+តិ_វ.] គ្របសង្កត់, ... ។

ឱត្ថរន្ត គុ. [អវ+ថរ+អ+អន្ត] កាលគ្របសង្កត់, ... ។

ឱត្ថរិត្វា អ. [អវ+ថរ+ឥ_អា.+ត្វា] គ្របសង្កត់ហើយ, ... ។

ឱត្ថរិយមាន គុ. [អវ+ថរ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលគ្របសង្កត់, ...។

ឱទន ចុំ. [ឧទ>ឱទ+យុ] របស់ដែលគេបរិភោគ (បាយ); វិ. ឧទ្ទិយតិ

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ភុញ្ជិយភិក្ខ> ឱធនោ ។

ឱទហន នបុំ. [អវ+ធា+យុ] កិ.តាំងទុក, កិ.ដំកល់ទុក, កិ.ផ្ទុកចុះ, កិ.ដាក់ចុះ, ត្រូវការដល់កិ.ផ្ទុកចុះ ។

ឱទហិត គុ. [អវ+ធា+ឥ_អា.+ត] តាំងទុកហើយ, ដាក់ចុះហើយ, ផ្ទុកចុះហើយ ។

ឱទហីសុ កិ. [អវ+ធា+អ+ឌំ_អជ្ជ.] តាំងទុកហើយ, ... ។

ឱទាត គុ. [អវ+ទា+ត] សភាវៈកាត់ផ្ដាច់នូវពណ៌គ្រប់យ៉ាង, (ស); វិ. អវទាយតិ សព្វវណ្ណេតិ> ឱទាតោ ។

ឱធិ បុំ. [អវ+ធា+ឥ] ការទ្រទ្រង់ចុះ (ផ្លូវ, ចំណែក) ។

ឱនត គុ. [អវ+នម+ត] ឱនចុះហើយ, ទ្រោមចុះហើយ, ទោរចុះហើយ ។ **- សរីរ** គុ. មានសរីរៈឱនចុះហើយ, មានសរីរៈបន្ទន់ចុះហើយ ។

ឱនទ្ធ គុ. [អវ+នហ+ត] គឺ...ចងភ្ជាប់ហើយ, -រួបរឹតហើយ, -គ្របសង្កត់ហើយ, -ហ៊ុមទុកហើយ ។

ឱនទ្ធន នបុំ. [អវ+នហ+ត+យុ] កិ.ចងភ្ជាប់, កិ.រួបរឹត, កិ.គ្របសង្កត់, កិ.ហ៊ុមទុក ។ **- បរិយោនទ្ធន្ត** បុំ. សេចក្ដីគឺកិ.ចងភ្ជាប់និងកិ.ចងភ្ជាប់ជុំវិញ, -កិ.រួបរឹតនិងកិ.រួបរឹតជុំវិញ, កិ.គ្របសង្កត់និងកិ.គ្របសង្កត់ជុំវិញ (**បរិយោនទ្ធន**<បរិ+អវ+នហ+ត+យុ+យ_អា.) ។

ឱនមន្ទុន្នមនបកតិក គុ. [ឱនមន្ទុន្នមន+បកតិ+ក] មានកិ.ឱនចុះនិងកិ.ងើប

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឡើងជាប្រក្រតី, មានកិ.ទ្រោមចុះនិងកិ.ប៉ោងឡើងជាប្រក្រតី; វិ. **ឱនមនញ្ច ឧន្នមនញ្ច> ឱនមនុន្នមនំ, ឱនមនុន្នមនំ បកតិ យស្ស តំ> ឱនមនុន្នមនបកតិកំ** (ឱនមន<អវ+នម+យុ; ឧន្នមន<ឧ+នម+យុ) ។

ឱនមាបេសិ កិ. [អវ+នម+ណាបេ+ញ្ញ-អជ្ជ.+ស-អា.] ញ៉ាំង...ឲ្យឱនចុះហើយ, -ឲ្យទ្រោមចុះហើយ, បង្អោនទៅហើយ ។

ឱនមិត្វា អ. [អវ+នម+ឥ-អា.+ត្វា] ឱនចុះហើយ, បន្ទន់ចុះហើយ, ទោរទៅហើយ ។

ឱនាមេត្វា អ. [អវ+នម+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឲ្យឱនចុះហើយ, បង្អោនចុះហើយ ។

ឱបម្មប្បដិបាទន នថុំ. [ឱបម្ម+បដិបាទន] ពាក្យជាគ្រឿងញ៉ាំងសេចក្តីប្រៀបឲ្យដល់ចំពោះ, ពាក្យជាគ្រឿងញ៉ាំងភាវៈនៃសេចក្តីប្រៀបឲ្យដល់ចំពោះ (ឱបម្ម<ឧប+មា+ណ្យ ឬ ឧបមា+ណ្យ); វិ. **ឧបមិ-យតេតិ> ឱបម្មំ, ឧបមាយ ភាវោ> ឱបម្មំ , ឱបម្មំ បដិបាទេតិ ឯតេនាតិ> ឱបម្មប្បដិបាទនំ** ។

ឱបាត ថុំ. [អវ+បត+ណ] ប្រទេសជាទីធ្លាក់ចុះ (រណ្តៅ, អណ្តូង); វិ. **ឱបតន្តិ ឯតេនាតិ> ឱបាតោ** ។ - **ភូត** គុ. ជាអណ្តូងកើតហើយ, ដូចជាអណ្តូងកើតហើយ ។

ឱបីឡេត្វា អ. [អវ+បីឡ+ណេ+ត្វា] សង្កត់ចុះហើយ, គាបហើយ, រឹប

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ជាន់ហើយ ។

ឱបុញ្ញនាទិ គុ. [ឱបុញ្ញន+អាទិ] (កិច្ច) មានកិ.ជូតជាដើម, មានកិ.បោសប្រាសជាដើម (ឱបុញ្ញន<អវ+បុជ>ឱបុញ្ញ+យុ = កិ.ជូត, កិ.បោស, កិ.បូក, កិ.លាប) ។

ឱបុញ្ញន្តី គុ. [អវ+បុជ>ឱបុញ្ញ+អន្ត+ឦ] កាលជូត, ... ។

ឱបុនន្តិ កិ. [អវ>ឱ+បុ+នា+អន្តិ_វ] ជំរះ, សំអាត, បោច, រោយ, កំចាត់ កំចាយ ។

ឱបុនាតិ កិ. [អវ+បុ+នា+តិ_វ.] ជំរះ, សំអាត, បាច, រោយ, អុំ, ស្ទៃ ។

ឱផុនាតិ កិ. [អវ+ផុ+នា+តិ_វ.] អុំ, ស្ទៃ, រោយ, កំចាត់, កំចាយ ។

ឱភគ្គ គុ. [អវ+ភជ+ ឬភញ្ជ+ត] គឺ...បំបាក់ចុះហើយ, គឺជរាបង្អោនចុះហើយ ។ . **សរីរ** គុ. មានសរីរៈគឺជរាបំបាក់ចុះហើយ, មានសរីរៈឱនចុះហើយ, មានសរីរៈកោង ។

ឱភគ្គោភគ្គ គុ. [ឱភគ្គ+ឱភគ្គ] គឺ...បំបាក់ចុះហើយបំបាក់ចុះហើយ, ដែលបាក់ចុះហើយបាក់ចុះហើយ ។

ឱភាសយមាន គុ. [អវ+ភាស+ណយ+មាន] កាលញុំាង...ឱ្យភ្លឺ, -ឱ្យរុងរឿង, កាលបំភ្លឺ ។

ឱភាសេតុំ អ. [អវ+ភាស+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យភ្លឺ, -ឱ្យរុងរឿង, ដើម្បីបំភ្លឺ ។

ឱភាសេត្វា អ. [អវ+ភាស+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យភ្លឺហើយ, ...។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱភាសេន្តី ឥ. [អវ+ភាស+ណេ+អន្ត+ឦ] កាលញុំាង...ឱ្យភ្លឺ, ... ។

ឱភាស បុ. [អវ+ភាស+អ] ពន្លឺ,កិ.បំភ្លឺ, សេចក្តីភ្លឺ, សេចក្តីរុងរឿង, រស្មី ។

ឱភិជ្ជិត្វា អ. [អវ+ភិទ+យ+ឥ_អា+ត្វា] ទំលាយហើយ, បំបាក់ចុះហើយ, សំពងហើយ, បែកហើយ ។

ឱភិន្ទន្តិ កិ. [អវ+ភិទ+អ+អន្តិ_វ.] ទំលាយ, បំបាក់ចុះ, សំពង ។

ឱមកសត្ត បុ. [ឱមក+សត្ត] សត្វលាមក, សត្វថោកទាប (ឱមក<ឧម+អ+ក_ស.=សត្វដែលគេគួរតិះដៀល) ។

ឱមានាតិមានវស បុ. [ឱមានាតិមាន+វស] អំណាចនៃមានះទាបនិងមានះក្រៃលែង, អំណាចនៃកិ.ប្រកាន់និងកិ.មើលងាយ (ឱមាន<អវ+មន+ណ) ។

ឱមុញ្ចាបេត្វា អ. [អវ+មុច>ឱមុញ្ច+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យដកហើយ, .ឱ្យដោះចេញហើយ, ឱ្យរុះរើហើយ ។

ឱមុញ្ចិត្វា អ. [អវ+មុច+ឥ_អា+ត្វា] ដកហើយ, ដោះចេញហើយ ។

ឱរំ និ. [ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី] ក្នុងខាងក្នុង, ខាងក្នុង, ក្នុងខាងអាយ, ខាងអាយ ។

ឱរក គុ. តូច, លាមក, អាក្រក់, ថោកទាប ។

ឱរតោ អ.ស. [ឱរ+តោ] ក្នុងខាងក្នុង, ក្នុងខាងអាយ, អំពីខាងក្នុង អំពីខាងអាយ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ឱរមតិក គុ. [អវ+រម+តិ+ក_ស.] ដែលវៀរលែង, បន្ទូរបន្ថយ, (ថោក-ទាប)

ឱរមាម កិ. [អវ+រម+អ+ម_ប.] ចូរវៀរលែង, ចូរបន្ទូរបន្ថយ ។

ឱរមិត្វា អ. [អវ+រម+ឥ_អា.+ត្វា] វៀរលែងហើយ, បន្ទូរបន្ថយហើយ ។

ឱរមិស្សតិ កិ. [អវ+មរ+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងវៀរលែង, នឹងបន្ទូរបន្ថយ ។

ឱរិមតីរ នបុំ. [ឱរិម+តីរ] ត្រើយ (ឆ្នេរ, ច្រាំង) មានក្នុងខាងក្នុង, _មានក្នុងខាងអាយ (ឱរិម<ឱរ+ឥម; វិ. **ឱរតោ ភវំ> ឱរិមំ, ឱរិមំ តីរំ> ឱរិមតីរំ**) ។

ឱរិមក្ខិ នបុំ. [ឱរិម+អក្ខិ] ភ្នែកមានក្នុងខាងអាយ, ភ្នែកខាងអាយ ។

ឱរិមតីរវាសិក គុ. [ឱរិមតីរ+វស+ណី+ក_ស.] អ្នកនៅនាត្រើយខាងអាយ ឬអ្នកមានកិ.នៅត្រើយខាងអាយជាប្រក្រតី; វិ. **ឱរិមតីរេ វសតីតិ> ឱរិមតីរវាសី, ឱរិមតីរេ វសិតុំ សីលម-ស្សាតិ វា> ឱរិមតីរវាសី, សោ ឯវ> ឱរិមតីរវាសិកោ** ។

ឱរុយ្ហ អ. [អវ+រុហ+ត្វា] ចុះហើយ ។

ឱរោបិតតា ឥ. [ឱរោបិត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ដាក់ចុះហើយ, _ផ្តាច់ផ្តិលហើយ, _កោរហើយ (ឱរោបិត<អវ+រុប+ឥ_អា.+ត) ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ឱរោបេតុំ អ. [អវ+រុប+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យដាក់ចុះ, ដើម្បីដាក់ចុះ ។

ឱរោបេត្វា អ. [អវ+រុប+ណេ+ត្វា] ដាក់ចុះហើយ ។

ឱរោហណទិវស ពុំ., នពុំ. [ឱរោហណ+ទិវស] ថ្ងៃជាទីចុះ (ឱរោហណ <អវ+រុហ+យុ) ។

ឱរោហន្ត គុ. [អវ+រុហ+អ+អន្ត] កាលចុះ, កាលដាក់ចុះ ។

ឱរោហិតក្ខន្ធភារ គុ. [ឱរោហិត+ខន្ធភារ] មានភារៈ គឺខន្ធដាក់ចុះហើយ (ឱរោហិត <អវ+រុហ+ឥ_អា..+ត); វិ. ខន្ធោ ឯវ ភារោ> ខន្ធភារោ, ឱរោហិតោ ខន្ធភារោ យេន សោ > ឱរោហិតក្ខន្ធភារោ ។

ឱរោហិតុកាម គុ. [ឱរោហិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីចុះ; វិ. ឱរោហិតុំ កាមេតីតិ> ឱរោហិតុកាមោ; អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីចុះ; វិ. ឱរោហិតុំ កាមោ អស្សាតិ> ឱរោហិតុកាមោ ។

ឱរោហិត្វា អ. [អវ+រុហ_ឥ+អា.+ត្វា] ចុះហើយ ។

ឱរោហិស្សតិ កិ. [អវ+រុហ+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងចុះ ។

ឱលង្ឃេតិ កិ. [អវ+លង្ឃ+ណេ+តិ_វ.] ញ៉ាំង...ឱ្យលោតចុះ ។

ឱលម្ពក គុ. [អវ+លព>ឱលម្ព+ណ្វុ] ដែលតោង, ប្រតោង, សំយុងចុះ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱ

ឱលម្ពន្ត គុ. [អវ+លព>ឱលម្ព+អ+អន្ត] កាលតោង, កាលប្រតោង, កាលសំយុងចុះ ។

ឱលម្ពិ កិ. [អវ+លព, ចុះនិ_អា.+អ+ឦ_អជ្ជ.] តោងហើយ, សំយុងចុះហើយ ។

ឱលម្ពិត្វា អ. [អវ+លព+ឥ_អា.+ត្វា] តោងហើយ, សំយុងចុះហើយ ។

ឱលម្ពេតិ កិ. [អវ+លព+ណេ+តិ_វ.] តោង, សំយុងចុះ ។

ឱលុព្ភ អ. [អវ+លុភ+ត្វា] ច្រត់ចុះហើយ, សំយុងចុះហើយ ។

ឱលោកន នបុំ. [អវ+លុក ឬលោក+យុ] កិ. រមិលមើល, កិ.ក្រឡេកមើល, ជាទីក្រឡេកមើល; វិ. **ឱលោកិយតេតិ** >**ឱលោកនំ**, **ឱលោកេន្តិ ឯត្ថាតិ**> **ឱលោកនំ** ។ . **កាល** បុំ. កាលជាទីរមិលមើល ។ . **សមត្ថ** គុ. អាចក្នុងកិ.រមិលមើល, អាចដើម្បីកិ. រមិលមើល ។

ឱលោកយន្ត គុ. [អវ+លុក+ណយ+អន្ត] កាលរមិលមើល ។

ឱលោកយមាន គុ. [អវ+លុក+ណយ+មាន] កាលរមិលមើល ។

ឱលោកាបេសិ កិ. [អវ+លុក+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ+ស_អា.] ញុំាង...ឱ្យរមិលមើលហើយ ។

ឱលោកិត គុ. [អវ+លុក+ឥ_អា.+ត] គឺ...រមិលមើលហើយ ។ . **ក្ខណ** បុំ. ខណៈនៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។ . **ប្បាសាទ**

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ចុំ. ប្រាសាទគឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។ - **សញ្ញា** ឥ. សញ្ញា (សេចក្ដីសំគាល់) នៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។ - **អាការ** ចុំ. អាការៈនៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។

ឱលោកិតោលោកិតដ្ឋាន នចុំ. [ឱលោកិតោលោកិត+ឋាន] ទីនៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយៗ, -រមិលមើលហើយៗ ។

ឱលោកិយមាន គុ. [អវ+លុក+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលក្រឡេកមើល ។

ឱលោកេតព្វ គុ. [អវ+លុក+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីរមិលមើល ។

ឱលោកេតុំ អ. [អវ+លុក+ណេ+តុំ] ដើម្បីក្រឡេកមើល, វិកិ.ក្រឡេកមើល, វិកិ.រមិលមើល ។

ឱលោកេត្វា អ. [អវ+លុក+ណេ+ត្វា] ក្រឡេកមើលហើយ ។

ឱលោកេន្ត គុ. [អវ+លុក+ណេ+អន្ត] កាលក្រឡេកមើល ។

ឱលោកេសិ កិ. [អវ+លុក+ណេ+ឦ-អជ្ជ.+ស-អា] រមិលមើលហើយ។

ឱលោកេស្សន្តិ កិ. [អវ+លុក+ណេ+ស្សន្តិ-ភ.] នឹងរមិលមើល ។

ឱវដ្ដិកា ឥ. [អវ+វត>ឱវដ្ដ+ណិក] ថ្នក់, ថ្នក់សំពត់ ។

ឱវទតិ កិ. [អវ+វទ+អ+តិ-វ.] ទូន្មាន, ប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទន្ត គុ. [អវ+វទ+អ+អន្ត] កាលទូន្មាន, កាលប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទមាន គុ. [អវ+វទ+អ+មាន] កាលទូន្មាន, កាលប្រៀនប្រដៅ ។

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱវទិ កិ. [អវ+វទ+អ+ញ្ញ_អជ្ជ.] ទូន្មានហើយ ។

ឱវទិតព្វ គុ. [អវ+វទ+ឥ_អាគ+តព្វ] គឺ...គប្បីទូន្មាន ។

ឱវទិត គុ. [អវ+វទ+ឥ_អាគ+ត] គឺ...ទូន្មានហើយ ។

ឱវទិត្វា អ. [អវ+វទ+ឥ_អាគ+ត្វា] ទូន្មានហើយ, ពោលប្រដៅហើយ, ប្រៀនប្រដៅហើយ ។

ឱវទិយមាន គុ. [អវ+វទ+ឥ_អាគ+យ+មាន] គឺ...កាលទូន្មាន, ...កាលប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទេយ្យ កិ. [អវ+វទ+អ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីទូន្មាន, គប្បីប្រដៅ, គប្បីប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវរក បុំ. [អវ+អរ+ក_ស.] ប្រទេសដែលគេរក្សាទុក(បន្ទប់); វិ. **អចិយតេ វត្តិយតេតិ> ឱវរកោ** ។

ឱវាទក បុំ., នបុំ. [អវ+វទ+ណ្វុ] អ្នកទូន្មាន, អ្នកប្រៀនប្រដៅ; វិ. **ឱវទតីតិ> ឱវាទកោ** ។

ឱវាទការិកា ឥ. [ឱវាទ+ករ+ណ្វុ+ឥ_អា, អា_ឥ.] អ្នកធ្វើនូវឱវាទ; វិ. **ឱវាទំ ករោតីតិ> ឱវាទការិកា** ។

ឱវាទក្ខម គុ. [ឱវាទ+ខម+អ] អ្នកអត់ធន់នូវឱវាទ, អ្នកគួរនូវឱវាទ; វិ. **ឱវាទំ ខមតីតិ> ឱវាទក្ខមោ** ។

ឱវាទ បុំ. [អវ+វទ+ណ] ឱវាទ, គឺ.ទូន្មាន ឬ វាទៈដែលបុគ្គលទូន្មាន; វិ.

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org

ឱវាទនំ> ឱវាទោ, ឱវទិយតេតិ វា> ឱវាទោ ។ -**គាថា** ន. គាថាជាឱវាទ,គាថាជាគ្រឿងទូន្មាន ។ -**ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ឱវាទ, សេចក្តីត្រូវការដល់ឱវាទ ។ -**ទាយក** ពុំ. អ្នកឱ្យនូវឱវាទ ។ -**បដិគ្គាហក** ពុំ. អ្នកកាន់យកចំពោះនូវឱវាទ, អ្នកទទួលនូវឱវាទ (បដិគ្គាហក<បដិ+គហ+ណ្វុ); វិ. **ឱវាទំ បដិគ្គណ្ហាតីតិ>ឱវាទបដិគ្គាហកោ** ។ -**មត្ត** គុ. ពាក្យគ្រាន់តែឱវាទ, ត្រឹមតែឱវាទ, សព្វបើឱវាទ ។

ឱវាទានុសាសនី ន. [ឱវាទ+អនុសាសនី] វាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗគឺឱវាទ, វាទៈជាគ្រឿងទូន្មាននិងវាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ (អនុសាសនី<អនុ+សាស+យុ+ឦ-ឥ); វិ. **អនុសាសតិ ឯតាយាតិ> អនុសាសនី** ។

ឱសក្កមាន គុ. [អវ+សក្ក+អ+មាន] កាលសាបសូន្យ, កាលរោយរៀវ, កាលថយទៅ ។

ឱសក្កាបេសិ កិ. [អវ+សក្ក+ណាបេ+ឦ-អជ្ជ+ស-អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យសាបសូន្យហើយ, ឱ្យរោយរៀវហើយ ។

ឱសក្កិត្វា អ. [អវ+សក្ក+ឥ-អា+ត្វា] ថយទៅហើយ, ធូរថយហើយ, រារង់ហើយ ។

ឱសថ នពុំ. [ឱស+ថ] ធម្មជាតញ៉ាំងរោគឱ្យខ្ចាត់ចេញ ឬកំចាត់បង់នូវរោគ (ឱសថ, ថ្នាំ); វិ. **រោគមោសាបេតីតិ> ឱសថំ** ។ ជាវេ-

Websites: WatKhemaraRatanaram.org or WatKhmers.org